

T.C.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAD TARLAN KOLEKSİYONU 68
NUMARADA KAYITLI CEM'Ü'N-NEZÂİR İSİMLİ ŞİİR MECMUASI (1b-47b)

(İnceleme, Transkripsiyon, Dil İçi Çeviri, Sözlük)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hümeyra ÇAKMAKÇI

Danışman:
Prof. Dr. Orhan BİLGİN

İSTANBUL

2019

T. C.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAD TARLAN
KOLEKSİYONU 68 NUMARADA KAYITLI CEM'Ü'N-
NEZÂİR İSİMLİ ŞİİR MECMUASI (1b-47b)**

(İnceleme, Transkripsiyon, Dil İçi Çeviri, Sözlük)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hümevra ÇAKMAKÇI

Danışman:

Prof. Dr. Orhan BİLGİN

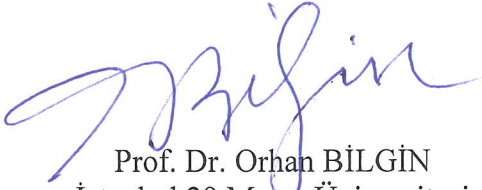
İSTANBUL

2019

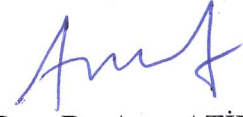
T. C.

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 010115YL10 numaralı Hümeyra ÇAKMAKÇI'nın hazırladığı "Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 68 Numarada Kayıtlı Cem'ü'n-nezâir İsimli Şiir Mecmuası (1b-47b) (İnceleme, Transkripsiyon, Dil İçi Çeviri, Sözlük)" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 02/05/2019 günü 14:00–15:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Orhan BİLGİN
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Arzu ATİK
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Doç. Dr. Ümran AY
Marmara Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hümevra ÇAKMAKÇI

02.05.2019

ÖZ

Bu çalışmada Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 68 numarada kayıtlı şiir mecmuasının 1b-47b sayfaları incelenmiştir. Mecmuanın sonunda yer alan “Tarihü'l-Kitâb” başlığı altındaki kayda göre mecmuanın müstensihî Dağıstanlı Seyyid Mehmed Said oğlu Seyyid Mehmed'dir. Mecmua *Cem'ü'n-nezâir* adıyla 7 Ramazan 1151/1738 yılında yazılmıştır. Bu mecmuanın çalıştığımız kısmında, çoğunluğu XVI. yüzyılda yaşamış 55 şaire ait 209 şiir bulunmaktadır. Bu çalışma, 1b-47b sayfalarının transkripsiyonlu metni, dil içi çevirileri, fiziksel incelemelerinden oluşmaktadır. Mecmuanın ilgili kısmının transkripsiyonu ve dil içi çevirisi yapıldıktan sonra, ortaya çıkan metin içerik açısından da incelenmiştir. Çalışmanın sonuna çalışmamızda geçen kelimelerden oluşan seçme bir sözlük eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir, divan, şair

ABSTRACT

In this study, the folios between 1 and 47 of a poetry miscellany, which is registered with no. 68 in Ali Nihad Tarlan Collection, Suleymaniye Library of Manuscripts, has been examined. According to the note found in the last pages of the miscellany, its scribe is Seyyid Mehmed, son of Seyyid Mehmed Said from Daghestan. The miscellany was scribed with the title of *Cem' al-Nezair* in 7 Ramadan 1151 / 1738. In the part of the miscellany that I have examined, there are 209 poems pertaining to 55 different poets, most of who lived in the sixteenth century. This study covers the transcription of the miscellany, intralingual translations of the poems in it and physical descriptions of the folios between 1 and 47 from the miscellany. Having transcribed the transcription and intralingual translation, the text of the miscellany has been examined in terms of content. In the end of the study, a glossary consisting of unknown words in our study has been added.

Key Words: Mecmua, poetry, divan, poet

ÖNSÖZ

Şiir mecmuaları, Eski Türk Edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Bu memualar asırlar boyunca İslâm medeniyetinin altında gelişmiş, zamanla harikulâde örnekler veren ve Türk milletinin edebî zevkini yansıtan Eski Türk edebiyatına ait şiirleri ihtiva etmektedir. Bu çalışmada Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 68 numarada kayıtlı şiir mecmuası (1b-47b) incelenmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 68 numarada kayıtlı şiir mecmuasının genel tanıtımı, müstensihî ve içerisindeki şairlerin kısa biyografileri yer alır.

Çalışmanın ikinci bölümünde mecmuada yer alan şiirlerin transkripsiyonlu metni ile dil içi çevirileri verilmiştir. Dil içi çevirileri şiirlerin karşı sayfasına yerleştirilmiştir. Metin kısmından sonra da seçme bir sözlük yer almaktadır.

Tez çalışmam boyunca bilgi ve birikimleriyle bana yardımcı olan değerli danışmam hocam Prof. Dr. Orhan Bilgin'e, çeşitli konularda yardımlarından istifade ettiğim Doç. Dr. Arzu Atik Hocam'a, Arş. Gör. Abdullah Esen'e ve her durumda desteğini esirgemeyen aileme özellikle annem Serap Çakmakçı'ya teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca rahmetli Öğr. Gör. Nurettin Albayrak Hocam'a da teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
BEYAN	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ	ix
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
1.1. Mecmua Hakkında	4
1.2. Çalışmada Takip Edilen Usul.....	10
1.3. Müstensih Hakkında.....	11
1.4. Mecmuada Geçen Şairlerin Kısa Biyografileri	12
SONUÇ	31
İKİNCİ BÖLÜM	33
METİN	33
KAYNAKLAR	317
SÖZLÜK	323
EKLER	360
ÖZGEÇMİŞ	411

KISALTMALAR

- a. : Birinci mısra
b. : İkinci mısra
bkz. : Bakınız
D. : Dîvân
-D. : Dîvânda yok
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DŞ. : Divan Şiiri (Ali Nihad Tarlan)
G. : Gazel
K. : Kaside
M. : Mecmua
-M. : Mecmuada yok
mec. : Mecâz
Mhm. : Muhammes
MN. : Mecma' u' n- nezâ' ir
Mrb. : Murabba
Msd. : Müseddes
PB. : Pervâne Bey Mecmuası
s. : sayfa
tas. : tasavvuf
y.y. : yayım yeri yok

TABLO LİSTESİ

Tablo 1	5
Tablo 2	9
Tablo 3	9

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (آ)	a, e, ā	ص	ş
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	z, d
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	'
ث	s	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z, d	ن	n
ر	r	و	v, u, ū, ü, o, ö
ز	z	لا	la, lā
س	s	ی	y, ı, i, ī
ش	ş	ء	'

GİRİŞ

Eski şiirimizin en önemli kaynaklarından mecmualar, Dîvân edebiyatının bilinmeyen taraflarını ortaya koymasından dolayı son derece önemlidir. Sözlükte “dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak” anlamındaki cem‘ masdarından türeyen mecmû‘dan (bir araya getirilmiş, toplanmış) gelmektedir. Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî veya din dışı mensur ya da manzum metinlerden oluşan kitaplardır.¹

Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecnûatü’l-eş‘âr, mecmûa-i ed‘iye, mecnûatü’l-münşeât” vb. şekillerde adlandırılmıştır. Ancak birtakım mecmualar, muhtevalarının yanında müretteplerinin ünlü ve güvenilir kişiler olması dolayısıyla onların adlarıyla da anılmıştır.²

Mecmualar içeriklerine göre şu şekilde sıralanabilir:

1. Nazîre mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları,
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar,
4. Manzum, mensur ya da Arapça, Farsça ve Türkçe gibi dil bakımından karışık mecmualar.

Bunun dışında mecmualar, tertip eden kişiye göre, derleyeni tanınmış kişiler ya da kim olduğu belli olan mecmualar ve derleyeni bilinmeyen anonim mecmualar olarak da iki bölüme ayırmak mümkündür. Mecmuaların bir bölümünün müstensihisi ve sahibi belli büyük bir bölümünün ise ne sahibi ne de müstensihisi bellidir. Çoğunun düzenlenme tarihi de bulunmamaktadır.³

¹ Mustafa Uzun, “Mecmua”, *DİA*, XXVIII, s. 265.

² Uzun, “Mecmua”, s.266.

³ Günay Kut, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, VI, s.170-171.

Nazire, Arapça bir sözcük olup “nazara” kökünden gelmiştir. Kelimenin sözlük anlamı “Bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık” şeklindedir. Nazirenin çoğulu “nezâir”dir. Nazire yazmak yazıldığı dönem içinde “tanzîr etmek, nazîre yazma, nazîre söyleme, nazîre deme, cevap verme, cevap yazma” olarak adlandırılmış olup nazire yazıcısına da “Nazîre-gû, nâzire-perdâz” denilmiştir.⁴ Edebiyat tarihimiz açısından önemli nazire mecmuaları şunlardır: Ömer b. Mezdî’in *Mecmûatü’n-nezâiri*, Eğridirli Hacı Kemal’in *Câmiü’n-nezâiri*, Edirneli Nazmî’nin *Mecmaü’n-nezâiri*, Pervâne b. Abdullah’ın *Pervane Bey Mecmuası* ve Budin’li Hisalî’nin *Metâliü’n-nezâiri*’dir.

Mecmuaların türlerine göre bazı tertip ve şekillere kavuşarak Araplar, Farslar ve Türkler arasında rağbet bulup farklı bir gelişim göstermesi ve çeşitli ilim dallarında müstakil bir telif türü özelliği kazanması ilk örneklerin ortaya çıkışından birkaç asır sonra gerçekleşmiştir. Bunların Osmanlı dönemindeki gelişimine bakarak XV. yüzyıldan itibaren dikkat çekmeye başladıklarını, XVI. yüzyıldan sonra ise sayı ve çeşitlerinin iyice arttığını söylemek mümkündür. Daha çok Osmanlı ve İran sahasında rağbet gördüğü anlaşılan özel mecmuaların kâğıdının kalitesi, rengi, boyutları, cildi, yazısı, tezhibi, şekli gibi vasıfları ve maddî nitelikleri itibarıyla birbirlerinden çok farklı olduğu, bir kısmının düzensiz, âdeta karalama defteri, bir kısmının çok düzenli ve özenli bir sanat eseri niteliği taşıdığı görülmektedir. Düzensizlerin çoğu doğrudan derleyicisinin eliyle yazılmış olduğundan dolayı okunaksız ve istinsah hatalarıyla dolu, babadan oğula veya elden ele intikal ettiği için de farklı kişilerin yazısına ve ilgisine göre şekillenmiş, değişik konulara yer veren güvenilir metinler halindedir.⁵

Şiir mecmuaları, Eski Türk edebiyatında tezkire ve mürettep divanlardan sonra edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden önemli eserlerdir. Anadolu sahası Türk edebiyatında ilk örnekleri XV. yüzyılın başlarında görülmeye başlanan şiir mecmuaları mürettep divanlarda yer almayan şiirleri ve aynı zamanda mürettep divan ya da divançesi henüz ele geçmemiş olan ve tezkirelerde adı geçen şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından da önemlidir. Ali Nihad Tarlan bu konu ile ilgili şunları söylemiştir:

⁴ Fatih Köksal, *Sana Benzer Güzel Olmaz: Divan Şiirinde Nazire*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2006, s. 13-16.

⁵ Uzun, “Mecmua”, s.266.

Mecmualardaki eserler, bize devrin umumî edebî zevkini verir, devrin edebî zeminini gösterir. Orada birinci şairlerin yanında bazen adı sanı bilinmeyen sanatkârlara rastlanır. Bu iki zümre arasında ikinci ve üçüncü derecede şairler ekseriyeti teşkil eder ve bu edebî zemini ekseriya bu ikinci ve üçüncü derecede gelen şairler yapar. Devrin ma'şerî zevkini temsil eden onlardır. Onların eserleri görüldükten sonradır ki büyük şairlerin hakikî tefevvuk sebepleri anlaşılır. Yoksa bu sebepler daima indî olarak kalmaya mahkûmdur.⁶

⁶ Ali Nihad Tarlan, *Şiir Mecmularında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmî ve Fevrî*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948, s.3.

BİRİNCİ BÖLÜM

MECMUANIN DEĞERLENDİRMESİ

1.1. Mecmua Hakkında

Elimizdeki mecmua, Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonunda 68 numarada kayıtlıdır. Çalışmada 1b-47b sayfaları arasında yer alan şiirler incelenmiştir; bu kısımda 55 şair bulunmaktadır. Mecmuada geçen şairlerin çoğunluğu 16. yüzyılda yaşayan şairlerdir. Mecmua nesih yazı türüyle yazılmıştır. Yazma toplamda 96 varaktan oluşur. Genellikle şairlerin mahlası kırmızı mürekkeple başlıklarda belirtilmiştir. Fakat bazı şairlerin mahlası ya başlıkta verilmemiş ya da yanlış mahlas verilmiştir. Sayfaların satır sayısı düzenli olmayıp genel olarak 14 satırdır. Mecmuadaki 2a, 9b, 10a, 11a, 11b, 18a, 20b, 23a, 25a, 26a, 27a, 30a, 31a, 31b, 33a, 38b, 40b sayfalarında derkenar bulunmaktadır.

Mecmuanın sonunda “Tarihü'l-Kitâb” başlığı altında bir kayıt yer almaktadır. Bu kayda göre mecmuanın müstensihi Dağıstan’ın Şeki kasabasında ikamet eden Seyyid Mehmed Said oğlu Seyyid Mehmed’dir. Mecmua *Cem’ü'n-nezâir* adıyla 7 Ramazan 1151/1738 yılında istinsâh edilmiştir.

Cem’ü'n-nezâir ismi “nazirelerin toplamı” anlamına gelmektedir. Mecmua, adından da anlaşılacağı üzere nazire mecmuası olarak düzenlenmiştir. Mecmuada şiirler dal harfi (د) hariç rediflere göre alfabetik olarak verilmiş olup şu şekilde sıralanmıştır: ز, ر, ذ, د, خ, ح, ج, ث, ت, ب, ا. Fakat bazen alfabetik düzen bozulur: 41, 42, 43, 44, 45, 46, 108, 109, 110 numaralı şiirler.

Her ne kadar zemin şiir belli olmasa da redif ve konu benzerliği ile aşağıdaki örneklerde olduğu gibi şairlerin birbirine gönderme yapmaları, mecmuanın nazire mecmuası olduğunu gösterir:

Meâlî son beyitinde, 91 numaradaki Ahmed Paşa'nın şiiri için bu beyiti kaleme almıştır:

Ben nazîre didüğümi Aḥmed'üñ eş'ârına

İşiden şanur k'ider Ḥassân Selmân ile baḥş

(Meâlî) 92/9

Yine Taşlıcalı Yahyâ şiirinde bir önceki şiirde yer alan Hayâlî Bey'den şu şekilde bahsetmiştir:

Fânî cihâna ağlamağa geldi niçeler

Bir iki gün Ḥayâlî'yi de lâğa şaldılar

(Hayâlî) 198/5

Dünyâya bu Ḥayâlî Beg'i lâğa şaldılar

Ya'nî ki ḥalka maşhara olmağa şaldılar

(Yahyâ) 199/1

Mecmuanın çalıştığımız kısmında toplam 209 tane şiir olup bunlardan 205 tanesi 55 şaire ait şiirlerdir. Mahlası olmadığı için şairini tespit edemediğimiz 5 adet şiir bulunmaktadır. Ayrıca bu 209 şiirin içinde 2-3 beyit ya da bentten oluşan 9 adet n-tamam şiir vardır. En fazla şiiri bulunan şairler Zâtî ve Hayretî'dir; Zâtî'nin 49, Hayretî'nin de 27 şiiri bulunmaktadır. Genel olarak aşağıdaki tabloya baktığımızda şairlerin büyük bir kısmının 1 şiiri bulunmaktadır. Şair ve o şairlere ait şiir sayısı ve şiirlerin geçtiği numaralar şu şekildedir:

Tablo 1

Mecmuada Geçen Şairler ve Şiir Sayıları

Sıra No	Şair	Şiir Numarası	Şiir Sayısı
1	Āhî	32,167	2
2	Aḥmed Paşa	82, 91, 114, 115	4
3	'Amrî	57, 66, 98	3
4	'Ārifi	107	1

Tablo 1 - devam
Mecmuada Geçen Şairler ve Şiir Sayıları

5	‘Aṭā	14, 117, 148	3
6	‘Ayānī	88	1
7	Bāḳī	11	1
8	Başīrī	6	1
9	Behiştī	99, 100, 132, 151, 168, 192	6
10	Ca‘fer	33, 36, 93	3
11	Cāmī	2, 195	2
12	Cāmī‘ī	5	1
13	Celālī	74, 147	2
14	Celilī	23, 58, 123, 128	4
15	Emrī	37	1
16	Faḳīrī	9, 124	2
17	Farzī	166	1
18	Fevrī	42, 90, 140	3
19	Ḥāfız	189	1
20	Ḥafī	119, 125	2
21	Ḥāverī	38	1
22	Ḥayālī	19, 104, 198	3
23	Ḥayretī	3, 25, 41, 89, 96, 139, 141, 142, 145, 149, 150, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 178, 193, 194, 196, 201, 202, 203, 205, 209	27
24	Hecrī	143	1
25	Hilālī	39	1
26	İşhāḳ	4, 26, 64, 101, 111, 127, 185, 186	8

Tablo 1 - devam
Mecmuada Geçen Şairler ve Şiir Sayıları

27	Ƙadirī	50	1
28	Ƙarārī	31	1
29	Kemālpāşāzāde	10, 159, 171, 183, 191	5
30	Laţīfī	146	1
31	Me'ālī	13, 34, 35, 92	4
32	Mesīhī	28, 69, 73, 129, 204	5
33	Mihri	15, 48, 102, 106, 170	5
34	Na'imī	176	1
35	Naẓmī	20, 63	2
36	Necāti	12, 30, 47, 51, 52, 54, 67, 126	8
37	Nehārī	1	1
38	'Ömrī	17	1
39	Remzī	72	1
40	Resmī	105, 136, 137	3
41	Revānī	21, 49, 55, 59, 65, 87, 97, 112, 188	9
42	Riyāzī	53	1
43	Su'ālī	144	1
44	Sulţān Cem	75, 81	2
45	Sürürī	18, 169, 184	3
46	Şem'ī	62, 94, 95, 172, 173	5
47	Şemsī	197	1
48	Şīrī	60	1
49	Şu'ā'ī	116	1

Tablo 1 - devam

Mecmuada Geçen Şairler ve Şiir Sayıları

50	Uşulî	131, 161, 177, 207	4
51	Yahyâ	199	1
52	Ya'kûb Çelebî	200	1
53	Ẓa'îfî	22	1
54	Zatî	7, 8, 16, 24, 27, 29, 40, 43, 44, 45, 46, 56, 61, 68, 70, 71, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 86, 103, 108, 109, 110, 113, 118, 122, 130, 133, 138, 152, 162, 163, 164, 165, 174, 175, 179, 180, 181, 182, 187, 190, 208	49
55	Zemînî	121	1
	Şairi belli olmayan şiirler	120, 134, 135, 206	4
	Şiirlerin hepsi	TOPLAM	209
	Yarım şiirler	30, 67, 68, 120, 137, 143, 144, 207	8
	Tam şiirler	TOPLAM	201

Mecmua nazım şekilleri açısından zengin bir eser değildir. 209 şiirden 5 farklı nazım şekli bulunmuştur. Aşağıdaki tabloya göre en fazla nazım şekli gazeldir. Mecmuada mahlası olmayan şiirler olduğu için tespit edemediğimiz nazım şekilleri de mevcuttur. 6a, 18b, 24a, 29b, 31a, 43b, 45b, 46a sayfalarında musammatlar vardır. Mecmuada 1b-4b sayfaları arasında bir kaside bulunmaktadır; o da 36a numaralı sayfada yer alır. Mecmuada yer alan nazım şekilleri ve bunların sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2

Mecmuada Geçen Nazım Şekilleri

Nazım Şekli	Sayısı
Gazel	194
Kaside	1
Murabba	5
Muhammes	2
Müseddes	1
Nazım şekli belli olmayan şiirler	6

Klasik şiirde ahengi sağlayan en önemli unsurlardan biri vezindir. Elimizdeki mecmuda 4 farklı bahir ve 11 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Bunlardan en çok remel bahri, en az da hezec bahri kullanılmıştır. Mecmuadaki şiirlerin aruz bahirlerine ve kalıplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3

Mecmuada Geçen Şiirlerin Vezinleri

Sıra No	Bahirler	Vezinler	Şiir Sayısı
1	Remel	<i>Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün</i>	132
2	Remel	<i>Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün</i>	8
3	Remel	<i>Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün</i>	13
4	Remel	<i>Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün</i>	2
5	Muzari	<i>Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün</i>	18
6	Muzari	<i>Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün</i>	5
7	Hezec	<i>Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün</i>	7

Tablo 3

Mecmuada Geçen Şiirlerin Vezinleri

8	Hezec	<i>Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün</i>	1
9	Hezec	<i>Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün</i>	11
10	Hezec	<i>Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün</i>	11
11	Müctes	<i>Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün</i>	3

1.2. Çalışmada Takip Edilen Usul

1b-47b sayfaları arasında çalışmada takip edilen usul:

- Mecmuanın 1b-47b sayfaları arasında yer alan şiirler transkripsiyonlu metin hâline getirilip günümüz Türkçesine çevrilmiştir.
- Şiirlerin dil içi çevirileri transkripsiyonlu metnin karşı sayfalarına koyulmuştur.
- Basımı yapılmış divanlar, nazire mecmuaları, tezler ve makaleler, şiirin bulunduğu diğer kaynaklar mecmuada geçen şiirlerle karşılaştırılmış, nüsha farkları dipnotlarda belirtilmiştir.
- Mecmuada geçen şiirler basılı eserlerdeki şiirlerle karşılaştırılmıştır, yayınlanmış bir eserde olan şiirlerin gazel numaraları verilmiştir. Divanda bulunmayan şiirler dipnotta -D olarak gösterilmiştir.
- Divan dışından alınan şiirlerde bulunan nüsha farkları dipnotlarda sayfa numaraları verilerek belirtilmiştir.
- Gereken yerlerde metin tamiri yapılmıştır. Tamir edilmiş beyitler köşeli ayraç [] ya da üçgen ayraç < > içine alınmıştır. Köşeli ayraç [] vezin gereği eklenmesi gereken yerlere koyulmuştur. Üçgen ayraç < > ise vezin gereği çıkarılması gereken yerlere koyulmuştur.
- Mecmuda mahlası olup da başlıkta verilmeyen ya da yanlış verilen şiirlerin mahlaslar köşeli ayraçla [] verilmiştir.

- Bazı şiirlerde beyitlerin bir kısmı mecmuanın değişik varaklarında yer almaktadır. Bu şiirler birleştirilerek dipnotta varak numaraları verilmiştir.
- Sayfa numaraları her sayfanın en baştaki beytinin ilk mısraına koyulmuştur.
- Şiirlerin başına vezinleri yazılmıştır.
- Şairlerin mahlasları koyu renkle belirtilmiştir.

1.3. Müstensih Hakkında

İncelediğimiz mecmuanın müstensihi Dağıstan'ın Şeki kasabasında ikamet eden Seyyid Mehmed Said oğlu Seyyid Mehmed'dir. Mecmuada çok sayıda hata bulunmaktadır. Mecmuadaki hataların müstensihin doğduğu coğrafyadan kaynaklanmış olduğu muhtemeldir. Çalışmada müstensihin yaptığı hatalar şunlardır:

- Şairlerin mahlas başlığı ya yanlış verilmiş ya da şiirler art arda verilmek suretiyle başlık konulmamıştır.
- Şiirlerin hemen altında başka bir şaire ait olduğunu düşündüğümüz aynı vezin ve redifte olan beyit ya da beyitler bulunmaktadır.
- Noktalı harflerde b (ب), p (پ), t (ت), c (ج), h (ح), f (ف), k (ق) ya nokta konulmamış ya da yanlış noktalandırma yapılmıştır. Örneğin, sepmese kelimesindeki p harfinin noktası yoktur (17/7).
- Müstensih k-ğ harflerini karıştırmıştır. Örneğin, ayağı olması gerekirken ayağı şeklinde yazılmıştır (91/9).
- Metinde geçen efgān ve figān kelimesindeki gayın harfi (غ) kaf (ق) harfi ile yazılmıştır (13/2, 191/1).
- Bazı yerlerde izâfet kesresi ile akuzatif eki karıştırılmıştır. Örneğin, ğam-ı olması gerekirken mecmuada ğamı şeklinde yazılmıştır (42/5).

1.4. Mecmuada Geçen Şairlerin Kısa Biyografileri

Mecmuada şiiri olan şair kadrosunun geniş olduğunu söyleyebiliriz. Mecmuanın 1b-47b kısmında 55 farklı şairin şiirleri yer almaktadır. Bu şairlerin biyografik bilgilerini şu şekilde verebiliriz:

Âhî: Asıl adı Hasan'dır. Zengin bir tüccar olan Seydi Hoca'nın oğludur. Annesinin adı Melek Kadın'dır. Yavuz Sultan Selim döneminde yaşamıştır. Niğbolu (Tirsinek)'da doğan şair daha çok Benli Hasan lakabıyla tanınmıştır. Sessiz tabiatından dolayı Dilsiz Dânişmend olarak da anılmıştır. Babasının ölümünden sonra ticarete başladıysa da annesinin yeniden evlenmesine gücendi ve ticareti bırakıp İstanbul'a geldi. Kırklı yaşlarında Kara Bâlî'den mülâzım oldu. Bu sırada şiir ve nesirleriyle adını duyurmuştur. Daha sonra Karaferye Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Bu sırada Manastır'da, şair Hâverî'nin kız kardeşiyle evlendi ve 923/1517'de Karaferye'de öldü.⁷

Ahmed Paşa: II. Murad'ın kazaskerlerinden Veliyyüddin Efendi'nin oğludur. Nerede doğduğu hakkında tezkirelerde kesin bir bilgi yoktur. Edirne'de doğup Bursa'da yaşamıştır. Bursa ve Edirne'de müderrislik yaptıktan sonra Fatih Sultan Mehmed'in tahta geçmesiyle kazaskerliğe getirilmiştir. Fatih'in teveccühünü kazanan Ahmed Paşa padişaha musâhib ve hoca olmuştur. Padişaha sunduğu kasidelerle ve devlet adamı sıfatıyla gösterdiği başarılarıyla vezirlik rütbesini elde etti. Fatih Sultan Mehmed'le yaşadığı sorunlar nedeniyle saraydan uzaklaştırılan Ahmed Paşa, önce Bursa'da Orhan ve Muradiye medreselerinin mütevelliliğine tayin edilmiştir. Daha sonra Sultanönü, Tire ve Ankara'da sancak beyi olarak görev yapmıştır. II. Bayezid zamanında da aynı görevle Bursa'ya tayin edilen Ahmed Paşa 902/1496-97 tarihinde Bursa'da öldü. Cenazesi Muradiye Medresesi yakınında kendi yaptırdığı türbeye defnedilmiştir.⁸

Amrî: Asıl adı Amr olan şair, Fatih Sultan Mehmed ve II. Bayezid devirlerinde müderrislik, kazaskerlik ve şeyhülislâmlık görevlerinde bulunmuş olan Abdülkerim

⁷ Mustafa İsen, "Âhî, Benli Hasan", *DİA*, I, 527.

⁸ Günay Kut, "Ahmed Paşa, Bursalı", *DİA*, II, 111.

Efendi'nin âzatlı kölesi ve evlatlığıdır. Amrî tahsilini bitirdikten sonra bir müddet mülâzımlık yapmış, sonra kazancının bolluğu sebebiyle kadılık mesleğinde karar kılmıştır. Serfiçe kadılığından sonra Vize kadılığına tayin edildiği ve çok geçmeden 930/1523-24 sıralarında öldüğü bilinmektedir.⁹

Ârifî: Asıl adı Hüseyin'dir. İstanbul'da doğdu. Bir müddet tahsil gördü, kâtip oldu. Bu esnada hat sanatı ve şiir üzerine çalıştı. Kapıkullarından iken İbrahim Paşa'yla Mısır'a gitti. Mısır'dan dönüşünde ona *Lâmiye Kasidesi*'ni sununca Anadolu defterdarı Mahmud Çelebi'nin kaleminde ahkâm tezkirecisi oldu. Mahmud Çelebi'yle anlaşamayınca bu görevinden azledildi. Bunun üzerine Mısır'a giderek Gülşenî dergâhına intisap etti ve bir müddet orada kaldı. Latîfî ise Ka'be'ye gittiğinde orada Şeyh İbrahim Gülşenî'yi tanıdığını ve ona bağlanarak uzun müddet hizmetinde bulunduğunu, müteferrika zümresine katılmasının de bu esnada olduğunu söyler. Sonra İstanbul'a döndü ve yaklaşık 10 yıl devlet umurundan ve insanlardan uzak yaşadı. Nihayet 947 yılında (1540/41) Sultan Süleyman'ın iradesiyle 15 akçe ile silahdar oldu. 959/1552'de İstanbul'da öldü.¹⁰

Atâ: Atâ Efendi, Üsküblü, kadı, Şeyh Ahmed Yesevî soyundandır. Sicill-i Osmânî'nin verdiği bilgilere göre vefatı 960/1552'den sonradır. Üsküb'de defnedilmiştir. Latîfî kaçınıcı Selim olduğunu belli etmeksizin Sultan Selim devrinde vefat ettiğini yazmıştır. Sicil'in 960'tan sonra sözüyle Latîfî ifadesi birleştirilirse Selîm-i Sâni zamanında olması gerekir.¹¹

Ayânî: Metindeki şiirin hangi Ayânî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Ayânî mahlaslı şairler şunlardır:

- Cafer Ayânî Efendi, Peçeli, Temeşvar hazine defterdarı, 1012/1603 tarihinde hayatta idi.

⁹ Mehmed Çavuşoğlu, "Amrî", *DİA*, III, 96.

¹⁰ Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, *Ârifî, Hüseyin Çelebi*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=212> (erişim 04. 01. 2019)

¹¹ Fatma Özdemir, "Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhtevâ II. Cilt s. 468-734" (Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011), s.518.

- Muzaffer Ayânî Efendi, Halep Müftüsü Ali Efendi'nin oğludur. Edirne kadısı, vefatı 1020/1611'dir. Fatih civarında Zincirlikuyu'da Keskin Dede haziresinde defnedilmiştir.
- Acem Molla Hasanzâde Mehmed Ayânî, Kadı Acem Hasan Efendi'nin oğludur. Kadılık yapmıştır.
- Süleyman Ayânî Efendi, Manastırlı, Sultan Ahmed-i Evvel devri şâirlerindedir.
- Ayânî Çelebi, Bursalı, Sultan Ahmed-i Evvel devri şâirlerindedir.¹²

Bâkî: Asıl adı Mahmud Abdülbâkî'dir. 933/1526-27'de İstanbul'da doğdu. Babası Fâtih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi adında bir zattır. Bâkî gençliğinin ilk yıllarında çırak olarak saraçlık mesleğine girmiştir. Karamânîzâde Mehmed Efendi'den ders aldı. Daha sonra 552'de yeni açılan Süleymaniye Medresesi'nde Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi'nin derslerine devama başladı. Kanûnî Sultan Süleyman'ın teveccühünü kazanan Bâkî, sultanın ölümünden sonra ünlü mersiyesini yazdı. 23 Ramazan 1008 (7 Nisan 1600) cuma günü vefat etti. Cenaze namazı Fâtih Camii'nde kılındıktan sonra Edirnekapı dışındaki mezarlığa defnedildi. Bâkî'nin, ileri yaşlarında iken dünyaya gelen ve daha sonra kendisi gibi müderris ve kadı olan iki oğlu vardır. Bunlardan ilki Şeyhî mahlasıyla şiirler yazan Şeyh Mehmed (ö. 1039 / 1630), diğeri Abdurrahman'dır (ö. 1045 / 1636). Bunun da Fâizî mahlasıyla şiirler yazan bir oğlu olup 1076/1665-66 yılında vefat etmiştir.¹³

Basîrî: Farsça divanının mukaddimesindeki kayıтта künyesi Mehmed b. Ahmed b. Ebü'l-Meâlî el-Murtazâ şeklindedir. Baras hastalığına yakalandığı için Alaca Basîrî diye de anılmıştır. 491 yılı civarında kısa bir süre İstanbul'da bulunan şair, daha sonra Akkoyunlu Hükümdarı Göde Ahmed Bey'in musahibi oldu. Göde Ahmed Bey tarafından elçilik göreviyle II. Bayezid'e gönderildi (901/1495-96) ve bir daha geri dönmeyerek İstanbul'da kaldı. Tezkirelerde nüktedanlığı önemle vurgulanmıştır.

¹² Özdemir, "Tuhfe-i Nâilî", s. 585-588.

¹³ Mehmed Çavuşoğlu, "Bâkî", *DİA*, IV, 537-538.

İstanbul'da 941/1534-35 tarihinde ölen Basîrî, Edirnekapısı dışında birçok şairin kabrinin bulunduğu bir mezarlığa defnedilmiştir.¹⁴

Behiştî: Behiştî'nin asıl adı Ramazan'dır. Arapça kaynaklarda Ramazan b. Abdülmuhsin el-Vizevî şeklinde zikredilir. Behiştî'nin doğduğu yer Vize olduğu için "Vizevî" nisbesiyle anıldığı gibi tahsilinden sonra Çorlu'ya yerleşip orada vâizlik yaptığından "Çorlu Vâizi" veya "Çorlulu Vâiz" olarak da tanınır. İlk öğrenimini nerede ve ne zaman yaptığını bilmediğimiz Behiştî tahsil için İstanbul'a gider. Burada Molla Sinan, Merhaba Çelebi ve Şeyhülislâm Sâdî Efendi gibi âlimlerden ders aldı. Sâdî Efendi'nin vefatından sonra devrin ünlü şeyhlerinden Merkez Efendi'ye intisap ederek tasavvuf yoluna girmiştir. Daha sonra İstanbul'dan ayrılıp Çorlu'ya yerleşti. Bir taraftan Ahmed Paşa Camii'nde imam-hatiplik ve vâizlik yaparken diğer taraftan da zâviye haline getirdiği evinde tasavvufî irşad faaliyetini sürdürür. Çorlu'da uzun yıllar kalan Behiştî orada 979/1571 tarihinde vefat etti ve Behiştî Zâviyesi olarak anılan evinin bahçesine gömüldü.¹⁵

Cafer: Tâcîzâde Cafer Çelebi 856 Şâbanında (Ağustos 1452) Amasya'da doğdu. Şair, münşî ve hattat olan babası Tâcî Bey, Amasya'da Şehzâde Bayezid'in defterdarı olarak hizmet etmiş ve Amasya seraskerliği görevinde bulunmuştur. Câfer Çelebi Amasya'da Şeyhîzâde Abdi, Muîdzâde Muhyiddin Mehmed ve Horasânîzâde Seyyid Abdullah Çelebi'den ders aldı. Hacı Hasanzâde'den mülâzım oldu. Önce Simav'da bir medreseye, sonra Simav kadılığına, 1489 yılında Edirne Bayezid İmâreti mütevelliliğine atanmıştır. 1492 yılına kadar süren bu görevden sonra İstanbul'daki Mahmûd Çelebi Medresesi müderrisliğine getirilmiştir. 1497'de Dîvân-ı Hümâyûn'a nişancı tayin edilmiştir. 1511 yılındaki yeniçeri ayaklanmasından sonra padişah II. Bayezid tarafından azledilmiş ve bir müddet devlet görevinde bulunmamıştır. Ca'fer Çelebi, inşâdaki kabiliyeti dolayısıyla II. Bayezid gibi Yavuz Sultan Selîm'in de takdirini kazanmıştır. Yavuz Sultan Selim, onu yeniden nişancılık görevine, Çaldıran Savaşı dönüşünde de (1514)

¹⁴ Mehmed Çavuşoğlu, "Basîrî", DİA, V, 105.

¹⁵ Mustafa Uzun, "Behiştî Ramazan Efendi", DİA, VI, 145.

kazaskerliğe atamıştır. Ancak yine Yavuz Sultan Selîm devrinde yeniçerileri isyana teşvik ettiği gerekçesiyle 8 Recep 921/18 Ağustos 1515'te idam edilerek öldürülmüştür.¹⁶

Câmî: Metindeki şiirin hangi Câmî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Câmî mahlaslı şairler şunlardır:

- Kadı Habibzâde Abdulbâkî Câmî Çelebi, Kadı Habib Efendi'nin oğludur. İstanbullu olan kadının vefatı 1019/1610'dır.
- Ahmed Câmî Efendi, 1125/1713 tarihinde Diyarbakır'da doğdu, vefatı 1215/1800'dir.
- Câmî Bey, Câmî-i Mısırî, İstanbullu, kolağası, Sultan Selim-i Sâni nedimi, Mısır'da sancak beyi, Şem'iyye Nazımı, Mısır'da defnedilmiştir. Riyâzî ve Kafzâde Gelibolulu olduğunu söylüyor.
- Ahmed Câmî Efendi, Gelibolulu, Saâdetnâme müellifi.
- Enderunlu Derviş Câmî Bey, Mostarlı, tophaneci başı, Sultan Murad-ı Sâlis devri şairlerindedir.¹⁷

Câmi'î: Metindeki şiirin hangi Câmi'î'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Câmi'î mahlaslı şair şudur:

- Hattat Cami'î, Manisalı.¹⁸

Celâlî: Asıl adı Hüseyin olan Celâl Bey Manastır'da doğdu. Kanunî devrinde İstanbul'a gelerek Defterdâr İskender Çelebi'nin himayesine girdi. Arapça ve Farsça öğrenen Celâlî, gençliğinde kalenderîlerin arasında bulunarak Şam ve Halep gibi şehirleri dolaştı. Seyahatleri sırasında tanıştığı Hama sancağı beyi Cafer Bey vasıtasıyla II.

¹⁶ İsmail E. Erünsal, "Tâcîzâde Câfer Çelebi", *DİA*, XXXIX, 353.

¹⁷ Havva Kocaaslan, "Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S. 1-233", (Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009), s. 237-239.

¹⁸ Kocaaslan, "Tuhfe-i Nâilî", s. 239.

Selim’le bir yakınlık kurdu. Selim, lalası Cafer Bey’in övgüsü üzerine Celâl’i musahip olarak yanına aldı. Celâl, içki ve esrara düşküdü, hatta şarabın haram olmayacağına dair deliller ileri sürdü. Ömrünün son döneminde özellikle devlet erkânı ile yaşadığı anlaşmazlıkları sonucunda şehzâdeliğinden itibaren II. Selimle olan bağları kopan Celâl Bey bu süreçte Fazlullâh-ı Hurûfî’nin Cavidânnâmesi’ni okumakla suçlandı ve saraydan ayrılmak zorunda kaldı. Hükümdarın da isteğiyle memleketi Manastır’a gitti ve orada vefat etti (982/ 1574).¹⁹

Celîlî: 893/1488’te Bursa’da doğan şairin asıl adı Abdülcelil olup Hâmidî-i Acem veya Hâmidî-i İsfahânî olarak da tanınır. Farsça ve Türkçe şiirleri bulunan Mevlânâ Hâmidî’nin küçük oğludur. İyi bir tahsil gören Celîlî bir ara İstanbul’a gitti. Yavuz Sultan Selim’e methiyeler yazmasına rağmen padişahın herhangi bir iltifat göremedi. Bursa’ya dönüp Muradiye zevâidinden aldığı 6 akçe ile geçimini sağlamaya çalışan şair Bursa’da vefat etti (977/1569).²⁰

Emrî: Kaynaklarda Edirne’de doğduğu belirtilmektedir. Asıl adı Emrullâh olan ve kaynaklarda çoğunlukla Emrî Çelebi, Emrullâh Çelebi olarak geçen Emrî’nin ailesi hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Kınalızâde Ali Çelebi’nin Edirne kadılığına tayin edilmesinden sonra onun himayesiyle Yıldırım Bayezid Medresesi’nin tevliyeti hizmetine girmiş, daha sonra bu görevden uzaklaştırılmıştır. Kaynaklarda ömrünün sonlarına doğru şuurunu kaybettiği belirtilen Emrî, 983/1575 tarihinde Edirne’de vefat etmiştir.²¹

Fakîrî: Metindeki şiirin hangi Fakîrî’ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî’de yer alan Fakîrî mahlaslı şairler şunlardır:

- Fakîrî Çelebi, Rumelili, Sultan Selim-i Evvel devrinde vefat etmiştir.

¹⁹ Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, *Celâl/Celâlî, Manastırlı*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=212> (erişim 12.04. 2017)

²⁰ Hasan Aksoy, “Celîlî, Hâmidîzâde” *DİA*, VII, 269.

²¹ M. A. Yekta Saraç, “Emrî, Emrullah”, *DİA*, XI, 164.

- Fakîrî Çelebi, Tetuvalı, Kanûnî Sultan Süleyman devrinde vefat etmiştir.
- Şeyh Mehmed Fakîrî Efendi, İstanbullu, 1049/1639 tarihinde hayatdaydı.²²

Farzî: Kaynaklar taranmış, bu mahlasta bir şaire rastlanılmamıştır.

Fevrî: Metindeki şiirin hangi Fevrî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Fevrî mahlaslı şairler şunlardır:

- Ahmed Fevrî Efendi, Daraçlı, mühtedî, İskender Çelebi kölesi, Şam müftisi, vefatı Zilkade 978/1570, Şam'da şair İshak Çelebi kabri yanında defnedilmiştir.
- Mahmûd Fevrî Efendi, Edirneli, Müderris ve Dîvân-ı Hümâyun kâtibi, 1084/1673'te vefat etmiştir.²³

Hâfız: Metindeki şiirin hangi Hâfız'a ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Hâfız mahlaslı şairler şunlardır:

- Serezli Hâfız, vefatı 940/1533'tür.
- Mesnevîhan, Konyalı, vefatı 950/1543'tür.
- Hâfız Acem, Hafizeddin Mehmed Efendi bin Adil Paşa Berdeî, müderris, vefatı 957/1550'dir.
- Müezzinzâde Sadrazam Damad Hâfız Ahmed Paşa, Filibeli, Sultan Ahmed-i Evvel'in kızı Ayşe Sultan'ın zevci, vefatı 19 Receb 1041/1631, Karacaahmed'de defnedilmiştir.
- Hâfız Mahmud Efendi, Vardar Yeniceci, vefatı 1045/1635, Vardar'da medfundur.

²² Bünyamin Yuvacı, "Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhtevâ II. Cilt s. 735-999", (Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014), s.97.

²³ Yuvacı, "Tuhfe-i Nâilî", s. 107- 108.

- Mustafa Çelebi, Bursalı, Bursalı Hayli mahlaslı şair Mehmed Bey'in şakirdi olmakla Haylî Hâfız denmekle meşhurdur, vefatı 1065/1654'tür.
- Sütcüzâde Derviş Hâfız Abdüllatif Efendi, Ümmî Sinanzâde şeyh Hasan Efendi'ye intisab etmekle Ümmî Sinanzâde Hâfız denmekle şöhret bulmuştur, vefatı 1100/1688'dir, Mısır'da medfundur.
- İmanzâde Hâfız Post Mehmed Efendi, Hâcegân-ı Divân-ı Humâyun'dan, kâğıt emini, hattat, vefatı 1105/1693'tür.²⁴

Hafî: Kaynaklar taranmış, bu mahlasta bir şaire rastlanılmamıştır.

Hâverî: Metindeki şiirin hangi Hâverî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Hâverî mahlaslı şairler şunlardır:

- Açıkkağoğlu Hâverî Ali Efendi, Manastırlı, Kara Karye kadısı, Manastırlı Vahyi'nin biraderi, vefatı 972/1564'tür, Kara Karye'de defnedilmiştir. "Hâverî geçdi bekâya" cümlesi vefatına tarihtir.
- Hâveri-i Acem.

Hayâlî: Asıl adı Mehmed, lakabı Bekâr Memi'dir. Vardar Yenicesi'nde doğmuştur (1497-1499 [?]). Kanûnî döneminin ünlü şairlerindendir. Hayâlî Kanûnî Sultan Süleyman'ın çevresine girmiş, 1522 yılında Kanûnî ile Rodos seferine katılmıştır. Şairin Rodos'un fethi münasebetiyle Kanûnî'ye bir de kaside sunduğu bilinmektedir. İstanbul'a geldikten sonra Hayâlî'nin hayatında yeni bir dönem başlar. Kabiliyetiyle dikkat çeken şair çok geçmeden Kanûnî'nin musâhibleri arasında yer aldı. Rodos'un fethinde, ardından İrakeyn Seferi'nde ve Bağdat'ın fethinde padişahın yanında bulundu. Hayatının son yıllarına dair fazla bilgi bulunmayan Hayâlî Bey Edirne'de 964/1557 tarihinde öldü. Kabri, Uzunkaldırım Mezarlığı'na karşı dedelerinden kalma Vize Çelebi

²⁴ Kocaaslan, "Tuhfe-i Nâilî", s. 279-281.

Mescidi avlusu önünde, kendi yaptırdığı Lüleli Çeşme'nin sol tarafında pencere yanında bulunmaktadır.²⁵

Hayretî: Asıl adı Mehmed'dir. Vardar Yenicesi'nde doğdu. Kaynaklarda Mehmed Şah, Mehmed Çelebi ve Baba Hayretî olarak da geçer. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mevlevî şeyhi Yûsuf-ı Sîneçâk'ın kardeşi olan Hayretî mutasavvıf bir şairdir. Kardeşi gibi kendisi de önce Şeyh İbrâhim Gülşenî'ye intisap etti, daha sonra Bektaşîliği benimsedi. Sehî Bey ve Âşık Çelebi'nin belirttiklerine göre Hayretî, Rumeli akıncı ocaklarında bir sipahi olarak ömür sürmüştür. 941/1534'te vefat eden şairin mezarı hakkında kaynaklarda çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Latîfî ve Âlî'nin kaydettiğine göre Hayretî, vefatında vasiyeti üzerine Vardar Yenicesi'nde daha önce inşa ettirdiği zâviyesine defnedildi. Sicill-i Osmânî ve Osmanlı Müellifleri'nde ise Hayretî'nin kardeşi Yûsuf-ı Sîneçâk ile İstanbul'da Sütlüce'deki hazîrede medfun olduğu ve orada Hayretî adına bir mezar taşının bulunduğu kaydedilmektedir. Buna karşılık Hayretî'nin yakın dostu olan Âşık Çelebi, Hayâlî Bey'i anlatırken Vardar'a gittiğinde vefat etmiş bulunan Hayretî'nin ruhu için Fâtiha okuduğunu yazar ki bu Hayretî'nin mezarının Vardar Yenicesi'nde olduğuna bir delil teşkil eder. Bu takdirde Sütlüce'deki kabir bir makam olarak düşünülebilir. Kühü'l-ahbâr'da ayrıca şairin Yenice'deki mezarının bir ziyaret yeri olduğu belirtilir.²⁶

Hecrî: Adı Mehmed, lakabı Muhyî'd-dîn olup Kara Çelebi olarak tanınmış ve şiirlerinde Hecrî mahlasını kullanmıştır. Yaygın rivayetlere göre Bursalı, bir rivayete göre ise Karamanlıdır. Babası, zamanının âlimlerinden yetişen, çeşitli yerlerde kadılık yapan Kadı Hüsâmüddîn'dir. Kemal Paşazâde (1468-1534)'nin Edirne Sultan Bayezid Han medresesinde muîdi olmuş, bu vazifeyi ondan mülâzemetle tamamladıktan sonra sırasıyla, Bursa'da İsa Bey, Kütahya'da Molla Vâcid, Tire, Amasya Hüseyniye, Çorlu, Bursa Manastır, Manisa ve Edirne'de Bayezid Han medreselerinde müderrislik vazifesini yürütmüştür. Daha sonra müderrisliği bırakarak kadılık mesleğine geçmiştir.

²⁵ Cemal Kurnaz, "Hayâlî Bey", *DİA*, XVII, 5-6.

²⁶ Mustafa Tatcı, "Hayretî", *DİA*, XVII, 61.

Önce Şam ve daha sonra Bursa kadılığına atanmıştır. Bursa kadılığı sırasında azledilip müderrislik vazifesi verilmiştir. Son olarak tekrar kadılık mesleğine girerek Bursa, Edirne ve İstanbul kadılıklarında bulunmuştur. Hecrî, İstanbul kadılığı vazifesini yürüttüğü sırada 965'te (1557) vefat etmiş, Edirne Kapısı dışındaki Emir Buhârî Dergâhı civarında, hocası Kemal Paşazâde'nin kabrinin yakınına defnedilmiştir.²⁷

Hilâlî: Şair hakkında elimizde fazla bir bilgi yoktur. Kaynaklar İstanbullu olduğunu söylüyor. Ölüm tarihi ile ilgili değişik görüşler mevcuttur. Genel kaanata göre 950/1543'tür.²⁸

İshâk: Osmanlı tarih yazıcılığının önemli eserlerinden biri olan *Selimnâme* adlı kitabının yazarıdır. Üsküp'te 869'da (1464-65) doğduğu tahmin edilmektedir. Kılıç ustası İbrâhim Efendi'nin oğlu olduğu için Kılıççızâde diye tanındı. Üsküp'te başladığı öğrenimini Edirne'de Kara Bâlî'nin yanında tamamladı. Önce Serez, ardından Edirne'de İbrâhim Paşa ve Üsküp'teki İshak Paşa medreselerine müderris oldu. Yavuz Sultan Selim'e musâhiblik için Suriye'ye gönderildi. Ancak bazı davranışlarından dolayı musâhibliğe kabul edilmedi. İshak Çelebi, tekrar eski vazifesine dönerek Bursa Kaplıca ve İznik'teki Orhan Gazi medreselerinin ardından 933/1526-27'de Edirne Dârülhadisi'ne ve 937/1530-31'de İstanbul Sahn-ı Semân müderrisliğine getirildi. 942/1536 yılında kadı tayin edildiği Şam'da bir yıl sonra öldü.²⁹

Kadirî: Metindeki şiirin hangi Kadirî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Kadirî mahlaslı şair şudur:

- İshâ Fakîh oğlu Kadirî Çelebi, Edirneli, müderristir. İshâ Fakîh oğlu denmekle meşhurdur. Sultan Bayezid-i Sâni devrinde ölmüştür.³⁰

²⁷ Ömer Zülfe, *Hecrî Kara Çelebi Muhîyî'd-dîn Mehmed Dîvân*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016, s. 15-17.

²⁸ Bahri Yağmur, "Hilâlî Dîvânı: İnceleme-Metin", (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998), s. 6-7.

²⁹ Hamdi Savaş, "İshak Çelebi, Kılıççızâde", *DİA*, XXII, 528.

³⁰ Yuvacı, "Tuhfe-i Nâilî", s.138.

Karârî: Kaynaklar taranmış, bu mahlasta bir şaire rastlanılmamıştır.

Kemâl: Asıl adı Şemseddin Ahmed'dir. Şehzade Bayezid'e (II. Bayezid) lalalık yapan büyükbabası Kemal Paşa'ya nisbetle Kemalpaşazâde, Kemalpaşaoğlu veya İbn Kemal diye anılır. 3 Zilkade 873'te (15 Mayıs 1469) dünyaya gelen şairin nerede doğduğu hakkında kesin bir bilgi yoktur. Bazı kaynaklarda Tokat'ta, bazılarında Edirne'de doğduğu kaydedilmekte, Amasyalı olduğu da ileri sürülmektedir. Sultan Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman'ın dönemlerinde yaşamıştır. Amasya ulemâsından Arap dili ve edebiyatı, mantık ve Farsça öğrenimi gören Şemseddin Ahmed önce askerî sınıfa girdi ve altı bölük sipahisi olarak II. Bayezid'in seferlerine katıldı. Daha sonra ilmiye sınıfına geçmeye karar verir. Eğitimini tamladıktan sonra ilk olarak Edirne'deki Ali Bey Medresesi müderrisliğine tayin edildi. Daha sonra Üsküp, Edirne ve İstanbul'daki çeşitli medreselerde müderrislik yaptı. Yavuz Sultan Selim zamanında Kemalpaşazâde, Edirne kadılığına ve Anadolu kazaskerliğine getirildi. Son olarak Zenbilli Ali Efendi'nin yerine şeyhülislâmlığa getirildi. Bu makamda iken 2 Şevval 940 (16 Nisan 1534) tarihinde vefat etti ve Edirnekapı dışındaki Mahmud Çelebi Zâviyesi hazîresine defnedildi.³¹

Latîfi: Kastamonu'da doğdu. Asıl adı Abdüllatif olup Latîfi'yi mahlas olarak kullanmıştır. Latîfi tahsiline Kastamonu'da başlayan şair iş bulmak amacıyla yirmi-yirmi beş yaşlarında iken İstanbul'a gitti. On-on beş yıl İstanbul'da kalan şair, devrin defterdarı İskender Çelebi'ye sunduğu mensur bir bahâriyye dolayısıyla Belgrad İmaretî'nin kâtipliğine tayin edildi. İskender Kanûnî Sultan Süleyman devri in'am kayıtlarından onun 939/532-33'te İstanbul'da bulunduğu ve iki bayramda sunduğu kasideler karşılığında beşer yüz akçe in'am aldığı anlaşılmaktadır. Uzun süre Belgrad'da kalan Latîfi 950/1543'te İstanbul'a dönerek yine bazı imaret kâtipliklerinde bulundu. 953/1546'da yılında tezkiresini hazırlayıp Kanûnî Sultan Süleyman'a takdim etti ve Ebû Eyyûb-i Ensârî Vakfî kâtipliğine getirildi. 960/1553'te bu görevinden

³¹ Şerafettin Turan, "Kemalpaşazâde", *DİA*, XXV, 238.

azledilerek Kanûnî Sultan Süleyman'ın Rodos İmaretî'nin kâtipliğine gönderildiyse de orada fazla durmayıp Mısır'a geçti. Bir süre sonra İstanbul'a dönen Latîfî'nin son yılları hakkında yeterli bilgi yoktur. Kefevî'nin Râznâme'sine aldığı Mesihzâde'ye ait bir mektupta ise Latîfî'nin 990/1582'de Mısır'dan Yemen'e giderken bindiği geminin batması üzerine boğulduğu bildirilmektedir.³²

Meâlî: 895/1490 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. II. Bayezid dönemi âlim ve kadılarından Mustafa b. Evhadüddin Yarhisarî'nin oğludur. Asıl adı Mehmed olup köse olduğu için de Köse Meâlî lakabıyla tanındı. Anne tarafından Fenârî ailesine mensup olan Meâlî iyi bir öğrenim gördü. Mihaliç, Kepsut ve Fırat'ta kadılık yaptı. Sofya ve Filibe kadılıklarının ardından, şehzadeliğinden tanıdığı Kanûnî Sultan Süleyman tahta çıkınca Gelibolu kadılığına tayin edildi. Bolayır tevliyetinin de eklendiği bu görevde on yıl kadar rahat bir ömür sürdükten sonra Gelibolu'da vefat etti (942/1535-36) ve oraya gömüldü.³³

Mesîhî: Adı Sehî Tezkiresi'nde Mesîh, diğer tezkirelerde Îsâ olarak geçer. Kosova bölgesinde Priştine'de doğdu. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını Rumeli'de geçirdi, daha sonra öğrenim görmek için İstanbul'a gitti. Mesîhî'nin İstanbul'da bulunduğu yıllar II. Bayezid'in saltanat dönemine (1481-1512) rastlar. İstanbul'da hat sanatındaki maharetiyle devrin sadrazamı Atik (Hadım) Ali Paşa'nın dikkatini çekerek onun divan kâtipliği görevine getirilir. Atik Ali Paşa'nın 917/1511 yılında yapılan bir savaşta ölümünün ardından başka hâmi bulamayan Mesîhî, kendisine Bosna'da verilen küçük bir timarla yetinmek zorunda kaldı. Son yıllarını yoksulluk içinde geçirdiği belirtilen şairin genellikle 918/1512'den sonra öldüğü kabul edilmekle beraber V. L. Ménage bu tarihin 924/1518'den sonra olabileceğini ileri sürmektedir.³⁴

Mihrî: Divan edebiyatı kadın şairlerimizdendir. Amasya'da doğdu, hayatını bu şehirde geçirdi. Babası Belâyî mahlasıyla şiirler de yazan Kadı Hasan Amasyevî, dedesi Halvetî

³² Ahmet Sevgi, "Latîfî", *DİA*, XXVII, 111.

³³ Hakan Taş, *Me'âlî Dîvân: İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar*, Bîşkek, 2015, s. 21-22.

³⁴ Mine Mengi, "Mesîhî", *DİA*, XXIX, 312.

şeyhlerinden Pîr İlyas'tır. Âşık Çelebi adının ve mahlasının Mihrî olduğunu belirtir. Mihrî Hatun'un ölüm tarihi konusunda dönemin tezkirelerinde bir kayıt yoktur; günümüzde yapılan araştırmalarda ise 27 Zilhicce 917 (16 Mart 1512) tarihinde öldüğü kabul edilir. Mihrî Hatun Amasya'da dedesi Pîr İlyas'ın tekkesindeki hazîreye defnedilmiştir.³⁵

Na'îmî: Metindeki şiirin hangi Na'îmî 'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâîlî'de yer alan mahlaslı şairler şunlardır:

- Çeşmecizâde Ni'metullah Na'îmî Efendi, Çeşmecizâde Abdullah Efendi'nin oğludur, Taczâde Sa'dî Çelebi'nin nâibi, müderris ve hattat, vefatı Ramazan 974/1566'dır.
- Seyyid Hasan Efendi, Ali Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı Receb 1079/1668'dir.
- Na'îmî Çelebi, İstanbullu, Reisü'l Küttâb ve Muharriri Vakâyi'-i Sultânî, Sultan Süleyman Kânûnî devri şairlerinden olup takriben 971/1563 tarihinde vefat etmiştir.
- Na'îmî Efendi, Bursalı, Cânânî Musliyî denmekle meşhurdur, müderris ve mahkeme kâtibi, Kapluca yolunda medfundur.
- Na'îmî Efendi, Edirneli, Kurt Balî denmekle meşhurdur, müderris.³⁶

Nazmî: Edirne'de doğdu, asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda ailesi ve hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Edirneli Nazmî, Kanûnî Sultan Süleyman'ın birçok seferine yeniçeri olarak katıldı. Bir süre ahkâm kâtipliği görevinde de bulunduktan sonra silâhdar sınıfına dahil oldu. Ömrünün sonlarına doğru Vezir Rüstem Paşa'nın mürşidi Nakşibendî şeyhi Filibeli Mahmud Baba Efendi'nin himayesini gördü. Ölümü hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber 967/ 1559 yılından sonra vefat ettiği tahmin edilmektedir.³⁷

³⁵ Erünsal, "Mihrî Hatun", *DİA*, XXX, 37.

³⁶ Şener, "Tuhfe-i Nâîlî", s. 247-249.

³⁷ Mustafa Özkan, "Edirneli Nazmî", *DİA*, X, 450.

Necâtî: Edirne’de Fâtih Sultan Mehmed’in ilk saltanat yıllarında (1444-1446) doğduğu tahmin edilen şairin asıl adı Îsâ’dır. Şiir ve nesir yazmaya yöneldiği gençlik yıllarında Edirne’den ayrılıp Kastamonu’ya gitti, orada hatla da ilgilendi. “Necâtî” mahlasıyla yazdığı şiirleriyle ününü duyurmaya başladı. Şiirleriyle Fâtih’in dikkatini çekince İstanbul’a giderek divan kâtipliğiyle görevlendirildi. Fâtih’in vefatının ardından II. Bayezid’in takdirini kazanan Necâtî, Şehzade Abdullah Karaman sancağına tayin edilince onun divan kâtibi oldu. Daha sonra Sultan Bayezid diğer oğlu Şehzade Mahmud’u Manisa sancağına tayin ettiğinde şairi de nişancılık göreviyle şehzadenin yanında gönderdi, bundan sonra Necâtî “bey” olarak anıldı. Şehzade Mahmud genç yaşta ölünce Necâtî bu şehzade için de bir mersiye yazarak tekrar İstanbul’a döndü. 25 Zilkade 914’te (17 Mart 1509) vefat etti.³⁸

Nehârî: Metindeki şiirin hangi Nehârî’ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî’de yer alan Nehârî mahlaslı şair şudur:

- Nehârî Çelebi, Pirizrenî, Sa’dî-i Şîrâzî soyundandır. Pirizrenli Şair Mustafa Sa’yî’nin biraderidir, Sultan Bâyezid-i Sâni ve Selim-i Evvel devri şairlerindedir. Pirizren’de defnolunmuştur.

Ömrî: Metindeki şiirin hangi Ömrî’ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî’de yer alan Ömrî mahlaslı şairler şunlardır:

- Ömer Efendi, Diyarbakırlı, Divân-ı hümâyûn kâtibi, vefatı 1072/1661’dir.
- Sadrazam Nasuh Paşazâde Ömer Bey, İstanbullu, nişancı, hattat, vefatı 1076/1665’tir.³⁹

Remzî: Mustafa Remzi Efendi, Bursalı bir tacirin oğludur. Bursalı, Mardin kadısı, vefatı 954/1547 veya 956/1549’dur. Sivas’ta defnolunmuştur.⁴⁰

³⁸ Bayram Ali Kaya, “Necâtî Bey”, *DİA*, XXXII, 477.

³⁹ Özdemir, “Tuhfe-i Nâilî”, s.569-570.

⁴⁰ Mihrican Odabaşı, “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S. 234-467”, (Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009), s. 267.

Resmî: Metindeki şiirin hangi Resmî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Resmî mahlaslı şairler şunlardır:

- Seyyid Mustafa Resmî Efendi, Sarih-i Mesnevi Reisül-Küttab Seyyid Sarı Abdullah Efendi'nin oğludur. İstanbullu, dergâh-ı âli cebeciler katibi, vefatı 1066/1655'tir. Gerede'de defnedilmiştir.
- Şeyh Seyyid Mahmud bin Seyyid ahi Mahmud bin Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed baba Muhlis acizizi 1010/1601 tarihinde Diyarbakır'da doğdu. Vefatı 15 Rebiülahir 1077/1666'dır. Bursa'da Daye Hatun Camisi'nde defnolunmuştur.
- Muharrem Resmî Efendi, Manisalı, Manisa müftüsü, vefatı 1085/1674'tür.
- Seyh İsmail Resmî Efendi, Rumelili, Halveti şeyhlerindendir. Vefatı 1109/1697'dir.
- Bezzaz Resmî Efendi, Bursalı, Ahmed Paşa muasırı, Bursa'da vefat etmiştir.
- Ali Resmî Efendi, Geredeli, şura tezkirelerinde vefatına dair kayıt ve bilgi yoktur.
- Mehmed Resmî Efendi; Abdurrahman Efendi'nin oğlu, Sofyalı'dır.⁴¹

Revânî: Asıl adı İlyas Şücâ olup babasının ismi Abdullah'tır. Bütün tezkire yazarları Edirneli olduğunda ittifak eder. Kaynaklarda öğrenimine ve hangi tarihte İstanbul'a geldiğine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Revânî, Kanûnî Sultan Süleyman'ın saltanatının ilk yıllarında vefat etti (930/1523-24). Bütün tezkire müellifleri onun İstanbul'da ölüp kendi yaptırdığı mescidin hazîresine defnedildiğini belirtir.⁴²

Riyâzî: Hangi Riyâzî olduğu bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Riyâzî mahlaslı şairler şunlardır:

- Mehmed Şâh, Şemseddin Ömer Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı H.941 M.1534.
- Mehmed Riyâzî Efendi, Üsküplü, kadı, Mam Şâh denmekle meşhurdur. Vefatı H.953, M.1546'dır.

⁴¹ Odabaşı, "Tuhfe-i Nâilî", s. 204-207.

⁴² Erünsal, "Revânî", *DİA*, XXXV, 30.

- Mehmed Riyâzî Efendi bin Samunizâde damadı Berkiyeli Mustafa Efendi bin Mehmed Efendi. Kadı, Tezkiretü'ş Şuara müellifi, H.980, M.1572 tarihinde doğdu, vefatı 29 safer 1054 M.1644, İstanbul'da medfundur.
- Ali Çelebi, Kuloğlu, İstanbullu, Müneccim ve kadı, Karabağlizâde'nin oğludur. Üçüncü asrı hicri şuarasındandır. Tameşvar'da vefat etmiştir.⁴³

Suâlî: Kaynaklar taranmış, bu mahlasta bir şaire rastlanılmamıştır.

Sultân Cem: Fâtih Sultan Mehmed'in üçüncü oğlu olup 27 Safer 864'te (23 Aralık 1459) Edirne'de doğdu. Cem, Castel Capuana denilen yerde 29 Cemâziyelevvel 900 (25 Şubat 1495) tarihinde öldü. Cem'in ölümünü haber alan Bayezid üç günlük yas ilân ettiği gibi gıyâbî cenaze namazını da kıldırtmıştır. Tahnit edilmek suretiyle sadık adamları tarafından Gaeta denilen yerde toprağa verilen cesedi 1499'da Napoli kralı tarafından Osmanlılar'a teslim edilerek Bursa'da Muradiye Camii hazîresine defnedilmiştir. Hayatı oldukça maceralı geçen ve Avrupalı devletlerin siyasî oyunlarına hedef olan Cem Sultan iyi bir şair olup Farsça ve Türkçe iki divanı vardır. Ayrıca adına birçok eser yazılmıştır.⁴⁴

Sürûrî: Metindeki şiirin hangi Sürûrî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Sürûrî mahlaslı şairler şunlardır:

- Mustafa Sürûrî Efendi, Kadı Hasan Efendi'nin oğludur. Eyüblü, kadı, Kıbrıslı Sürûrî denmekle meşhurdur. 1028/1618 tarihinde Eyüb'de doğdu. Vefatı Rebiulevvel 1100/1688'dir. Edirne Kapusu haricinde Emir Buhari'de defnolunmuştur.
- Acem Sürûrî veya Sürûrî-i Şarki, Yavuz Sultan Selîm-i evvel devrinde vefat etti.

⁴³ Odabaşı, "Tuhfe-i Nâilî", s.287-289.

⁴⁴ Mahmut H. Şakiroğlu, "Cem Sultan", *DİA*, VII, 283-284.

- Sürûfî Çelebi, Burdurlu, Divân-ı Hümâyün Katiplerinden, Sultan Ahmed-i evvel devri şairlerindedir.⁴⁵

Şem'î: Üsküp yakınlarındaki Prizren'den olup Türk edebiyatında Şem'î mahlasını kullanan on şairden biridir. Asıl adı bilinmemektedir. İstanbul'daki Şeyh Vefâ Hankahı'nda Ali Dede'ye (ö. 917/1511-12) intisap ederek kendisinden tasavvuf terbiyesi aldığı ve uzun süre burada inziva hayatı yaşadığı bilinmektedir. Mezarı İstanbul'da Şeyh Vefâ Camii hazîresindedir (ö. 936/1529/30). Vefatına Edirneli Nazmî, "Meskenin nûr ede Şem'î ol Ahad" (936) mısraıyla tarih düşürmüştür.⁴⁶

Şemsî: Şemsî'nin doğum tarihi belli değildir. Şemsî, İsfendiyaroğulları'ndan kızıl Ahmed Bey'in torunu ve Mirza Paşa'nın oğludur. Annesi Sultan II. Bayezid'in kızıdır. Şemsî Paşa, bir müddet bölük ağalığı yaptıktan sonra Sipahiler ağalığına yükselip, 1551'de Şam ve 1555'te Anadolu ve daha sonra da Rumeli Beylerbeyliği oldu. Sultan II. Selim devrinde vezir ve musahipliğe yükselmiştir. Birçok vazife ve hizmetlerle dopdolu bir hayat süren Şemsî, 988/1580 tarihinde vefat etmiş ve Üsküdar iskelesi yakınında inşâ ettirdiği câminin bahçesine defnedilmiştir.⁴⁷

Şîrî: Metindeki şiirin hangi Şîrî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Şîrî mahlaslı şairler şunlardır:

- Ali Şîrî Bey, Silistreli, sipâhî, hattat, vefatı 1001/1592'dir.
- Ali Şîrî Bey, Sadrazam Hersekzâde Ahmed Paşa'nın oğludur. Mısır Sancakbeyi, İstanbullu, Yavuz Sultan devrinde vefat etti.⁴⁸

Şuâî: Metindeki şiirin hangi Şuâî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Şuâî mahlaslı şairler şunlardır:

⁴⁵ Odabaşı, "Tuhfe-i Nâilî", s.339-340.

⁴⁶ Murat Ali Karavelioğlu, "Şem'i, Prizrenli", *DİA*, XXXVIII, 505.

⁴⁷ ⁴⁷ Mehmet Akkaya, "Şemsî Paşa Divânı: İnceleme-Edisyon Kritikli Metin", (Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992), s. 13-20.

⁴⁸ Özdemir, "Tuhfe-i Nâilî", s. 198-199.

- Mehmed Çelebi, Bolulu olup Sultan İbrahim devri şairlerindedir. Mecelle ismini Mahmud olarak kaydetmiştir.⁴⁹

Usûlî: Yenice-i Vardar'da doğdu. Asıl adı Abdullah'tır. Öğrenimini tamamlamasının ardından tasavvufa yöneldi. Bir süre sonra İbrâhim Gülşenî'ye bağlanmak için Mısır'a gitti ve ona intisap etti. Şeyhi 1534 yılında vefat edince Yenice-i Vardar'a döndü. Ömrünün geri kalan kısmını Gülşenîliği Rumeli'de yaymakla geçirdi; bir yandan da akıncı beylerine musâhiplik yapıyordu. Doğduğu şehir olan Yenice-i Vardar'da vefat etti. Usûlî'nin ölümüne, "Vâh kim gitti Usûlî derd-mend" (ö. 945/1538-39) mısraı ile tarih düşürülmüştür.⁵⁰

Yahyâ: Arnavut asıllı Dukakin ailesinden olup kesin doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir. Kaynaklarda ailesine nisbetle Dukakinzâde, geldiği yerin taşlık bir bölge oluşundan dolayı da Taşlıcalı diye anılmıştır. Kemalpaşazâde ve Fenârîzâde Muhyiddin Çelebi gibi âlim ve şairlerin meclislerinde bulundu. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldı. Kanûnî Sultan Süleyman, Hayâlî Bey'e gösterdiği iltifatı Yahyâ Bey'den esirgeyince o da veziri Rüstem Paşa'nın himayesine girip Eyüp Vakfı mütevellisi oldu. Ancak bu ikbal devri uzun sürmedi; Rumeli'de İzvornik sancağına sürülünce Yahyalı Akıncılar Ocağı'na katıldı ve bir daha İstanbul'a dönmedi. Son kasidesini Sigetvar seferi esnasında (1566) Kanûnî'ye sunan şair burada yaşının seksene ulaştığını belirtti ve padişahın çocuklarını himaye etmesini istedi. Kaynaklarda Yahyâ Bey'in ölüm tarihi ve yeriyle ilgili farklı kayıtlar bulunmakla birlikte 990/1582 yılında yaşı doksanı aşmış olduğu halde vefat ettiği kabul edilmektedir. Mezarı Sırbistan sınırları içinde İzvornik yakınlarındaki Lozniçe'dedir.⁵¹

Yakûb Çelebi: Kaynaklar taranmış, bu mahlasta bir şaire rastlanmamıştır.

⁴⁹ Özdemir, "Tuhfe-i Nâilî", s. 123.

⁵⁰ Kaya, "Usûlî", s. 213.

⁵¹ Kaya, "Taşlıcalı Yahyâ", s. 156.

Zâîfî: Asıl adı Mehmed'dir; babasının adı Evrenos, dedesinin adı Nûreddin'dir. Lakabı Talışman Hoca olup Zaîfî-i Rûmî diye şöhret bulmuştur. Üsküp yakınlarındaki Karatova'da doğdu. 950/1543'te yazdığı Kitâb-ı Nigârîstân'dan doğum yılının 900/1494-95 olduğu anlaşılmaktadır. Dönemin tanınmış âlimlerinden Zenbilli Ali Efendi'den mülâzım oldu. Çeşitli yerlerde müderrislik yapmıştır. 9 Rebûlevvel 964 (10 Ocak 1557) tarihinde vefat etmiştir.⁵²

Zâtî: Balıkesir'de doğdu. Asıl adı hakkında kaynaklarda çeşitli görüşler yer alır. Bahşî ve Kınalızâde'ye göre asıl adı İvaz, Âlî Mustafa Efendi'ye göre Satı, Zâtî veya Satılmış'tır. Ancak Uzunçarşılı, Âşık Çelebi'nin bizzat şairden naklettiği İvaz isminin doğru olduğunu kabul eder. Ailesi hakkında fazla bilgi yoktur. Balıkesir'de baba mesleğini sürdürüp çizmecilikle uğraşırken şiir yazdığı bilinmektedir. Münecimzâde'den geçimini sağlamak için remilcilik öğrenmiştir. Manisa, Bursa, İznik ve Edirne'de bulundu; daha sonra kırk yaşlarında İstanbul'a yerleşti. Son yıllarını Fatih Sarıgüzel Hamamı'na yakın evinde zaruret içinde geçirdi. Hasta ve yorgun olduğundan Beyazıt Camii avlusundaki remilci dükkânına bastonla gidip geliyordu. Ramazan 953 (Kasım 1546) tarihinde vefat ettiğinde cenazesi dostları tarafından Edirnekapı'ya defnedildi.⁵³

Zemînî: Metindeki şiirin hangi Zemînî'ye ait olduğu kaynaklarda bulunamadı. Tuhfe-i Nâilî'de yer alan Zemînî mahlaslı şair şudur:

- Za'im Mahmud Efendi, İstanbullu, sipahidir. Vefatı 960/1552'dir.⁵⁴

⁵² Vildan S. Coşkun, "Zaîfî", *DİA*, XLIV, 103.

⁵³ Coşkun, "Zâtî", *DİA*, XLIV, 150.

⁵⁴ Odabaşı, "Tuhfe-i Nâilî", s. 297.

SONUÇ

Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan koleksiyonu 68 numarada kayıtlı *Cem'ü'n-nezâir* isimli şiir mecmuasının (1b-47b) incelenmesi olan bu tez çalışmasında ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Mecmuanın sonunda bir kayıt yer almaktadır. Bu kayda göre mecmuanın müstensihi Dağıstan'ın Şeki kasabasında ikamet eden Seyyid Mehmed Said oğlu Seyyid Mehmed'dir. Mecmua *Cem'ü'n-nezâir* adıyla 7 Ramazan 1151/1738 yılında yazılmıştır.
2. İncelenen varaklarda farklı şairler ve şiirleri tespit edilmiştir.
3. Mecmuada incelenen varaklar arasında Tuhfe-i Nâilî'de yer almayan iki şair yer almaktadır.
4. Müstensihin *Cem'ü'n-nezâir* diye isimlendirdiği bu eser nazirelerin toplandığı bir mecmuadır. Zemin şiir belli olmadığı hâlde nazirecilik geleneği ile benzer tarafları vardır.
5. Mecmuada yer alan şiirler dal (ﺀ) harfi hariç rediflere göre alfabetik şekilde sıralanmıştır.
6. İncelenen varaklarda 55 şair olup en çok Zâtî ve Hayretî'den şiirler bulunmaktadır. Zâtî'den 49, Hayretî'den de 27 adet şiir bulunmaktadır (bkz. Tablo-1).
7. Mecmuada geçen şairlerin çoğunluğu 16. yüzyılda yaşayan şairlerdir.
8. Metinde toplamda 209 tane şiir olup bunlardan 8 tanesi 1-2 beyit ya da bentten oluşan na-tamam şiirlerdir (bkz. Tablo-1)
9. Mahlası olmadığı için hangi şaire ait olduğu tespit edilemeyen 4 şiir vardır.
10. En çok gazel nazım biçimi yer almaktadır. 194 tane gazel yer almakta olup 6 da nazım şekli belli olmayan şiirler mevcuttur (bkz. Tablo-2).
11. Mecmuada 4 farklı bahir ve 11 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır (bkz. Tablo-3).

METİN

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

1. Nehārī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [1b] Ey felek sīmurğ-ı mihruñ kim felekdür Qāf aña
Göñlümüñ şeh-bāzı hoş şayd eylemiş inşāf aña
2. Mübtelā-yı hecr kani' dür hayāl-i vaşluña
Neylesün dūzahdadur cennet gelür A' rāf aña
3. Dürr-i vaşluñ kıymetin gevher-şinās-i 'ışka şor
Yoğsa her qallābı şanma kim ola şarrāf aña
4. Her ki meydān-ı vefāda olmadı ser-bāz-ı 'ışk
Pehlevān-ı 'ālem olursa yaraşmaz lāf aña
5. Ey **Nehārī** bir perī pervāz ider çeşmümde kim
Cilve-i nāz eylese hayrān kalur eṭrāf aña

2. Cāmī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol cefā-hū kim ider halk-ı cihān inşāf aña
Gelmedi inşāfa gitdi haq budur inşāf aña
2. Zāhid-i hod-bīni gör oldı cihānda hūşe-çin
Hāşılı hayr itmedi maḥşül ile evkāf aña

1/G. 64 PB.

2a neylesün: neylesin PB; 3a şinās-i: şināsın M; 3b qallābı: qallāb M; 4a vefāda: şafāda PB, olmadı: olmazı M; 5a ider: urur PB.

2/G. 78 MN.

3b, pāyında: billāhi MN; 4b Rabbī: Rabb M; 5b bār-ı: yād-ı M.

DİL İÇİ ÇEVİRİ

1. Nehârî

1. Ey felek, senin güneşe benzeyen Anka kuşun için Kaf Dağı gökyüzü hükümündedir. Gönlümün doğanını güzel bir şekilde avladığı için ona insaf et.
2. Ayrılığa düşkün âşık seninle kavuşma hayaline inanmıştır. Âşık ne yapsın cehennemdedir; Âraf'ta olmak bile onun için cennette olmak gibidir.
3. Kavuşma incisinin kıymetini cevherden, aşktan anlayan kuyumcuya sor. Aksi halde her kalpazanı da sarraf, gerçek âşık sanma.
4. Vefa meydanında, aşk uğruna başını vermeyen bir kimse bütün âlemin pehlivani olsa bile ona laf söylemek yakışmaz.
5. Ey Nehârî! Sevgili, gözümde bir peri gibi canlanan güzeldir. Öyle bir güzeldir ki naz cilvesi yaptığında herkesi kendisine hayran bırakır.

2. Câmî

1. O eziyet arayan (âşık) ki tüm cihan halkı ona acır. Gerçek budur ki o eziyet eden sevgili insafa gelmez ve o âşığa merhamet lazımdır.
2. Kibirli sofuya bak ki cihanda başak toplayan fakirlere benzedi. Netice itibarıyla amelleri ile vakfettikleri ona bir hayır getirmedi.

3. Bāde-i ma'nāya zarf oldı ħum-ı pīr-i muġān
Nice ŧūret virdi pāyında görüñ ħazzāf aña
4. Gösterür mir'āt-i sāġar 'aks-i la'lin dilberüñ
Ne leṭāfet virdi yā Rabbī ŧarāb-ı ŧāf aña
5. Bār-ı hicrānuñ nice çeksün bu **Cāmī-i** za'īf
Ey elif-ķāmet taħammül eyleyimez **Ķāf** aña

3. [Ĥayretī]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Bir devāsuz derd imiş hicrān ki yok dermān aña
Bir 'aceb vādī imiş fūrķat ki yok pāyān aña
2. Ehl-i dillerden ķaçarsın eħrimendür hem-serüñ
Ey perī-peyker nice ŧabr eylesün inŧān aña
3. Yılduzı yokdur zavāllı 'āŧıķuñ yanuñda hīç
Mıhr-i ħüsnüñ de zevālin ey meh-i tābān aña
- [2a] Āteŧ-i hicrān ile biñ dāġı vardur göñlümüñ
Yiridür ey lāle luṭf idüp göñüldeñ yan aña
5. Bezm-i ŧādīde içersin yadlarla sen müdām
Ĥayretī ķalır ıraķlardan baķup ħayrān aña

3/G.11 D.

1, 2 ve 3. beyitler mecmuada 5b'de yer almaktadır.
1b idüp: eyle D.

4. Meyhanecinin şarap küpü, mânâ şarabına kap oldu. Görün ki çömlekçi ayağıyla ona birçok şekil verdi.
5. Kadeh aynası sevgilinin dudağının resmini gösterir. Ya Rab! Saf şarap ona nasıl bir güzellik verdi böyle.
6. Bu zayıf Câmî ayrılığının yükünü nasıl çeksin? Ey elif gibi uzun boylu sevgili, Kaf dağı bile ona dayanamaz.

3. Hayretî

1. Ayrılık ilacı olmayan bir dertmiş ki ona hiçbir çare yoktur. Ayrılık sonu olamayan tuhaf bir vadidir.
2. Âşıklardan kaçarsın, senin arkadaşın şeytandır. Ey ay yüzlü peri, insan ona nasıl sabretsin?
3. Ey ay gibi parlak yüzlü sevgili, senin güneşe benzeyen güzelliğinin yanında zavallı âşığının hiç şansı yoktur.
4. Ayrılık ateşinden dolayı gönlümde bin tane yara vardır. Ey laleye benzeyen sevgili! Şimdi tam yeridir; ona gönülden bir iyilik edip yan.
5. Mutluluk meclisinde yabancılarla şarap içersen Hayretî ona uzaklardan bakıp hayran kalır.

4. İshāk

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [2b] 'Āşıkuñ der-māndedür derdüñ yeter dermān añā
Derdden kırtulmasun hergiz o kim dermān añā
2. Dürilürdi defter-i 'ışkuñ oqunmazdı <'aceb> ebed
Vaşf-ı hāl-i pür-melālüm virmese 'unvān añā
3. Hüb def' itdüñ raķıbi gel saña cānum fedā
Bir kaçā şavduñ begüm itmez misin kırbān añā
4. Yüz kızarup cām-ı mey meclisde dildāruñ lebin
Bir kez öpince ne kıanlar yutdurur devrān añā
5. 'Ālem-i 'ışkuñ kışı **İshāk** bilmez vaħdetin
Cümle yeksān olmayınca vaşl ile hicrān añā

5. Cāmi'ı

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. La'l-i cān-baħşuñ ki dirler çeşme-i hayvān añā
Āb-ı hayvān olmasa meyl itmez idi cān añā
2. Bāğ-ı cennetdür cemālün cüy-ı Kevşer'dür lebüñ
Kāmetün Tübā yüzün gül sünbülün reyħān añā
3. Fıkr-i esrār-ı haţ-ı sebzün hayālüne gönül
Düşdügünce ey müferriħ-leb kıalır hayrān añā
4. Hālet-i nez'a yetişdüm ey tabīb-i cān yetiş
La'l-i cān-baħşuñdan özge kılmadı dermān añā

4/G.6 D.

1a o kim: eger D; 2a defter-i: defteri D, 'aceb: -D; 4a yüz kızarup cām-ı mey: cām-ı mey yüz kızdurup D.

4. İshâk

1. Âşîğın (senin derdinden) zavallı olmuştur. Senin derdine sahip olması ona ilaç olarak yeter. Derman arayan hiçbir zaman dertten kurtulmasın.
2. Kederli hâlim ona şöhret vermeseydi, senin aşk defterin dürülürdü hiçbir zaman okunmazdı.
3. Rakibi kovdun, sevgili gel, sana canım feda olsun. Rakibi kovmakla bir belayı savmış oldun. Beyim bunun için kurban etmez misin?
4. Şarap kadehi mecliste yüzünü kızartıp, sevgilinin dudağını bir kez öpünce, felek ona ne kanlar yutturur.
5. Ey İshâk, kavuşma ile ayrılık tamamen beraber olmayınca senin aşk âleminin birliğini (varlığını) kişi bilmez.

5. Câmî î

1. Senin hayat veren dudağın ölümsüzlük suyu gibidir. Dudağı, hayat suyu olmasaydı, ruh ona meyletmezdi.
2. Yüzün cennet bahçesidir, dudağın Kevser ırmağıdır. Boyun cennetteki Tûbâ ağacına, yüzün güle, saçın reyhana benzer.
3. Sevgilinin yüzündeki ayva tüyünün gizemiyle ferahlık veren dudağı âşîğın aklına düştükçe, hayal eder, ona (sevgiliye) hayran kalır.
4. Ey can hekimi (sevgili) yetiş! Can çekişiyorum. Sevgili ona hayat veren dudağından başka çare eylemedi.

5. Nice yüz bin ‘āşıkun anın içüpdür la‘l-i dost
Kim umarsa **Cāmi‘i** vallāh düşimez an aa

6. [Başiri]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Kiprigün sihr oqlarıdur aşlarındur yay aa
Bir benüm kimi belā-keş uğrar ise vay aa
[2b] Bu ne ruhsār-ı dil-āviz olur ey sultān-ı hüsn
Kim felekde reşk ider mihr-i cihān-ārāy aa
3. Nāle itse ‘āşık-ı dil-asta derdünden senün
aqq budur kim bir nefes hem-dem olamaz nāy aa
4. Ol perī-ru olmadıysa Yūsuf-ı Mısr-ı cemāl
Pes ne yüzden secde eylerler gün ile ay aa
5. Hāzır olmazsa **Başiri** hāk-i pāy itdükde baqq
Billāh ey iki gözüm andan oya ser-pāy aa

7. Zātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Şöyle virmiş hüsn-i bī-ad Hālī-i bī-çün aa
Şivede Zühre ile dem-sāz olmadur ānün aa

6/G.17 D.

1a oqlarudur: oqidur D, yay: vay D; 3a dil-āviz: dil-ārā D; 3b olamaz: olamaz D; 4a perī-ru:
kamer-ru D; 5a hāk-i pāy: hāk-i pāk D, itdükde: itdükçe D; 5b iki gözüm: Çok sevdüğüm D.

7/G.49 D.

1a şöyle: şol D, ki -M; 3b berre-i: tebre-i: M.

5. Ey Câmi'î, sevgili nice yüz bin âşığın kanını dost şarabı zannedip içer. Allah'a yemin olsun ki katil sayılmaz.

6. Başîrî

1. Kirpiğin büyü oklarına, kaşların yaya benzer. Benim gibi belalı biri sana uğrarsa vay hâline.
2. Ey güzellik sultanı, bu nasıl yanağıyla gönül çelen bir sevgilidir ki gökyüzünde cihanı süsleyen güneş bile onun güzelliğini kıskanır.
3. Gönül hastası âşık senin derdinden inlese, gerçek budur ki ney bile onun gibi inleyemez.
4. O peri gibi güzel olan sevgili, güzellik ülkesinin Yusuf'u olmadığı hâlde neden güneş ve ay ona secde eder.
5. Çevrilememiştir.

7. Zâtî

1. Eşi benzeri olmayan Allah, ona öyle bir sınırsız güzellik vermiş ki işvede Zühre ile arkadaş olması yazılmıştır.

2. Āşiyān-ı murğı hār-ı gülşen-i Leylī şanup
Başı üzre gül gibi yir eyledi Mecnūn aña
3. Çeşm-i bīmārı nigāruñ şıh̄hate irsūn diyü
Berre-i dil kanı ile yazaram efsūn aña
4. Kaddi vaşfında dinen eş'ār-ı mevzūnum benüm
Bir gün ola dostlar ol kām̄eti mevzūn aña
5. Dişlerüñ vaşfını **Zātī** şöyle cevher itdi kim
Didi cevher kim dedi ise lü'lü'-i meknūn aña

8. **Zātī**

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Gün yüzüñ kim nūr-veş berķ urmadur āyīn aña
Didi rüşen ad viren kim ise Nürü'd-dīn aña
2. Seg dimiş mir'āt-i hāl-i 'āşıka bakmış 'adū
Dostlar billāhi kimdür dimeyen hod-bīn aña
3. Şevk-i ruhsāruñla bir od var ki dilde virmeye
Ey hālilūm yedi deryānuñ şuyı teskīn aña
4. Bād Çīne bŷy-ı şām-ı zŷlf-i yāri çin şabāh
Ger iletse 'ömri olduğınca halk-ı Çīn aña
5. Kākŷl-i dilber dil-i **Zātī**'ye bir bend itdi
Didi gören tolaşup neylerdüñ ey miskīn aña

8/G. 50D.

5a bir bend itdi: -M; 5b neylerdüñ: ne eyledüñ D, ey: a D.

2. Mecnun kuş yuvasını, Leyla'ya benzeyen gül bahçesinin dikenini zannedip, o yuvaya başının üzerinde yer verdi.
3. Sevgilinin hasta gözü, sağlığına kavuşsun diye yaralanmış gönül kanı ile büyüler yazarım.
4. Ey dostlar, sevgilinin boyunun vasfında yazdığım mevzun şiirlerim bir gün gelsin ona düzgün, endamlı boy olsun.
5. Sevgilinin dişlerini Zâtî şöyle değerlendirdi. O dişler öyle bir cevher ki midyenin içindeki inceye benzer.

8. Zâtî

1. Güneşe benzeyen yüzün şimşek vurur gibi nur saçar. Böyle bir aydınlığa ad verilecek olsa ancak Nûrû'd-dîn (dinin nûru) olur.
2. Düşman âşığın hâl aynasına bakıp, köpek demiş. Dostlar Allah'a yemin olsun ki o düşmana kendini beğenmiş demeyen var mı?
3. Ey dostum, yanağının arzusuyla yanıp tutuşan gönlümde öyle bir ateş var ki yedi denizin suyu onu söndüremez.
4. Rüzgâr, seher vakti sevgilinin siyah saçının kokusunu Çin'e iletirse eğer, Çin halkı ömür boyu ona dua eder.
5. Sevgilinin kâkülü Zâtî'nin gönlüne öyle bir bağlandı ki onu gören, ey zavallı böyle dolaşıp ne yaparsın, dedi.

9. Faķiri

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [3a] Berg-i gül kim sāye şalmış kākül-i miskīn aña
Nice 'āşık olmasun her bülbül-i miskīn aña
2. Bāğ-ı hüsn içinde bir naħl-i dil-ārādur boyuñ
Tāzeden mīve bitürmiş ħande-i şirīn aña
3. Şöyle dil-i teng oldı ğonce ħasret-i la'lüñle kim
Berg-i gül bister olupdur ħārlar bālīn aña
4. ħasret-i mihr-i ruħuñla sūz-ı āhum 'ālemi
Nār u nūr iderdi yaşum virmese teskīn aña
5. Merve ħaķķı Ka'be-i kūyuñ Şafā-yı rūħdur
İremez biñ sa'y iderse zāhid-i hod-bīn aña
6. Bezm-gāħ-ı ħadrüñ eyvānında ey hüsn-i ħasen
Çarħ sākī ğüneşdür [vü] sāğar-ı zerrīn aña
7. Vaşf-ı la'lüñi **Faķiri** dilde tekrār eyleye
Rūħ-ı ħudsī eyleye biñ zevķ ile taħsīn aña

10. Kemālpāşāzāde

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Didi dilber tūr-i ğamzemdür varan yir vir aña
Dil didi cān üstine gelsün bulalım yir aña

10/G. 6 D.

1b bulalım: vire D; 2a ol: -D, āhumdur: āhum durur D; 3a tezvīr: tezvīri D; 4b taşdur: taşdan D;
5a hevāsın: belāsın D; 5b taķdīrūñdür: taķdīr görür D.

9. Fakîrî

1. Zavallı bülbül ona nasıl âşık olmasın ki misk kokulu kâkül, gül yaprağına gölge olmuş.
2. Güzellik bahçesi içinde senin boyun, ince uzundur. Meyveler, (sevgilinin) nazıyla tatlı gülümsemesiyle büyür, olgunlaşır.
3. Senin dudağının hasretiyle goncanın gönlü daralıp yatağa düşer. Gül yaprağı yatak, dikenleri ise yastık olur.
4. Gözyaşım onu söndürmeseydi, güneşe benzer yanağının özlemi ile ahımın ateşi âlemi yakardı.
5. Merve dağının hakkı için söylemek gerekirse, senin mahallen ruha huzur veren yerdir. Kibirli sofı, Safa ve Merve dağları arasında bin kez say yapsa bile ona (mahallesine) ulaşamaz.
6. Ey güzellik timsali olan sevgili, kıymetli meclisinde, felek sakilik yapmaktadır. O sakinin elindeki altın kadeh ise güneş gibidir.
7. Fakîrî, dudağının özelliklerini gönlünde tekrar eder. Bunun için Cebrail, onu zevkle takdir eder.

10. Kemâlpâşâzâde

1. Âşık, sevgilinin gamzesi (yan bakışı) ok gibidir, yer verin ona, dedi. Gönül; başımın, canımın üstüne gelsin, ona yer buluruz, dedi.

2. Ejder-i āhumdur ol ḥaṭṭ kim görünür dūd-reng
Kim çeker gök yüzine zülfüñ taḫup zencīr aña
3. Kışver-i ḥüsnüñi ṭoldurdu ḥaṭuñ tezvīr ile
Hey di bī-dīn zülfüñe ögretmesün tezvīr aña
4. Zāhidüñ ḳalbini şāfi ḳılmadı 'ışḳuñ senüñ
Ḳara taşdur göñli anuñ neylesün iksīr aña
5. Ceħd idüp zülfüñ hevāsın şavamaz başdan göñül
Çünki taḳdīrüñdür iş pes neylesün tedbīr aña

11. Bākī

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Ḥurşīd kim fezā-yı felekdür mesīr aña
Degmez gedālar içre işigüñde yir aña
- [3b] Taḳdı hilāl ḥalkasını gūş-ı ḥidmete
Oldı sipihr bende-i fermān-pezir aña
3. Yüz sürmez idi südde-i devlet-me'ābına
Ḳul olmayaydı ḥüsrev-i gerdün-serīr aña
4. Görmez mişāl-i ḳāmetüñi çeşm-i rāst-bīn
Aḥvel baḳa meger ki görenler nazīr aña
5. **Bākī** suḥanda fark-ı sipihre başar ḳadem
Luṭf-ı Ḥudā olursa eger dest-gīr aña

11/G. 7 D.

3a sürmez: şormaz: M; 5a başar ḳadem: ḳadem başar D.

2. Ayva tüyleri ahımın ejderidir ki duman renginde görünür ki senin saçını zincir gibi takıp gökyüzüne çeker.
3. Senin yazın güzellik ülkeni yalan ile doldurdu. Hey dini imanı olmayan sevgili! Saçına yalan, dolan öğretmesin.
4. Senin aşkın sofunun kalbini saflaştırmadı. Onun gönlü kara bir taştır, (gönüle şifa veren) iksir (şurup) bile bir şey yapamaz.
5. Gönül çalışıp, saçının hayalini başından uzaklaştırılmaz. Çünkü iş senin takdirindir, o hâlde hiçbir tedbir ona bir şey yapamaz.

11. Bâkî

1. Güneşin gezinti yeri geniş gökyüzüdür. Basit dilenciler ona ulaşıp eşğinde yer bulamaz.
2. Felek hilâl şeklindeki halkayı hizmet kulağına taktı ve ona emir alan bir kul oldu.
3. Tahtı felek kadar yüksek olan padişah ona kul olmasaydı, padişahın kapısına yüz sürmezdi.
4. Her şeyin doğrusunu gören göz, senin boyunun benzerini görmez. Meğerki onun eşini görenler ona şaşı bakar.
5. Eğer Allah'ın lutfu ona yardım ederse söz söylemede Bâkî, feleğin en üst noktasına ayak basar.

12. Necātī

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Gönlüm seffine çatı deñizdür cemāl aña
aradan ālet ögredür ol a u āl aña
2. Gel mey-kede cenābına mest ol Şu resme kim
Reşk ide künc-i Şavma'ada ehl-i āl aña
3. Meclisler içre gül gibi beŐŐaŐ olur Őarāb
Geydürse 'aks-i 'arız-ı dildār al aña
4. Mümkin midür ki vara miyānuñ kenār ola
Bī-çare 'aŐıuñ ki durur itimāl aña
5. Sözde dehānı görünür ammā miyān ki vār
Defterler ile zerrece irmez ayāl aña
6. Terk it **Necātī** 'ace-i dünyā-peresti kim
Kef geçme mālī üstine olmiŐ kemāl aña

13. Me'ālī

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

1. Mīhr-i āvus iŐigüñde Şa'Şa'adur bāl aña
umrīdur güyā felek avs-i uzah alāl aña
2. Cān diler ünī gözüñ ben astadan ikmet nedür
Göricek ruhsāruñı ben od dimiŐdüm al aña

12/G. 11 D.

1b ögredür: oñarur D, a u āl: a-ı āl M; 4b ki: yā D, durur: vire D; 5b defterler: diatler D, zerrece irmez: ılca irişmez D; 6b mālī: māl D, olmiŐ: vireli D.

13/G. 2 D.

5. beyit mecmuada 8a'da yer almaktadır.
2a diler: -M; 3a ayāruñı: ayārı D, göz: gözüñ D.

12. Necâtî

1. Gemiye benzeyen gönlüm sert denizdir. (Sevgilinin) yüzü, ona karadan vasıta ile gemilerin istikâmetini öğretir.
2. Gel onuruna meyhanede öyle bir sarhoş ol ki hâl ehli (ibadetle kendinden geçen) manastır köşesinde onu kiskansın.
3. Sevgilinin yanağının aksi ona (şaraba) kırmızı giydirse; şarap, meclisler içinde gül gibi güler yüzlü olur.
4. (Sevgilinin) belini dolamak mümkün müdür? Senin çaresiz âşğın bu durumu bir ihtimâl olarak düşünür.
5. Sözde ağzı görünür ama bel o kadar incedir ki defterler (dolu tarif edilmeye çalışılsa) onun (belinin) hayâline ulaşmaz.
6. Ey Necâtî, dünyaya tapan hocayı terk et ki güçten düşme. Çünkü o (hoca) dünya malına düşkün olmuştur.

13. Me'âlî

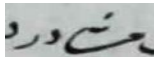
1. Güneş senin eşiğinde tavus kuşu, parıltısı da onun kanadıdır. Kumru sanki gökyüzü, gökkuşağı da onun halhalıdır.
2. Kanlı gözün ben hastanın canını ister, bundaki hikmet nedir? Ben senin yanağını görünce ona kırmızı demiştim.

3. Rūy-ı aġyāruñı göz gördükçe meyl itdügi bu
Türşī görse merdüm-i maħmūr olur meyyāl aña
4. Ğonce la'lüñden senüñ şehd itmege nüş isteyü
Ġüyyā zembürdur cānā ki қonmuş ħāl aña
5. Her ne düş görse **Me'ālī** vaşl-ile ta'bīr ider
Himmet eyleñ ħayr ide uşbu mübārek fāl aña

14. ['Aṭā]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [4a] Yār 'ışkuñ dāl ider қaddini döymez қāf aña
Dāldur bu lafz-ı 'ışq altında olan қāf aña
2. Sünbülüñe yaraşur kāf-i müşā[kil]dur disem
Dāl idüpdür қāmetin tā beñzeyince kāf aña
 3. Naқd-i 'ömrüñ niçeler şarf itdi dürr-i vaşlçün
Līk kıymet қomadı 'ālemde bir şarrāf aña
 4. Cān virür hecrüñde yanan dil kenār-ı kūyuña
Çün cehennem ehlidür cennet gelür A'rāf aña
 5. Ma'rifet gevherlerin yārāna īşār it '**Aṭā**
Kim ziyān itmez ne deñlü eyleseñ işrāf aña

3. Başkalarının yüzünü gördükçe (onlara) meyletmesi, sarhoşun turşu görünce ona meyletmesine (benzer).
4. Ey sevgili, senin gonca dudağından bal yapıp, içmek ister. Sanki (dudağının kenarına) konmuş olan ben, arı gibidir.
5. Meâlî gördüğü her düşü kavuşmaya yorar; himmet (yardım) edin de bu mübarek fal (talih) ona hayır getirsin.

14. 'Aṭā

1. Ey sevgili, senin aşkın (âşığın) boyunu dal harfi gibi bükünce kaf harfi buna dayanamaz. Bu aşk sözünün en sonunda bulunan kaf harfi bunun en güzel delilidir.
2. Sünbül (gibi) saçına kef şekline benzer desem boyunu kef harfine benzeyinceye kadar dal harfi gibi yapar.
3. İnciye ulaşmak için ömrünü para gibi harcadı. Lakin dünyada hiçbir kuyumcu da ona kıymet biçmedi.
4. Senin ayrılığında yanan gönül mahallenin bir kenarı için can verir. Çünkü o cehennem sakinidir, Arâf ona cennet gelir.
5. Ey Atâ, hüner cevherlerini dostlara bağışla ki ne kadar isrâf etseler de ziyan etmezler.

15. [Mihri]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hoş görür benden raķıbi raħm idüp cānān aña
Nice atlansun bu yürek nice döysün cān aña
2. Dil marızine lebüñden eylemezseñ ger 'ilāc
Hıkmetyile çāre bulmaz olsa biñ Loķmān aña
3. Atsa ğamzeñ tırini cān pütesine aşlaruñ
Gösterür dil dağı cānā cevheri peykān aña
4. Her seher bād-ı şabā bāğ-ı cihānda dilberüñ
Zülfine varduķça şāne müşğ ider efşān aña
5. Şafha-i ğüsünde başlamış vefā resmin yazar
Lāciverd-ile yed-i udret ğať-ı reyğān aña
6. 'Iřķ meydānında túb olsa ğüneş olmaz 'aceb
Kim amer her dem hilālinden şunar çevğān aña
7. Dil dilermiş 'ıd-i vařluñçün kemān-ebrülaruñ
Çoķdan itdüm dostum ben cānumı urbān aña
8. Ğaťtuñ inřāsın ğadüñ üstinde kim yazdı 'aceb
Kim Kirāmen Kātibin olmiş durur ğayrān aña
9. Yollar üzre **Mihri**'nüñ her dem görür ğāk olduğın
Bir nazār ılmaz nedür cürmi 'aceb sultān aña

15/G. 3 D.

Divanda yer alan 2 ve 5. beyitler eksiktir.

2b nu'mān: Loķmān D; 4a müşğ: misk D; 4b varduķça: urduķça D; 7a dilermiş: delermiş D. 2 ve 3. beyitler takdim-tehirli D; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 4 ve 6. beyitler takdim-tehirli D; 5 ve 7. beyitler takdim-tehirli D; 7 ve 9. beyitler takdim-tehirli D.

15. Mihrî

1. Sevgili bana değil; rakibe acır, onu hoş görür. Nasıl katlansın buna yürek, canım ona nasıl dayansın?
2. Hasta gönlüne senin dudağından ilaç vermezse, bin Lokman hekim hikmetini ortaya koysa hiçbir çare bulamaz.
3. Ey sevgili, senin kaşların, gamzen oklarını gönül potasına atsa; gönül dahi cevherli temren gösterir.
4. Tarak sevgilinin saçına vardıkça, sabah rüzgârı cihan bahçesinde her sabah temiz koku saçar.
5. Allah, onun güzellik sayfasında (yüzünde) laciverd mürekkep ve reyhan hattı ile vefa resmini yazmaya başlamıştır.
6. Aşk meydanında güneş top olsa buna şaşılmaz ki ay her vakit hilâl şeklinde (olup cirit oyunlarındaki) değneği ona sunar.
7. Gönül, senin yay kaşlarına kavuştuğu vakti bayram olarak görmüş. Dostum sevgiliye ben canımı çoktan kurban ettim.
8. Yüzünün üzerindeki yazıyı kim yazdı ki Kiramen Kâtibin melekleri bile hayran kalmıştır.
9. Sultan, Mihrî'nin yollar üzerinde toprak olduğunu her an görmesine rağmen, ona bakmaz. Acaba Mihrî'nin suçu nedir (ki sultan ona bakmıyor)?

16. [Zātī]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Her ne dem kim cānumı bir tīrden cānān aña
Cān atar karşı çıkar bir oğ atım yir cān aña
- [4b] Şol kadar hışm-ile geldi kim oğıñ cān kaçdına
Kaldı zaħmum ağzına barmaq koyup hayrān aña
3. Hūcre-i kalbüm şeb-i ğamda niçün tārīk ola
Şem'dür tīrūñ nigāra şu'ledür peykān aña
4. Çeşmidür çarhuñ güneş hūsnūñ temāşā kılmağa
Çevresinde şa'sa ey māh-rū müjġān aña
5. Dest-i hūn-ālūdeñūñ 'aksiyle çeşmüm gūyiyā
Tā's-sa'ādetdür ki konmış pençe-i mercān aña
6. Ger şatarsañ ağırı altuna ħāk-i pāyuñı
Gözlerüm billāhi eyle keffe-i mīzān aña
7. Görinen **Zātī** hilāl üzre şafağdur şanma çarħ
Na'l kesmiş 'ışkına yārūñ bulaşmış kan aña

17. 'Ömrī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Añmağa döymez yüzi dil virmek ister cān aña
Ne dil-ile bir kişi cānān öñünde cān aña
2. Haṭṭ kazıtmak virdi hoş-şüret nigīn-i la'lüñe
Gördi hātem kaldı barmaq ıdırup hayrān aña

16/G.47 D.

3a şeb-i: şebi M; 5a hūn: hūr D; çeşmüm: çeşmūñ D; 5b ta's-sa'ādetdür: tās-ı saḳkādur D.

16. Zâtî

1. Her ne vakit sevgili hevesle beni anarsa benim de ruhum bir ok atımlık kadar uzaklıktan karşı çıkarak ona can atar.
2. Öfke ile attığın ok canıma kasteder. Yaramın acısından parmağımı ağzıma koyup ona hayran kaldım.
3. Kalbimin hücresi gamlı gecede niçin karanlık olsun. Ey sevgili, oka benzeyen kirpiğin mum, kirpiğinin ucu da ışıktır, ona.
4. Ey ay yüzlü sevgili, güneş feleğin gözüdür; göz çevresinde bulunan parıltılı kirpiklerinin güzelliğini seyreder.
5. Kanlı elinin aksiyle gözüm sanki mercan pençesi konmuş mutluluk tasına döndü.
6. Sen eğer değerli altın karşılığında ayağının tozunu satmak istersen Allah'a yemin olsun ki gözlerimi ona terazi kefesi yap.
7. Ey Zâtî, hilâl nal şeklindedir; gökyüzünde görüldüğünde şafak vakti olduğunu zannetme. O kızılık yârin kanından bulaşmıştır.

17. 'Ömrî

1. Gönül, yüzünü hatırlamaya tahammül edemediği için ona can vermek ister. Ne gönül ne de başka bir kimse sevgilisinin huzurunda canını koruyamaz.
2. Senin yakuttan yapılmış olan yüzüğüne yazı kazıtmak hoş bir şekil vermiştir. Yüzüğü görünce parmağımı ısırıp onun güzelliği karşısında hayran kaldı.

3. Bir belalı bülbülüñdür bāğ-ı 'ışkuñda göñül
Kim cigerde tāze dāğıdur gül-i handān aña
4. Çeşme-i hayvāna la'lüñ kankı hayvān beñzede
Görseyidi cān virüdi çeşme-i hayvān aña
5. Tāb-ı 'ışkuñ yaqdı cānı gözyaşından nef' yok
İssi çalmış bir ekindür neylesün bārān aña
6. Şakınup hāme dilinden nāmını ol dilberüñ
Nāme-i şevküm anuñ çün yazmadum 'unvān aña
7. Tāb-ı 'ışkuñla şolardı sebz mezārı 'Ömrī' nüñ
Dem-be-dem şu sepmese bu dīde-i giryān aña

18. Sürürī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Teşne olup dem-be-dem hūnī gözüñ çün kan aña
Çanımı cānā revān idüp diyem gel kan aña
- [5a] Görse ben dīvāneyi turur baqar söz söylemez
Ol baña hayrān olur niteki ben hayrān aña
3. Tūb-ı pendı vā'izüñ hükmi dile kār itmese
Çal'a olmışdur demürden yoğ durur peykān aña
4. 'Arz-ı hālüm ol şehe yā Rab nice vāşıl olur
Nāmeden nāmın şakındum yazmadum 'unvān aña
5. Göz terāzūsında Yūsuf'la nigārı bir görür
Şol ki ma'lüm olmaya keyfiyyet-i yezdān aña

18/G. 101 MN.

1a çal: kan MN; 2b çal: kan MN; 3a hükmi: tañ mı MN; 3b yoğ durur: yoğdur M; 5b yezdān: mīzān MN.

3. Gönül, aşk bahçesinde belalı bülbülün gibidir. Yeni açılan gül de ciğerde taze yara gibidir.
4. Senin dudağın hayat veren su gibidir; bu hangi canlıya benzetilebilir? Hangi canlı görse hayat suyu ona can verirdi.
5. Senin aşkının harareti âşığın canını yakar; gözyaşı dökmenin de hiçbir faydası yoktur. Sıcaklığın uğradığı bir ekindir, ona yağmur ne yapsın?
6. O güzelin ismini kalem bile anmasın diye şevk mektubumun başına başlık koymadım.
7. Bu gözyaşlarım ara sıra ona su serpmese, senin aşkının hararetiyle Ömrî'nün yeşil mezarı solardı.

18. Sürûrî

1. Ey can, senin kanlı gözün sürekli susamış olduğundan kanımı ona akıtıp, gel ona kan (doy), diyeyim.
2. Sevgili benim gibi bir deliyi görse (hayranlıktan) bir söz söyleyemez, öylece baka kalır. Benim ona hayran olduğum gibi o da bana hayrandır.
3. Vaizin bütün nasihatlarının hükmü gönüle kâr etmez; demirden bir kale hâline gelmiştir, okun bir tesiri yoktur.
4. Yâ Rab o padişaha hâlim nasıl ulaşır? Çünkü mektuptan adını, şöhretini sakınıp yazmadım.
5. Allah'ın lutfunu fark edemeyen bir kimsenin göz terazisinde, Yusuf ile sevgili bir görünür.

6. Baña qurbān olan irer ʿīd-i vaşla dir imiş
Nice olmaz bu söz-ile bir kişi qurbān aña
7. Bu **Sürürî**'ye görünmezse eger dīdār-ı yār
Dostlar olur cehennem ravza-i Rıdīvān aña

19. **Hayālî**

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ol melek-şüret perî kim benzemez insān aña
Cān-ile dilden fedā olsun hezārān cān aña
2. Ey felek dervāzesin açma dem-i şubhuñ şaқın
Bir gice ben hasta-dil ger şarılam ʿuryān aña
3. Gerdenine hāleyi tavk eyledi ʿuşşāk-vār
Boynı bağılu bir kul olmuşdur meh-i tābān aña
4. Gülşen-i derdūñ nihālidür bu cism-i nā-tüvān
Mīvedür bağırum başı berg oldu her peykān aña
5. Gördi ekdüm mezraʿ-ı dilde maḥabbet dānesin
Dūd-ı āhum ebr olup yağdurdı çok bārān aña
6. Dāğ-ı ğamdan rüyı hūn-ālūdedür cismüm gibi
ʿĀşık olmuşdur meger kim lāle-i nuʿmān aña
7. Yār hecriyle **Hayālî** şöyle mūnis oldu kim
Rüz-ı vuşlat gibi olmuşdur şeb-i hicrān aña

19/G. 6 D.

1a şüret: sīma D; 2a şaқın: yakın M; 2b ben hasta-dil ger şarılam: ger sarılam ben hasta-dil D; 5b dūd-ı: dūd u D; 6a rüyı: rüy-ı: M; 7b rüz-ı: rüz u D.

6. Sevgili, kavuşma bayramına ermek için bana kurban olması gerekir, dermiş. Böyle bir söz karşısında, insan ona nasıl kurban olmaz?
7. Dostlar, sevgilinin yüzü eğer Sürûri'ye görünmezse cennet ona cehennem olur.

19. Hayâlî

1. O melek yüzlü peri gibi güzel ki hiçbir insan ona benzemez. Can ve gönülden ona binlerce can feda olsun.
2. Ey felek! Sakın sabah vaktinin kapısını açma (sabah olmasın). Bir gece, ben gönül hastası sevgilime çıplak hâlde sarılma imkanı elde ederim.
3. Ay ağılını gerdanına, âşıklar gibi parlak bir gerdanlık yaptı. Parlak aya benzeyen sevgili ona boynu bağlı bir kul olmuştur.
4. Bu zayıf bedenim dertli gül bahçesindeki bir fidan gibidir. Bağrımdaki yara meyve, temren gibi olan kirpikler de ona yaprak oldu.
5. Gönül tarlasında sevgi (tohumunun) tanesini ektiğimi gördü. Ahımın dumanı bulut olup ona çok defa yağmur yağdırdı.
6. Gam yarasından dolayı benim bedenim gibi onun yüzü kana bulanmıştır. Herhâlde gelincik çiçeği ona âşık olduğu için bu hâle düşmüştür.
7. Hayâlî, yârin ayrılığıyla öyle dost oldu ki ayrılık gecesi kavuşma günü gibi olmuştur.

20. Nazmî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ol perî kim hüsni-ile hayrândur ins ü cân aña
Her bir âdem cânıdur kim meyl ider her cân aña
- [5b] Ol meh-i bî-mihri devr içre görüp bu hüsni-ile
Âfitâb-ı 'âlem-ârâ oldı ser-gerdân aña
3. Şüfiyâ şâfi güzel gözler gözüm merdümleri
Nidelüm şabr eylemek âsân degül insân aña
4. Hergiz olmazdı metâ'-ı vaşl-ı 'âlemde bahâ
İrmese ey h'âce hüsni ü bahâ hicrân aña
5. Bakışuñ cân atsa şükrâne vaşlınuñ 'îdine
Hey qurbân olduğum kim olmayan qurbân aña
6. Kaşr-ı kadründe felek bir tãkdur ey şehr-yâr
Şems-i 'âlem-tâb olupdur şems-i eyvân aña
7. **Nazmî**' yâ la'li ki yâküt-ı müferrihdür anuñ
Her gören gâyet şafâsından olur hayrân aña

20/G. 270 D.

Mecmuadaki 4, 5 ve 6. beyitler divanda yer almaktadır.
1b bir: -M; 7a yâküt-ı: yâkütü D.

20. Nazmî

1. O peri ki güzelliğiyle bütün insanlar ve ruhtar ona hayrandır. O nasıl bir insan ruhudur ki her ruh sahibi ona meyl ider.
2. O sevgisiz ayı dönerek bu güzellekle görüp âlemi süsleyen güneş bile perişan oldu.
3. Ey derviş, benim gözlerim temiz, güzel insanları bekler. Ne yapalım insan için sabretmek kolay değil.
4. Ayrılık güzellik ve değer katmasa, âlemde hiçbir zaman kavuşma değerli olmazdı.
5. Âşık seninle kavuştuğu günü bayram ilan eder. Hey kurban olduğum güzel; senin için kim kurban olmaz ki?
6. Ey ay yüzlü sevgili, felek senin değerli köşkünde bir kemerdır. Âlemi süsleyen güneş senin oturduğun köşkün süsü olmuştur.
7. Ey Nazmî, onun dudağı öyle bir yâkut-ı müferrihtir (iç açan yakut gibi kırmızıdır) ki her gören hoşluğundan ona hayran olur.

21. Revānī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tāze haṭ kim mesken olmışdur ruḥ-ı cānān aña
Rūm'a gelmişdür 'Arab kim denür reyḥān aña
2. Gördi dilberden şurāḥī būseler alur ḳadeḥ
Bezm içinde ḳaldı aḡzın açuban ḥayrān aña
3. Şaḥn-ı gülşende biten şanmañ kızıl gül bergidür
Dāḡ-ı bülbül penbesidür kim bulaşmış ḳan aña
4. Şem'-i bezmüñ ey kemān-ebrü raḳībūñ cānına
Gūyiyā bir tirdür kim şu'lesi peykān aña
5. Misk diyü ḥāk-i pāyuñ çün şatar gülşende bād
Yaraşur gülden **Revānī** keffe-i mīzān aña

21/G. 9 D.

Divanda yer alan 2 ve 4. beyitler eksiktir.

1a tāze: sebz D, mesken: hem-dem D, ruḥ-ı: leb-i D; 1b Rūm'a gelmişdür 'Arab kim denür reyḥān: Hızrdur k'olmuş müyesser çeşme-i ḥayvān D; 3b dāḡ-ı: dāḡ D, penbesidür: sīnesidür D; 4b kim: -M; 4b şu'lesi: şu'ledür D. 5a pāyuñ: pāyın M; 5a Misk diyü ḥāk-i pāyın çün şatar gülşende bād: Hāk-i pāyi cevherini her ne dem kılsam 'ayār D; 5b yaraşur: gözlerüm D, gülden: olur D.

21. Revânî

1. Yeni çıkmış ayva tüyleri sevgilinin yanağını mesken tutmuştur. Arabistan'dan Anadolu'ya güzel koku (reyhan) getiren Arap'a benzer.
2. Sürahi, dilberden bûse alan kadehi gördü. Meclis içinde ağzı açıkta hayran kalır.
3. Gül bahçesinin ortasında bitenin kızıl gül yaprağı olduğunu sanma; o bülbül yarasının kanı bulaşmış bir pamuktur.
4. Ey kaşları yay gibi olan güzel, senin bulunduğun meclisin mumu, sanki rakibin canına geçmiş bir ok gibidir. Işığı ise okun ucudur.
5. Sabah rüzgârı ayağının tozunu misk diye gül bahçesinde satar. Ey Revânî, ona gülden terazi kefesi yaraşır.

22. Zâ'ifî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

1. Şâh-ı hüssem gıce gündüz mihr ü meh çâker baña
2. Nâz ü şıve hil'atümdür tâc-ı mihr efser baña
3. Câm-ı Cem bezm-i cemâlümde bu dem sâgar baña
4. Bir şehin-şâhum ki yok hüsni içre bir hem-ser baña
5. Hüb u maḥbüb-ı cihânem bî-vefâ dirler baña

II

- [6a] Āşıkâ rahmüm cefâ vü cevrdür her dem benüm
2. Bezm-i hüsnum mey tolanur şimdi câm-ı Cem benüm
 3. Dem bu demdür ne dilersem iderdin 'âlem benüm
 4. Dâyimâ cevrum çeker her 'âşık-ı pür-gam benüm
 5. Hüb u maḥbüb-ı cihânem bî-vefâ dirler baña

III

1. Cevr idersem ben n'ola kim hüsnumün çaḳ çağıdır
2. Zulfümüñ her bir kılı biñ cân kuşınıñ ağıdır
3. Ruḥlarum bergi kırmızı tâze gül yaprağıdır
4. Gülşen-i hüsnum leḫâfet birle cennet bâğıdır
5. Hüb u maḥbüb-ı cihânem bî-vefâ dirler baña

22/Mhm. 1 D.

I numaralı bent mecmuada 9b'de yer alır.

I/3 bir şehin şâhum: şâh-ı hübânam D; II/2 hüsnum: hüsni M, mey: -D, şimdi: devrânda M; II/3 dilersem: idersem D, iderdin: iderem D; II/4 cevrum: çeksün D, çeker: cefâmı D, her: -D; III/1 Cevr idersem ben nola kim: Tañ mıdır cevâr olsam D; III/3 bergi: rengin D; V/2 çeşmimün nergisler olmışdur: gözlerümüñ çeşm-i nergisdür D; V/4 oldı: doldı D.

22. Zâ'îfî

I

Güzellik şâhıyım; gece ve gündüz, güneş ile ay bana hizmet eder. Naz ve cilve kıyafetim, güneş tacı da tacımdır. Bu kadeh, güzellik meclisinde Cem'in kadehidir. Bir şahlar şahı ki güzeller içinde bir dengim yoktur. Güzel ve cihanın sevgilisiyim, bana vefasız derler.

II

Âşığa benim eziyetim her zaman merhat gibidir. İçki benim güzellik meclisimde, geçmiş zamandaki Cem'in kadehi gibi dolaşır. Vakit bu vakittir, âlemde ne dilersem gerçekleşti. Daima, gam dolu âşıkların hepsi benim eziyetimi çeker. Güzel ve cihanın sevgilisiyim, bana vefasız derler.

III

Eziyet etsem nolur ki güzelliğimin tam zamanıdır. Saçımın her bir teli, bin can kuşuna ağıdır. Yanaklarım kırmızı renkli, taze bir gülün yaprağı gibidir. Güzellik bahçem hoş bir cennet bağıdır. Güzel ve cihanın sevgilisiyim, bana vefasız derler.

IV

1. Nāz atına binüp varsam cefā meydānına
2. Kelleler tūb olur ol dem zūlfümüñ çevgānına
3. Gelsün ol meydāna her kim şuşadıysa kânına
4. Tā ki göre çeşm-i pür-hışmum ne kıılır cānına
5. Hüb u maḥbūb-ı cihānem bī-vefā dirler baña

V

1. ‘Āşık öldürmek durur dāyim baña resm-i qadīm
2. Fitnesinden çeşmimüñ nergisler olmışdur saqīm
3. Qalb-i ‘uşşākı müjem tīgi ider her dem dü-nīm
4. Her gönül mülki **Za‘ifī** heybetümden oldu bīm
5. Hüb u maḥbūb-ı cihānem bī-vefā dirler baña

23. Celilī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. La‘l ü gevherden tekellūf itme tāc-ı ser baña
Kim melāmet taşu başumda yeter efser baña
 2. Gülşen-i bāg u gülistān neyleyem ey dostlar
Kim şerār-ı āhumuñ yiter gül-i aḥmer baña
 3. Vaşf-ı hālüm yazmağıyçün şafḥa-i ruḥsārına
Gözyaşı hūnīn varakdan bağladı defter baña
- [6b] Şanma kim başdan hevāñı giderem ey şāḥ-ı gül
Bīd-veş ser-tā-ḳadem ger şancılur ḥançer baña

23/G.12 D.

2a gülşen: geşt D, gülistan: gülistanı D; 3a ruḥsārına: ruḥsāruma D.

IV

Naz atına binip cefa meydanına varsam; o vakit, başlar saçımın çengeline top olur. Kim kanına susadıysa meydana gelsin de öfke dolu gözüm canına neler yapar, görsün. Güzel ve cihanın sevgilisiyim, bana vefasız derler.

V

Eski alışkanlığımdan biri daima âşık öldürmektir. Gözümün fitnesinden (nazarından) nergisler tazeliğini kaybetmiştir. Kirpiğimin oku âşıkların kalbini her zaman ikiye böler. Za'îfi, her gönül mülkü benim görünüşümden korkar oldu. Güzel ve cihanın sevgilisiyim, bana vefasız derler.

23. Celîlî

1. Yakut ve inciden bir taç teklif etme bana ki başıma kınama taşından bir taç yeter.
2. Ey dostlar! Bağ, gül bahçesini ne yapayım ki kırmızı gül olarak ahımın kıvılcımı bana yeter.
3. Yanak sayfasına ne hâlde olduğumu yazmak için gözyaşı kan yaprağından bana defter ayırdı.
4. Ey gül dalı gibi güzel olan sevgili! Söğüt yapraklarına benzer hançer, bana baştan ayağa sapsansa bile senin sevgini başımdan çıkaracağımı zannetme.

5. Ey ḥalīlüm şol kadar yandum firāk odına kim
Ḥālūme raḥm eyleyüp gülşen olur āzer baña
6. Müdde ī gör kim nice hoş ıyş u nūşum var benüm
İtleri sākī sifāl-i kūyduur sāgar baña
7. Ey **Celīlī** kıılmağa pā-māl cismüm mülkini
Kaldurup āhum ʿalem eşküm çeker leşker baña

24. Zātī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şeh-süvārum ḥışm-ı çeşmüñ ʿayn-ı ʿizzetdūr baña
Sīnede naʿlūñ nişānı dāll-ı devletdūr baña
2. Yalñ idüp āteşe atsañ ḥalīl esbābını
Kim anuñ her gūşesi gülzār-ı cennetdūr baña
3. Ol elif kim sīneme çekdüñ sen ey serv-i revān
Dīn-i ʿışka girdüm engüşt-i şehādetdūr baña
4. Yār elinden derde düşmek cevır çekmek ğam yimek
Ey saʿādet burcınıñ māhı saʿādetdūr baña
5. Çok şükr öldüm dirildüm ʿışkı elden komadum
Zātīʿyā anuñla ḥaşr olmağ kıyāmetdūr baña

24/G.40 D.

2a esbābını: āsā beni D.

6. Ey sevgilim! Ayrılık ateşinde o kadar yandım ki azer (ateş) bile hâlîme acıyıp bana gül bahçesi olur.
7. Ey iddia eden, ne kadar güzel yiyip içmem var benim. İtleri sâkî, kadehi de mahallenin çömleğidir.
8. Ey Celilî, bedenimin mülkünü ayaklar altına almak için ahım bayrak kaldırır, gözyaşım da asker çeker.

24. Zâtî

1. Sevgilim, gözünün öfkesi benim için şereftir. Göğsümdeki nalın izi benim için saadet delilidir.
2. Sevgili, elbiseni çıkarıp ateşe atsan ne olur ki o ateşin her köşesi benim için cennet bahçesidir.
3. Ey salına salına yürüyen uzun boylu sevgili! Sîneme çektiğin elif, benim için aşk dinine girmiş şehadet parmağıdır.
4. Ey mutluluk burcunun ayı, sevgilinin elinden eziyet çekmek, üzölmek benim için mutluluktur.
5. Çok şükür öldüm, dirildim de aşkı elden bırakmadım. Ey Zâtî! Onunla dirilmek benim için kıyamettir.

25. H̄ayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tır-i gämzeñ dostum sehm-i sa'ādetdür baña
Her ne kim senden gelür 'ayn-ı 'ināyetdür baña
2. K̄add ü h̄addüñden cüdā ey gülşen-i cān u gönül
Serv-i gül h̄ār-ı belā h̄āşāk-ı miḥnetdür baña
3. Dostum kāfir gözüñ tīğın degerse düşmene
'İşğ meydānında bir muḥkem cerāḥatdür baña
4. Mülk-i gām sultānıyam şāhā ayağūñ toprağı
Kelle-i bī-devletümde tāc-ı devletdür baña
5. Keşret-i endūh ile miḥnet bucağı **H̄ayretī**
Bir niçe yoldaş ile bir künc-i vaḥdetdür baña

26. İshāk

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [7a] Sīneme sögseñ benüm sīn-i sa'ādetdür baña
Gözücüyla egri baksañ 'ayn-ı 'izzetdür baña
2. Fūrkatinde derd ile ölmezsem ağlañ dostlar
Ölmemek 'ışkı tārīķında muşībetdür baña
 3. Ben ḥaķīr eksükliye Mecnūn ile Ferhādı sen
Artuğ añma dilberā zīrā ki ğayretdür baña
 4. Ey cefā-ḥū sevdüğüm ma'zūr dut dilberlerüñ
Bī-vefāsın pür-cefāsın sevme 'ādetdür baña

25/G.12 D.

2b serv-i: serv ü D; 3a tīğın: tīgi D.

26/G.9 D.

1a benüm: begüm D; 3a ḥaķīr: faķr D; 4a cefā-ḥū: cefā-cū D; 5a bile: böyle D.

25. H ayret 

1. Dostum ok gibi delip geçen gamzen (yan bakışın) bana, mutluluğu veren bir nasiptir. Senden her gelen bana l tufun ta kendisidir.
2. Ey can ve gönül bahçesi boyundan ve yanağından uzak kaldım. G l ağacı ve bela dikenini de bana eziyet çöpü gibi gelir.
3. Dostum kafir gözünün oku düşmana değerse, bana aşk meydanında sağlam bir yara olur.
4. Ey padişah, gam evinin sultanıyım. Senin ayağının toprağı benim için saadetsiz başımda saadet tacıdır.
5. Hayret , gam çokluğu ile eziyet köşesi bana, birçok yoldaş ile bir vahdet (birlik) köşesidir.

26. İsh k

1. G ğs me öksen mutluluğun ta kendisidir. Bana göz ucuyla bir bakış atsan ne büyük ikramdır.
2. Ayrılığında dertle ölmezsem benim için ağlayın dostlar. Aşık yolunda ölmemek benim için bir beladır.
3. Ey dilber! Benim bu fakir halim karşısında Mecnun ile Ferhat'ı çok anma. Zira bu durum beni kışkandırır.
4. Ey cefa eden sevdiğim, hoş g r; sevgililerin vefasızlığını, bol cefasını sevmek benim  detimdir.

5. Dāyimā ḥʿān-ı ğamuñla bile merzūk olduğum
Ḥoş ğanīmetdür efendi ulu niʿmetdür baña
6. İşığuñ der-bānlığından Rūma sultān olmağı
Hey maʿāzaʿllāh gerekmez añma zilletdür baña
7. Kendi işinde benī ādem olan itmek ḥaṭā
Her kime mīrās ise **İshāk** şanʿatdür baña

27. Zātī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dostlar kılmadı yārī yār-i bī-pervā baña
Kendiyiçün oldu düşmen büsbütün dünyā baña
2. Yā hilāl-i ʿid ü yā şāf āyīne olsam eger
Eylemez hergiz nazar ol gözleri şehlā baña
3. Ḥasret-i şeft-ālūsı şöyle şarardupdur yüzüm
Kim nazar eylerse dir bu vech ile ey vā baña
4. Ol ṭabībūñ derdini az az çekdüm şanmañuz
Kimseye çok çok cefālar itmedi illā baña
5. İl ile iren belā dirler düğün bayramdur
Şavm-ı hecrūñ ey hilāl-ebrū velī tenhā baña
6. Cān-ı şīrīni revān itmek saña Ferhād-veş
Her kime müşkil gelürse ḥüsrevā ḥalvā baña
7. **Zātī**'yā seyl-āb-ı eşküm virdi ḥālümünden ḥaber
Taşlara başımı döğdi acıdı ol deryā baña

27/G. 33 D.

3a ḥasret-i şeft-ālūsı: nār-ı derdi dostlar D; 5a bayramdur: bayram olur D; 7a seyl: seyr M;
7b ol: -D.

5. Daima senin gam sofranla rızıklandım. Bana senin gamın bile hoş ganimetdir, yüce nimetdir.
6. Senin eşiğinde kapıcı olmak Rum'a sultan olmaktan daha güzeldir. Allah korusun (o kadar büyük bir makam) bana gerekmez, benim için o zillettir.
7. İnsan olan işinde hata yapabilir. Ey İshâk, her kime miras kaldıysa bana sanattır.

27. Zâtî

1. Dostlar, çekinmeyen sevgili bana yardım etmedi. Dünya büsbütün bana düşman oldu.
2. Bayramın geldiğini gösteren hilâl ya da saf ayna olsam bile o güzel gözlü sevgili, asla bana bakmaz.
3. Şeftalisinin (öpücüğünün) hasreti yüzümü öyle bir sarartmıştır ki bu sebepten kim baksa bana, eyvah (eyvâ) der.
4. O hekimin (sevgilinin) derdini az çekdiğimi sanmayın. Kimseye bu kadar çok eziyet etmedi; en çok bana eziyet etti.
5. Yabancıdan gelen belaya; düğün, bayramdır derler. Ey hilâl kaşlı (sevgili), ayrılığının orucu yalnız banadır.
6. Ey padişah (gibi sevgili), Ferhad gibi şirin canımı sana vermek başkalarına zor gelirse de bana helva lezzetindedir.
7. Ey Zâtî, gözyaşı selim, hâlimden haber verdi. Taşlara başını ezdiren o deniz, benim hâlime acıdı.

28. Mesîhî

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- [7b] Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
Bīgāne oldı 'işret ü zevk ü şafā baña
2. Acımasun mı bu dil-i bī-çārem ey raķīb
K'olmuş naşīb bal saña vü belā baña
3. 'Āşıklarūñı añıcağız tatluluğ ile
Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña
4. Ťab'um şu deñlü münharif olmışdır ey Ťabīb
Kim şerbet-i ecel durur ancak şifā baña
5. Gözden çıkınca ağlarsam ey **Mesîhî** ben
İki göziyle bakmaya çarḥ-ı düṭā baña

29. Zātî

Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün

1. Zāhidā dīdārsuz cennet caḥīm olsun baña
Şehd-i lā'l-i yārsuz Kevşer ḥamīm olsun baña
2. La'lüne Ma'-i Ma'ini beñzedürsem bir daḥi
Ey ḥabībüm Süre-i Kevşer garīm olsun baña
3. Dostlar uşlu imiş 'aqlum beni terk eyledi
Ol daḥi göñlüm gibi bakup deli m'olsun baña

28/G.7 D.

1b zevk ü: zevk M; 2a bī-çārem: bīmārum D.

29/G. 4 D.

1a dīdārsuz: dīzārsuz D; 4b gicecik: gice M; 5a yād: yār M; 5b bādī: bārī D.

28. Mesîhî

1. Eziyet ile ayrılığın dost olduğundan beri içki, zevk ve sefa bana yabancı oldu.
2. Ey rakip, bu çaresiz gönlüm üzülmeyin mi ki sana bal, bana ise bela nasip olmuş.
3. Âşıklarını tatlılık ile hatırlayacağız. Ey gönül kapan sevgili! Unutma, bana acı acı söv.
4. Ey hekim, gücüm öyle bir karışık hâle gelmiştir ki sadece ecel şerbeti bana şifa olur.
5. Ey Mesîhî, gözden düşünce ağlarsam ben; iki kat vurulmuş felek, iki gözüyle bana bakmasın.

29. Zâtî

1. Ey kibirli sofu, yüzünün olmadığı cennet, bana cehennem olsun. Yârin bal gibi olan dudağı yoksa Kevser bana çok sıcak olsun.
2. Ey dostum, senin dudağın cennetteki Ma'i-Ma'î ırmağına benzetirsem, Kevser sûresi bana rakip olsun.
3. Dostlar akıllıymış, aklım beni terk etti. O da gönlüm gibi bakıp delirsin mi?

4. Yalnız nüş eylerem eşküm meyin ey zülf-i yār
Gönlümü bu gicecik gönder nedīm olsun baña
5. Ol tabīb-i cān u dil ben hastasın yād itmedi
Zātī' yā bādī ecelsün hākīm olsun baña

30. Necātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Aşıkam şabr u karar u 'aql yār olmaz baña
Dostlar dīvānelikden özge kār olmaz baña
2. Leşker-i gamdan kaçıp kurtulmağ çün zāhidā
Güşe-i mey-hāne deñlü bir hişār olmaz bana

31. Karārī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [8a] Hüb düşmiş Rüm-i hüsnünde Habeş beñ hāl aña
Zīnet ü zīver durur yüzindeki hāl hāl aña
2. Fūrkatıyla ağlamağdan gitdi nūrı çeşmümün
Hāk-i pāy irmese kılmaz devā kehḥāl aña
 3. Ben nice nāsiḥ söziyle el çekem maḥbūbdan
Gördiği dem bu dil-i miskīn aḡar fi'l-hāl aña
 4. Vā' izā pend itme ben bir laḡza meysüz olmazam
Aşşı kılmaz ol Hudā Hākḡı bu kīl ü ḡal aña
 5. Ey **Karārī** 'avn-i Hākḡ ilter ḡulı cennātine
Vay aña kim ehl-i cennātüm diyüp 'amāl aña

4. Ey sevgilinin saçı, sadece gözyaşımın içkisini içerim. Bu gece gönlümü gönder de bana arkadaş olsun.
5. O gönül ve can hekimi ben hastasını anmadı. Ey Zâtî, bana ecel sebebi gelsin hekim olsun.

30. Necâtî

1. Ben âşığım bana sabır, karar ve akıl yar olmaz. Dostlar divânelikten başka işim olmaz.
2. Ey sofı, gam askerinden kaçıp kurtulmak için gittiğin meyhane köşesinden başka, bana sağlam bir yer olmaz.

31. Karârî

1. Güzelliğinin Rum'una siyah renkli ben düşmüş. Yüzündeki o benler ona süs ve güzellik verir.
2. Ayrılığınan dolayı ağlamaktan gözümün nuru, ışığı gitti. Ayağının tozuna ulaşmazsa göz hekimi ona çare bulmaz.
3. Ben nasıl nasihatçı sözüyle sevgiliden el çekerim. Gördüğü vakit bu âciz gönül hemen ona akar.
4. Ey vâiz, nasihat etme ben bir an bile içkisiz yapamam. Allah hakkı için bu lafların ona faydası olmaz.
5. Ey Karârî, Allah'ın yardımı ile kulu cennetlerine iletir. Vay ona ki cennetlerin ehli deyip, ameller işlemiştir.

32. [Āhī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şol melek-hū kim kıılır şimdi felek iqbāl aña
Raħm ide şāyed gönül vār eyle ' arz-ı hāl aña
2. Çihre-i zerdüm benüm fāş itmesün diyü gamuñ
Çekdi hūn-ı dīdeden eşküm niķāb-ı al aña
3. Pāy-māl olalı dil zūlfuñ gibi dir her gören
Olmasun bir kāfire vāķi' olan aħvāl aña
4. Lāleler şanmañ görinen dāmen-i kühsārda
Çeşm-i pür-hūnum geyürmişdür kabā-yı al aña
5. Ğarķ olur deryā-yı ğamda Āhī-i āşüfte-hāl
Hızr gibi irişüp raħm itmeseñ fi'l-hāl aña

33. Ca'fer

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Yā Rab kim ola k' ilede benden peyām aña
Öpüp iki gözün ide biñ biñ selām aña
2. Hüsni kıyāmet olduğına hoş-güvāhdur
Rūy-ı behişt ü kāmēt-i Tūbā-ħırām aña
- [8b] Görürse ' aşıkı ser-i kūyuñda reşk ider
Firdevs içinde zāhid ' āli-maķām aña

32/G.4 D.

3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 3a dil: -D, cānā: -M, her: -D; 5b irişüp: yetişüp D.

33/G. 7 D.

1b ide: -M; 3a ider: ide M; 4a, bezmüñde: kūyuñda D; 4b cevri: hūr D.

32. Āhī

1. Felek Şu melek sevgiliye Şimdi gelecek vadeder. Őayet gönöl gibi onun hâline acır.
2. Solgun yüzüm senin gamını açığa çıkarmasın diye gözyaşım, kanlı gözüme kırmızı bir peçe çekti.
3. Gönöl, senin saçın gibi ayaklar altında kaldığından beri, her gören, bir kâfire gerçekleşen durumlar olmasın, der.
4. Dağın eteğinde görünenleri laleler sanma; kanlı gözüm onlara kırmızı elbise giydirmiŐtir.
5. Hızır gibi hemen yetişip ona merhamet etsen, perişan hâlde olan Āhī gam denizinde boğulur.

33. Ca'fer

1. Ey Rabbim, benden ona kim haber iletir. Haber götürenin iki gözünü öpüp ona binlerce selam etsin.
2. Yüzü cennet ve boyu Tûbâ ağacına benzeyen (sevgilimin) güzelliğı kıyamet gününe güzel bir şahittir.
3. Cennette bulunan yüce makam sahibi sofu, senin mahallende âşığı görürse onu kıskanır.

4. Şun bâdeyi ki cennet-i bezmünde sâkiyâ
Sen cevr elinden olsa kim ide harâm aña
5. Ğam nâvekinden irmemege **Ca'fer'** e elem
La'lîn siper ola kadeh-i lâle-fâm aña

34. Me'âlî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Bir kebüterdür gönül bâğ-ı ruhuñ mesken aña
'Arızuñ âb u hat ü hâlüñ durur erzen aña
2. Kıadrüñ işiginde 'âlî-şeh-nişindür âsumân
Türresi anuñ şafağ mihr ile meh revzen aña
3. Sînem içinde karar itdi hayâl-i zülf-i dost
Mârdur çün lâ-büd olur hâkde mesken aña
4. Baħr-i eşkümde zemîn keştî sütün-ı dūd-ı âh
Hâle güvlekdür şafağdur kırmızı yılken aña
5. Tîr-i gamzeñden **Me'âlî'**nüñ dili bî-bâkdür
Serverâ zülfüñ hayâli olalı cevşen aña

35. Me'âlî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Çeşmüm ol mihri görüp kıldı beni bende aña
Hîç gün göstermeyem şimden girü bende aña

34/G.7 D.

2a 'âlî: 'âlemi M; 2b revzen: -M.

35/G. 10 D.

2a bārî: yārî M; 3a dehrden: devrden M.

4. Ey sâki, cennet gibi olan eğlence meclisinde şarabı sun. Eziyet elinden olursa sunduğun şarabı ona haram et.
5. Cafer'e gam okundan acı ulaşmaması için lale gibi kırmızı renkli kadeh ona siper olsun.

34. Me'âlî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Gönül bir güvercindir, yanağının bahçesi o güvercine evdir. Senin yanağın su, ayva tüyleri ve benin de darıdır.
2. Sema, senin değer eşiğinde balkondur. Şafak saçağı, güneş ile ay ise penceresidir.
3. Sevgilinin saçının hayali sinemin içinde yer etti. Saçın yılan olduğu için toprağı mesken etmesi gerekir.
4. Yeryüzü gözyaşı denizimde bir gemi, ah dumanı onun direği; ay ağılı gözetleme kulesi, ufuktaki kızılık da kırmızı yelkenidir.
5. Ey efendi, saçının hayali ona zırh olduğundan beri, Meâlî'nin gönlü senin gamze okundan çekinmez.

35. Me'âlî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Gözüm o güneş gibi olan sevgiliyi görüp beni ona köle yaptı. Şimdiden sonra ben de ona hiç gün göstermeyeyim.

2. İrmez-istem vaşl-ı yāre bārī aña ireni
Yā İllāhī baña göster olayın bende aña
3. Dehrden çatı yanardı bağrumı gördi kebāb
Derledi kızdı olup gāyetde şermende aña
4. Yāsemen öykindügi 'çün dilberüñ dendānına
Gör enārı bāğda nice ider hānde aña
5. Ey **Me'ālī** gül nihāline gögüs urmuş şabā
Bülbüli görseñ ne diller virdi gülşende aña

36. Ca'fer

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [9a] Şayılursa 'ömrden ey dil şeb-i hicrān baña
Bil ki virmiş Hāğ ta'ālā 'ömr-i bī-pāyān baña
2. Uy eyü gavgālar itdük şulha ey bed-ḥū raḳīb
Her ne var ise cihānda hep saña cānān baña
 3. Hālūme ḥayrān benüm dildār u ben dīdārına
Bu ne sırdur ben aña ḥayrān u ol ḥayrān baña
 4. Hūblarla 'ışḳ-bāzī göñlüme ḥūy oldı ḥūy
Kendi ḥūyumdan durur hep bu belā ey cān baña
 5. **Ca'fer'**ā gülşende kızmış na'ldür her biri gül
Yārdan ayru şikence virmege devrān baña

36/G. 2 D.

4a ḥūy: ḥū D; 4b belā ey: belā-yı D.

2. Ey Allah'ım! Sevgiliye kavuşamazsam da bari kavuşanı göster de ona kulluk edeyim.
3. Kebap, dünyadan çok dert yanardı; bağırmı görünce utancından kızardı ve terledi.
4. Yasemin, güzelin dişini özendiği için narın bağda ona nasıl güldüğüne bak.
5. Ey Meâlî, sabah rüzgârı gül fidanı için göğsünü parçaladı; bülbülü görsen, gül bahçesinde ona ne kötü sözler söyledi.

36. Ca'fer

1. Ey gönül, ayrılık gecesi ömürden sayılırsa; o zaman Hak Teâlâ bana sonsuz bir ömür vermiş.
2. Ey kötü huylu rakip, iyi kavgalar ettik; barışa uyalım. Dünya da ne var ne yok hepsi senin olsun; sevgili bana yeter.
3. Sevgili benim hâlîme, ben onun yüzüne hayranım. Bu nasıl bir sırdır böyle ki ben ona o bana hayran.
4. Güzellerle aşk oyunu gönlüme huy (alışkanlık) oldu. Ey can! Bu belâ hep kendi huyumdandır.
5. Ey Cafer! Felek, sevgiliden ayrı kalmanın üzüntüsünü verdiği için gül bahçesindeki her bir gül, bana ateşte kızdırılmış nal gibi gelir.

37. Emrî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şeh-süvâr-ı 'ışkam āhum dūdıdur çevgân baña
Çarḥ meydân gūy-ı sīmīndür meh-i tībān baña
2. Kaşduma nāvek ki ol kaşı kemān atar olur
Hālūmi görüp ırakdan ney gibi nālān baña
3. Görinen encüm degül dendānlarıdur eyle kim
Her gice giryem görüp bu çarḥ olur ḥandān baña
4. Derd oḳı peykānlarından cānuma geçdi benüm
Cānumı al ey ecel tek eyle bir dermān baña
5. Nice ğam-nāk olmayam **Emrî** nigāruñ ruḥsārı
Kendü ḥaṭṭı birle yazmış nāme-i hicrān baña

38. Hāverî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Derd ile çün öldüm em itmez leb-i cānān baña
Kara geysün ağlasun ḳo çeşme-i ḥayvān baña
2. Yudı vü pāk eyledi gerd-i vücūdumdan beni
Ḥaylî merdümlükler itdi dīde-i giryān baña
3. 'İşḳ meydānında sīnem kılduğumçün ben nişān
Dil uzatdı ol kaşı yādan gelen peykān baña

37/G.16 D.

1b gūy: tūb M; 2a ol kaşı kemān atar: atar ol kemān-ebür D; 3a eyle: şöyle D; 5a nigāruñ ruḥsārı: o māhuñ 'ārızı D; 5b birle: ile D.

38/S.58 DŞ.

3a meydānında: meydānda M, ben: beni M; 5a mülk: vüs'at DŞ.

37. Emrî

1. Ben aşkın at binicisiyim, çevganım ahımın dumanıdır. Gökyüzü meydan, parlak ay da gümüş bir toptur.
2. O yay kaşlı, beni öldürmek için ok atar. Hâlimi uzaktan görüp benim için ney gibi inler.
3. Görünen yıldız değil, (semanın) dişleridir. Öyle ki sema, her gece gözyaşımı görüp bana güler.
4. Dert oku temreninden (kirpiklerinden) benim canıma geçti. Ey ecel, canımı al da sadece bana derman ol.
5. Emrî, nasıl gamlı olmayayım? Sevgilinin yanağı, kendi yazısıyla bana ayrılık mektubu yazmış.

38. Hâverî

1. Dertten öldüm de sevgilinin dudağı bile çare vermez. Hayat veren su kara giysin, ağlasın bırak.
2. Vücudumun tozundan yıkadı ve temizledi. Yaşlı göz, bana birçok insanlıklar yaptı.
3. Aşk meydanında göğsümü siper ettiğim için yay kaşlı sevgiliden gelen ok bana kötü söz söyledi.

4. Çeşm-i hūn-ālūd ile dāğ-ı derūnum gördüler
Dīdeler şāhib-nazarlar lāle-i nu‘mān baña
[9b] Göreli şahrā-yı ‘ıṣkuñ mülk-ābādını ben
Dar geldi **Hāverī** bu hāne-i hicrān baña

39. [Hilālī]

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Şol kadar itdi cefāyı gerdiş-i gerdūn baña
Görse rahm eylerdi ey Leylā-şıfat Mecnūn baña
2. Sāye-i Ṭübā vü cennet saña yāri zāhidā
Bāğ-ı ‘ālemde bu gün ol kāmēt-i mevzūn baña
3. Meclis-i meyde dem-ā-dem içdigümce қан olur
Sākiyā nuql-ı lebūñsüz bāde-i gülgūn baña
4. Gördi ey dilber bedende dāğ-ı cevruñ ḥaddi yok
Acıyup қан ağladı bu dīde-i pūr-hūn baña
5. Bezm-i meyde gūşuma girmez şadā-yı ney benüm
Nāleyi ol meh **Hilālī** eyledi kāmūn baña

39/G. 2 D.

2a yāri: yarın D; 3a sākiyā: sābıқан M; 4a dilber: hūnī D, ḥaddi: ḥadd D; 5b eyledi: ideli D.

4. İleri görüşlü kimseler gözleriyle kanlı gözüm ile gelinciğe benzeyen derin yarımı gördüler.
5. Ey Haverî, ben aşk çölünün güzel yapılmış sarayını gördüğümden beri, bu ayrılık evi bana dar geldi.

39. Hilâlî

1. Ey Leyla yüzlü sevgili! Felek o kadar eziyet etti ki Mecnun (bu hâlimi) görse bana acırdı.
2. Ey sofu, cennet ve Tûbâ ağacının gölgesi senin; âlemin bahçesinde bu güneş ve o düzgün boylu sevgili de benim olsun.
3. Ey sâkî, şarap meclisinde senin mezeye benzer dudağın olmadıkça, sık sık içtiğim kırmızı şarap bana kan gibi gelir.
4. Ey sevgili, bedenimde senin eziyetinden dolayı çıkan yaranın sınırı yok. Bu kanlı gözüm bana acıyıp kan ağladı.
5. Hilâlî, şarap meclisinde benim kulağıma ney sesi (hiçbir şekilde) giremez. O ay, inlemeyi bana kanun (töre) hâline getirdi.

40. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Mülk-i 'işkuñ şāhıyam hācet degül efser baña
Şu'le-i āhum benüm yetmez mi tēc-ı zer baña
2. Baña fānūs-ı hayāli beñzedür raqş urmada
Gör nice şüretlü kimse beñzedür dilber baña
3. Yağdı yandurdu beni mihr-i ruḡ-ı dilber diyü
Ey ḡalilüm yandı yağıldı bugün Āzer baña
4. Çeşmüme beñzetdi kânı ağlayup çeşmüm didi
Gör nice devletlü nesne beñzedür server baña
5. Kīmyāyı ḡāk-i pāy-i yāre teşbīh eyledüm
İşidenler didi ey **Zātī** sözüñ cevher baña

41. Ḥayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ben gedā idinmişem tēc u ḡabāyī bir nemed
Çarḡ-ı atlasdan baña yegdür fenāyī bir nemed
 2. Ḥırḡa-i sālūs ile tēc-ı riyādan geç göñül
Baña besdür 'ālem içre ey mürāyī bir nemed
- [10a] Dāmenin destümden anuñçün ḡomazam ḡış u yaz
Kışiden şavar niçe dürlü belāyı bir nemed

40/G.12 D.

4a ağlayup: acıyub D.

41/G. 44 D.

1 ve 2. beyitler mecmuada 29b'de yer almaktadır.
2a tēc-ı: -M; 2a geç göñül: geçmişem D; 3a u:-M.

40. Zâtî

1. Aşk mülkünün padişahıyım, taç gerekmez. Ahımın ateşi benim için altın taçtır; yetmez mi?
2. Hayal fanusu dans etmede bana benzer. Ey sevgili, bak ki birçok farklı kişi onu bana benzetir.
3. Ey sevgilim, sevgilinin yanağının güneşi beni yakıp yandırdı diye bugün Âzer de yandı yakıldı.
4. Maden ocağını benim gözyaşıma benzetti. Gözüm ağlayıp, bak ki efendi kıymetli şeyleri bana benzetir, dedi.
5. Sevgilinin ayağının tozunu kimyaya benzettim. Ey Zâtî, seni duyanlar, sözünün inci gibi değerli olduğunu söyledi.

41. Hâyeti

1. Ben fakir, taç ve kaftanı bir keçeden edinmişim. Atlas feleğinden ziyade yokluk keçesi bana uygundur.
2. Riya hırkası ile riya tacından vazgeç gönül. Ey ikiyüzlü, bana dünyada bir keçe yeter.
3. Kış ve yaz elbisesini elimden bırakmam. Bir keçe, birçok türlü belayı kişiden defeder.

4. Anuñıyçün bir nemedsüz olımaz abdállar
Pādişāh eyler benüm şāhum gedāyı bir nemed
5. Kālbı şāf olmayıcağ āyīne-i şāfī gibi
Geymese ey **Hāyretī** her bir mürāyī bir nemed

42. Fevrī

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

1. 'Işğ eyleyeli cānı derd-i ğamuña mu'tād
Şahrāda benem Mecnūn dağlar[da] benem Ferhād
2. Var ise cihān içre 'ıŝkuñla benem ancağ
Mecnūn'a bedel maħzūn Ferhād'a bedel nā-şād
3. Mecnūn ile Ferhād'a 'ıŝğ içre benem mürşid
Pīr-i ğamuñ idelden ol yolda baña irşād
4. Vādī-i meşakkatde Mecnūn'a benem hādī
Kār-ı ğam u miħnetde Ferhād'a benem üstād
5. Esrār-ı ğam[-ı] 'ışkı **Fevrī** kime şerħ itsün
Mecnūn ise cāhil Ferhād ise bir ırğad

43. Zātī

Mef'ülü Mefā'ılü Mefā'ılü Fe'ülün

1. Allāh nice zībā ruħuñuñ alı Muħammed
Dir anı gören صلّ على آل محمد

4. Benim şahım, bir keçe kulu padişah eyler. Onun için abdallar keçesiz olamaz.
5. Ey Hayretî, kalbin saf bir ayna gibi olmayınca ikiyüzlü bir keçe giymesin.

42. Fevrî

1. Aşk, canı senin gam derdine alıştıralı çölde Mecnun, dağlarda da Ferhad benim.
2. Cihan içinde Mecnun ve Ferhad'a karşılık senin aşkınla hüznü ve gamlı olan sadece ben varım.
3. Mecnun ile Ferhad'a aşk içinde yol gösteren, kılavuz benim. Senin gamının piri o yolda bana yol gösterir.
4. Zorluk vadisinde Mecnun'a yardımcı olan benim. Gam ve sıkıntı işinde Ferhad'a hocalık yapan benim.
5. Fevrî aşkın gamlı sırrını kime açıklasın ki Mecnun cahil, Ferhad ise bir ırgattır.

43. Zâtî

1. Allah, yüce Muhammed (sav)'in yanağına birçok güzellikler vermiş. Onu gören salavat getirir.

2. Ol kimseye ben nice müselmān diyeyin kim
Adın işidüp olmaya meyyāl-i Muḥammed
3. ‘Arş-ı ayağına ḳadr ile başum irişürdi
Olsam ser-i zūlf-i gibi pā-māl-i Muḥammed
4. Ger ḥālimüz a‘dā ile teftiṣ olunursa
Güyā ki Ebū-Cehl ile aḥvāl-i Muḥammed
5. Yüz reng ile bī-çāre vü şūrīde idüpdür
Zātī'yi senüñ ‘ārīzuñuñ alı Muḥammed

44. Zātī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Ey ḥüsn ilinüñ pādiṣehi ṣāh Muḥammed
Ḥāk-i rehi ṣehler külehi ṣāh Muḥammed
[10b] Tübā gibi olsun diyenüñ aṣağa başı
Sidre boyuña serv-i sehī ṣāh Muḥammed
3. Āhı saña feryāda varursa nola yıḳdı
Dil mülkini ‘ışḳuñ sipehi ṣāh Muḥammed
4. Anuñ da hevāñ ile benüm gibi içi pür
Feryād-ı neyi ṣanma tehī ṣāh Muḥammed
5. Sevmek seni cürm ise eger ḥalk-ı cihāndan
Zātī ḳuluñuñ çok günehi ṣāh Muḥammed

44/G. 119 D.

Divanda yer alan 5 ve 6. beyitler eksiktir.

1b ṣāh: ṣāhı M; 2a aṣağa başı: başı aṣağa D; 3a āhı: ahum D; 5a cürm ise: cürmin M, cihāndan: cihānda D.

2. Adını işitince Muhammed'e meyilli olmayana ben nasıl Müslüman diyeyim ki?
3. Muhammed'in ayaklarının altında çiğnenmiş saçının başı gibi olsam, ayağının yüceliğine değerli bir şekilde başımı koyardım.
4. Eger hâlimiz en zalim ile karşılaştırılırsa Ebu-Cehl ile Muhammed arasındaki durumlar gibi olur.
5. Ey Muhammed! Senin yanağın kırmızılığı Zâtî'yi birçok hile ile çaresiz ve perişan eder.

44. Zâtî

1. Ey güzellik ülkesinin padişahı şah Muhammed. Padişahların başlığı, uğuru şah Muhammed.
2. Ey şah Muhammed! Senin sidreye benzer boyuna fidan gibi diyenin başı Tûbâ ağacı gibi aşağı olsun.
3. Ey şah Muhammed! Senin aşkından dolayı ahı, feryada ulaşıya ne olur ki? Aşk askeri gönül evini yıktı.
4. Ey şah Muhammed! Neyin feryadının boşu boşuna olduğunu zannetme. Onun da içi benim gibi senin sevginle dolu.
5. Ey şah Muhammed! Eğer seni sevmek suç ise şu cihanda, Zâtî kulunun çok günahı var.

45. Zātī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Bugün şordum ezilmiş la'lüñe kıand
Ezerler bir gün anı ey şeker-ıand
2. Beni ger ey hüñā-peyker okursañ
Kanaı büküp varam mektüb-mānend
3. Beni bend-i ğama itdüñ giriftār
Görenler didiler cāñā yavuz bend
4. Kuluñam merhamet kııl bend-i ğamdan
Beni āzād eyle ey Hudāvend
5. Görüp Leylī şaçuñ Mecnün olupdur
Kanı Zātī kadar 'ömrüm hıred-mend

46. Zātī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Ğulām-ı kāmētüñdür serv-i āzād
Gören hurşıdüñi olur feraı şād
2. Felekden yücerekdür bürc-i hüñnüñ
Nice irsün saña ey māh feryād
3. Esen ol ey şabā kim bu dimāğa
Getürdüñ büy-ı zülfin āferin bād
4. Cevāb-ı merg geldi tışesinden
Devā şorduıda derd-i 'ışka Ferhād
5. Virüpdür hāne-i 'aklı harāba
Şu kim Zātī urupdur 'ışka bünyād

45/G. 122 D.

46/G. 123 D.

4b Ferhād: feryād M; 5a virüpdür: varupdur M.

45. Zâtî

1. Bugün dudağına ezilmiş şekeri sordum. Ey tatlı gülüşlü sevgili, onu bir gün ezerler.
2. Ey talih kuşuna benzer sevgili, eger beni çağırırsan mektup gibi koşarak yanına gelirim.
3. Ey sevgili, beni gam bağına düşkün ettin. Görenler, bu ne yaman bir bağ, dediler.
4. Ey Allah'ım! Bu kuluna merhamet et. Beni gam kulu olmaktan kurtar.
5. Senin saçını görüp mecnun (divâne) olurum. Hani Zâtî kadar akıllı ömrüm?

46. Zâtî

1. Selvi senin boyunun kölesidir. Senin güneşe benzeyen yüzünü gören ferahlayıp sevinir.
2. Güzelliğinin burcu felekten daha yücedir. Ey ay gibi güzel olan sevgili, feryadım sana nasıl ulaşsın?
3. Ey sabah rüzgârı, sen çok yaşa! O saçın kokusunu burnuma getirdin. Çok yaşa!
4. Ferhad'a aşk derdin için çare sorduk da kazmasından ölüm cevabı geldi.
5. Zâtî, akıl hanesini haraba verip, aşk binasına temel atmıştır.

47. [Necātī]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Eşer itmez nidelim āh-ı seher-gāh saña
Meger inşāf vire dostum Allāh saña
- [11a] Hoş olur şöbet-i mey gicede meh-tāb olıcağ
Nūr saç meclise gel kim dimişüz māh saña
3. Levh-i çihremde oğımağa hikāyāt-ı gamı
Giceler şubha degin şem‘ dutar āh saña
4. Nidelüm devr şunarsa saña şerbet baña zehr
Bu cihān böyle olur gāh baña gāh saña
5. Gözyaşı yılduzını rehber idinmezse eger
Şeb-i gamda iremez ‘āşık-ı gümrāh saña
6. Hüsrevā kullarunuñ hācetini eyle revā
Ki ebed oldı müyesser kamu dil- h‘āh saña
7. Ey **Necātī** taş iken la‘l ide hürşid gibi
Bir nazar eyler ise himmet ile şāh saña

48. Mihrī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Gelmişem yüz süriyi toğrı kılp rāh saña
Dilerem ‘arz kılam hālümü ey şāh saña
2. Nice ‘adl ıssı şehen-şāh-ı cihānsuñ ki gelür
Āsitānuñda güneş hıdmete her gāh saña

47/G.2 D.

Divanda yer alan 6. beyit eksiktir. 1. beyit mecmuada 7b’de yer almaktadır.
3a oğımağ; oğımağa D; 5a yıldızını: encümini D; 7a gibi: bigi D.

48/G. 5 D.

2a cihānsuñ: cihansın D; 2b āsitānuñda: āsitānuña D.

47. Necâti

1. Sabah vakti edilen ah bile sana tesir etmeyince, elimden ne gelir? Ey sevgilim, meğer Allah sana insaf versin!
2. Parlak ayın çıktığı gecede içki sohbeti hoş olur. Sana ay demişiz, meclise gel de ışığını saç.
3. Levhayı andıran yüzümde gam hikâyelerini okuman için gecelerden sabaha kadar ahım sana mum tutar.
4. Talih sana şerbet bana zehir sunarsa ne yapalım? Bu cihan böyle olur; bazen bana bazen sana.
5. Yolunu şaşırılmış olan âşık, gözyaşı yıldızını rehber edinmezse eğer gam gecesinde sana ulaşamaz.
6. Ey sultan! Bütün isteklerini kolaylıkla elde ettin; kullarının isteğini de uygun gör.
7. Ey Necâti, eğer şah güneş gibi yakıcı bir bakışla himmet eylerse taşı yakuta döndürür.

48. Mihrî

1. Ey padişah, hâlimi sana bidireyim diye yola doğru çıkmış, yüz sürerek gelmişim.
2. Sen öyle bir adalet sahibi cihan padişahısın ki güneş, eşiğinde her vakit sana hizmet eder.

3. Cān u dilden okur ey ruḥları gūl medḥ ü senā
Rūz u ŧeb būlbūl-i cān ŧubḥ u ŧeḥer-gāḥ saña
4. Yaḳdı yandurdı ŧehā teŧne dili ğayret odı
Zulmet-i ğamda ḳoma Hızr ola hem-rāḥ saña
5. Nev-cevān ide Zeliḥā gibi ey **Mihrī** seni
Ḳıla ger luḥf ile Yūŧuf-naẓarın ŧāḥ saña

49. Revānī

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Mūlk-i ğam iḳre gōñūl ḳūn didiler ŧāḥ saña
Nevbet-i ŧāḥī yeter āḥ-ı ŧeḥer-gāḥ saña
2. Gice gelmeyecegin ŧoḥbete ey dil bilürüz
Hele var gör ki ne yūzden toğar ol māḥ saña
3. Cevr ile 'āŧıḳuñuñ ḳūnki tamām itdūñ iŧin
Nesne eksūklūğini virmesūn Allāḥ saña
- [11b] Olmasañ ḥūsn ilinūñ sen güzelūm pādiŧeḥi
Mihr ü meh ḳurmaz idi ḥayme vū ḥar-gāḥ saña
5. Ne gōñūl saña 'aḥā var ne **Revānī**'ye vefā
Nidelūm neyleyelūm āḥ baña vāḥ saña

49/G. 7 D.

2a ŧoḥbete meclise D; 5a var: vū M.

3. Ey gül yanaklı sevgili! Can bülbülü, sana gece ve gündüz sabaha kadar gönülden övgüler okur.
4. Ey şâh! Susamış gönlü kıskançlık ateşi yaktı, yandırdı. Gamin karanlığında yalnız bırakma; Hızır sana yoldaş olsun.
5. Ey Mihrî! Padişah, eğer lutfuyla sana Yusuf bakışıyla bakarsa seni Zeliha gibi gençleştiresin.

49. Revânî

1. Gönül, gam ülkesi içinde sana şah dediler. Seher vaktinde edilen ah sana nevbet-i şâhî (şahın mehteri) olarak yeter.
2. Ey gönül, gece sohbete gelmeyeceğini biliriz. Hele gel gör ki bu ay niçin doğar?
3. Eziyet ile âşığının işini btirdin, öldürdün. Allah hiçbir şeyin eksikliğini sana göstermesin.
4. Sen güzelim, güzellik ülkesinin sultanı olmasan, güneşle ay sana çadır ve otağ kurmazdı.
5. Ey gönül, ne sana merhamet var ne de Ravânî'ye vefa. Ne edelim ne yapalım (yazık bize); ah bana, vâh sana!

50. Kadirî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Giceler şubha degin şevkümi ey mäh saña
Gün gibi rüşen ider meş'ale-i âh saña
2. Tutuşup yanar idüñ odlara pervâne gibi
Söylesem derdümi ey murğ-ı seher-gâh saña
3. Dilberâ zülf ü lebüñ yādına bir hırka ile
Baña bir loğma yiter manşib ile cāh saña
4. Sālik-i rāh-ı 'adem ol koma yoluñda vücūd
Tā hayāl-i leb-i cānān ola hem-rāh saña
5. **Kadirî** gam yime kim bir gün ola toprağünü
Kīmyā ide irüşüp bir nazar ol şāh saña

51. Necatî

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

1. Zülf-i dilber tolamış ayak saña
Hāy miskīn olmuş olacak saña
2. Aşınalık vire diyü ey fakīr
Nice yüzlerden görindi Hāk saña
3. Baksaña Hākdan yaña ey bü'l-heves
Niçe kere dimedüm mi bak saña

50/G.245 MN.

3a yādına: yārine M; 3b baña: belki M; 4a yoluñda: gönlüñde MN; 5a Kadirî: Kadirî'yā: M; 5b irüşüp: kılup MN, bir: -M, ol: -M.

51/G.6 D.

7.beyit divanda yoktur.

3b ki: -M; 6a ırmağ: ırmağ D; 6b ideyin: ideyim D; 8a şeydāsın: şeydādur D.

50. Kadirî

1. Ey aya benzeyen sevgili, geceler sabaha kadar sana olan arzumu, ahımın meşâlesi güneş gibi aydınlatır.
2. Ey bülbül, sana derdimi söylesem, pervâne gibi ateşlerde tutuşup yanardın.
3. Ey güzel sevgili, saç ve dudağının hatırına makam ve mevki yerine bir hırka ile bir lokma bana yeter.
4. Sevgilinin dudağının hayali sana arkadaş olsun diye yokluk yolunun müridi ol, varlık âlemini bırak.
5. Ey Kadirî, üzülme; o sultan sana bir bakarsa toprağını kimya eder, altına dönüştürür.

51. Necâî

1. Sevgilinin saçı senin ayağına dolanmış. Hay zavallı sana olan olmuş.
2. Ey fakir (kimse)! Allah, kendisini tanıtmak için (varlığını bildirmek için) değişik yüzlerden sana tecelli etti.
3. Ey gözü doymayan kimse, hakikatten tarafa baksana. Birçok kez demedim mi bak diye?

4. Ey 'azîz'üm Yūsuf-ı bāzār-ı hūsn
Kendüyi şatmağ diler aylak saña
5. Buyurupdur dört mezheb dört kitāb
Ġayrı koyup Tañrıya bakmağ saña
6. Irmağ itme serv-i kaddüñ dostum
Kānlu yaşum ideyin ırmağ saña
7. Saña el virmiş güzellik kimse hîç
Hüblikda banamaz barmağ saña
8. Kime şeydāsın **Necātî** dir iseñ
Çağ saña ey gül-'izārum çağ saña

52. Necātî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [12a] Ey sa'adet āfītābı meh ğulām olsun saña
Dil-rübālîk şūhlîk devri tamām olsun saña
2. Pādişāhum kuluñam dimek düşer mi baña hîç
Ben kimem yüz biñ benüm gibi ğulām olsun saña
 3. Sen tūrurken dilberā ğayrīye degmez lāf-ı hūsn
Hey ala gözlüm güzellik müstedām olsun saña
 4. Kavl ü ikrārına tūrmez 'ahd ü peymānı yalan
Bî-vefālar çok durur illā selām olsun saña
 5. Pertev-i hūrşîd-i ruhsārı hayālin ol mehüñ
Ey gözüm ger göresin bensüz harām olsun saña
 6. Ey **Necātî** mesned idüñ āsitān-ı dilberi
Diler iseñ pāye-i devlet mağām olsun saña

52/G.4 D.

4a tūrmez: durmaz M; 6a idüñ: idin D; 6b pāye: sāye D.

4. Ey Azîz'im, güzellik pazarının Yusuf'u kendisini bedava sana satmayı diler.
5. Dört mezhep ile dört kitap sana, başkasını bırakıp sadece Tanrı'ya bakmayı buyurur.
6. Dostum, uzun boylu sevgiliyi uzaklaştırma. Kanlı gözyaşımı sana ırmak gibi yapayım.
7. Güzellik sana el vermiş (bunun için) güzelliğe hiç kimse sana parmak banamaz.
8. Necâtî, kime divânesin (düşkünsün) dersen; yalnız sana ey gül yanaklım, yalnız sana.

52. Necâtî

1. Ey mutluluk güneşi, ay sana köle olsun. Gönül almak, rahat davranmak zamanı senin için sona ersin.
2. Ey padişahım, kulunum demek bana hiç düşer mi? Ben kimim ki benim gibi yüz bin kul sana köle olsun.
3. Ey sevgili, sen dururken diğerlerine güzel söz söylemek düşmez. Hey ela gözlüm! Güzellik senin için dâim olsun.
4. Vefasız sevgili sözünde durmaz, yalan sözü çoktur. Bunların içinde vefasızlar çoktur; illede sana selam olsun.
5. Ey gözüm, o ay gibi güzel sevgilinin yanak güneşinin ışığının hayâlini eğer bensiz görürsen haram olsun.
6. Ey Necâtî, yüksek dereceli bir makam istersen, sevgilinin eşîğini kendine mevki edin.

53. Riyāzī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey güzeller mihri meh kemter gulām olsun saña
Menzil-i çarḥ-ı berīn 'ālī-makām olsun saña
2. Bir selām ile şehā yād itmedüñ ben 'aşıķı
Merḥabāsuz bī-vefālarda selām olsun saña
3. Ben gedāya ḥil'at-i 'ıŝķuñ tamām olsun şehā
Ḥüsn iline pādişālık müstedām olsun saña
4. Varuban aġyārla nüş eyler iseñ cām-ı mey
Ben sizin her kaçresı cāna ḥarām olsun saña
5. Bī-riyā tā'at gerekse şūfī gel mey-ḥāneye
Kim müezzın muṭribi sākī imām olsun saña
6. Ey **Riyāzī** bir leṭāfet vir bu tarz şı're kim
Ehl-i naẓmuñ mecma'ında iḥtirām olsun saña

54. Necātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āķıbet cevr ile cān aldı çün oldı ḥū saña
Ben de geçdüm cān ü dilden ey şanem yā ḥū saña
2. Seyle virür 'ālemi aķıtma her dem yaşımı
Dostum ḥayr eylemez āḥir bu kanlu şu saña
- [12b] Çünki alduñ bŷy-ı zŷlfüñ itme vaşlından ümīd
Yŷri ey bād-ı şabā yiter ölince bu saña

54/G. 10 D.

1a aldı: almaķ D; 2a virür: virüb D; 4a döndi: dutdı M; 3a itme: tutma D; 3b yiter ölince: ölince yiter D; 4b ḥālüm: cānum D.

53. Riyâzî

1. Ey güzeller güneşi, ay sana değersiz köle olsun. En yüksek felek, sana yüce makam olsun.
2. Ey şah, ben âşığı bir selamınla anmadın. Merhabasız vefasız sevgililerde sana selam olsun.
3. Ey padişah, ben kuluna senin aşk kaftanın yeter olsun. Güzellik ülkesine devamlı padişahlık yapasın.
4. Yabancılarla içki kadehinden içersen, bensiz içtiğin şarabın her bir damlası sevgiliye haram olsun.
5. Ey sūfî; riyâsız, samimi ibadet gerekiyorsa, meyhaneye gel ki meyhanenin çalgıcısı müezzin, içki dağıtanı da sana imam olsun.
6. Ey Riyâzî, bu tarz şiire (öyle bir) güzellik ver ki şairlerin meclisinde sana hürmet etsinler.

54. Necâtî

1. Ey put gibi güzel olan sevgili, eziyetle can almak sana huy oldu. Ben de canımdan ve gönlümden vaz geçtim.
2. Her vakit gözyaşımı dökme, âlemi sele verir. Dostum, sonra bu kanlı gözyaşının sana faydası olmaz.
3. Ona kavuşucağına ümit etme. Çünkü saçının kokusunu aldın. Ey sabah rüzgârı! Var git işine, ölünce bu sana yeter.

4. Kaşlaruñ fikri ile döndi hilāle kāmētüm
Gerçi hālüm kılcā gelmez ey hilāl-ebür saña
5. Ol gözi mestāneye uyduñ **Necātī** yürü var
Giceler tā şubha dek olsun harām uyhu saña

55. Revānī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Geh cefā geh cevür ü geh nāz oldı çünkim hū saña
Bī-vefā dildār imişsin ey şanem yā hū saña
2. Kıble haqqı toğruyam yoluñda ben līkin raķīb
İgri sözler söylemişdür ey hilāl-ebür saña
3. Göz kızardup tağlara düşmiş yürür Mecnūn gibi
Ey saçı Leylī meger 'āşık durur āhū saña
4. Gördi sünbül zülfün öpdüğüm baña dilber didi
Varasın lāf urasın ger kaldı ise bu saña
5. Devr-i hüsninde **Revānī** şād ü handānsın yine
Luţfi yüzinden toğupdur beñzer ol meh-rū saña

55/G. 10 D.

Divanda yer alan 5. beyit eksiktir.

1a ü: -M; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 2a toğruyam: doğruyam M; 3a kızardup: karardup D; 4a sünbül zülfün öpdüğüm baña dilber: zülfün öpdüğüm hışm eyleyüp dilber D; 4b lāf urasın ger kaldı ise: ögünesin eger kalursa D.

4. Ey hilâl kaşlı sevgili! Gerçi benim hâlimin sende kıl kadar değeri yoksa da senin kaşlarının fikri (hayali) ile boyum hilâl gibi eğildi.
5. Necâtî, o mahmur gözlü sevgiliye uydun, var git! Geceler sabaha kadar uyku sana haram olsun.

55. Revânî

1. Ey put gibi güzel sevgili, bazen cefa bazen eziyet bazen de naz yaptın çünkü bu durum sana huy oldu. Yahu sen de vefasız bir sevgiliymişsin.
2. Ey hilâl kaşlı sevgili, ben kible hakkı için senin yolunda doğruyum lakin rakip, sana incitici sözler söylemiştir.
3. Ey siyah saçlı sevgili! Meğer ceylan sana âşık olduğu için göz kızartıp dağlara düşmüş Mecnun gibi yürür.
4. Sevgili, sünbüle benzeyen saçını öptüğümü görünce; eğer bu iş sana kaldı ise övünebilirsin, dedi.
5. Ey Revânî, güzellik çağında yine sevinçli ve güleçsin. O ay yüzlü, sana güzelliğinin lutfundan dolayı doğmuşa benzer.

56. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşıkı çün bī-vücūd itmek olupdur hū saña
Biz 'adem mülkine maħmil bağladuğ yā hū saña
2. Çün gidersin bir tolu iç bārī andan git didüm
Götürüp ol dem ayağı didi kim yā hū saña
3. Bend ile aldum dimişsin būy-ı zūlf-i dilberi
Ey şabā es 'ömrüñ olduçça ƣalursa bu saña
4. Yüregüñ ey dūr delinmiş 'āşık-ı bī-çāre-veş
Hürde geçmişdür meger ol dişleri lü' lü' saña
5. Yaşuña yüz vırme ey **Zātī** başuñdan aşmasun
Yüz bulıcağ çoğ iş eyler ol delü ƣanlı saña

57. 'Amrī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [13a] Ağlamadan sīne zaħmın çeşm-i giryānum saña
Ƙandan oldı 'āşıkāre rāz-ı pinhānum saña
2. Sen felek evcinde ben tahte'ş-şerāda ey melek
İremez yirden göge feryād u efgānum saña
 3. Ƙol ƣanat yoğ meclisüñe varmağa pervāne-vār
Tā yanam yağılam ey şem'-i şebistānum saña
 4. Şubħ gibi yağamı çāk itmeyince ƣarşuña
Rüşen olmaz şıdğum ey hürşid-i raħşānum saña

56/G.22 D.

4a dürr: dūr M.

57/G. 4 D.

1b ƣandan: ƣanda M; 2b iremez: ire mi D; 3b ya: -D; 6 ve 7. beyitler takdim-tehirli D; 7b divānum: cevānum M.

56. Zâtî

1. Âşığı yok etmek sana huy olmuştur. Biz yokluk mülküne mahmil (devenin üstüne konulan sepet) bağladık, yahu sen (farkında değil misin)?
2. Madem gideceksin hiç olmazsa bir kadeh iç de ondan sonra git, dedim. O zaman kadehi götürüp sana yahu dedi.
3. Sevgilinin saçının kokusunu bağ ile aldım, demişsin. Ey sabah rüzgârı, bu koku sana kalırsa ömrünün sonuna kadar es!
4. Ey inci, çaresiz âşık gibi yüreğin delinmiş. Meğer dişleri inci (gibi olan sevgili) küçük parçalar ayırmıştır.
5. Ey Zâtî, yaşına yüz verme ki başından aşmasın. O delikanlı yüz bulunca çok işler yapar.

57. ‘Amrî

1. Bağrımın yarısından dolayı ağlayan gözüm ağlamaktan kanlandı, gizli sırrımı ortaya çıkardı.
2. Ey melek gibi sevgili! Sen göğün en yüksek kısmında ben toprak altında olduğum için feryad ve inlemelerim yerden göğe sana ulaşamaz.
3. Ey geceyi aydınlatan mumum! Pervâne gibi senin meclisine varmaya kolum kanatım yok ki yanıp yakılayım.
4. Ey parlak güneşe benzeyen sevgilim! Karşında sabah gibi yakamı parçalamayınca sana (olan) sadakatim belli olmaz.

5. Perçemüñ şeh-bāzı ile kim göñül şayyādısın
Yaraşur kablan derisi taқыe arşlanum saña
6. Her denīnūñ biñ dili var ben şadef gibi ħamūş
Gevherüm kim ‘arz ide devletlü sulţānum saña
7. Nice pinhān eylesün derd-i derūnın ‘**Amrī** kim
Açılıp bir bir oқur evrāқ-ı dīvānum saña

58. Celīlī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Zaĥm-ı sīnem şerĥin eyler çeşm-i giryānum saña
Gerçi kim rüşen durur peydā vü pinhānum saña
2. Kaşruña āhum irişmez kim duya feryādumı
Bilmezem kim ‘arz ide bu ħālī sulţānum saña
3. Sebz ü ħurrem olduġuñ bile nedendür ey çemen
Sāye şalmışdur meger serv-i ħırāmānum saña
4. Serv-қaddüñ müntehādur sidreden ey şāĥ-ı gül
Bilmezem nice irişe āh u efgānum saña
5. Ĥāṭrum cem‘iyyetin bir gün murād idinmedüñ
Gerçi kim ma‘lūmdur ħāl-i perīşānum saña
6. Ehl-i ‘ışkuñ ħāletinden bī-ĥabersin zāhidā
Ol sebebden tañ gelür çāk-i girībānum saña
7. Cān dirīğ itmez **Celīlī** senden ey ārām-ı cān
Göñlümüñ cānānısın olsun fedā cānum saña

58/G.3 D.

2a duya: diye M; 2b ider: ide M; 3a bile: böyle D.

5. Perçemin doğanı ile gönül avcısıydın. Arslanım sana kaplan derisinden takke yakıştır.
6. Her alçağın bin tane dili var, ben ise sedef gibi sessizim. Benim inci gibi sözümü yüce sultanıma kim sunsun?
7. Amrî içindeki derdini nasıl gizli tutsun ki divanımın yaprakları açılıp bir bir sana okur.

58. Celili

1. Ağlayan gözüm, göğsümün yarasını açıklar. Gerçi senden gizli saklım yoktur.
2. Ey sultanum, senin sarayına ahım erişmez ki benim feryadımı duyasın. Sultanım bu hâli sana kim arz edecek bilmem.
3. Ey çimen, böyle taze ve yeşil olmanın sebebi nedendir? Nazla sallanan selviye benzeyen sevgilim, meğer gölge sanmıştır.
4. Ey gül dalı (gibi olan sevgili), servi gibi uzun boyun sidre ağacını geçmiştir. Ahım ve feryadım sana nasıl ulaşır, bilmiyorum.
5. Sevgilim, Her ne kadar perişan hâlim belli olsa da benim gönlümü hoş tutmayı bir gün olsun istemedim.
6. Ey kibirli sofu, âşıkların hâlimden habersizsin. Bu sebepten yırtık yakamı ayıplarsın.
7. Ey güzel sevgili, Celili senden canını esirgemez. Gönlümün sevgilisisin, sana canım feda olsun.

59. Revānī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [13b] Çatma kaftān gey virür zīnet benüm cānum saña
Yaraşur kablan derisi taqye arşlanum saña
2. Pād-şehsin haṭṭ-ı 'anber-bāruñı eyle tırāş
Bir qarınca dil uzatmasun Süleymānum saña
3. Zülf-i müşgīnūñ kulağūña egildügi bu kim
Söylemek ister benüm ḥāl-i perīşānum saña
4. Pādişāhum şanma feryād eylerem kūyuñda ben
Saltanat kūsın çalar bu āh u efgānum saña
5. Şalınup gögsin gerersin çün **Revānī**'yi görüp
Ol sebebden ben didüm serv-i ḥırāmānum saña

60. Şīrī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ağlayup dimek ne ḥācet derd-i pinhānum saña
Mā-cerāmı 'arz ider ḥod çeşm-i giryānum saña
2. Cür'a-i cām-ı mey-i 'ışk ile mest olduğumı
Gösterür şāhum benüm çāk-ı girībānum saña
3. Āheni nerm eyler āteş līk kalbūñ yumuşamaz
Āh kim kār idemez bu āh u efgānum saña
4. Tuḥfe-i cānum götürüp elde ben mūr-ı za'ıf
Gelmişem ricl-i cerād ile Süleymān'um saña
5. Ḥālūme eyle nazār dād eyle **Şīrī** bendeñe
Saña derdüm ağların devletlü sulṭānum saña

59/G.2 D.

3a müşgīnūñ: miskīnūñ D; 5a gögsin: gögüs D.

59. Revânî

1. Sevgilim, çiçekli kadife kumaştan kaftan giymek sana süs verir. Arslanım, sana kaplan derisinden takke yakıştır.
2. Sen padişahsın, güzel koku saçan ayva tüylerini tıraş et. Süleyman'ım bir karınca bile sana kötü söz söylemesin.
3. Sevgilinin misk kokan saçı, benim perişan hâlimi sana söylemek istediği için kulağına eğildi.
4. Padişâhım, senin huzurunda (mahallende) feryat ettiğimi sanma. Bu ah ve inlemelerim saltanat davulunu çalar.
5. Revânî'yi gördüğün zaman salınıp göğsünü gerersin. O sebepten sana servi gibi salınan sevgilim, dedim.

60. Şîrî

1. Gizli derdimi ağlayarak söylemeğe ne gerek var. Zaten kendi gözyaşım başımdan geçeni gösterir.
2. Ey şâhım! Yakamı parçalamam, aşk şarabının damlası ile sarhoş olduğumu gösterir.
3. Ateş demiri eritir lakin senin kalbini yumuşatmaz. Yazık! Bu ah ve inlemelerim sana işlemez.
4. Süleyman'um, ben zayıf karınca, can hediyemi götürüp çekirge ayağı ile sana gelmişim.
5. Yüce sultanım, hâlime bak, Şîrî kuluna âdalet eyle. Sana derdimi ağlayarak anlatırım.

61. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir mehüñ mihrin vireydi bārī Allah'um saña
Gün gibi rüşen olurdı hālüm ey māhum saña
 2. Kātı sengīn kalb imişsin tūb-ı āhumdan benüm
Kaya geldi tağ u taş itmez eşer şāhum saña
 3. Raḥm kılmazsın baña 'arz eylemezdi od gibi
Her gice çekdüklerüm āh-ı seher-gāhum saña
 4. İñledürsin döne döne dem-be-dem dolāb-veş
Yırde kıalmaz irer ey gerdün-ı dūn āhum saña
- [14a] Cennete varmağa ey hūrī-şıfat bulur tarīk
Toğrı ilterse eger kim **Zātī**'yi rāhum saña

62. Şem'ī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bu kemāl-i hüsni kim virmişdür Allāh'um saña
Virmemişdür kimseye illā ki ey māhum saña
2. Gül gibi nāzüksin ey serv-i ser-efrāzum benüm
Korkaram kār itmesün āh-ı seher-gāhum saña
3. Şakınurken āfitābum kendü gölgemden seni
Bilmezem neyler diye ağyār-ı bed-h'āhum saña

61/G. 23 D.

3a dī: mi D.

62/G. 3 D.

5b āhum: rāhum D; 6b irüşür: irişe M.

61. Zâtî

1. Ey ay gibi güzel sevgilim! Bârî bir ayın şefkatini Allah'ım sana verseydi; hâlim gün gibi meydandadır.
2. Benim ahımın topundan (çok daha) taş kalpliymişsin. Ey sultanım, her taraf sallanıp döküldü ama hiçbiri sana tesir etmez.
3. Ahım (sabah vaktinin ahı) her gece çektiklerimi sana sunmazdı. Bana ateş gibi merhamet etmezsın.
4. Dolap gibi döne döne inletirsin. Ey alçak felek! Bütün bu yaptıkların yerde kalmaz, ahım bir gün sana ulaşır.
5. Ey hûrî yüzlü sevgilim! Benim yolum, eğer ki Zâtî'yi sana doğru yönlendirirse cennete varmaya yol bulur.

62. Şem'î

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Ey ay yüzlü sevgilim! Allah'ım, bu güzelliğin olgunluğunu hiç kimseye vermemiştir, sadece sana vermiştir.
2. Başı yüksek selviye benzeyen sevgilim, gül gibi nazıksın. Korkarım ki ahım (sabah vaktinin ahı) sana ulaşmasın.
3. Güneşe benzer sevgilim, ben seni kendi gölgemden bile sakınırken, kötülüğünü isteyen yabancılar bilmem neler yapar?

4. Zaḥm-ı ḥūn-ālūdemo ḳanlu yaşumla yuma kim
Ḳanı ḳan ile yumaḳ düşmez benüm şāhum saña
5. Yıllar olmışdur ser-i kūyuñda ser-gerdānuñam
Bu ne ḥikmetdür ki bir gün uğramaz āhum saña
6. Dūd-ı āhı **Şem 'ı'** nūñ ser-keşlik eyler dem-be-dem
Ḳorḳaram bir gün irişür ey yüzi māhum saña

63. Nazmı

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hey nice ḥüsn ü leṭāfet virmiş Allāh'um saña
Bir gören biñ cān u dilden ḳul olur şāhum saña
2. Her ne deñlü germ olup ra' nālanursa āfitāb
Beñzemez bir zerrece bu ḥüsn ile māhum saña
3. Her gice ben bülbülüñ nālān u giryān eyle kim
Tāze gülsin irmesün āh-ı seḫer-gāhum saña
4. Ḳanlu yaşum dem-be-dem seyl-āb olup bağlar yolum
Bilmezem kim dostum ḳandan vara rāhum saña
5. Ḥāk-i pāyuñdan ırağ olmazdı **Nazmı** derd-mend
Hem-dem olmasa eger aḡyār-ı bed-ḥ'āhum saña

63/G. 299 D.

2a olup: olursa M; 3a kim: -M; 4a olup: olur M.

4. Kanlı yaramı, kanlı gözyaşım ile yıkama ki kanı kanla yıkamak benim sevgilime yaraşmaz.
5. Yıllar vadır ki senin mahallende perişan olmuşum. Bu ne hikmettir ki ahım bir gün olsun sana uğramaz.
6. Şem'î'nin ahının dumanı dâimâ dikbaşlılık eder. Ey ay yüzlü sevgilim, korkarım ki bir gün sana ulaşır.

63. Nazmî

1. Hey padişahım! Allah'ım sana birçok güzellik ve hoşluk vermiş. Seni bir gören, sana bin can ve gönülden kul olur.
2. Güneş her ne kadar sıcak olup güzelleşirse de ay gibi güzel olan sevgilime bir zerresi benzemez.
3. Her gece senin bülbülün gibi inler ve ağlarım ki taze gülsün, seher vaktinin ahı sana ulaşmasın.
4. Kanlı gözyaşım daima sel olup yoluma engel olur. Sevgilim, bilmiyorum ki yolum sana nereden varır.
5. Eğer benim kötülüğümü isteyen yabancılar sana arkadaş olmasa, dertli Nazmî senin ayağının tozundan uzak olmazdı.

64. İshāk

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Çün virildi dostum bu hüs-n-i bî-hemtâ saña
Mübtelâ olsa 'aceb midür bütün dünyâ saña
[14b] Bir söz ile 'âlemüñ kalbini teşhîr eyledüñ
Cânib-i Hağdan kerâmetdür begüm gūyâ saña
3. Zâhir oldı cümle âfâk ehli itdi ittifâk
Mîhr ü mehden yeg yaraşur tal'at-i zîbâ saña
4. 'Äleme olmış durur 'ışkumla hüs-nüñ dâstân
Her ne kim söylerler ise yâ bañadur yâ saña
5. Dostum bilmezlik ile kendüme zulm eyledüm
Ben ne haddümdür ki olam 'âşık-ı şeydâ saña
6. Dil kesilsün diyü şöhetde zebânın kездiler
Dil uzatdı gibi beñzer şem'-i bezm-ârâ saña
7. Zâhidâ men' eyleme **İshāk**'ı kûy-ı yârdan
Ger naşîb olsun dir iseñ cennetü'l-Me'vâ saña

65. Revânî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. 'Âşık olmışdur güneş ey dilber-i ra'nâ saña
Tolanur dünyâyı her gün bulımaz hemtâ saña

64/G.7 D.

1a virildi dostum bu: bu vech ile virildi D; 7a İshākı: -M.

65/G.12 D.

1a dilber-i: ruğları D; 2a varup: turup D; 3a gördi bezm içinde: bezm içinde gördi D; 3b açup: egdi D; 4a 'ıyşçün: 'ıyşdur D.

64. İřhāk

1. Sevgilim, bütün dünya sana mübtelâ (tutkun) olsa şaşılır mı? Çünkü bu benzersiz güzellik sana verildi.
2. Beyim, bir söz ile âlemin kalbini kendine bağladın. Sanki, bu sana Allah'ın nezdinde bir ikramdır.
3. Güzel yüzlü (sevgili), sana güneş ve aydan daha iyi yakıştığı konusunda meleklerin hepsi (aynı düşüncede) birleşti.
4. Benim aşkımla güzelliğin âleme destan olmuş. Her ne söylerler ise ya banadır ya sana.
5. Sevgilim, câhillikle kendime zulm eyledim. Sana çılgınca âşık olmak benim ne haddimedir ki.
6. Meclisi süsleyen mumun dilini kestikleri gibi sussun diye sohbette dilini kestiler.
7. Ey kibirli sofu! Eğer Mevâ cenneti nasip olsun dersen İşhak'ı sevgilinin mahallesinden alıkoyma.

65. Revānī

1. Ey güzel sevgili, güneş sana âşık olmuştur. Her gün dünyânın etrafında dolandır ama sana benzeyeni bulamaz.

2. Altun üsküfle varup her meclise ra' nālanur
Gör ne yüzden öykünürmiş şem'-i bezm-ārā saña
3. Gördi bezm içinde sāķīlik idersin ey perī
Ağzın açup ķaldı ĥayrān sāğar u şahbā saña
4. 'Iyş çün gül yüzlülerle baña gülşen gūşesi
Zāhidā ĥūrīler ile cennetü'l-Me'vā saña
5. Başını taşdan taş a urur görüp ağladuğun
Acıduğundan **Revānī** bu yedi deryā saña

66. ['Amrī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cennet-i firdevsden baş indürür Tübā saña
Ķanda ersin şāh-ı gül ey serv-i ĥoş-bālā saña
2. Ĥüsn-i behcet gökden inmiş ĥil' atüñdür ey melek
Biñ ũonanursa güzeller olımaz hemtā saña
3. Dir imişsin dilber oldur 'āşık a raĥm eyleye
Bu sözüñden 'āşık oldu ser-te-ser dūnyā saña
- [15a] Āsitān-ı dilberümde ķo beni ĥāk olayın
Var mübārek ola şūfī cennetü'l-Me'vā saña
5. 'Amrī' yā eş'arı sūz ile eyit kim okıyup
Tā du 'ālar eyleye her 'āşık-ı şeydā saña

66/G. 2 D.

2a ĥüsn-i: ĥüsn ü D; 3a raĥm: luĥf D; 3b ser-te-ser: ser-be-ser D.

2. Sevgili, altın başlıkla her meclise (gelip) gururla salınır. Gör, meclisi süsleyen mum ne sebepten sana özenirmiş?
3. Ey peri gibi sevgili, meclis içinde sâkilik yaptığını gören kadeh ve şarap, ağzını açıp hayran kaldı sana.
4. Ey sofı, zevk ve safa için gül yüzlü sevgililerle bana gül bahçesinin köşesi, sana da hûrilerle cennet yeter.
5. Revânî, başını taştan taşa vurup ağladığını görünce bu yedi derya sana acır.

66. ‘Amrî

1. Ey servi gibi yüksek boylu sevgili, gül şahı sana ulaşsın diye Tûbâ ağacı Firdevs cennetinden başını indirir.
2. Ey melek! Yüz güzelliğin gökten inmiş kaftanıdır. Güzeller, güzel giyinip kuşansalar bile senin gibi olamazlar.
3. Dermişsin ki sevgili âşığa merhamet edendir. Bu sözünden dolayı bütün dünya sana âşık oldu.
4. Ey sûfî, Mevâ cenneti sana mübarek olsun. Bırak beni, ben sevgilimin eşiğinde toprak olayım.
5. Ey Amrî! Şiiri dert ile söyle ki okuyan her çılgın âşık sana dualar etsin.

67. [Necātī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Halk-ı 'ālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña
Cennet-i kūyuñ komazam olsa dünyā bir yaña
2. Bulımadılar arayup şive-i reftāruñı
Gitdi Tübā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

68. [Zātī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āh-ı Zātī gayretinden şuya boğındı şabā
Bir gümüşden kubbeye yaptı üstüne anuñ habāb

69. Mesihī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey yüzüñ bāğ-ı behişt ü Kevser'i ol la'l-i nāb
Reng-i haţtuñdan giyinmiş her melek aḥzar şiyāb

67/G. 3 D.

Divanda yer alan 2, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. beyitler eksiktir.
1a bī-çāre tenhā: oldu bu şeydā D.

68/G. 73 D.

Divanda yer alan 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. beyitler eksiktir.
1a boğındı: boğıldı M; 1b kubbeye: türbe D.

69/G. 11 D.

1b reng-i: reşk M; 5a gülgün: mey-gün D.

67. Necâî

1. Âlem bir yana çaresiz yalnız bir yana. Dünya bir yana olsun; cennete benzeyen mahallenden ayrılmam.
2. Arayıpta bulamadılar edalı yürüyüşünü. Tûbâ ağacı bir yana gönül alan selvi boylu güzel bir yana.

68. Zâtî

1. Zâtî'nin ahı kıskançlığından kendi kendini suda boğdu. Sabah rüzgârı, hava kabarcığının üstüne gümüşten bir kubbe yaptı.

69. Mesîhî

1. Ey yüzü cennet bahçesine, kırmızı dudağı da Kevser ırmağına benzeyen sevgili, her melek senin ayva tüylerinin renginden yeşil elbiseler giyinmiş.

2. Kāmetüñe sehv ile beñzetdügiyçün kendüyi
Tolaşı tolaşu servüñ ayağını aldı āb
3. Dest-i āhum nitekim debretti çarhuñ halkasın
Olmadı bu sâ'il-i eşküme bir dem feth-i bāb
4. Dāğ urup cismüme perhiz itme kanum içmeden
Hoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb
5. Ey leb-i gülgün ölürse nār-ı hecründen **Mesih**
Haşre dek anuñ mezārından gele büy-ı kebāb

70. Zātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Gönlümi yıkmağa başladı nigārum yab yab
Yapdı şehri merhamet bābın katı hālüm harāb
2. Dostuñ dīdārını sensin baña göstermeyen
Geç özüñden yār ile şöhet dilersenñ bī-hicāb
3. Sāye-i servüñ idüpdür pāye-i bahtum bülend
Nergis-i mestüñ kılupdur hāne-i 'aqlum harāb
- [15b] Şerbet-i şī'rüm gören ağlar şafāsından revān
Tamladur tatlu yürek yaqar diyü bir pāre āb
5. Nūr uğurlarken ruhuñdan tutdı let urdı kūsūf
Kararup a'zāsı çekdi çok belāyı āfitāb
6. Şoşbet eyler derd ile mey-hāne-i ğamda müdām
Dāğ-ı dil nān ü ciğer biryān kabağı pür-şarāb
7. Sen de bir yanından ey ğam yime **Zātī**'nüñ etin
Çarh anuñ döne döne bağrını itmişdür kebāb

70/G 63 D.

2a baña: saña D; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 6 ve 7. beyitler takdim-tehirli D; 7a meh: ğam D; 7b bağrını: bağrın M.

2. Kendisini yanlışlıkla senin boyuna benzettiği için selvinin ayağını dolaşa dolaşa su aldı.
3. Ahımın eli sonunda feleğin halkasını kımıldattı. Bu akan gözyaşıma bir an kapı açan olmadı.
4. Bedenimi yaralayıp kanımı içmeden perhiz etme. Çünkü gül devrinde içkiden kaçınmak hoş değildir.
5. Ey gül renkli dudaklara sahip sevgili! Mesîh, ayrılığının ateşinden ölürse mahşer gününe kadar onun mezarından kebab kokusu gelir.

70. Zâtî

1. Sevgilim, yavaş yavaş gönlümü yıkmaya başladı. Merhamet şehrinin kapısı katı hâlimi yıktı.
2. Sevgilinin yüzünü bana göstermeyen sensin. Sevgili ile sohbet etmek istersen kendinden geçip, utanmayı bırak.
3. Senin selviye andıran boyunun gölgesi bahtımın derecesini yüceltti. Baygın gözlerin akıl evimi yıktı.
4. Şerbet gibi tatlı olan şiirimi gören sefasından akıp giden su gibi ağlar. Tatlı bir damladır diye bir parça su yürek yakar.
5. Güneş, yanağından ışık çalarken şiddetle çarptı, tutuldu. Azası kararıp âzasıyla çok bela çekti.
6. Gönül yarası, ekmek, ciğer kebabı ve şarap tası eşliğinde gam meyhanesinde devamlı dertli bir şekilde sohbet eder.
7. Ey gam! Felek, onun bağırını döne döne kebab etmiştir. Sen de Zâtî'nin etini yeme.

71. Zātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Göñlümüzden toğmaz iseñ bu seher ey āfitāb
Tüb-ı āhum bu toğuz kat kal‘ayı eyler harāb
2. Şubh-veş rüşen olup dil gün toğardı başuma
Ben yaturken hücreme gelseñ seher ey āfitāb
3. Pür-hevādur başumı kes kubbe-i eflāke at
Ey perī hammāmda tut kim uçurduñ bir habāb
4. Çarh gördi anuñ altında hāk olmuş zemīn
Döndi reşkinden didi ⁵⁵ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا
5. Sāye-i kıddüñ rakıbe şalma luř it ey hümām
Olmasun dirseñ Hurūs-ı ‘arş āhumdan kebāb
6. Gösterür mäh-ı şeb-ārāya seni barmağ ile
Gicelerde seyre çıkduguñca ey meh-rū şihāb
7. Turma ey Zātī günüñ toğdı temāşā idegör
Ol habībüñ yine ref‘ olmuş cemālinden niķāb

71/G. 72 D.

1a göñlümüzden: göñlümüz M; 3b kim: ki D; 4a anuñ: ayağuş D; 5a kıddüñ: luřfuñ D; hümām: hümā D; 7a ide gör: kıl yüri D; 7b habībüñ: niğaruñ D.

⁵⁵ 78. sûre 40. âyet: “Keşke ben, (daha önce) toprak olsaydım!” der.

71. Zâtî

1. Ey güneş, bu seher vakti gönlümüze doğmaz isen ahımın topu bu dokuz kat kaleyi yıkar.
2. Ey güneş! Gönül, ben odamda yatarken seher vakti gelip sabah vaktinde açan güneş gibi başıma doğardı.
3. Heves dolu başımı kes, felekler kubbesine at. Ey peri gibi güzel olan sevgili, hamamda bir su kabarcığı uçurdun, tut.
4. Felek, onun ayağının altında toprak olmuş zemini gördü. Döndü ve kıskançlığından, keşke toprak olsaydım, dedi.
5. Ey azimli sevgili, kutsal horoz ahımdan kebab olmasın dersin, boyunun gölgesini rakibe salma, iyilik yap.
6. Ey ay yüzlü sevgili, gecelerde akan yıldız gibi dolaşmaya çıktığında, geceyi süsleyen ay seni parmağıyla gösterir.
7. O güzel sevgilinin yüzünden peçe kalkmış. Ey Zâtî! Sana gün doğdu, durma seyret.

72. Remzî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şekkeristândur bu meclis al tûfîdür şarâb
Âşiyândur tut ki sâgar beyzadur güyâ habâb
2. Devr-i gül sâkî bilürsüñ kim degüldür pâydar
Furşat elde iken yürüt devr eylesün cām-ı şarâb
3. Deste cām-ı tâb-nâk aldıqça sâkî şanuram
Beş mücellâ mâh-ı nevle cem' olur bir âfitâb
[16a] Cür'alı gördi naşîb-i hâk olur cām-ı felek
Döndi reşkinden didi ⁵⁶ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا
5. Hâsidüñ başın varaydı kaṭ' ideydi hañçerüñ
Menzil eylerdi esed burcın hilâl ey mâh-tâb
6. Eylesem kendüm şarâb-ı la'l-i nâbından su'âl
Virmez âh ol cân tabîbi bir ağız şâfi cevâb
7. Kan akar yaşı teni bir pâre yanar yaqılır
Meclis-i dildârda **Remzî** baña döndi kebâb

⁵⁶ 78. sûre 40. âyet: “Keşke ben, (daha önce) toprak olsaydım!” der.

72. Remzî

1. Bu meclis şekeristan, şarap da kırmızı renkli tutiye benzemektedir. Kadehi de kuş yuvası kabul eder, kabarcıklar da yurmurtaya benzer.
2. Ey sâkî, bilirsin, gül devri sürekli değildir. Fırsat elinde iken dolaştır şarap kadehini de elden ele devretsin.
3. Sâkî parlak kadehi eline aldıkça, beş parlak yeni ayla bir güneş bir araya gelir, zannederim.
4. Felek kadehinin (son) yudumu dahi toprağa nasip olacaktır. Döndü ve kıskançlığından, keşke toprak olsaydım, dedi.
5. Senin hançerin varıp kıskananın başını kesseydi. Ey parlak aya benzeyen sevgili, hilâl aslan burcuna konardı.
6. Kendim saf kırmızı şarabından soru sorsam; ah, o can hekimi (sevgili), bir kez olsun şifa verici cevap vermez.
7. Remzî, sevgili meclisinde benim gibi kebaba döndü. Teni bir parça yanar yakılır, gözünden de kanlı yaşlar akar.

73. Mesîhî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Ol gonce kim yüzine ider el-ile niķāb
Bülbüllerinden utanup eyler meger hiçāb
2. İçmezlenürdi meclis-i gülşende gonce lîk
Şebnem güç ile koydı anuñ ağzına şarāb
3. Zülfüñe karşı beni 'izāruñ ne hoş yaķar
Aķşāma karşı hod igeñ olmaz güneşde tāb
4. Sūfî 'aceb mi cennete girsem hisābsuz
Yoķdur benüm günāhuma maķşerde çün hisāb
5. Deryā-yı eşküm içre benüm oñmadan başum
Bād-ı hevā ile töludur nitekim ķabāb
6. Sürse yüzün **Mesîhî** yüzüñe 'aceb degül
Tezhîbi olıcaķ daķi maķbüb olur kitāb

74. Celālî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Dil hānesin ķarāmî gözün eyledi ķarāb
Ta'mîre başla seng-i cefā ile yab yab
2. Şevķün şeb-i firāķuñı döndürdi gündüze
'Aynuma gelmez ey yüzi ķurşîd düzd-i h'āb

73/G.12 D.

Divanda yer alan 1. beyit eksiktir.

1a ol gonce kim yüzine ider elle: ol gonce kim eliyle yüzine tutar D; 3a beni 'izāruñ: 'izāruñ beni M; 5a içre: üzre D, 5a oñmadan: oñmaduķ D; 6a yüzüñe: -M; 6b tezhîbi: tezhîb D; maķbüb: merģüb D.

74/G. 18 D.

4a işigüñe: işigüñle M; 5a görüñ: gözün M.

73. Mesîhî

1. O gonca ki bülbüllerinden utanıp elle peçeyi yüzüne örter.
2. Gonca gül meclisinde içmez gibi görünürdü. Lakin şebnem onun ağzına zorla şarap koydu.
3. Saçına karşılık yanağın beni ne güzel de yakar. Akşama karşılık güneş de parlaklık olmaz.
4. Ey sûfî, cennete hesap vermeden girsem şaşılır mı? Çünkü mahşerde benim günahıma hesap sorulmaz.
5. Gözyaşı denizi içinde benim iflah olmayan başım heves rüzgârıyla su kabarcığı gibi doludur.
6. Mesîhî yüzünü, senin yüzüne sürse şaşılır mı? Bir kitap tezhipli olursa daha güzel olur.

74. Celâlî

1. Gönül evini senin hırsız gözün yıktı. Sen en iyisi eziyet taşı ile yavaş yavaş tamire başla.
2. Senin şevkin ayrılık gecesini gündüze döndürdü. Ey yüzü güneş gibi güzel olan sevgili! Gözüme uyku hırsızını gelmez.

3. Dil murğı havf ider varımaz bāğ-ı hüsñüñe
Aşalı naħl-i kıddüñe zülfüñ per-i gurāb
 4. İltür işigüñe götürüp ħākden beni
Taħşıl idem diyen kişi yirden göge şevāb
- [16b] Başladı ululanmağa görüñ **Celālî**'yi
Yāruñ kilāb-ı küyına itdiyse intisāb

75. Sulţān Cem

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yüzüñe öykünse gül olmaz 'aceb
Kim açılmış yüzlüde olmaz edeb
2. Zülfüñi yüzüñde gören dir senüñ
Kim görüpdür bir arada rüz ü şeb
3. Düşeliden 'ışkuña ey meh-likā
Cān ü dil eyler seni her dem taleb
4. Ğonce şermende olup açmaz dehān
Her kaçan kim söylese ol piste-leb
5. Bī-sebeb niçün idersin kan didüm
Didi ħük-m-i şāhide olmaz sebep
6. Zülf ü rüyüñ ħasretinden āh kim
Gözlerüm kan akıdur her rüz ü şeb
7. Şīşe-i göñlin **Cem**'üñ ey cān şıma
Kim bu şehr-i Konya'dur şanma Haleb

75/G. 9 D.

3a Düşeliden 'ışkuña ey meh-likā: tālib-i 'ışk olan iy maţlüb-ı cān D; 3b Cān ü dil eyler seni her dem: Cān virüp her-dem seni eyler D; 4 ve 5. beyitler takdim-tehirli D; 4a Ğonce şermende olup açmaz dehān: Gül ħayādan derleyüp olur gül-āb D; 4b Her kaçan kim söylese ol piste-leb: 'Arz-ı ruĥsār eyleseñ iy ğonce-leb D; 6a rüyüñ: ruĥsāruñ D, ħasretinden: ğamından D; 6b kan: āb D; 7a şıma: şanma M.

3. Senin saçın ağaca benzeyen boyuna karga tüyü astığından beri, gönül kuşu güzellik bahçesine korkar, varamaz.
4. Tahsil edeyim diyen kişi, beni topraktan eşğine götürürse yerden göğse sevap işlemiş olur.
5. Celâlî sevgilisinin mahalle köpeklerine bağlanınca, görün ki nasıl kibirlenmeye başladı.

75. Sulţan Cem

1. Gül, senin yüzüne özense şaşılmaz. Ki yüzü açılmışta edep olmaz.
2. Senin yüzünde saçını gören (kişi), gündüz ve geceyi bir arada gören kim, der?
3. Ey ay yüzlü sevgili! Senin aşkına düştüğümde beri can ve gönül her vakit seni ister.
4. Her ne zaman o fıstık gibi küçük ağızlı söylese de gonca, utangaç olup ağzını açmaz.
5. Sebepsiz niçin cinayet işlersin, dedim. Padişah hükmünde sebep aranmaz, dedi.
6. Ah ki saç ve yüzünün hasretinden gece ve gündüz gözlerimden kanlı yaşlar akar.
7. Ey sevgili! Cem'in gönül şişesini kırma ki burası Konya şehridir, Halep zannetme.

76. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Nergis-i mestüñ senüñ ey gonce-leb
Cān virürdüm cānumı kılsa taleb
2. Bu dil-i Manşūrī ber-dār itmege
Zülfüñ olmışdur benüm 'ömrüm sebeb
3. Hıaçer öykünse 'aceb mi gamzeñe
Yüzi açılmışda çün olmaz edeb
4. Kesdi zülfin yüzi üzre didi yār
Faşl-ı gülde tañ mı kütāh olsa şeb
5. Kā'be-i kūyuñda koma düşmeni
Zātī'yi ey dost yaqdı Bū-Leheb

77. Zātī

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. İder fezā-yi vaşluñı ey serv-kađ taleb
Cān ü göñül kuşı talaburlar taleb taleb
[17a] Hecr-i ruhuñ bu bendeñe bir sille urdı kim
Od çıqdı gözlerümden aqıtdı yalap yalap
3. Sevdā-yı zülf-i dilbere dil düşdi nola hāl
Menzil uzaq ziyāde yolum şarp irişdi şeb
4. Derdā getürdi başumuza dürlü dürlü hāl
Devr-i zamānuñ işleri çoqdur 'aceb 'aceb
5. Yaraşdı kūyuñ itlerinüñ adı Zātī'ye
Ey meh meşeldür ādeme gökden iner laqab

76/G. 69 D.

77/G. 56 D.

1a ider: idüp D; 1b talaburlar: talebler M, taleb taleb: talab talab D; 2b aqıtdı: efendi D; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D.

76. Zâtî

1. Ey gonca gibi dudaklı sevgili! Senin nergise benzeyen baygın gözlerin için canımı istesen canımı verirdim.
2. Bu Mansûr'un gönlünü asmak için saçın benim ömrüme sebep olmuştur.
3. Hançer senin gamzene (yan bakışına) özense şaşılır mı? Çünkü açılmış yüzde edep olmaz.
4. Sevgili yüzüne dökülen saçını kesti; gül devrinde gecenin kısa olmasına şaşılır mı, dedi.
5. Ey sevgili! Senin Ka'be'ye benzeyen mahallenden yabancıyı bırakma. Ebu-Leheb, Zâtî'yi yaktı

77. Zâtî

1. Ey selvi boylu sevgili! Can ve gönül kuşu senin kavuşma gökyüzünü talep üstüne talep eder.
2. Yanağının ayrılığı bu kuluna öyle bir sille vurdu ki gözlerimden ateş çıktı, palak parlak yaşlar akıttı.
3. Menzil uzak, yolum oldukça sarp gece olunca gönül, sevgilinin saçının sevdasına (karasına) düşmüş.
4. Vay başımıza türlü türlü hâl getirdi. Feleğin tuhaf tuhaf işleri çoktur.
5. Ey ay gibi güzel olan sevgili, insana lakabın gökten inmesi atasözüdür. Senin mahallendeki köpeklerinin adı da Zâtî'ye yakıştı.

78. Zātī

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Ey sākī du 'ā-yı kadeh olmasa mücerreb
Sögdükçe şafā virmez idi ağzına ol leb
2. Gel al elüñe ayağı terk eyle riyāyı
Şāfī gerek ey şūfī şafā ehline meşreb
3. Çün şabr naşīb eylemedüñ baña niderdüñ
Bu deñlü cefā-kār idüp ol dilberi yā Rab
4. Ya hüsn sipihrinde hilāl ey yüzi hırşīd
Ya baħr-i cemālünde gümüş zevrağ o ğabğab
5. Zülmetde bulur Hızr gibi āb-ı hayātı
Vaşluñ ki Hudā **Zātī**'ye rüzī kıla bir şeb

79. Zātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Nice yirde şekl-i mäh-ı nev 'ayān olmuş 'aceb
Kim ışırdı bedr-i ruhsāruñ benüm mähum bu şeb
2. Şorduğum 'ayb olmasun la'lünde teb-hāle neden
Tutmadı hod bu gice ey gözleri bīmār teb
3. Ey nigār-ı pür-ħalāvet cānum acıtduñ benüm
Kim bilür yine neden yir yir kızarmışdur o leb
4. Şubħa dek sen ğayrlarla dün gice 'ıyş itdüğüñ
Çeşm-i h'āb-ālūd işāretle baña bildürdi hep
5. Dostum **Zātī** tururken ber-murād olmağ neden
Mīve-i bāğ-ı vişālünden 'adū-yı bī-edeb

78/G. 58 D.

1a ağzına: ağzuma D; 3a niderdüñ: derdüñ M; 3b dilberi: āfeti D.

79/G. 54 D.

1a ışırdı: ışırmış D; 3b yine: gine D, kızarmışdur: kurumışdur D.

78. Zâtî

1. Ey sâkî, kadeh duası denenmeseydi; sövdükçe o dudak ağzına safa vermezdi.
2. Gel al eline kadehi, terk et ikiyüzlülüğü. Ey sûfî, safâ ehline sadece kadeh gerek.
3. Ey Allah'ım! O sevgiliyi bu kadar eziyet eden biri yaptın; bana da onun derdi için sabır vermedin.
4. Ey yüzü güneşe benzeyen sevgili! O çene çukurun, ya güzellik göğünde hilâl ya da güzellik denizinde gümüş sandaldır.
5. Hızır gibi hayat veren suyu karanlıkta bulur. Hüdâ Zâtî'ye, bir gece sana kavuşmayı nasip etsin.

79. Zâtî

1. Hayret! Yeni ayın şekli birçok yerde ortaya çıkmış. Bu gece, benim aya benzeyen sevgilimin dolunaya benzeyen yanağını kim ısırıldı?
2. Ey gözleri sıtma hastasına benzeyen sevgili, bu gece kendine engel olmadı. Dudağındaki uçuk neden diye sorduğum için ayıp olmasın.
3. Ey şirinlik dolu sevgili! Benim canımı acıttın. Kim bilir neden o dudak kısım kısım kızarmıştır?
4. Dün gece sabaha kadar yabancılarla yiyip içtiğini bana, uykulu gözlerin işaretle hep bildirdi.
5. Sevgilim, Zâtî dururken neden edepsiz düşmanla kavuşma bahçesinin meyvesindesinden nasip alırsın.

80. Zātī

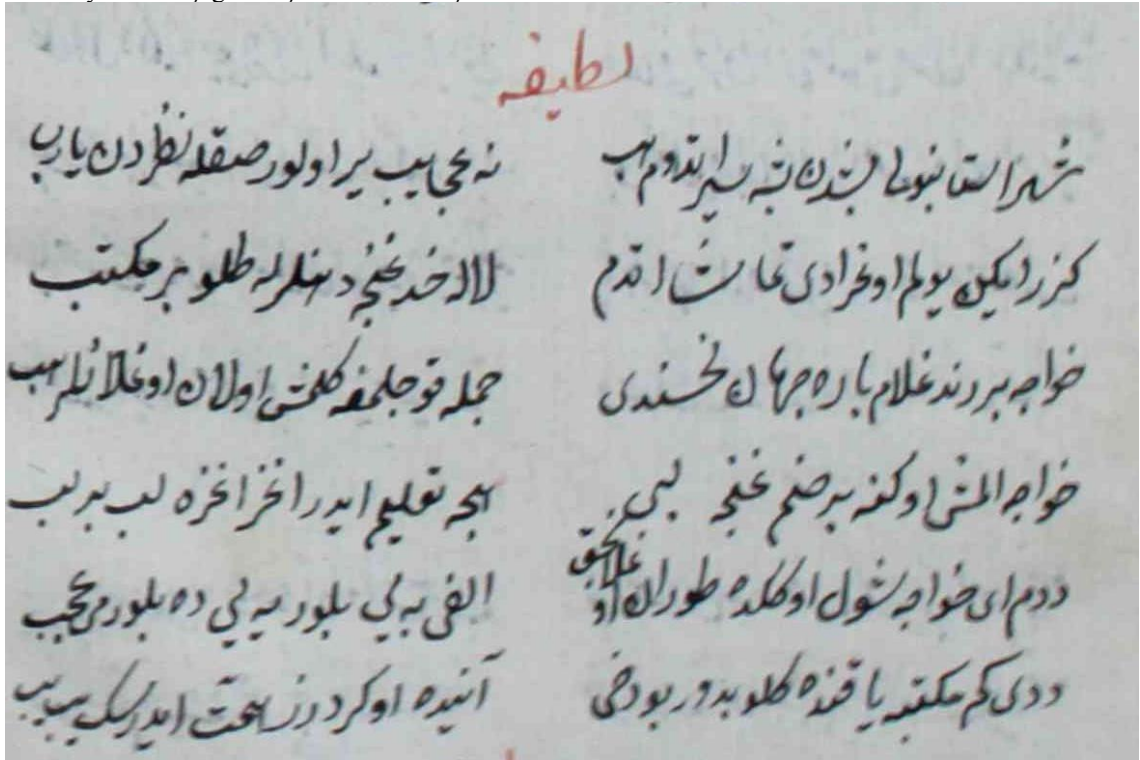
Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [17b] Kādem baş hey kıyāmet yüzüme yir eylesün kebkeb
Disünler kim kıyāmet geldi döküldi yire kevkeb
2. Beni halk idicek çünkim demürden itmedüñ qalbüm
Niderdüñ yārumı böyle cefā-kār eyleyüp yā Rab
3. İşi nāzüklük ile tatlu tatlu ağızuma sögmeñ
Ne tatlu yār-ı şīrīn-kār imiş ol şūḫ-ı şekker-leb
4. İrerdüñ Hızır gibi zulmet içre Āb-ı Hayvāna
Hudā rüzī kıla idi vaşluñı ey mäh-rü bir şeb
5. Rākīb ile seni görse olur **Zātī** delī ey meh
Sefer cā'iz degül māhuñ olıcaq menzili 'akreb

80/G.55 D.

3a sögmeñ: sögme D; 4a Hızır: -M; 5a delī: veli M.

17b'de yer alan aşağıdaki şiir okunamamıştır.

80. Zâtî

1. Hey uzun boylu sevgili! Ayağını bas, yüzümde küçük çiviler yer eylesin.
(Bunu görenler) desinler ki kıyamet geldi, yere yıldızlar döküldü.
2. Beni yaratacak çünkü kalbimi demirden yapmadın. Ey Allah'ım! Sevgilimi böyle eziyet eden biri yapmak nedendir?
3. O şeker dudaklı ne şirin bir sevgiliymiş. İşi nazikçe tatlı talı ağzıma sövmekmiş.
4. Hızır gibi hayat veren suya, karanlık içinde ulaşırdım. Ey ay yüzlü sevgili, Hüdâ, bir gece sana kavuşmayı nasip etsin.
5. Ey ay yüzlü sevgili, Zâtî seni rakip ile görse deli olur. Ay gibi güzel olan sevgilinin menzili akrep ise ona yolculuk caiz değildir.

81. Sulţān Cem

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1. Çün çekdi haţuñ gül yüzüñ üzre raqam ey dost
Ol hasret ile iki cihānı yaqam ey dost
2. Raqm eyle baña cevr ü cefā kıılma igen kim
'İşkuñda çeken bunca cefālar benem ey dost
- [18a] Dāmānuña yapışup ayağıña düşerdüm
Kırtulsa idi ger gam elinden yaqam ey dost
4. Çün gelmez elümden ki rehā bulam ölümden
Ancaq buña qaldı ki yoluñda ölem ey dost
5. Dirler ki kerīm işi keremdür nola ger **Cem**
Vaşluñ ni'amından göre bir dem kerem ey dost

82. Aqmed Paşa

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1. Virüp sitem-i 'işkuñ eline yaqam ey dost
Kim derdi ki ben kendüzüm oda yaqam ey dost
2. Ol kimse ki bir yāre şatar iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaq benem ey dost
3. Qanumı helāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābütumuñ ardınca bir iki qadem ey dost

81/G. 13 D.

1a gül: gün D; cefālar: belālar D.

82/G.17 D.

2a şatar: şata D; 2b gören: göre D; 4b aña: baña D; 5a görünür: küyünür D; 5b yanar: -M.

81. Sulţān Cem

1. Ey sevgili! Gl yzlnn üzerine senin yazınla rakam çekti. Ey sevgili! O hasret ile iki cihanı yakarım.
2. Ey sevgili! Bana merhamet et, eziyet ve zulmetme ki senin aşkında bunca eziyetler çeken benim.
3. Ey sevgili! Eğer (benim) yakam gam elinden kurtulsaydı, eteğine yapışıp ayağına düşerdim.
4. Ey sevgili! ancak senin yolunda ölmek kaldı. Çünkü ölümden kurtulmak elimden gelmez.
5. Derler ki kerimin işi cömertliktir. Ey sevgili! Eğer Cem, bir an kavuşmanın nimetlerinden cömertlik isterse ne olur?

82. Aĥmed Paşa

1. Ey sevgili! Senin aşkının sitemini eline verip yakayım. Kim derdi ki ben kendimi ateşte yakacağım.
2. O kimse ki bir sevgili için iki cihanı yakar. Ondan da eziyetler gören sadece benim.
3. Ey sevgili! Tabutumun ardından bir iki adım atar gelirsen, sana kanımı hell ederim.

4. Ol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür ŧimdi aña zehr-i ğam ey dost
5. Aħmed sözini yazıcaħ özüm görinür kim
Kāğıd tutıŧup odlara yanar kalem ey dost

83. Zātı

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Cefā' ilminde hoş kāmilsin ey dost
Vefāda lık lā-ya' kılsın ey dost
2. Baña söyle disem rāzı degülsin
Velı düşmenlere kâ' ilsin ey dost
3. Beni görseñ alursuñ keffe sengi
Terāzū gibi āhen-dilsin ey dost
4. Koyarsa keffüñe her kim ki dirhem
Terāzū-veŧ aña mā' ilsin ey dost
5. Baña çok secde kılsun **Zātı** dirsın
Ne emr eylerseñ eyle kılsun ey dost

83/G. 80 D.

3a alursuñ: alursun M; 4a koyarsa: koyosa M; 5a dirsüñ: dirsın D; 5b eyle: öyle D.

4. Ey sevgili! Gönül o denli derdinle arkadaş oldu ki gam zehri ona şimdi panzehir gelir.
5. Kendini beğenmiş Ahmed sözünü yazınca kâğıt ateş ile tutuşup, kalem yanar.

83. Zâtî

1. Ey sevgili! Eziyet ilminde hoş kâmilisin. Lakin vefada dalgınsın.
2. Ey sevgili! Benimle konuş desem razı değilsin. Lakin düşmanlarla söyleşirsin.
3. Ey sevgili! Beni görünce taşı avucuna koyarsın. Terazî gibi sert gönüllüsün.
4. Ey sevgili! Kefene her kim ki gümüş para koyarsa terazî gibi ona meyledersin.
5. Ey sevgili! Zâtî, bana çok secde etsin, dersin. Ne emredersen öyle yapsın.

84. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

I

- [18b] Hatt-ı reyhān kim tolanmışdur gülistānı dürüst
2. Ol hamā'il kim çoçupdur cism-i cānānı dürüst
3. Ol kemer k'itmiş ihāta ey göñül anı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tābānı dürüst

II

1. Halka-i zıkr ortasında bir güneş yüzli siper
2. Şevk ile çarha girüp germiyyet ile rakş ider
3. Dir hemīn ol halka-i zikri gören şāhib-nazar
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tābānı dürüst

III

1. Āyine olmağ için sen māha gökden ay ine
2. Āyine tutduğunu görse cemālūn ayına
3. 'Aks-i rūy-ı meh-veşüñle dostum ol āyine
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tābānı dürüst

IV

1. Seyr iderdüm bāğda bülbül gibi ben bī-nevā
2. Bir müdevver havza girmiş bir nigār-ı cān-fezā
3. Ol nigār-ı cān-fezā-ile bu havz-ı dil-güşā
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tābānı dürüst

84/Mrb. 3 D.

I/1 rehān: reyhānı M; I/3 dil-keş: dil-güşā D; I/4 hāledür: hādür -M, devr: dururM; V/1 nice: niçe D; VI/3 şeh-süvār: şehryār D; VII/1 cān: hāş D, melek-manzar: manzar-melek M; VII/3 çenberi: ol çenberi M.

84. Zātī

I

Yüzü reyhan yazısına benzeyen sevgili gül bahçesini baştan başa dolanmıştır. O muska sevgilinin bedenini kucaklamıştır. Ey gönül, o kemer ki onu baştan başa sarmıştır. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

II

Zikir halkasının ortasında bir güneş yüzlü siper şevk ile dönen halkaya girip harâretle dans eder. Tıpkı o zikir halkasını gören ileri görüşlü gibi, der. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

III

Yüzüne ayna tuttuğunu görse, ay gibi güzel olan sevgiliye ayna olmak için gökten ay iner. Sevgilim, ay gibi yüzünün aksiyle ayna ol. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

IV

Zavallı ben bağda bülbül gibi dolaşırdım. Ruha ferahlık veren bir güzel yuvarlak bir havuza girmiş. Bu gönül çekici havuz o ruha ferahlık veren sevgiliyle (birliktedir). Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

V

1. Cem' olup bir merğzār içre nice yoldaşlar
2. Halka olup bir yire şevk-ile 'ıyşa başlar
3. Sāgar-ı sīmīn ile ol halka-i evbāşlar
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tībānı dürüst

VI

1. Kūbbe-i eflāke ta'n eyler o kaşr-ı zer-nigār
2. Ortasında mäh-ı enver gibi tīb āyīne var
3. Çevresinde çenber-i kandīl anuñ ey şeh-süvār
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tībānı dürüst

VII

1. Da'vet-i cān itmegiyçün ol melek-manzar perī
2. Dā'ire çekmiş ki reşk eyler bu çarhuñ çenberi
3. Çenberi kim **Zātī**'yā devr itmiş ol meh manzarı
4. Hāledür kim devr idüpdür mäh-ı tībānı dürüst

85. Zātī

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

1. Çaldum niçe yıl derd ile tabl-ı ğam u miñnet
Al sen de vefā sāzın ele kār-be-nevbet
[19a] Bī-hüş oluban düşmişin uğrayıcağ ol yār
Gören beni dimiş ki buña uğramış āfet
3. Def sīne vü ney nāle tolu iki kabağum
Ben mest-i mey-i 'ışka çıkupdur yine şöhet
4. Bir dürr-i girān-māye firāķına mı düşdüñ
Gözün yaşı tırmaz nedür ey baħr bu hālet
5. Zülfünle lebün **Zātī**'yi dīvāne idelden
Zencīre çeküp gözyaşı virdi aña şerbet

85/G. 83 D.

1a gün: yıl D; 2a düşmişin: düşmiş M; 5a zülfünle: zülfün D; 5b zencīre: zencīr M.

V

Birçok yoldaş bir çimenlik içinde toplanır. O ayak takımı halkası, gümüş kadeh ile bir yere halka olup şevkle içmeye başlar. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

VI

O altın resimli köşk semaların kubbesini küçümser. Ortasında parlak aya benzeyen top ayna var. Ey şehsüvar, onun çevresinde de kandil çemberi var. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

VII

O melek yüzlü peri gibi olan sevgili ruha davet etmek için daire çekmiş ki bu feleğin çemberi kıskanır. Ey Zâtî, çember ki ay yüzlü sevgilinin etrafında dönmüştür. Ay ağılıdır ki parlak ayı baştan başa dolaşır.

85. Zâtî

1. Bunca yıl gam ve eziyet davulunu dert ile çaldım. Al sen de vefa sazını eline nevbet kârını icra eyle.
2. O sevgiliye uğrayarak kendinden geçmiş bir duruma düşmüşsün. Beni görenler demiş ki buna afet uğramış.
3. İki kadehim olan def gönül ve ney inleme ile doludur. Sohbet yine, ben aşk şarabının sarhoşuna dayanacaktır.
4. Ey deniz! Değerli bir inci ayrılığına mı düştün; gözyaşın (da) durmaz, bu hâl nedir?
5. Saçınla dudağın Zâtî'yi divâne ettiğinden beri gözyaşı, zincire dizip ona şerbet verdi.

86. Zātī

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Vardum ki idem kıışsamı cānāna rivāyet
Didi yine hengāme mi itdūñ ne hikāyet
2. İrdi felege tayy-i mekān eyleyüp ānī
Feryāduma baş egdi kamu ehl-i velāyet
3. Öldüreyin uş ben seni didi itine yār
Ġāyet de güzel söz bize itdi ise kināyet
4. Öldürmez idi bendeñi cellād-ı ğam ey dost
Ger müftī-i haţ katlūme göstermese āyet
5. Kim severse beni öldürürin anı dimişsin
Zātī anı işitdi seni sevdi be-ġāyet

87. Revānī

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Bir dem şanemā kāmēt-i servūñle kıyām it
Tā kim bize zāhir ola aĥvāl-i kıyāmet
2. Mescidde mü'ezzin ki göre kāmētüñi rāst
Kād kāmēt okıyup ide tekbīr-i ikāmēt
3. Miĥrāba geçüp fitne gözüñ siĥr ile dā'im
Eyler ol iki turra-i cādūya imāmet

86/G. 84 D.

2b velāyet: vilāyet D; 4a dost: şāh D; 5a severse: sevse D.

87/G. 31 D.

Divanda yer alan 4 ve 5. beyitler eksiktir.

2b tekbīr-i: tekbīr ü M.

86. Zâtî

1. Sevgiliye hikâyemi anlatayım diye gittim. Dedi, yine kavga mı ettin ne hikâyedir?
2. Mesafeyi, zamanı atlarcasına geçip göğe ulaştım. Bütün veli kimseler feryadına hak verdi.
3. Sevgili, şimdi ben seni öldüreyim, dedi. Kinâyelerse bize gayet de güzel söz etti.
4. Ey sevgili, eğer şeyhislâm katlime âyet göstermeseydi, kulunu gam celladı öldürmezdi.
5. Beni kim severse onu öldürürüm demişsin. Zâtî onu işitince seni daha fazla sevdi.

87. Revânî

1. Ey puta benzeyen sevgili! Bir vakit selviye benzer boyunla ayağa kalk. Ta ki bize kıyamet hâlleri görünene kadar.
2. Mescidde müezzin boyunu görsün ki boyun için kad kâmet okuyup ikamet tekbiri getirsin.
3. Daima fitne gözün sihirle mihraba geçip o iki tutam cadı saçına imamlık yapar.

4. Nokta dehenüñ kim ser-i mû gibidür ey dost
Nuṭkıyla yir yir kıli zihî keşf-i kerâmet
5. Zülfüñ ‘acebâ şeh midür iklîm-i cemâle
Kim hüsni ilini şöhret ile tutdı tamâmet
- [19b] Gel kana girüp cevri ile öldürme beni kim
Hiç fâ’ide itmez kişiye soñra nedâmet
7. Sen dilbere dil virdi **Revânî** dile düşdi
‘Âşıkdur olursa nola rüsvâ vü melâmet

88. ‘Ayânî

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

1. ‘Arz eyledi ol serv-i revân nâz ile kâmet
‘Âşıklarınuñ başına kopardı kıyâmet
2. İdem kad-i bālâsı belâsıyla ölürsem
Kıbrüm serine serv diküñ diyü vaşiyet
3. Ger talsa izüñ kumu ile şîşe-i çeşmüm
Kıyırılmazam ey nür-ı başarı kanı o sâ’at
4. Bulmasa şafâ Ka’be-i küyüñde halîlüm
Kılmazdı tavâf itmege dil sa’y ile niyyet
5. Meclisde müdâmî bizi ol sâkî ayaklar
El üzre tutup eyler iken biz aña hürmet
6. Kıddümi kemân eyleyli dest-i cefâsı
Çarhuñ tokunur âhum okı çarhuña kat kat
7. Güş urmaz eyâ şüfi ‘**Ayânî**’ ye kılursañ
Maḥbûb u meyüñ terkinu ur diyü naşîhat

88/G. 1041 PB.

Mecmuadaki 2 ve 6. beyitler Pervâne Bey Mecmuası’nda yer almamaktadır.

4. Ey sevgili, senin nokta ağzın ki kıl ucu gibidir. Nutkuyla yer yer sözünü, kerametini keşfetmek ne hoş.
5. Güzellik ülkesini şöhretiyle kuşatan saçın acaba güzellik iklimine sultan mıdır?
6. Gel, işkence ile beni öldürme ki sonradan pişmanlık kişiye hiç fayda etmez.
7. Revânî senin gibi bir sevgiliye gönül verdi diye dillere düştü. Âşıktır o, rezil rüsvâ olsa ne olur?

88. 'Ayânî

1. O uzun boylu sevgili naz ile boyunu gösterdi. Âşıklarının başında kıyamet kopardı.
2. Uzun boylu sevgilinin belasıyla ölürsem kabrimin başına selvi dikin diye vasiyyet edeyim.
3. Ey göz nuru! Eğer gözyaşımın şişesi senin yolundaki kumun ile dolsa nerede diye o saat, önem vermem.
4. Sevgilim, gönül senin Kabe'ye benzeyen mahallende safa bulmasaydı, niyet ile say yapıp tavaf etmezdi.
5. Biz el üstünde tutup ona hürmet ederken, sâkî mecliste devamlı şarhoşa kadehler sunar.
6. Senin feleğinin eziyet eli boyumu keman gibi bükdüğünden beri, ahımın okı senin kat kat (yukarıdaki) feleğine ulaşır.
7. Ey sūffî! Ayânî'ye sevgili ve içkiyi terk etmesi gerektiğini nasihat edersen, seni dinlemez.

89. H̄ayretī

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Şerār-ı nār-ı 'ışkuñdur başumda efser-i devlet
Ġubār-ı h̄āk-i pāyuñdur gözümde sürme-i 'izzet
2. Maḥabbet bezminüñ zevk u şafāsın alımazdum ger
Baña esrār-ı 'ışkuñ virmese fi'l-cümle keyfiyyet
3. Maḥabbet āteşinde gel қо yansun cānı 'uşşākuñ
Mübārek olsun ey zāhid saña var gülşen-i cennet
4. Ṭabībā yazmamış gördüm şifā kânün-ı H̄ikmetde
Göñül bīmārına yine şarāb-ı 'ışk imiş şerbet
5. Bugün bu mülk-i vaḥdetde ferīd-i 'ālem olurduñ
Eger ey **H̄ayretī** saña Ferīdī eylese himmet

90. Fevrī

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [20a] Kendi miqdārından ey dil herkesi a'la gözet
Zerreyi mihr-i münevver kaçreyi deryā gözet
2. 'Ākil iseñ kimseye itme ḥākāretle nazar
Şırçayı gevher bil ey dil serçeyi 'anķā gözet
 3. Merd iseñ merdāne bak mūrı Süleymān añlayup
'Ārif iseñ her gedā-yı bī-kesi Dārā gözet
 4. Meskenüñ sa'y eyle kūy-ı meskenet kıl ey göñül
Mertebeñ eflākden biñ mertebe bālā gözet
 5. 'İşk içinde genc-i lāyefnā dilerseñ **Fevrī**'yā
Her neye olsa kanā'at eyle istignā gözet

89/G. 26 D.

2b 'ışkuñ -M; 3b ol: var D; 4b ancak: yine D, şarāb -M.

90/S.91-92 DŞ.

1a a'la: ağla M; 4a kūy-ı: kuy u DŞ.

89. H ayret 

1. AŞk ateşinin kıvılcımı başımda saadet tacıdır. Senin ayak toprağının tozu gözümde yücelik sürmesidir.
2. Sonunda bana aşkının sırrını vermeseydi eğer sevgi meclisinin zevk ve sefasını alamazdım.
3. Ey sofu! Varsın sana cennet bahçesi mübarek olsun. Gel bırak, senin aŐıklarının canı sevgi ateşinde yansın.
4. Ey hekim! Gördüm ki Hikmet kanununda Şifa kelimesi yok. Gönül hastasına Şerbet yine sadece aŐkmıŐ.
5. Ey Hayret ! EĞer Ferid  sana yardım ederse bugün bu birlik mülkünde alemin yeg nesi olurdun.

90. Fevr 

1. Ey gönül, herkesi kendinden daha yüce g r. Bir zerreyi parlak güneş gibi damlayı da deniz gibi gözet.
2. Akıllıysan kimseye k  mseyerek bakma. Ey gönül, cam parçasını değerli taş olarak g r, serçeyi de ankaymıŐ gibi gözet.
3. EĞer mertsen her karıncayı Süleyman bilip, mertçe bak. Arif isen her kimsesiz dilenciye D r  gibi g r.
4. Ey gönül, senin oturduğun yeri fakir mahalle olarak kabul et, say yap. R tbeni semalardan bin derece daha y celt.
5. Ey Fevr , aşk içinde tükenmez hazine dilersen ne görürsen kanaat et, tokg zl  ol.

91. Aḥmed Paşa

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İtmesün ḥurşīd-i raḥşān rūy-ı cānan ile baḥş
Bendeye lāyık degüldür k'ide sultān ile baḥş
2. Bir deñizdür ḥüsni yārūñ kaṭresidür āfitāb
Kaṭrenūñ ne ḳadri var kim ide 'ummān ile baḥş
3. Kaṅkı gül-ḥaddür yüzüñle da'vī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḥurşīd-i tābān ile baḥş
4. Siḥr ta'īm eylemekde ğamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābil'dür ider Hārūt-i fettān ile baḥş
5. Şol Sikender isteyüp bulmaduğı āb-ı ḥayāt
Ḥāşşiyetde idimez bu la'l-i ḥandān ile baḥş
6. Tır-i ğamzeñle yatur meydān-ı miḥnetde zebūn
Şol dil-āverler ki ider tīĝ-i bürrān-ile baḥş
7. Tıfl-i dil çün mekteb-i 'ışkuñdan almışdur sebak
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥş
8. Kimse **Aḥmed** gibi naḳş itmez kitābın ḥüsñüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idimez Mānī ile baḥş
9. Şāh ayağı tozına hem-ser dirilmiş la'l-i yār
Güyiyā 'İsā'dur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥş

91/G.23 D.

2a denizdür: denizden M; 3a gül-ḥaddür: gül-ruḥdur D; 4b Bābil'dür: Bābil'de M; 5a Sikender: Skender D; 6a miḥnetde: 'ışkuñda D; 6b bürrān: Nerimān D; 7a 'ışkuñdan: 'ışkdan M; 8a kimse:

kimesne M; 8b Mānī:

91. Ahmed Paşa

1. Sevgilinin yüzünü parlak güneş ile kıyaslamasın. Kulun sultan ile iddialaşması layık değildir.
2. Sevgilinin güzelliği deniz gibidir. Güneş de bu denizden damladır. Damlanın ne değeri var ki denizle mukayese etsin?
3. Senin yüzünle güzellik davası eyleyen hangi gül yüzlüdür? Nice yıldız var ki kendisini güneşle mukayese eder.
4. Sevgilinin cadı gibi olan gamzesi (yan bakışı) sihir öğretmekte. Fitne Hârût ile Çâh-ı Bâbil kuyusundan bahseder.
5. Şu İskender'in isteyip de bulamadığı hayat veren su, özellikleri itibarıyla bu gülen kırmızı dudak ile iddialaşamaz.
6. Şu yiğitlerdir ki keskin kılıç ile savaşır; sen ise gamze okunla eziyet meydanında güçsüzü yatırırın.
7. Gönül çocuğu aşk mektebinden ders almıştır. Hikmet sözünden Lokman ile konuşsun.
8. Kimse Ahmed gibi senin güzelliğinin kitabını resmedemez, süsleyemez. Ne kadar nakkaş olursa da Mânî ile iddialaşamaz.
9. Sevgilinin dudağı padişahın ayağının tozuyla arkadaş geçinirmiş. Sanki hayat veren su ile iddialaşan İsâ'dır.

92. Me'ālī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- [20b] Hüblikda kankı dilber ide cānān ile baḡs
Pādişālıkda iden kimdür Süleymān ile baḡs
2. Göñlüme fenn-i belādan tırmaz eylersin su'āl
Ey felek lāyık mıdur pīr ide oġlan ile baḡs
3. Kāfir oldı yañılup zülfi yüzinde dilberüñ
Dīn huşuşında iderken ḡaṭṭ-ı reyḡān ile baḡs
4. Ne baña olġıl mu'arız şūfi ne aġyāra kim
Güç olur dānā ile bir daḡi nā-dān ile baḡs
5. Çeşm-i yār ile temāşā eyle da'vā mı benüm
Eyler ey dil şanki Kāḡī Hān Tatar Hān ile baḡs
6. Sen mümeyyiz ol bize ey tūṭī-i şīrīn-maḡāl
Şevk bābından kılalum murġ-ı büstān ile baḡs
7. Gördi ben mestüñ cidālin zāhid ile didi yār
Ḥoş temāşādur k'ide bir mest ḡayrān ile baḡs
8. Ey **Me'ālī** ne çekişürsin raḡīb-i dīv ile
Eylemiş midür Muḡammed hīç şeytān ile baḡs
9. Ben nazīre didüġümü Aḡmed'üñ eş'ārına
İşiden şanur k'ider Ḥassān Selmān ile baḡs

92/G. 30 D.

1b pādişālık; pādişehlik D; 6a mümeyyiz; temeyyüz M.

92. Me'âlî

1. Hangi güzel güzellikte sevgili ile iddialaşabilir? Padişahlıkta Süleyman ile bahse girmek mümkün müdür?
2. Gönlüme belâ ilmi hakkında durmadan soru sorarasın. Ey felek! Genç ile yaşlının iddialaşması yakışık alır mı?
3. Sevgilinin yüzünde saçı, din hususunda ayva tüyleriyle iddialaşırken yanılıp kâfir oldu.
4. Ey sûfî, ne bana karşı gel ne de başkasına. Cahil ile bilginin münakaşası zor olur.
5. Sevgilinin gözü ile benim iddiamı seyret. Ey gönül, sanki Kadı Han ve Tatar Han ile iddialaşmasına benzer.
6. Ey tatlı dilli bülbül! Sen bize hakem ol. Zevk konusundan bostan kuşu ile iddialaşalım.
7. Sevgili, ben sarhoşun kaba sofu ile savaşını gördü. “Hoş seyirdir ki bir sarhoş ile kendinden geçmiş âşığın iddialaşması.” dedi.
8. Ey Meâlî, dev gibi olan rakip ile niye çekişirsin. Muhammed şeytanla hiç konuşmuş mudur?
9. Benşm Ahmed Paşa'nın şiirlerine nazire söylediğimi işitenler Hassân Selmân ile bahse girmiş sanır.

93. Ca'fer

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Hüblikda mäh iderken şems-i tábān ile baḥş
Cānı yoḥdur kim ide ḥüsn içre cānān ile baḥş
2. 'Aqla eydüñ kılmason göñlüme hergiz i'tirāz
Pīr-i dānā itmek olmaz tıfl-ı nā-dān ile baḥş
3. Kim ola kim 'ışqdan ura benüm yanumda dem
Müşkil işdür eylemek ḥikmetde Loḫmān ile baḥş
4. 'Aşıka her sözde la'lüñ cān bağışlar kimse hıç
İdemez ihyāda ol la'l-i suḥan-dān ile baḥş
5. Yol keserse 'ışk serhengine 'aql olmaz 'aceb
Vaqt olur kim mürçe eyler Süleymān ile baḥş
- [21a] Şāḥ-ı gül Tübā boyuñla itmesün da'vā-yı ḥüsn
Ḥaddini bilsün nigārā kılsun aqrānıyla baḥş
7. Şerm oluban ḥacletinden Ca'fer'ā baş itdi pıç
Çün benefşe kıldı bu zülf-i perīşān ile baḥş

94. Şem'ī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. İtmesün meh-pāreler gün gibi cānān ile baḥş
Kevkebe lāyık degül ḥurşīd-i raḥşān ile baḥş
2. Āfitābum gün gibi rüşen delīlüñ var iken
Ḥüsn içinde kim idersin mäh-ı tábān ile baḥş

93/G. 14 D.

6b kılsun: eylesün D.

94/G. 19 D.

6a zerreyi: zerre mi M; kaçreyi: kaçre mi M.

93. Ca'fer

1. Güzellikte ay, parlak güneş ile iddialaşırken canı yoktur. Çünkü güzellikte sevgili ile iddialaşır.
2. Akla söyleyin, asla gönlüme itiraz etmesin. Yaşlı bilgin ile cahil çocuk arasında iddialaşma olmaz.
3. Kim ola ki benim bulunduğum yerde aşktan bahseder. Hikmet'te Lokman ile bahsetmek zor iştir.
4. Her sözde dudağın âşığa can bağışlar. Yeniden can vermede (diriltmede) hiç kimse güzel söz söyleyen dudaktan bahsedemez.
5. Aşk çavuşuna yol keserse akıl buna şaşırmaz. Öyle bir zaman gelir ki küçük karınca ile Süleyman bahse girer.
6. Gül dalı senin Tûbâ ağacına benzeyen boyunla güzellik davasında bulunmasın. Ey sevgili! Haddini bilsin, akranıyla konuşsun.
7. Ey Cafer! Utancından başını eğdi. Çünkü bu dağınık saç ile menekşe bahse girişti.

94. Şem'î

1. Ay parçası gibi güzeller, güneş gibi sevgili ile konuşmasın. Yıldızın parlak güneş ile iddialaşması layık değildir.
2. Güneşe benzeyen sevgilim, güneş gibi (açık) delilin varken güzellik için parlak ay ile niye iddialaşırın?

3. Ey şeker-leb Hâk bilür kim cān-ı şīrinden lezīz
Nükte-i la'lünden itmek ehl-i 'irfān ile baḥş
4. Derd-i 'ıŝkuñ 'ilmini şol resme taḥşīl itdi kim
'Ār ider dil itmege ḥikmetde Loḳmān ile baḥş
5. Gül yüzüñle la'l-i şekker-bāruñı cān bülbüli
Her dem eyler tūtī-i ṭab'-ı ḥoş-elḥān ile baḥş
6. Zerre-i ḥurşīd-i enver ḳaṭreyi 'ummān ider
'İŝḳdur bu itdürür mūrı Süleymān ile baḥş
7. Āyet-i ḥüsnüñ gibi rüşen delīlüm var iken
Şem 'ī yem kimdür iden yanumda bürhān ile baḥş

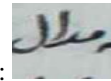
95. Şem 'ī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Germ olup mihr itmesün devrinde cānān ile baḥş
Zerredür ol idemez ḥurşīd-i raḥşān ile baḥş
2. Yılduzı yoḳdur felekde mihrüñ ey Yūsuf-cemāl
Ḥüsn içinde idemez sen māh-ı Ken 'ān ile baḥş
3. Mīve-i cennet gibi cānā ḡidā-yı rüḥdur
Büse-i la'lüñ ider meclisde yārān ile baḥş
4. Bir nefesde baḥş ile biñ mürdeyi iḥyā ider
'İlm-i iḥyāda kim eyler la'l-i cānān ile baḥş
5. Müftī vü ŝeyḫ ü müderris vālih ü ḥayrān u mest
Nice itsünler lebüñ keyfiyyetin cān ile baḥş
- [21b] Mantıḳu'ṭ-ṭayr'uñ rumūzın söylemiş Mecnūn ile
Murḡ-ı zeyrekdür ider güyā Süleymān ile baḥş
7. **Şem 'ī** yem biñ cān ile meddāḥ-ı āl-i Aḥmed'em
Sen Ḥasen ḥüsninde itsem nola Ḥassān ile baḥş

95/G.20 D.

3b, yārīn: yārān D; 5a ü: -M, u: -M; 5b itsünler: itmesün D; 7a meddāḥ-ı āl-i: Aḥmedem: Aḥme'düñ D.

3. Ey şeker dudaklı sevgili! Kimin tatlı candan leziz olduğunu Hak bilir. Senin küçük dudağının bilge ile konuşmasından daha lezizdir.
4. Gönül, aşk derdinin ilmini öyle öğrendi ki Hikmet'te Lokman ile konuşmaktan utanır.
5. Can bülbülü senin gül yüzünle şeker saçan dudağını, her vakit güzel sesli yaradılışa sahip papağan ile konuşur.
6. Zerreyi parlak güneş, damlayı deniz eden aşk, karıncayı Süleyman ile konuşturur.
7. Güzellik ayetin gibi açık delilim varken; ben Şem'î'yim, yanımda delil ile konuşan kimdir?

95. Şem'î

1. Güneş sıcaklık yayarak sevgili ile iddialaşmasın. Parlayan güneşe benzeyen sevgili ile konuşamaz çünkü küçüktür.
2. Ey Yusuf yüzlü, gökte güneşinin yıldızı yoktur. Güzellikte Hz. Yusuf ile sen yarışamazsın.
3. Ey can gibi sevgili, cennet meyvesi gibi âşığa ruhun gıdası olan busen, mecliste yârânla konuşur.
4. Bir nefes söz ile bin ölüyü diriltir. Yeniden can verme ilminde sevgilinin dudağı ile kim konuşur?
5. Dudağının vasfını can ile nasıl konuşsunlar ki müftü, şeyh ve hoca hayran kalmışlar.
6. Kuşların dili Mecnun ile rumuzunu söylemiş. Zeki kuştur sanki Süleyman ile konuşur.
7. Şem'î'yim bin can ile peygamberin soyundanım. Sen Hasan güzelliğindeyken Hassân ile yarışsam olur?

96. H̄ayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Eylesem tañ mı kilāb-ı kūy-ı cānān ile baḥş
Şimdi mi itdügi var yārān yārān ile baḥş
2. Ehl-i 'irfān ile düşdükçe ne var baḥş eylesem
Vaqt olur mūr-ı za'if eyler Süleymān ile baḥş
3. Başuña alduñ belā gavgāya uğraduñ hemān
'Ārif iseñ eyleme billāh nā-dān ile baḥş
4. Ehl-i 'ışka fāriğ ol ulaşma gel ey müdde'ī
İdemez zāğ u zağan murğ-ı hoş-elhān ile baḥş
5. Yola biz de kāyilüz kim incinürdi ey faḳīh
Eyleseñ fi'l-cümle ger yoluyla erkān ile baḥş
6. İtleriyle ey gönül ḥaddüñ degüldür қо cedel
İtme bir dīvānesin erbāb-ı dīvān ile baḥş
7. Ehl-i 'irfān ile yoḳdur baḥşümüz ey **H̄ayretī**
Ḳaṭreyüz biz itmezüz deryā-yı 'ummān ile baḥş

97. Revānī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Germ olup bu murğ-ı dil kılduḳça cānān ile baḥş
Güyyā hüdhüd durur k'eyler Süleymān ile baḥş
2. Leblerüñçün ehl-i dillerle nola kılsam cedel
Şimdi mi oldu şarāb üstinde yārān ile baḥş

96/G. 30 D.

2a ne var: nola D, eylesem: eyleseñ M.

97/G. 33 D.

1b k'eyler: eyler M; 3b gül: gün M.

96. ayretî

1. Sevgilinin mahallesindeki köpeklerle konuşsam şaşılır mı? Sevgili ile şimdi mi konuştum?
2. Zamanında Süleyman ile zayıf karınca konuşmuş, ben bilge kişilerle birlikte konuşmuşum ne olmuş?
3. Kavgaya karışmakla başına bela aldın. Allah'a yemin olsun ki arif isen cahille münakaşa etme.
4. Ey davacı! Gel, aşk ehlinden uzak dur. Karga ve kuzgun, bülbül ile iddialaşamaz.
5. Ey fakih! Eğer erkan yoluyla bahsetsen kim incinirdi? Bizde bu yola inanmışız.
6. Ey gönül! Kpekleriyle münakaşa senin haddin değildir, bırak. Bir divne divn erbbı ile konuşmasın.
7. Ey Hayretî! Bilge kişilerle bahsimiz yoktur. Biz bir damlayız, ummn denizi ile iddialaşmayız.

97. Revnî

1. Bu gönül kuşu sevgili ile konuştukça hararetlenir. Sanki hüdhüd olur da Süleyman ile haberleşir.
2. Dudakların için gönül ehliyle tartışsam ne olur? şimdi mi şarap hakkında yrn ile konuşuldu?

3. Nüşa-i rüşen durur hüsünüñ kitābından güneş
Çankı gül yüzlü kılar sen mäh-ı tábān ile baḥş
4. Ey tabīb-i cān niçün bīmārdur dā'im gözüñ
Çün lebüñ eyler şifā bābında Loḡmān ile baḥş
5. Gözlerine nükte-i la'līn **Revānī** añma hıç
Bir kişi müşkildür itmek iki fettān ile baḥş

98. [‘Amrī]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [22a] Az u çok bir buse virse itme cānān ile baḥş
Kim gedāya lā'ik olmaz ehl-i iḥsān ile baḥş
2. Zāhidā nā-ehle söz açma rumūz-ı ‘ışḡdan
Sırr-ı ‘ışḡa ‘ārif iseñ kılar nā-dān ile baḥş
 3. Dīnüm İmānum disem ben saña men‘ eyler raḡīb
Dīn için lā-būd ider kāfir müselmān ile baḥş
 4. Baḥş ile biñ mürdeyi iḥyā ider bir ḡandede
İdemez ‘İsā daḡı ol la‘l-i ḡandān ile baḥş
 5. ‘**Amri**’yā taşvīr-i ḡusn itmekde mānendüñ mi var
Sen de bir üstādsın kılsañ ne var Māniyle baḥş

98/G. 8 D.

Divanda yer alan 4 ve 5. beyitler eksiktir.

1a kılar: itme D; 2a zāhidā: zāhid M; 2b ‘ışḡa: Ḥaḡḡa D, 5b ne var: nola D.

3. Güneş güzelliğinin kitabında açık nüsha gibi durur. Hangi gül yüzlü senin gibi parlak ayla konuşur?
4. Ey can hekimi, gözün niçin daima hastadır? Çünkü dudakların şifa açısından Lokmân ile bahseder.
5. Ey Revânî, gözleriyle nokta gibi olan dudağını hiç anma. (Çünkü) bir kişinin iki fitneciyle uğraşması zordur.

98. ‘Amrî

1. Az ve çok bir bûse verse de sevgili ile konuşma. Çünkü dilencinin bağışlayıcılarla konuşması uygun değildir.
2. Ey sofu, beceriksiz aşk işaretlerinden bahsetme. Aşk sırrına sahip isen cahil ile konuşma.
3. Ben sana dinim imanım desem rakip yasaklar. Kâfir din için müslüman ile konuşması gerekir.
4. Bir gülüşünde söz ile bin ölüyü diriltir. İsa bile o gülen dudak gibi ölüyü diriltemez.
5. Ey Amrî, güzelliği tasvir etmekte senin benzerin var mı? Sen de bir hocasın, Mânî ile konuşsan ne olur?

99. Behişti

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Ār iderken la'l-i cānān kılmaga cān ile baḥş
Dil [diler] dīvānelikden la'l-i cānān ile baḥş
2. 'İlm-i iḥyāda Mesīḥā' dan dem urur leblerüñ
'İlm-i ḥikmetde niçün kılmaya Loḳmān ile baḥş
3. Olmasun Mecnūn baña dīvānelikden söz aña
Kim ben itmeñ yokdur anuñ gibi nā-dān ile baḥş
4. Döne döne āsitānuñ rif' atin añlatmağa
Çıkarup āhum kıılır gerdün-ı gerdān ile baḥş
5. Şā'ir olmadan **Behişti** 'ālem-i ervāḥda
Niçe yıllar eylemişdür rüḥ-ı Selmān ile baḥş

100. Behişti

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şekkere tatsuzdur itmek la'l-i cānān ile baḥş
Lezzet olmaz olmasa emşāl ü aḳrān ile baḥş
2. Ḥattuña yañlış söz atmağa ne cānı var ḥasūd
İtmege ḳādir midür bir kimse Ḳur'ān ile baḥş
3. Ğamze-kārum ḡamze-i ḥūn-rīz ile kim söyleşür
Ḳanḳı cānsuzdur kim eyler tīḡ-i bürrān ile baḥş
4. Nola diñlerse efendüm ben gedāsınuñ sözün
Gāh olur kim mürçe eyler Süleymān ile baḥş

99/-D.

100/- D.

99. Behişti

1. Sevgilinin dudağı utanırken âşık ile konuşur. Gönül divânelikten sevgilinin dudağı ile konuşmak ister.
2. Diriltme ilminde dudakların Mesih'ten söz eder. Hikmet ilminde niçin Lokmandan bahsetmez?
3. Mecnûn bana divânelikten söz açmasın. Çünkü ben onun gibi cahil ile konuşmam.
4. Dergâhının yüceliğini tekrar tekrar anlatmak için ahım dönen dünya ile konuşur.
5. Birçok yıl, Behişti şair olmadan önce ruhlar âleminde Selmân'ın ruhu ile konuşmuştur.

100. Behişti

1. Sevgilinin dudağından bahsetmek gibi değildir, şeker tatsızdır. Akranıyla konuşmasa lezzet olmaz.
2. Kıskancın senin yüzüne yanlış söz atmaya ne hakkı var? Bir kimsenin Kur'ân'a söz etmeğe gücü yeter mi?
3. Gamzelim (yan bakışlım), kan döken gamzesi (yan bakışı) ile kim söyleşir? Hangi can yakan kişi keskin kılıç ile iddialaşabilir?
4. Efendim ben kulunun sözünü dinlerse ne olur? Bazen olur ki Süleyman karınca ile konuşur.

[22b] Gūyiyā girmiş **Behiştī** sīnesine tīg-i yār
Bir ḥakīm-i nükte-dāndur kim ider cān ile baḥş

101. [İşhāk]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'İşğ fennin idelüm Ferhād u Mecnūn ile baḥş
Gerçi itmek 'ārdur kişiye mādūn ile baḥş
2. Perde-i 'uşşāqda gel eyle ta'yīn-i maḳām
Muṭribā nice olur seyr eyle ḳānūn ile baḥş
3. Çün ṭarīḳ-i men' yoḡ eflāke itme i'tirāz
Eyleme beyhūde yire çarḥ-ı gerdūn ile baḥş
4. Uşda meydān cānum ögdül ḳaçma ey şīrīn-dehen
Zūlf-i şebdīzūñ idermiş eşk-i gülgūn ile baḥş
5. Böyle bilmezdüm çınārı rāstī kec-ṭab' imiş
Ḳasd idermiş itmege ol ḳadd-i mevzūn ile baḥş
6. Sırr-ı 'ışḳı açma söyletme ne fehm eyler ḥıred
'Āḳil olan eylemez **İşhāk** Mecnūn ile baḥş

101/G. 18 D.

1a Ferhād: feryād M; 1b mādūn: , 3a eflāke: eflāk mi M; 5a kec: kej M.

5. Sanki Behiştî'nin göğsüne sevgilinin kılıcı saplanmış. Nükteden anlayan bir kişi âşık ile konuşur.

101. İshâk

1. Aşk ilmini Ferhâd ve Mecnûn ile konuşalım. Gerçi emir itibarıyla aşağıda olan kişilerle konuşmak utanç vericidir.
2. Ey çalgıcı! Gel, âşıkların iffetinde makam edin. Kanun ile konuşmak nasıl olurmuş, seyret.
3. Engellemenin yolu yok, feleğe itiraz etme. Boş yere felek ile tartışma.
4. Ey tatlı sözlü sevgili, işte meydan, canım da ödül(dür), kaçma. Gece renkli saçın gül renkli gözyaşıyla yarışmış.
5. Gerçi çınarı böyle bilmezdim, meğer asiymiş. O düzgün boylu sevgili ile konuşanı öldürürmüş.
6. Aşk sırrını açma, söyletme çünkü akıl anlamaz. Ey İshâk, akli başında olan Mecnûn ile iddialaşmaz.

102. Mihri

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'İşk bābından benümle eyledi ol yār baḥş
Cān ile virdüm cevābın itmedi tekrār baḥş
2. Müşkilüm ḥall olmaz idi gūşe-i ders-ḥānede
İtmesem ḥüsnüñ kitābından şehā her bār baḥş
3. Ey müderris çünki sen taḥşīl-i cānān itmedüñ
Ḳīl ü ḳal içre ḳalupsun eyleme nā-çār baḥş
4. Muşḥaf-ı ḥüsnüñe la'lüñden su'āl itmiş raḳīb
Eylemek cā'iz midür Ḳu'rān'dan küffār baḥş
5. 'İlm-i 'ışkı **Mihri**'yā bir şöyle taḥşīl eyledük
Şimdi her 'āşık bizümle itmege ḳorḳar baḥş

103. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Merḥabādan el çeken cānān elinden el-ğiyāş
Fitneye el üzreden fettān elinden el-ğiyāş
 2. Küfr-i zülf-i yāre el uzatdı düşmen dil didi
Ḳaşd ider imānuma şeytān elinden el-ğiyāş
- [23a] Dest-būs itsem disem ḡonce gibi yumruḳ durur
Nola dirsem ol gül-i ḥandān elinden el-ğiyāş

102/G. 10 D.

3a sen: -M; 4a ḥüsnüñe: ḥüsnüñi D, la'lüñden: zülfüñden D; 5a 'ışkı: 'ışk D, Mihri'yā: bizi D, bizi: Mihri'yā D, bir: bizi D, şöyle: söyle M, eyledük: eyledi M.

103/G. 90 D.

1b üzreden: uzadan D; 2b imānuma: imāna M; 3a durur: urur D; 3b dirsem: disem D; 6a tüz-i tīg el urur: tīg-i tize urur el D; 7a ḳan durur: ḳandur M; 7b ḳurbān iden fettān: 'āşık ider ḳurbān D; 6 ve 7. beyitler takdim-tehirli D; 7 ve 8. beyitler takdim-tehirli D; 8 ve 6. beyitler takdim-tehirli D; 9a baña: -M.

102. Mihrî

1. Aşk konusunda o sevgili benimle konuştu. Cevabını can ile verdim, tekrar bahsetmedi.
2. Ey sevgili! Problemim, her konuyu sınıf köşesinde güzelliğinin kitabından konuşsam, hallolmazdı.
3. Ey müderris, çünkü sen sevgili hakkında gerekli bilgiye sahip olmadın. Boş yere konuşursun, zavallı ile konuşma.
4. Rakip güzellik sayfana dudağını sormuş. Kafirlerin Kur'an'dan konuşması uygun mudur?
5. Ey Mihrî! Aşk ilmini öyle öğrendik ki şimdi her âşık bizimle konuşmaya korkar.

103. Zātî

1. Merhabadan vazgeçen sevgili elinden yardım. Fitneye el uzatan fitneci elinden kurtarın.
2. Sevgilinin saçının karalığına düşman el uzattı. Gönül; imâna kasteder, şeytan elinden kurtarın, dedi.
3. El öpsem desem, eli gonca gibi yumruk olur. O gül yüzlü sevgili elinden kurtarın desem ne olur?

4. Mihr-veş bir zālīmūñ şimdi eli altındayuz
Her ne kim gelse ider el-ān elinden el-ğiyāş
5. El oyunıyla ayak seyrin ider a'dā ile
Dostlar ol āfet-i devrān elinden el-ğiyāş
6. Destūñi öpsem didükçe tiz-i tīg el urur
El-ğiyāş ol server-i hūbān elinden el-ğiyāş
7. Görinen hınnā degül destinde anuñ kan durur
Günde biñ kurbān iden fettān elinden el-ğiyāş
8. Tolu içer el ucıyla merhabāya virmez el
Sākiyā ol gözleri mestān elinden el-ğiyāş
9. Aya beñzer ayasın bir gün baña öpdürmedi
Zātı' yā hey ol meh-i tībān elinden el-ğiyāş

104. [Ḥayālī]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Öpmege el urmadı cānān elinden el-ğiyāş
Zulm elin uzatdı ol fettān elinden el-ğiyāş
2. Sāye-veş kaldum ayakda raḥm idüp almaz elüm
Ol kıyāmet serv-ḳad cānān elinden el-ğiyāş
3. Zulm eliyle yıḳdı dil mülküñi vīrān eyledi
El-ğiyāş ol zulmi çok sultān elinden el-ğiyāş
4. Ḥāme ile el bir idüp rāzumu fāş eyledi
İki yüzlü defter ü divān elinden el-ğiyāş
5. Ağlamaḳdan dīde elden çıḳdı el virmez baña
Ey **Ḥayālī** ol gül-i ḥandān elinden el-ğiyāş

104/G. 36 D.

1a urmadı: vermedi D; 3a eliyle: eyle M; 3b sultān: fettān D; 4b ü: -M; 5b gül-i: gül ü D.

4. Güneş gibi bir zalimin eli altındayız şimdi. Her kim gelse hemen şimdi yardım eder.
5. Düşmanla el oyunu ile kadehi elden ele dolaştırır. Dostlar o devir afetinin elinden kurtarın.
6. Elini öpsem dedikçe keskin kılıcına el atar. El-aman! Güzellerin yegânesi elinden Allah'a sığınırım.
7. Onun elinde görünen kına değildir, kandır. Günde bin (âşık) kurban eden fitneci elinden kurtarın.
8. El ucuyla içki içer, merhabaya karşılık vermez. Ey sâkî! O gözleri sarhoş elinden kurtarın.
9. Aya benzer avucunu bir gün olsun bana öptürmedi. Ey Zâtî! Hey o parlak aya benzeyen sevgili elinden kurtarın.

104. Hayâlî

1. Öpmek için elini uzatmayan sevgilinin elinden Allah'a sığınırım. Zulm elini uzatan o fitneci elinden Allah'a sığınırım.
2. Ayakta gölge gibi kaldım da acıyıp elimi tutmaz. O selvi boylu sevgili elinden kurtarın.
3. Zulm eliyle gönül mülkünü yıktı, harap eyledi. El-aman! O zulmü çok olan sultan elinden Allah korusun.
4. Kalem ile birlik olup sırrımı ortaya döktü. İki yüzlü defter ve divan elinden kurtarın.
5. Ağlamaktan gözüm yerinden çıktı da bana yardım etmez. Ey Hayâlî, o gül yüzlü sevgili elinden kurtarın.

105. [Resmî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yandı cānum ğamze-i cānān elinden el-ġiyās
El-ġiyās ol cādū-yı fettān elinden el-ġiyās
2. 'Ömrüm ol zülf ü zenaḥdān ārzūsından oldu şarf
Bu selāsıl bend ile zindān elinden el-ġiyās
[23b] Çün marīz-i 'iṣṣūñam gel ey ṭabībüm kııl 'ilāc
Bu devāsuz derd-i bī-dermān elinden el-ġiyās
4. Āb-ı vaşla irmedin oldum hevā yolında ḥāk
Veh ki yandum āteş-i hicrān elinden el-ġiyās
5. Hey ne kanlar dökdi nā-ḥaḳ yire ḥūnī ğamzesi
Kim ola kıurtara anuñ cān elinden el-ġiyās
6. Ḥasretūñden nālīşüm ğuş eyleyen dir dostum
Resmî'yā bu itdügūñ efgān elinden el-ġiyās
7. Her denīnūñ muḳtezāsınca döner gerdün-i dün
'Aksine devr idici devrān elinden el-ġiyās

106. Mīhrī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir dem ol dilber cemālinden ıraĝ olmaḳ ne ğüç
Bir nefes cānānesüz 'ālemde şaĝ olmaḳ ne ğüç
2. Ben gedāsını kıomazlar yüz sürem der-ġāhına
Pādişāhuñ āsitānında yasaĝ olmaḳ ne ğüç

105/G. 1161 PB.

2a ārzūsından: ārzūsında M; 2b selāsıl: müselsel PB; 3a ṭabībüm: ṭabīb M; 6 ve 7. beyitler takdim-tehirli PB.

106/G. 11 D.

2 ve 3. beyitler takdim-tehirli D; 3a çeşmi: çeşm-i M; 3 v 4. beyitler takdim-tehirli D; 4 ve 2. beyitler takdim-tehirli D; 5a ḥüsn-i: ḥüsn-i D, kitābın: kenārın D, Mīhrī: Mīhr M.

105. Resmî

1. Canım yandı, sevgilinin gamzesi (yan bakışı) elinden kurtarın. El-aman! O fitneci cadı elinden Allah'a sığınırız.
2. Ömrüm, o saç ve çene çukuru arzusuyla harcandı. Bu zincirlerle zindan elinden kurtarın.
3. Ey hekimim aşk hastasıyım gel, ilaç ver. Bu çaresiz derd elinden kurtarın.
4. Kavuşma suyuna uluşmadan istekli yolunda toprak oldum. Ne yazık ki yandım, ayrılık ateşinin elinden kurtarın.
5. Kanlı gamzesi (yan bakışı) haksız yere nicelerini öldürdü. Onun can elinden kim kurtaracak?
6. Ey sevgilim, hasretinden inlemelerimi dinleyen; ey Resmî, bu ettiğin feryat elinden kurtar, der.
7. Sefil dünya, her alçağa lazım gelmiş kadar döner. Aksi şekilde dönen devran elinden Allah'a sığınırız.

106. Mihri

1. Bir an sevgilinin güzelliğinden uzak olmak ne zor. Bu âlemde sevgiliyi görmeden bir nefes almak ne güçtür.
2. Ben kulunu dergahına yüz sürmek istememe rağmen bırakmazlar. Padişahın dergahında yasak olmak ne zor.

3. Çeşmi hışm itdükçe cāna ğamzesi hañçer çeker
Mest elinde dostlar kılıç bıçak olmak ne güç
4. Gülistānda ğoncenüñ yanında hār olmak ne hoş
Lāle gibi bülbülün bağrında dāğ olmak ne güç
5. Gülşen-i hüsn-i kitābın tutdı **Mihri** hañt-ı yār
Bülbülün tāze gülistānında zāğ olmak ne güç

107. [‘Ārifî]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ruħlaruñ devrinde la‘lünden ırağ olmak ne güç
Mevsim-i gülde mey-i nāba yasağ olmak ne güç
2. Perrehā pervāz-ı şeh-bāz ile ben dem-sāz iken
Hem-demüm şimdi cihān bāğında zāğ olmak ne güç
3. Bildi çok bir şeh-süväruñ zülf-i sevdāsında dil
Giceler uzun uzak yolda yayağ olmak ne güç
4. Var iken bir lāle-ruħ derdi irişdi bir daħi
Dāğ üzere sīnede bir tāze dāğ olmak ne güç
5. Ey ecel gel ‘Ārifî’yi ğuşşadan āzād kıl
Miħnet ü ğamla kişi ‘ālemde şağ olmak ne güç

107/ 1245 PB.

5. beyit mecmuada 25a’da yer almaktadır.

5b ğamla: ğamde PB.

3. Gözü öfkelenidikçe, âşığa gamzesi (yan bakışı) hançer çeker. Sarhoş elinde dostlar kılıç, bıçak olmak ne yaman bir iştir.
4. Gül bahçesinde goncanın yanında diken olmak ne güzel. Bülbülün bağrında lale gibi yara olmak ne zor.
5. Ey Mihrî, kitabın güzellik bahçesini sevgilinin yazısı kapladı. Bülbülün yeni açmış gül bahçesinde karga olmak ne zor.

107. ‘Ârifî

1. Yanakların devrinde dudaklarından ayrı olmak ne zor. Gül mevsiminde tatlı şarap içmenin yasak olması ne zor.
2. Sürü hâlinde gökte uçan şahinler ile arkadaşken ben, şimdi cihan bahçesinde kargalarla arkadaş olmak ne zor.
3. Gönül, uzun gecelerde uzak yolda yaya olmanın ne çok zor olduğunu bir şehsüvarın kara saçında bildi.
4. Lale yanak varken bir de yara geldi. Sinede bir yara varken tekrar bir taze yaranın gelmesi ne zor.
5. Ey ecel gel, Ârifî’yi eziyetten kurtar. Eziyet ve gamla kişinin dünyada sağ olması zordur.

108. [Zātī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āb-ı deryā eşk-i çeşmümden benüm vāfir midür
Şu gibi cümle cihānı tutmağa kâdir midür
2. Serverā bir pādişāh-ı mülk-i 'izzetsin ki sen
Kādrüñ ordusunda yoksa āsumān çadır mıdur
- [24a] İl cemālün seyr ider cānā görünmezsın baña
Yohsa pür-hün gözlerümüñ aqçesin baqır mıdur
4. Tīg-i cevri ile alursın cānını 'aşıklaruñ
Ey şanem yohsa senüñ bendeñ olan kāfir midür
5. Bir gāzel didüm gözüñ hakkında ey Mūsī-kelām
Dir gören sihr eylemiş **Zātī** 'aceb sāhir midür

109. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

I

1. Gözüñ aç kim açılan şehrüñ gül ü bādāmıdur
2. Her ağaç bāguñ semen-sīmā vü sīm-endāmıdur
3. Her birinüñ hil'ati maḥbūb aq bayramıdur
4. Seyri bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

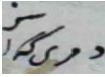
108/G. 174 D.

1 ve 2. beyitler mecmuada 30b'de yer almaktadır.

1a āb-ı deryā eşk-i çeşmümden benüm: yaşuma baksa benüm bārān-ı dey D; 1b şu gibi: ser-be-

ser D; 2b yoksa: D; 3b aqçesin: aqçesi D.

109/Mrb. 5 D.

III/1 kıldı: itdi D; III/3 mefhūmı: mefhūmu D; IV/2 çalgısuz: M; VII/1 her şubḥ nergis gibi: nergis gibi her şubḥ D; IX/1 gülzār: güller D; IX/3 şerḥ: vaşf D.

108. Zâtî

1. Deniz suyu benim gözümün yaşından çok mudur? Su gibi baştan başa tüm cihânı tutmaya gücü yeter mi?
2. Ey yüce, yüce mülkün padişahısın sen. Yoksa gökyüzü senin değerinin ordusunda çadır mıdır?
3. Ey sevgili! Başkaları güzelliğini seyreder, bana görünmezsin. Yoksa kanlı gözlerimin akçesi bakır mıdır?
4. Âşıkların canını eziyet kılıcı ile alırsın. Ey put gibi olan sevgili, yoksa senin kulun kâfir midir?
5. Ey güzel sözlü, gözün hakkında bir gazel dedim. Gören, “Zâtî sihir yapmış acaba büyücü müdür?” der.

109. Zâtî

I

Gözünü aç ki şehrin gül ve bademleri çiçek açmış. Her ağaç bağıın yasemin yüzlü ve gümüş boylusudur. Sevgilinin her bir kaftanı beyaz bayramlıktır. Bağı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

II

1. Lāleler bitdi yirūñ cūş itdi ƙanı mül gibi
2. İhtiyār it gül-sitānuñ gūşesin bülbül gibi
3. Ğoncelerle şubḥ-dem gülzāra açıl gül gibi
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

III

1. Ser-be-ser bāguñ dimāğını mu ‘aṭtar ƙıldı bū
2. Serv ayağına şafā ile aƙışdı geldi şu
3. Ğonce-i zanbaƙ elinde nāmenūñ mefhūmı bu
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

IV

1. Def tıtop gül ğonce deblek nāy-zendür ‘andelīb
2. Nāzük olan ƙalgısuz oynar bu demde ey ḥabīb
3. ‘Ārif iseñ bu şafādan sen de olma bī-naşīb
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

V

1. ‘Andelībūñ eyleyüp nāy-ı fiğānuñ istimā‘
2. Eyler evrāƙ-ı şükūfe gird-bādıyla semā‘
3. Ḥamdülillāh kim zemistān itdi dehr-ile vedā‘
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

VI

1. Bī-nihāyet ḥār batmışken ayağına gülūñ
2. Gülşeni itdi müşerref ḥātırıyçün bülbülūñ
3. Gül gibi rengīn olup bir niçe cāmından mülūñ
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

VII

1. [24b] Mest olup her şubḥ nergis gibi zerrīn-cām ile
2. Bağlayup maḥbūb ḥāletler mey-i gül-fām ile
3. Şalını şalını birkaç serv-i sīm-endām ile
4. Seyr-i bāğ it kim bahār eyyāmı gül hengāmıdur

II

Laleler yerden çıktı, kanı şarap gibi coştı. Gül bahçesinin köşesini bülbül gibi seç. Sabah vakti, goncalarla gül gibi gül bahçesinde açıl. Bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

III

Bağın zihnini baştan başa kokuyla donat. Su selvi ağacının ayağına sefa ile aktı, geldi. Bu zambak goncasının elinde mektubun mânâsıdır. Bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

IV

Gül def, gonca dümbelek tutar, bülbül ise neyzendir. Ey sevgili, nazik olan kişi bu vakitte çalgısız oynar. Ârif isen bu safadan sen de nasiplen. Bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

V

Çiçek yaprakları bülbülün inleyişlerini dinleyip kasırgayla döner. Çok şükür ki kış dünya ile veda etti. Bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

VI

Gülün ayağına sonsuzluk dikenini batmışken, bülbülün hatırı için gül bahçesini şereflendirdi. Birçok gül renkli kadehinden bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

VII

Her sabah altın kadeh ile nergis gibi sarhoş olup gül renkli içkiyle sevgilinin hâllerine engel oldu. Gümüş tenli selvi boylu salına salına yürüyen sevgili ile bağlı dolaş çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

VIII

1. Ğālibā şādīye bu demlerde ğam maġlūbdur
2. Her çiçek elde ayak tutar güzel maġbūbdur
3. Ayaġuñ depret ayak seyri be-ġāyet ħūbdur
4. Seyr-i bāġ it kim bahār eyyāmı ġül hengāmıdur

IX

1. Şan'atın ġülzār irişdürdi kemāle şīvenüñ
2. Başını eflāke irgürdi belābil şīvenüñ
3. **Zātī'** yā dillerle şerġ olmaz cemāli ġülşenüñ
4. Seyr-i bāġ it kim bahār eyyāmı ġül hengāmıdur

110. Zātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. 'Āşıkān 'īd-i vişāle virseler cān vaġtidür
Ey ġalīlüm 'īd-i adġā irdi ġurbān vaġtidür
2. Şādlık ol virecek demler irişdi ġūblar
El ucıyla merġabā eylerse el-ān vaġtidür
3. Luġf kıl ġalvā-yı vaşluñ eyleme bizden dirġġ
'īd-i ekber irdi ġıblem luġf u iġsān vaġtidür
4. Ķanumı dök baġrı ġūn olsun ġasedden düşmenüñ
Ķara taşu ġūn-ı ġurbān itse mercān vaġtidür
5. Bāb-ı bāġ-ı 'işreti fetġ eyledi Rıdvan-ı 'īd
'īd-i vaşla fetġ olursa bāb-ı imkān vaġtidür
6. Görmedi seyrinde kimse 'īd-ġāhuñ zīnetin
Seyre ġık ey serv-ġad seyr eyle seyrān vaġtidür

110/G. 401 D.

3a kıl: idüb D; 6b eyle: ile D.

VIII

Herhâlde bu vakitlerde gam sevinçliye yenilmiştir. Her çiçek elde büyük kadeh tutan güzel sevgilidir. Kadehini kımıldat, kadehi elden ele dolaştırmak çok güzeldir. Bağ! seyret çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

IX

Gül bahçesi senin nazının sanatını olgunlaştırdı. Bülbüller senin nazını semaya ulaştırdı. Ey Zâtî, gül bahçesinin güzelliği sözlerle açıklanamaz. Bağ! seyret çünkü bahar günleri gül mevsimidir.

110. Zâtî

1. Âşıklar kavuşma bayramına canlarını verseler yeridir. Ey dostum, kurban Kurban Bayramı'na ulaştı.
2. Güzeller şenlik verecek zamanlara ulaştı. Şimdi gönülsüz merhaba eylerse yeridir.
3. Kavuşma helvasını bizden esirgeme, hoşluk ver. Kiblem büyük bayrama ulaştığından güzellik ve ikram vaktidir.
4. Kanımı dök, düşmanın kıskançlıktan bağı kanla dolsun. Kara taşı kurban kanı etse mercan vaktidir.
5. Bayramın gelişini haber veren Rıdvan eğlence bahçesinin kapısını açtı. Kavuşma bayramına ulaşmak için imkân vaktidir.
6. Bayram vaktindeki gezmenin süsünü kimse görmedi. Ey selvi gibi uzun boylu sevgili! Gezintiye çık, seyret; seyran vaktidir.

7. Derdüñe dermân idem ‘îd olıcağ dimişdi yâr
‘Ahde kılmaga vefâ eylerse dermân vaqtidür
8. Geh bizümle geh şalıncağ-ile şalın gel beri
Şalını şalını ey serv-i hırāmân vaqtidür
9. ‘İdde kurbân idem dirdüñ halîlüm **Zâti**' yi
Yirine gelse eger kim ‘ahd ü peymân vaqtidür

111. [İshâk]

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- [25a] Derd-i ‘ışk-ı yâr ile gâyet alışmışdur mizâc
Eylemez hergiz tabîbâ şerbet ile imtizâc
2. Bilmeden derdüm benüm kaşd-ı ‘ilâc eyler tabîb
Ol ‘ilâcuñ def‘ine bilsem ‘aceb neyki ‘ilâc
 3. İzdiyâdı za‘fumuñ iki marâzdandur benüm
Birisi dil derdidür biri tabîbe ihtiyâc
 4. Lebleri yerine öpdüm ruğları haţţ eyledüm
Şekkerî pâlûdeden lezzetde kalmazmış gülâc
 5. Cân metâ‘ın var ise **İshâk** dellâl-i kazâ
Nağde çekmek kaşdına itmek diler âhir harâc

7. Sevgili, bayram olunca derdine derman olayım, demişti. Bu sözünde vefalı olursa derman vaktidir.
8. Ey selvi boylu sevgili! Biraz bizimle biraz salıncak ile salın, gel buraya; salınma vaktidir.
9. Sevgilim, Zâtî'yi bayramda kurban edeyim, derdin. Eğer ki yerine getirse, sözleşme vaktidir.

111. İshâk

1. Sevgilinin âşık derdi ile o kadar alıştım ki huy oldu bende. Ey hekim, şerbetle onun derdine asla çare bulunmaz.
2. Benim derdimin ne olduğunu bilmeden hekim ilaç verir, sen bunu bilmiyor musun? Acaba hangi ilaç senin ilacını ortadan kaldırır?
3. Zayıflığımın çoğunluğu iki hastalıktandır. Birisi gönül derdidir, biri hekime ihtiyaçtır.
4. Dudakları yerine yanaklarını öperek iz bıraktım. Güllaç, şekerli pâlûdeden lezzette geri kalmamış.
5. Ey İshâk, eğer senin ruhunun nesnesi var ise kader dellâlı, para karşılığını almak için sonunda haraç keser.

112. [Revānī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şāh-ı 'ışkam bir kadeh meydür benüm başumda tãc
Gördi mestem didi sãkî begligüñ var gözüñ aç
2. Sãkiyã bîmâr-ı 'ışkam şun şarâb-ı nâbdan
Hastaya şerbetle eyler çün tabîb olan 'ilãc
3. Hey begüm ağıyâr saña nice gönül virmesün
Pâdişâh olan alur elbette kâfirden hârãc
4. Hoş durur şekker lebüñde hâl ile cãnã 'arak
Kim be-gâyet hûb olur misk ü gül-âb ile gülãc
5. Ağladursın hãttuñı añma **Revānî** bendeñe
Nem kãpar zîrã bulutdan şã'ir-i nãzük-mizãc

113. Zātî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Faşl-ı güldür seyr-i bãğ it tırma ey nãzük-mizãc
Şerbet-i engür ile derd-i gama eyle 'ilãc
 2. Açılıp yir yir şükûfeler hãndãn olmuş yine
Bãğlar bãğ-ı İrem'den yine almışdur hârãc
 3. Baş açuq bir lâ'übālî olıcaq demdür yine
Gül budagı âşiyãn-ı bülbüli idindi tãc
- [25b] Çık bucaqdan şãfî mey iç seyr-i bãğ it şüfiyã
Kõmadılar bãğlar bãğ-ı cinãna ihtiyãc

112/G. 34 D.

5a bendeñe: bende kim M; 2a 'ışkam: 'ışka D.

113/G. 98 D.

1b eyle: eylese M; 2a açılıp yir yir şükûfeler hãndãn olmuş yine: leşker-i ezhâr çıkmış tahta geçmiş şãh-ı gül D; 2b İrem'den: İrem'din M, almışdur: almışlar M; 4a şãfî mey iç seyr-i bãğ it: seyr-i bãğ it şãfî mey iç D.

112. Revânî

1. Aşk sultanıyım, bir kadeh içki başımda taçtır. Sarhoş olduğumu görünce sâkî, başkanım gözünü aç, ayıl dedi.
2. Ey sâkî, aşk hastasıyım saf şaraptan sun. Çünkü hekim olan, hastaya ilacı şerbetle verir.
3. Hey beyim! Başkaları sana nasıl gönül vermesin? Sultan olan kişi elbette kâfirden haraç alır.
4. Ey sevgili! Şeker dudağında ben ile ter güzel durur ki güzel koku ve gül suyuyla gülaç fazlasıyla güzel olur.
5. Revânî kuluna ayva tüyelerini anma, ağlatırsın. Zîrâ, nazik mizaçlı şair buluttan nem kapar.

113. Zâtî

1. Ey nazik mizaçlı sevgili durma, bağı dolaş, gül mevsimindeyiz. Üzüm şerbeti ile gam derdine ilaç yap.
2. Yine çiçekler yer yer açılıp gülümsemiş. Bağlar cennetteki İrem bağından haraç almıştır.
3. Korkusuz bir kişinin ilgisiz olacağı vakittir. Gül dalı, bülbül yuvasını taç yaptı kendine.
4. Ey sûfi! Çık köşenden bağı dolaş, saf içki iç. Bağlar cennetler bağına ihtiyaç duymadılar.

5. Cām-ı meyden feyż-i Haḳ **Zātı** kesilmez haḳ budur
Pertev-i hürşide māni‘ olımaz hergiz zücāc

114. Aḥmed Paşa

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Sākı piyāle şun ki nigār oldu hem-ḳadeḥ
Ġam rüzgārı gitdi vü geldi dem-i ferah
2. Ürker raḳıbi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebah
3. Yazmış cemāli nüshasına haṭṭı hāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülf-i ḳayd-ı şah
4. Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül şahıḥ
Rāy-ı ‘alil-ile ‘amel itmek degül eşah
5. Nüş eyle **Aḥmed**‘ā mey-i şāfiyi ğam yime
K‘oldur müzıl-i ğuşşa vü hem dāfi‘-i terah

115. [Aḥmed Paşa]

Mefā‘ilün Fe‘ilätün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Şafā-yı ‘aks-i lebüñi m‘aldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cür‘a diyü la‘l ider nişār ḳadeḥ
2. Meger ki sāye şalar cāma ṭurre-i sākı
Ki cān dimāğın ider büyü müşg-bār ḳadeḥ

114/G. 26 D.

1a lebüñi: lebüñ D, aldı: m‘aldı D; 1b bezme: bezm M; 2b gicede: giceyle M, şebah: M;
3b zülf-i: zülf D; 4a sözi: söz M.

115/G. 27 D.

Divanda yer alan 3, 4 ve 6. beyitler eksiktir.

1b la‘l: cān D; 2a ṭurre-i sākı: zülfī sākīnün D; 2b büyü: böyleD; 3b kızdurup: kızarıp D; 5a aldı: ala D; 6a lebüñ: lübüñ D, irişmege: irmege M.

5. Gerçek budur ki Zâtî, içki kadehinden Hakk'ın bereketi kesilmez. Cam güneş ışığına asla engel olamaz.

114. Aḥmed Paşa

1. Ey sâkî, şarap sūrahisini sun çünkü sevgili kadeh arkadaşı oldu. Gam rüzgârı (zamanı) gitti ve ferahlık vakti geldi.
2. Gözüm rakibi saçındayken görse ürker. Çünkü insan kara cisim görse gece korkar.
3. Güzellik nüshasına hâşiye yazısı yazmış. Şimdi doğrudur kaydı olan saçının kenarına düşmüş.
4. Gamzen (yan bakışının) sözüyle kanıma girmesi doğru değil. Hasta görüşü ile amel etmek daha doğru değil.
5. Ey Ahmed! Saf içki iç, kederlenme çünkü kederi yok eden ve gamı defeden odur.

115. Aḥmed Paşa

1. Ey sevgili! Kadeh, dudağının aksinin sefasını aldı ki meclise yudum diye şarabı saçar.
2. Herhâlde sâkînin alın saçını kadehe gölge verir ki kadeh, âşığın zihnini misk yağdıran kokuyla kaplar.

3. Getür getür berü sākī ki la‘l-i nābuñdan
Meyüñ yüzi kızdırup oldı şermsār kadeh
4. Şun āfitāb-ı şabūhı ki mäh-ı rüze geçüp
Hilāl-i ‘ıd eline aldı zer-nigār kadeh
5. Umar ki būseler aldı şeker tudağundan
Ne kanına şuşamışdur gör ey nigār kadeh
6. Lebün lebine irişmege çäre yoğ **Ahmed**
Meger ki toprağünü kıla rüzgār kadeh

116. Şu‘ā‘ı

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [26a] Şan kevākibdür habāb-ı mey meh-i enver kadeh
Toğsa sākī-yi hilāl-ebrü elinden ger kadeh
2. Gıncenüñ bāğ içre la‘lün yādına ey serv-ğad
Bülbülün hün-ı şarābidur gül-i ahmer kadeh
 3. Bir ayağ üzre olur hıdmetde kâ‘im serv-i bāğ
Sā‘id-i sımın ile dilber dutarsa zer kadeh
 4. Bezm-i mey içre zülāl-i la‘lünü nüş eylesem
Şanuram cennetde şunar sākī-i Kevşer kadeh
 5. Hüsrev-i ‘ışkam işigün taşu baña taht-ğah
Başuma la‘lün hevāsı ile yeter efser kadeh
 6. Zülmet-i ğamdan halāş olmağa sākī bir nefes
Nür-ı meyden şu‘le-dār olup olur rehber kadeh
 7. Ey **Şu‘ā‘ı** şanma cām içre habāb-ı mey durur
Revzen-i meyden ruğ-ı yäre nazār ider kadeh

116/G. 1270 PB.

Mecmuadaki 2 ve 5. beyitler PB.’de yer almamaktadır.
7b ider: eyler PB.

3. Sâkî, saf şarabından buraya getir, getir ki içkinin yüzü kızarıp kadeh utangaç oldu.
4. Güneşe benzeyen sabah içkisini sun ki bayram hilâli oruç ayına geçip, yıldızlı kadehi eline aldı.
5. Ey sevgili! Gör, kadeh kanına susamıştır; şeker dudağından bûseler alacağını umar.
6. Ahmed, dudağın dudağına ulaşmasına çare yok. Meğerki rüzgâr, toprağını kadeh yapar.

116. Şu 'â'î

1. Eğer kadeh, hilâl kaşlı sâkî elinden doğsa içki kabarcıkları, parlak ay yıldıza benzer.
2. Ey selvi boylu sevgili! Bağ içinde kırmızı goncanın hatrına, kırmızı gül bülbülün şaraba benzeyen kanıdır.
3. Sevgili gümüş renkli kol ile altın kadeh tutarsa bağ selvisi hizmette tek ayak üzerinde ayakta durur.
4. İçki meclisinde dudağının tadını içsem; sanırım, cennette Kevser şarabı sunan sâkî kadeh sunar.
5. Aşk sultanıyım, senin eşiğinin taşı bana saltanat tahtıdır. Başıma dudağının hevesi ile taç kadeh yeter.
6. Ey sâkî, kadeh, bir gam karanlığından bir nefes kurtulmak için içki nûrundan alevlenip rehber olur.
7. Ey Şu'âî! Kadehtekini içki kabarcığı sanma. Kadeh içki penceresinden sevgilinin ruhuna bakar.

117. ‘Aṭā

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Meclis içre ğonce-leblerle şafā sürer kadeḥ
Ayağı yir başmayup rakḳāş-veş döner kadeḥ
 2. Baḥr-i şevḳ emvācı ğālib olduğıyçün sākıyā
Bī-sütün keştī gibi ‘azm-i kenār eyler kadeḥ
 3. ‘Arş-ı dil-i ḳandilidür cānlar fetīlün yandurup
Nūr eyler nār-ı şevḳe ey melek-manzar kadeḥ
 4. Maḫzar olmazdı ğöñül nūr-ı şafāya olmasa
‘Aks-i dīdāruñ tecellisine meclā ger kadeḥ
 5. Bir dem içre ‘asker-i derd ü ğam-devrānı şor
Bezm meydānında oldu sākıyā şafder kadeḥ
 6. Şanmañuz ḳulḳul şurāḫī çağırup āmīn dir
Bezmimüz telḫ olmasun diyü du‘ā diler kadeḥ
 7. Meclis içre hīç ayağ üzre ṭurur mıydı müdām
Olmasa cānā piyāle ulu bir çāker kadeḥ
 8. Baĝrı ḫün olmış şurāḫīnün içinde derdi var
Boynını egmiş döker derdin açar aĝlar kadeḥ
 9. Olmasaydı sākıyā bir şāhid-i nāzük-mizāc
Reng alup la‘l-i lebūnden düşmez idi ter kadeḥ
- [25b] Devr elinden baĝrı ḫün şoḫbet-be-şoḫbet geşt ider
Ḥaḳ budur kim ey ‘Aṭā ben ‘āşıḳa beñzer kadeḥ

117/G. 1269 PB.

Mecmuadaki 3, 4 ve 6. beyitler PB.’de yer almamaktadır.

7a hīç: -M; 7b ulu: adlu PB; 10b ben: pes PB.

117. 'Atâ

1. Kadeh, mecliste gonca dudaklarla safa sürer; ayağı yere basmayıp dans eder gibi döner.
2. Ey sâkî! Arzu denizi dalgaları gâlip olduğu için direksiz gemi gibi kenara doğru yönelir.
3. Gönül semasının kandilidir. Ey melek yüzlü sevgili! Kadeh canlar fitilini yandırıp arzu ateşine ışık verir.
4. Ey gönül! Kadeh, eğer senin yüz aksinin görünmesi ayna olmasaydı sefa nûruna kavuşmazdı.
5. Ey sâkî! Bir an için zamanın gam ve dert askerine sor. Kadeh eğlence meydanında savaşçı yiğit oldu.
6. Sürahiden çıkan sesle bağırp âmin dediğine inanmayın. Kadeh, meclisimizin tadı kaçmasın diye dua ister.
7. Ey sevgili! Şarap kadehe yüce bir köle olmasaydı, mecliste sarhoş hiç ayakta durur muydu?
8. Sürahinin içinde derdi olduğundan yüreği kanla dolmuş. Kadeh; boynunu eğmiş, (içini) açar, derdini döker, ağlar.
9. Ey sâkî! Nazik mizaçlı sevgili olmasaydı, ıslak kadeh dudağının kırmızılığında renk alıp düşmezdi.
10. Feleğin elinden yüreği kanlı bir şekilde sohbet için dolaşır. Gerçek budur ki ey Atâ, kadeh benim gibi bir âşığa benzer.

118. Zātī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Sākīyā k̄albe şafā virdi k̄adeḥ
K̄almadı k̄atrece devrinde k̄adeḥ
2. Bezm-i ‘ışkuñda sebū geçdi diyü
K̄ulp dağdı feleke k̄avs-i k̄uzah
3. Göñlümüz ey gül-i ter devründe
Açılup gonce gibi oldı feraḥ
4. Gün yüzüñ ḥaḥ bu ki Nūr āyetidür
Bu ḥadıṣ ey gözi bīmār eşahḥ
5. **Zātī** vaşf itdüğ için ‘arīzuñı
Şu ‘arā içre didiler emlah

119. Ḥafī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Olmadı görmeyeli sen şehe ben bende feraḥ
Ġam-ı hicrān k̄omadı zerre [k̄adar] bende feraḥ
2. ‘Arz k̄ıl la‘l-i şeker-bāruñı kim t̄ūtī-i cān
Ola güftāra gelüp bu k̄afes-i tende feraḥ
3. Söylesün gül yüzüñ evşāfin açup gonce-dehen
Eylesün bülbül-i şūrīde gülşende feraḥ
4. Gerçi ğam olduğı gönülde feraḥ olmaz anuñ
Ġam-ı zülfiyle olur bu dil-i efgende feraḥ

118/G. 100 D.

1b feraḥ: k̄adeḥ M; 2a ‘ışkuñda: mihründe D; 2b k̄uzah: k̄adeḥ M, dağdı: doğdı M.

119

1b kadar: k̄adeḥ M.

118. Zâtî

1. Ey sâkî, kadeh kalbe sefa verdi. Kadeh dönüşünde bir damla bile kalmadı.
2. Senin aşk meclisinde şarap kabı geçti diye gökkuşağı feleğe kulp taktı.
3. Gönlümüz taze gül devrinde gonca gibi açılıp ferahladı.
4. Gerçek bu ki güneşe benzeyen yüzün Nûr ayetidir. Ey gözü hasta olan sevgili, bu hadis gerçek hadistir.
5. Zâtî yanağının niteliğini anlattığı için şairler arasında en güzeldir, dediler.

119. Hâfî

1. Benim gibi bir kul senin gibi sevgiliyi görene kadar ferahlamadı. Ayrılığının gamı bende zerre kadar ferahlık bırakmadı.
2. Şeker saçan dudağını sun ki gönül kuşu dile gelip bu ten kafeste ferahlasın.
3. Goncaya benzeyen ağzın açılıp gül yüzünün vasıflarını söylesin. Âşık bülbül gül bahçesinde ferahlasın.
4. Her ne kadar gamlı gönülde ferahlık olmazsa da bu yıkılmış gönülde saçının gamıyla ferahlık olur.

5. Bende ğam-gīn dil ışiginde anuñ şād belī
Kişi ğurbetde melūl olur u meskende feraḥ
6. Dil ḥaṭṭınuñ geldigine ey şāh sevindügi bu kim
Ki itḳ-nāmesi yazılrsa olur bende feraḥ
7. Naḫmuñ ki nice müferriḥ demesünler ki **Ḥafi**
Oḳuduğınca olur şı‘rin ki ḥānende feraḥ

120

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

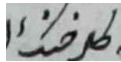
- [27a] Bādiye-i [...] aḫup oldu çün ol cānān ḳadeḥ⁵⁷
Cān-ı ‘uṣṣāḳı yine ḳıldı bugün devrān ḳadeḥ

121. [Zemīnī]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Geḫ ḳadeḥden sāḳiyā ṭoldur şafā mey şun bize
Tā ki ola devr içinde ol şafādan cān feraḥ
2. Diller aldıkça nola şād olsa ol şāh-ı cihān
Memleket fetḥ eyleyicek çün olur sultān feraḥ
3. Ḥurrem olsa dil nola gördükçe tīrūñ sīneye
Āşinā görse olur ğurbetde çün yārān feraḥ
4. Bezm-i ğülşende dem-ā-dem sāğar-ı la‘līn dutar
Ṭañ mı ey ğonce olursa her ğül-i ḥandān feraḥ
5. Ğuşsa-i bezm-i nigār olmış naşībüm çün ezel
Ğam degüldür ey **Zemīnī** olmasam bir ān feraḥ

⁵⁷ Vezin kusurludur.

5. Evet, bendeki gamlı gönül onun eşiğinde sevinçlidir. Kişi gurbette usanmış, evde ferah olur.
6. Ey sevgili! Bu gönül yazısının geldiğine kim sevinir? Azâdetme kâğıdı yazılsa bende ferahlama olur.
7. Hafî, şiirin için birçok ferahlayan, şiirini okuyucu okudukça ferahlar, demesinler.

120

1. Sevgili içkiye gül yanağını açıp kadeh gibi oldu. Âşıkların canı yine bugünü kadeh zamanı kıldı.

121. Zemîni

1. Ey sâkî! Bırak kadehi, dünyada o sefadan ruh ferahlayana kadar sefa doldur, bize içki sun.
2. O cihan padişahı gönülleri fethedince sevinse ne olur? Sultandır o, ancak memleket fethedince sevinir.
3. Senin okunu yüreğinde gördükten sonra gönül sevinse ne olur? Sevgili gurbette tanıdık görünce sevinir.
4. Gül bahçesinin meclisinde sık sık kırmızı kadeh tutar. Ey goncaya benzeyen sevgili, her gülen gül sevinse şaşılır mı?
5. Sevgili meclisinin kederi geçmişten beri benim nasibim olmuş. Ey Zemîni! Bir an sevinmesem de (bu bana) gam değildir.

122. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gül yüzinde itdügince verd-i ḥandānum feraḥ
Gülşen-i 'ışk içre olur bülbül-i cānum feraḥ
2. Şād ü ḥandān u feraḥ ğam-ḥāneme virsün şeref
Maḳdeminden eylesün ḳalb-i perīşānum feraḥ
3. Her günüm 'id-i şerīf ola şebüm ḳadr ü berāt
Külbe-i aḥzānuma olursa mihmānum feraḥ
4. Ol feraḥdan ğonce-veş çāk-i girībān eyleyem
Virse ben ğam-ġinine murġ-ı hoş-elḥānum feraḥ
5. Ben faḳīri itdi **Zātī** pādişāh-ı mülk-i nazm
İtmesün mi oḳuyan maḥzūnı dīvānum feraḥ

123. Celīlī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşıḳı ol la'l-i nāb ider feraḥ
Dil-i perīşānı şarāb ider feraḥ
 2. Göñlümi ol ḥaṭṭ u ol 'arız açar
Merdümi sebz ile āb ider feraḥ
 3. Nālişümden zevḳ iderler cān-ı dil
Meclisi çeng ü rebāb ider feraḥ
- [27b] Ol leb-i ḥandān ḳılur ḥurrem beni
Müflisi la'l-i müzāb ider feraḥ

122/G. 101 D.

1a yüzinde: yüzün 'arz D; 3a ü: -M; 4b virse: dirse D; 5a pādişāh-ı: 'ışk şāh-ı D.

123/G. 66 D.

2b ile: vü D; 3a cān-ı: cān u D; 7b āfītāb: āftāb D.

122. Zâtî

1. Gül yüzünde gülen gülün sevindikçe can bülbülüm aşk bahçesinde sevinir.
2. Sevinç, neşe ve ferahlık keder evime şeref versin. Perişan kalbim dönüp gelmesinden sevsinsin.
3. Keder evime neşe misafir olursa her günüm mübarek bayram, gecem de Kadir ve Berât gecesi olsun.
4. Benim gibi hüznü birine bülbülüm neşe verse sevinçten gonca gibi yakamı parçalarım.
5. Şiir mülkünün padişahı ben fakiri Zâtî yaptı. Divânımı okuyanın hüznünü sevince çevirmesin mi?

123. Celîlî

1. Âşığı sevgilinin saf dudağı, perişan gönlü de şarap sevindirir.
2. O ayva tüyleri ve yanak gönlümü açar. İnsanı yeşillikle su ferahlatır.
3. İnleyişimden gönülden zevk alırlar. Meclisi saz ve kemânçe neşelendirir.
4. O gülen dudak beni sevidirir. Züğürdü şaraba benzeyen dudak sevindirir.

5. Telh 'ıyş olsun firāqumda dimiş
Cānı ol şīrīn-cevāb ider feraḥ
6. Kūyuñ itinden şayar kendüyi dil
Bu gedāyı ol ḥisāb ider feraḥ
7. Ḥoş-dil iderseñ **Celīlī**'yi nola
Zerresin çün āfitāb ider feraḥ

124. Faķīrī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ğālibā la'lūñden irse kūt-i rūḥ
Tevbe itmezdi mey-i nāba naşūḥ
2. Ebr zūlfūñ ḥasretiyle uşta ben
Ger kopardmazsa gözüm tūfān-ı Nūḥ
3. Muşḥaf-ı ḥaddūñe zūlfūñ kaydı şaḥḥ
Metn-i ḥüsnūñe ḥaṭuñ düşmiş şürūḥ
4. Ten ḥişārı kayd-ı bend-i cān idi
Ḥamdulillāḥ irdi tīgüñden fütūḥ
5. Rūşen olmazdı sarāy-ı göñlümüñ
Ey **Faķīrī** olmasa cām-ı şabūḥ

125. Ḥafī

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Yine baḥr oldu bāde mevc urur rāḥ
Ḳadeḥ zevraḥ olupdur sāķi mellāḥ
2. Riyā' vü zerķi ḳo zāhid müdām iç
Ki zerķ ile kimesne olmaz iflāḥ

5. Ayrılığında yeme içme acı olsun, demiş. Âşığı o cevabı tatlı olan sevgili sevindirir.
6. Gönül kendini senin mahallenin köpeğinden sayar. Bu dilenciye o hesap sevindirir.
7. Celîlî, güzel söylesen ne olur? Zerresini güneş gibi ferahlatır, aydınlatır.

124. Faķiri

1. Galiba nasihatçı, ruhun gıdasına dudağından ulaşırsa saf içkiye tevbe etmezdi.
2. İşte ben, bulut saçının hasretiyle gözüm Nuh Tufanı'nı koparır.
3. Saçın yanak kitabına doğrudur kaydı düşmüş. Yüzün güzellik metnine şerh düşmüş.
4. Ten duvarı ruhun tutsağıydı. Çok şükür zafer kılıcından ulaştı.
5. Ey Fakîrî! Sabah içilen içki kadehi olmasa gönül sarayım aydınlanmazdı.

125. Hafi

1. Şarap yine deniz oldu, dalga vurur. Kadeh sandal, sâkî gemici olur.
2. Sofu, riyâ ve ikiyüzlülüğü bırak, devamlı iç ki mavi cübbe ile kimse iyi olmaz.

3. Dimāguñ şūfiyā varmış fesāda
Şarāb-ı nāb ile it anı ıslāh
 4. Mu‘aţţal kıldı ğam göñlüm sarayın
Taқaddühdür bilürsüñ aña miftāh
 5. Şabāh oldı çü sākī şun şabūhı
Ki oldur rāhat-ı cān küt-ı ervāh
- [28a] Maқām idin **Hafī** mey-hāne küncin
Ki her bābı saña feth ide Fettāh

126. Necātī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Gözüñ harīm-i cemālünde қan ider güstāh
Belī hemīşe olur mest-i bī-ḡaber güstāh
2. Serīr-i hüsne geçürdüñ bu deñlü yüz virdüñ
‘Aceb mi ger ola zülf-i zibāde-ser güstāh
3. Şürāhī қan ile doldurdı sāġaruñ içini
Ki dem-be-dem leb-i yāri niçün öper güstāh
4. Niçün yabānda қala Ka‘be gibi her maḡbüb
Piyāle gibi el üzre tutıla her güstāh
5. ‘Aceb degül şanemā türk içinde қopmışdur
Şaçuña beñzemedede olsa misk-i ter güstāh
6. Kim ola eyleye saña yavuz nazar çebebi
Ki kimsene güneşe idimez nazar güstāh
7. Meşel durur bu ki göz görmeye yüz utanmaz
Necātī'yā ne ‘aceb nergis ola ger güstāh

126/G. 44 D.

2b zibāda: ziyāde D; 3a içini: için M; 4a maḡbüb: maḡcüb D; 5b şaçuña: ḡaţuña D; misk: müşğ D; 7a görmeye: görmese D.

3. Ey sofû, senin kafan fesada uğramış. Sen onu saf şarapla düzelt.
4. Benim gönül sarayımı gam yıktı, kapattı. Bilirsin ki onun anahtarı kadeh tokuşturmadır.
5. Ey sâkî, sabah oldu, sabah içkisini sun ki ruhların gıdası, gönül rahatı odur.
6. Ey Hafî, meyhâne köşesini tut ki Allah (Fettâh ismi ile) sana her kapıyı açsın.

126. Necâtî

1. Küstah gözün güzellik haremde cinayet işler. Evet, daima habersiz sarhoş küstah olur.
2. Bu kadar yüz verdin, güzellik tahtına çıkardın. Güzel saça sahip olan başın küstah olsa şaşılır mı?
3. Küstah sevgilinin dudağını ara sıra niçin öper ki? Sürahi kadehin içini kan ile doldurdu.
4. Her sevgili Kâbe gibi niçin uzak yerededir? Her küstah kadeh gibi el üstünde tutulsun.
5. Ey put gibi güzel sevgili! Taze koku senin saçına benzemek için küstah olsa şaşılmaz. Çünkü güzeller içinde meydana çıkmıştır.
6. Efendi, kimse güneşe (bile) küstahça bakamazken sana kim kötü bakabilir?
7. Bu bilinen bir sözdür; göz görmeyince yüz utanmaz. Ey Necâtî! O küstah sevgili sana güzel gözlü olsun.

127. İshâk

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Benefşe zülfüne karşı boyun eger güstâh
Ne hûb hem-dem idi olmasa eger güstâh
2. Ezildi leblerüne diyü aşdılar şekeri
Gör âhir eyledi bu yolda terk-i ser güstâh
3. Raķîbi sür haremünden revâ mıdur ki ola
Nedîm-i hâzret-i 'izzet-me'âb her güstâh
4. Kimini alsa vü kimin virse neydi erre-şifat
Hemîşe tîşe gibi kendüye çeker güstâh
5. Şabâh yine varam gibi pîr-i mey-kedeye
Peder ki yüz vire olsa ne var püser güstâh
6. Miyân-ı yâri kenâr eylemek ümîdi ile
Kemer gibi tolaşur kucmağa meger güstâh

128. [Celîlî]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [28b] Hâletî yok büse düşnâm ile
Nuql şekker neyler olsa câm telh
2. Şabr kıl hicrân belâsına gönül
Kim olur dârû-yı dürd-âşâm telh
 3. Oldı tîgüñ vaşlda nâ-hoş k'olur
Mîve-i şîrîn bî-hengâm telh

127/G.22 D.

Divanda yer alan 7. beyit eksiktir.
6b meger: kimer D.

128/G. 68 D.

Divanda yer alan 1 ve 2. beyitler eksiktir.
1b şekker: sükker D; sâkiyi: sâkî-i M.

127. İshāk

1. Küstah senin menekşeye benzeyen saçına boyun eğer. Eğer küstah olmasa ne güzel arkadaştı.
2. Dudaklarına yaltaklandı diye şekeri astılar. Küstah bu yola nasıl başını vermiştir, gör.
3. Rakibi hareminden kov ki değerli yüce padişahın huzuruna her küstah uygun mudur?
4. Destere kimini alsa kimini verse, küstah daima balta gibi kendine çeker.
5. Sabah meyhaneciye uğrasam iyi olur. Baba çok yüz verirse çocuk da küstah olur.
6. Küstah (rakip), sevgilinin belini sarıp kucaklamak ümidiyle kemer gibi dolanır.

128. Celîlî

1. Sövdükten sonra senin öpücüğünün bir anlamı yok. Kadeh acı olduktan sonra şeker gibi tatlı meze ne yapsın?
2. Ey gönül, şarap tortusunu içenlere verilen ilaç nasıl acı ise ayrılık belasına sabretmek de acıdır.
3. Senin kılıç gibi keskin bakışın kavuşma zamanında hoş olmaz. Tatlı meyve mevsimsiz acı olur.

4. Būseden kıatsa nebāt ol ğonce-leb
Hergiz olmaz bāde-i gül-fām telḥ
5. Zehr-i ğamdan kıldı cām-ı 'ıyşımı
Ey **Celīlī** sākıyi eyyām telḥ

129. Mesīḥī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Hāşā ki ola ḥāl ile ol la'l-i nāb telḥ
Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş-āb telḥ
2. Mey la'l-i yāre degdüğini dimeñüz gelür
Cān acısı gibi bize uşbu cevāb-ı telḥ
3. Purtarmasun iğen yüzini rind-i cām-keş
Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḥ
4. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
Kim 'ālem içre mey gibi olsun her āb telḥ
5. Ey mest-i nāz kıoma **Mesīḥī** ğöyinmesün
Zirā ziyāde yanıcağ olup kebāb telḥ

130. Zātī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Nüş ideli raķīb ile dilber şarāb-ı telḥ
Allāh ki aķdı çeşme-i çeşmümden āb-ı telḥ

129/G. 30 D.

1b olmaz: -M.

130/G. 105 D.

3a zamāna: zamānla M; 3b: nābı: nāb M; 5a zebān: kelām D.

4. O goncaya benzeyen dudak öpücükten bitki katsa asla gül renkli içki acı olmaz.
5. Ey Celîlî, acı kısmet (kader) benim zevk ve sefa kadehimi gam zehrinden yaptı.

129. Mesîhî

1. Hiçbir zaman o tatlı dudak ile ben acı olmasın. Hoşaf kuru üzümle tatlı olur, acı olmaz.
2. Sevgilinin dudağına içkinin değdiğini söylemeyin. İşte bu acı cevap (söz) bize can acısı gibi gelir.
3. Kadeh tutan kalender yüzünü buruşturmasın ki şarap sevgilinin uzaktan işaret etmesiyle (bize) acı gelmez.
4. Şarap özlemiyle acı gözyaşımı öyle bir şekilde dökeyim ki âlemde her acı su şarap gibi olsun.
5. Ey nazlı sarhoş (olan güzel)! Mesîhî'yi bırakma, yanmasın. Zîrâ kebab gibi fazlasıyla yanınca acı olur.

130. Zâtî

1. Eyvah ki! Rakip ile sevgili acı şarabı içtiğinden beri, göz çeşmemden acı su aktı.

2. Devrān benüm acıtdı yine tatlu cānumı
Bez-m-i ‘adūda la‘lüne degmiş şarāb-ı telḥ
 3. Ey ḥüsrev-i zamāna dirīgā kim eyledi
Şīrīn-lebüñ firāķı baña ḵand-i nābı telḥ
 4. Būse su‘āl eyledügümce ne dadı var
Şīrīn-lebüñden irişe baña cevāb-ı telḥ
- [29a] Şīrīn-zebān **Zātī**‘yā ey şekker-zebān
Her bī-ḥalāvete uyup itme ‘itāb-ı telḥ

131. Uşūlī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Dürlü ḵazāyıla ṭolar ise fezā-yı çarḥ
Göster rızāñı böyleyimiş ‘iḵtizā-yı çarḥ
2. Ğāfil oturma cehl ile kim yutmağa seni
Ağız açup durur yine bu ejdehā-yı çarḥ
3. Dār-ı beḵāya rıḥlet imiş çāresi hemān
Oldı çün fenā üzerine binā-yı çarḥ
4. Ger taşuñ daḥi çū bugüne nevbetüñ gele
Ögütüdi cev-be-cev seni bu āsiyāb-ı çarḥ
5. Ḵabrüm degül durur görinen itti dest-i gam
Ben ḥāki çün nişāne-i tīr-i belā-yı çarḥ
6. Sen de maḵām-ı gamda ḵarār it **Uşūlī**‘yā
‘Uşşāķa çünki oldı muḥālif nevā-yı çarḥ

131/G. 13 D.

3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 3b oldı: uruldı D; 4a taşuñ daḥi çū bugüne: taş iseñ de çünki bugün D; 5b çün: -M; 6b çünki: oldı D, oldı: çünki D.

2. Zaman benim tatlı canımı yine acttı. Düşman meclisinde dudağına acı şarap değmiş.
3. Ey devrin padişahı yazık! Tatlı dudağından ayrı kalmak saf şekeri bana acı hâle getirdi.
4. Bûsenden soru sorarsam ne tadı olur ki? Tatlı dudağından beni yakan cevap ulaşsın.
5. Ey şeker dilli sevgili! Tatsızlığa uyup tatlı sözlü Zâtî'yi azarlama.

131. Uşûlî

1. Bahtın genişliği takdir edilen olaylar ile dolarsa bahtın lüzumu böyleymiş deyip rızanı göster.
2. Cahil ile oturma ki gâfil avlanma. Bu feleğin ejderhası ağzını açıp durur, yutmasın seni.
3. Çaresi hemen ahirete göçmekmiş. Çünkü felek binası yokluk üzerine oldu.
4. Bugünkü gibi değirmen taşına sıran gelsin. Bu çark değirmeni seni tek tek arpa gibi öğüttü, bitirdi.
5. Bu görünen kabrim değildir. Gam eli, felek belasının kılıç izi gibi beni toprak etti.
6. Ey Usûlî, sen de gam makamında dur. Çünkü âşıklara felek nağmesi karşı durdu.

132. Behiştî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āhumı ra'd eşkümi bārān ider her bār çarḥ
Yiridür ger zār zār iñlese ğaddār çarḥ
2. Şol kadar tökdüm gözüm yaşın ki oldı her felek
Çeşme-sār-ı eşküm ayağında bir devvār çarḥ
3. İhtiyār ile döner şanma ser-i kūyuñda gün
Yüzüñi görmiş sürürından urur nā-çār çarḥ
4. Görinen meh şanma bir şāhuñ mücevher tādıdur
Ġāfil olma ḥ'āce 'ömrüñ 'aynıdur ayyār çarḥ
5. Dūd-ı āhum murğına şeh-bāzlık göstermege
Ey **Behiştî** mäh-ı nevdan eylemiş minḳār çarḥ

133. Zātî

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

I

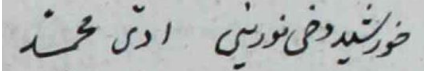
1. Dāl itdi elif ḳaddümi yine bir elif-ḳadd
2. Ebruları çekmiş bir elif üzre iki medd
- [29b] Erbāb-ı şafāya işigi Ka'be-i ma'bed
4. Ḥurşid daḫi nūrını [...] Muḥammed⁵⁸

132/G. 72 D.

1b zār: -M; 2b: çeşme-sār-ı: çeşme-sārı D; 4a mücevher: murassa' D.

133/-D.

IV/2 cellād-ı: celladı M.

58

132. Behişti

1. Her felek yükü ahımı gök gürültüsü, gözyaşımı semadan yağan bir yağmura dönüştürür. Zalim felek ağlaya ağlaya inlese yeridir.
2. O kadar gözyaşı döktüm ki her felek benim gözyaşı eşmemin ayağında dönen bir ark oldu.
3. Güneş senin mahallenin başında kendi iradesiyle döner sanma. Çaresiz felek yüzünü görmüş sevincinden döner.
4. şu görünen ayı bir padişahın mücevher tacı olduğunu zannetme. Efendi dikkatsiz olma, mrn hilekr felekle aynıdır.
5. Ey Behişti, ahımın dumanı kuşuna yiğitlik göstermek için yeni aydan (hill) gaga yapmış.

133. Zati

I

Bir elif harfi gibi uzun boylu sevgili, elife benzeyen boyumu dal harfine çevirdi. Kaşlarını elif (burun) zerinde iki medd şeklinde çekmiştir. İbadet edilen Kbe kapısı sefa ehli içindir.⁵⁹

⁵⁹ Her bentin sonunda tekrarlanan beyit okunamadığı için evrilememiştir.

II

1. 'Aşıqlara şehir o mehûñ Ka'be-i Medîne
2. Qur'ân okusa ehl-i şafâ nola yüzine
3. Yüzini Ebû-cehl görürse gire dîne
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

III

1. Yüzden o güneş ebr-i niķābını götürdi
2. Kaldı taña çün māh-ı münevver anı gördi
3. Yüzine baķan kāfiri ĩmāna getürdi
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

IV

1. Bir şāh-ı cihān oldu gönül mülkine ḥākim
2. Her lahze diler gözleri cellād-[ı] helākim
3. Şevķ ile aña ben nice cān virmeyeyin kim
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

V

1. Gül yüzünüñ içindeki ol gonce-i zanbāk
2. Māh içre elifdür didi dil gerçi muḥakķak
3. Rüşen bu ki engüş-t-i nebī itdi mihr şakķ
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

VI

1. Anuñ yoluna cānı ķodum niteki ḥallāc
2. Olsa yiridür ayakı tozı feleke tāc
3. Dirsem yaraşur bûyına anuñ şeb-i mi'rāc
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

VII

1. Eṭrāf-ı kazādan esüben şarşar-ı ḥasret
2. Kopardı benüm başuma derdā ki kıyāmet
3. **Zātı**'ye dimidür eger eylerse şefā'at
4. Hurşîd daği nûrını [...] Muḥammed

II

O aya benzeyen sevgilinin şehri âşıklara Kâbe şehridir. Sefa ehli yüzüne Kur'an okusa ne olur? Yüzünü Ebû-cehl görse dîne girer.

III

O güneş peçe bulutunu yüzden götürdü (açtı). Parlak ay onu görünce şaşırıldı kaldı. Yüzüne bakan kâfirleri îmana getirdi?

IV

Gönül evine bir cihan padişahı hâkim oldu. Her an gözleri ölüm celladı ister. Ona ben zevkle nasıl canımı vermeyeyim?

V

Gerçi gönül, kesinlikle gül yüzünün içindeki zambak goncası aydaki elifdir, dedi. Görünen bu ki peygamber parmağı güneşi ikiye ayırdı.

VI

Hallaç gibi onun yoluna canımı koydum. Ayağının tozu feleğe taç olsa yeridir. Onun kokusuna miraç gecesi yakışır desem.

VII

Kaza etrafında hasret rüzgârı eser. Ey dert, benim başıma kıyamât kopardı. Eğer şefaât eylerse Zâtî'ye dersin.

- [30a] Var mıdır yā Rabb cihānda la'l-i cānāndan lezīz
 Cāndur lezzetlü ol daḥi degül andan lezīz
2. La'l-i cānān yoluna biñ cānum olursa fedā
 Sur degüldür ol ki dirler olmaya cāndan lezīz
3. Hızır ḥaṭṭuñ anı koyup bunda tutmazdı maḳām
 La'l-i nābuñ olmasaydı āb-ı ḥayvāndan lezīz
4. Dirmişin sen 'āşıkuñ ayvası lezzetlü gelür
 Dostuyam olmaya ol sīb-i zenaḥdāndan lezīz
5. Ğamzeñ oḳlarını yaḡdur dil şafā sürsün diseñ
 Sebze-i pejmürdeye olmaya bārāndan lezīz
6. Bāḡ-ı ḥüsnüñ seyr idenler diye ey sīmīn-zekān
 Rüm'da alma olur sīb-i Şifahāndan lezīz
7. Āb-ı ḥayvānı ögerler görmedüm dadın evet
 Sezmezem kim ola ol la'l-i dürr-efşāndan lezīz

1. Devr-i ruḥuñda olsa nola la'l-i ter lezīz
 Olur güneşde turmaḡ ile gül şeker lezīz
2. Şīrīn-lebüñi senden işitsem şafā virür
 Kendü elüñle virseñ olur mīveler lezīz
3. Ḳanlu yaşumı göz ḳabaḳından çeker gönül
 Acı şarāb şevḳ-i ruḥuñla iḇer lezīz
4. Vir vaḳti ile büseñi tā kim şafā vire
 Zīrā ki mevsimünde olur her şemer lezīz
5. Eşḳ ile rüy-ı zerd virür 'āşıkuña ḥazz
 Dünyā-perest olana olur sīm ü zer lezīz

1. Ey Allah'ım! Dünyada sevgilinin dudağından daha lezzetli bir şey var mıdır? Candır lezzetli fakat o da sevgilinin dudağından daha lezzetli değildir.
2. Sevgilinin dudağı uğruna bin canım feda olursa şenlik değildir. Çünkü candan leziz bir şey yoktur, derler.
3. Saf şarabın hayat veren sudan lezzetli olmasaydı Hızr senin yüzünün yerine onu koyup makam edinmezdi.
4. Âşığın ayvası lezzetli gelir, dermişsin. Dostuyum, sevgilinin elmayı andıran çenesinden daha lezzetli olmasın.
5. Gönül sefa sürsün dersen gamzen (yan bakışının) oklarını yağdır. O dağınık yeşillik yağmurdan daha lezzetli olmasın.
6. Ey çenesi gümüş gibi olan sevgili! Senin güzellik bahçeni dolaşanlar; Rum'da elma İsfahan elmasından lezzetlidir, desinler.
7. Evet, hayat veren suyu daha doğru (bir şekilde) öveni görmedim. O inci saçan ağızdan daha lezzetlisini hissetmedim.

1. Yanağın etrafında taze dudak daha lezzetli olsa ne olur? Gül şeker güneşte durmakla lezzetlenir.
2. Tatlı dudağından çıkan sesi senden işsem (bana) sefa verir. Kendi elinle verince meyveler daha lezzetli olur.
3. Gönül kanlı gözyaşımı göz kapağından çeker. Yanağının şevkiyle acı şarap daha lezzetli içilir.
4. Bûseni zamanında ver ki sefa versin. Zîrâ her meyve mevsiminde lezzetli olur.
5. Sevgilinin gözyaşı ile altın (sararmış) yanağı senin âşığına zevk verir. Dünya heveslisi olana gümüş ve altın daha değerlidir.

136. Resmî

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Vaşf-ı lebüñ ile şî'rüm olur ser-be-ser lezîz
Kim ābı kand-i nāb-ı mükerrer ider lezîz
2. Kıaddüñ mişāli var mı durur bir nihāl kim
Şeft-ālū-yı lebüñ gibi virür şemer lezîz
- [30b] Şîrîn degül mi şüh gözüñ la'lüñ ile kim
Bādāmı kanda yisem ider kand-i ter lezîz
4. Ehl-i niyāza nāzuñı az etme luţf kıl
Kim nāz-ı nāzenin olur ey şive-ger lezîz
5. Şîrîn-lebüñe ben nice cān virmeyem k'olur
Cān-ı 'azîz kişiye ey sîm-ber lezîz
6. Yaşum görüp yüzüme niçün bakmaya habîb
'Alemdede kadr ile hod olur sîm ü zer lezîz
7. Zülfî gibi beyān-ı dehānın uzatma kim
Resmî haber bilürsin olur muhtaşar lezîz

137. Resmî

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

1. Hürevā şîrîn-lebüñ gibi kanı şeker lezîz
Yā kanı rengin sözüñ mānendi bir gevher lezîz

136/G. 1458 PB.

2b virür: vire M; 3b yisem: ise PB; 6a niçün: nice PB; 7a beyān-ı dehānın: dehānı beyānın M.

136. Resmî

1. Dudağının özelliği ile şiirim baştan başa lezzetli olur ki suyu güzelin saf iki dudağı lezzetlendirir.
2. Senin boyunun bir benzeri var mıdır? O öyle taze, düzgün bir fıdandır ki dudağının bûsesi gibi meyveye lezzet verir.
3. Arsız gözün ile dudağın şirin (tatlı) değil mi? Bademi nasıl yesem de taze şeker gibi lezzetlense?
4. Ey nazlı sevgili! Niyaz edenlere nazını eksik etme, bağışla ki nazlının nazı (daha) leziz olur.
5. Ey gümüş gibi beyaz göğüslü sevgili! Senin tatlı dudağına ben nasıl canımı vermeyeyim? Bu durum insana büyük can olur.
6. Sevgili, gözyaşımı gördüğü hâlde niçin yüzüme bakmaz? Âlemde bizzat gümüş ve altın değerli olur.
7. Ey Resmî, saç gibi ağız beyânını uzatma; sen bilirsin ki haber kısa olunca lezzetli olur.

137. Resmî

1. Ey sevgili, senin tatlı dudağın gibi lezzetli şeker nerede? Ya sözünün rengine benzer bir cevher nerede?

138. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir ğazel didüm lebüñ vaşfinda şekkerden lezīz
Hey ne şekker belki cānā āb-ı Kevşer' den lezīz
2. Kānde virseñ acı acı dilleri baña gelür
Süre-i Kevşer haķı kand-i mükerrerden lezīz
3. Tatlu tatlu nola vaşf itsem mükerrer anı ben
Kānda var 'ālemde būs-ı lā' l-i dilberden lezīz
4. Sögdügüñce sen baña ğāyet ferāhdan ağların
Ter düşem şanma gelür ol mīve-i terden lezīz
5. Vaşf-ı dendān-ı niĝārı şöyle cevher eyledüñ
Zātī' yā dünyāda nazm olmaz o cevherden lezīz

139. Hayretī

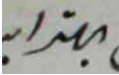
Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- [31a] Hiç sirke teşne olana āb ile bir midür
Hall eyle müşkilüm ya şarāb ile bir midür
2. Luţf eyle luţf-ı tab' uña lāyık ne ise di
Ābuñ leţāfeti ya türāb ile bir midür
 3. Tab' um ki şāhbāz-ı ma' ārif şikār ider
Ey devletüm hümāsı gurāb ile bir midür
 4. Nuţķ-ı şafā-fezām ile bir görme her sözi
Cānā huzur-ı rūha ' azāb ile bir midür

138/G. 134 D.

1a lebüñ: -M, şekkerden: sükkerden D; 1b şekker: sükker D; 5a eyledüñ: eyledüm D; 5b dünyāda: 'ālemde D.

139/G. 48 D.

2b ya: 3a şikār ider: şikārdur D; 3b ey: hey D; 4a fezām: fezā M; 4b huzur-ı: henüz M

138. Zâtî

1. Dudağının özelliğinde şekerden lezzetli bir gazel dedim. Hey âşık! Şeker ne ki belki Kevser suyundan daha lezzetlidir.
2. Acı acı gönülleri versen bana şeker gibi gelir. Kevser sûresi hakkı için güzelin iki dudağından daha lezzetlidir.
3. Onu ben tekrar tatlı tatlı özelliğini anlatsam ne olur? Âlemde sevgilinin dudağını öpmekten daha tatlı ne var?
4. Sen bana sövdükçe mutluluktan ağlarım. Küseceğimi sanma, (onun sövmesi bana) o taze meyveden daha lezzetli gelir.
5. Ey Zâtî, sevgilinin dişlerinin özelliğini şöyle değerlendirdin; dünyada o inciden daha güzel şiir yoktur.

139. Hayretî

1. Hiç susuz olana sirke ile su bir midir? Problemimi çöz, ya şarap ile bir midir?
2. Huyunun güzelliğine ne layık ise onu ihsan et. Senin suyunun hoşluğu toprak ile bir midir?
3. Yaradılışım bilgi doğanını avlar. Ey devletimin hümâ kuşu sen karga ile bir tutulur musun?
4. Her sözü gönül rahatlığının nutkuyla bir görme. Ey can! Ruh huzuru ile azap (eziyet) bir midir?

5. Ey cān ṭabībi kāfiyede bir durur velī
Hīç ḥastaya ‘itāb cevāb ile bir midür
6. Her ma‘nīsüz söz ile bu elfāz-ı ābdār
Yā āb-ı Hıẓr-ı zinde serāb ile bir midür
7. Rūşen degül mi gün gibi mihr-i cihān-tāb
Ey āfitāb-ı ḥüsn seḥāb ile bir midür
8. Yirden göge degül mi durur farkı bunlaruñ
Bu āsumānī ḳubbe ḥabāb ile bir midür
9. Çokdur ḳuşūrı sözlerümüñ gerçi **Hayretī**
Ḳaşr-ı behişt künc-i ḥarāb ile bir midür

140. Fevrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

1. Sāḳiyā devr-i cevānı ‘iṣṣ u sevdā vaḳtidür
2. Gül gibi geldi cihān gülgeşt-i şahrā vaḳtidür
3. Lāleler açıldı nūş-ı cām-ı şahbā vaḳtidür
4. Mevsim-i cūş u ḥurūş u şūr u ğavġā vaḳtidür
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaḳtidür

II

1. Sāġar-ı yāḳut ile nūş itdi lāle mül yine
2. Ḥūblar gibi ṭaġutdı kākülin sünbül yine
3. Başına gül dizdi dilber gibi şāh-ı gül yine
4. Başladı efgāna ‘āşıḳlar gibi bülbül yine
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaḳtidür

5. Ey can hekimi, kafiyyede birdir amma hiç hastaya azarlama ile güzel bir şekilde cevap verme bir midir?
6. Her anlamsız söz ile nükteli söz ya da hayat veren su ile çöl bir midir?
7. Parlak cihan güneşi gün gibi belli değil mi? Ey güzellik güneşi ile bulut bir midir?
8. Bunların farkı yerden göğe kadar değil midir? Bu sema kubbesi ile hava kabarcığı bir midir?
9. Hayretî, gerçi sözlerimin hatası çoktur. Cennet köşkü ile yıkık köşe bir midir?

140. Fevrî

I

Ey sâkî, gençlik devri, aşk ve sevda vaktidir. Cihan gül gibi geldi, çöldeki gül gezintisi vaktidir. Laler açıldı, şarap kadehinden içme vaktidir. Coşku mevsimi, telaş, gürültü ve kavga vaktidir. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

II

Lale yine yakuta benzer kadeh ile şarap içti. Sünbül yine güzeller gibi sümbül saçını dağıttı. Sevgili gül dalı gibi yine başına gül taktı. Büllbül yine âşıklar gibi inlemeye başladı. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

III

1. Gül açıldı cāyi ‘işret oldu [şahrā] bāğ u rāğ
2. Ğonce çıkdı perdeden itdi ferāğından ferāğ
- [31b] Nergis öperdi çemen bezmünde biñ zerrīn surāğ
4. Lāle-veş tañmı elimden düşmese hergiz ayag
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqtidür

IV

1. Cāyi bezme sāye şaldı yine serv-i hoş-ıhrām
2. Lāle gül şevkiyle aldı destine yākut-cām
3. Çağırup ider bülend-āvāz ile bülbul müdām
4. ‘İyş u ‘işret eyleñüz gülşende ey kavm-i kirām
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqtidür

V

1. Oldı envār-ı şüküfe ile münevver her diyār
2. Nürdan bir sāye-bāndur her dirāht-i tāb-dār
3. Karşuña el bağlayup hıdmetde kaimdür çınar
4. ‘Ömrüñi zāyi‘ geçürme ide gör bezm-i kenār
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqtidür

VI

1. Gül gibi şahñ-ı gülistān yine buldı nūr u fer
2. Bir münakkaş cāmelü maħbūba döndi her şecer
3. Ğonce gibi hırkaya çekem başuñ ey bī-başar
4. Aç gözüñ nergis gibi etrāf-ı bāğa kıl nazar
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqtidür

VII

1. Vaqt-i güldür ‘ahd-i zehrīn koñ şikest itsün gönül
2. Kendüyi bula ruħ-ı şevk ile mest itsün gönül
3. Yād-ı bezm gūşe-i bāğ-ı elest itsün gönül
4. Dūşa tura bād-veş gülgeşt-i dest itsün gönül
5. Nevbahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqtidür

III

Güller açılınca çöl, bahçe ve çimenlik yeme içme yeri oldu. Gonca açıldı, vaz geçmesini bıraktı. Nergis çimen meclisinde bin altın kadeh öperdi. Kadeh lale gibi hiçbir zaman elimden düşmese şaşılır mı? İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

IV

Güzel boylu sevgili, meclisteki yerine gölge saldı. Lâle, gül arzusuyla eline yakuttan bir kadeh aldı. Bülbül sürekli güzel sesi ile çağırıp şöyle der: Ey cömert topluluk! Gül bahçesinde yiyip içip eğleniniz. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

V

Her yer çiçek nurları ile parladı. Her parlak ağaç nurdan bir gölgeliktir. Çınar senin karşında elini bağlamış, hizmete hazırdır. Ömrünü boşa geçirme, şarap meclisinde otur. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

VI

Gül bahçesinin avlusu yine gül gibi aydınlandı. Her ağaç nakışlı elbise giyen bir sevgiliye döndü. Ey kalp gözü kör kişi, senin başını gonca gibi hırkaya çekeyim. Gözünü aç, nergis gibi bahçenin etrafına bak. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

VII

Gül vaktidir söz zehrini bırak, gönül kırılsın. Arzu yanağıyla kendini bulsun, gönül kendinden geçsin. Gönül, meclis hatrasını elest bahçesinin köşesi yapsın. Rüzgâr gibi omuzda dursun; gönül, elde dolaşan gül yapsın. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

VIII

1. Mürde gibi gitmiş iken âlemüñ nûrı ferî
2. Yine ihyâ eyledi luṭf-ı ḥudâ deşt ü derî
3. Ya'nî iş'âr eyledi aḥvâl-i rûz-ı maḥşeri
4. Ğâfil olma 'ibret al gülşenden ey dil <ber> gel beri⁶⁰
5. Nevbahâr eyyâmıdur seyr ü temâşâ vaḳtidür

IX

1. Gitdi gülşenden raḳîb ey âşinâ-yı pür-fiten
2. 'Ârız-ı cānāna gibi güldi rûy-ı yâsemen
3. Ḥaṭṭ-ı dilber-veş benefşe ile ṭolup her encümen
4. Şaḫaya gülzâra yazdı ḥaṭṭ-ı sebz ile çemen
- [32a] Nevbahâr eyyâmıdur seyr ü temâşâ vaḳtidür

X

1. Verd-i ter gibi beden bād-ı hevāya gitmedin
2. Gül gibi ḥâr-ı belâ dil-ḡonce sen çâk itmedin
3. Lâleler gibi bâḡruña dâḡ-ı melâmet yitmedin
4. Ḥ'âb-ı ḡafletden göz aç ḳabrüñde nergis bitmedin
5. Nevbahâr eyyâmıdur seyr ü temâşâ vaḳtidür

XI

1. Ğayret-i ṭür eyledi Ḥaḳ 'âlemüñ gülzârını
Yaḳdı her aḫzar şecer üstinde nâr-ı nârını
3. Ḳudretullâh'un bilem dirseñ eger esrârını
Bâḡa gel terk eyle Fevrî şimdi dünyâ-kârını
5. Nevbahâr eyyâmıdur seyr ü temâşâ vaḳtidür

⁶⁰ Vezin kusurludur.

VIII

Dünyanın nuru ve ışığı ölü gibi gitmişken yine Allah'ın lutfu dünyayı canlandırdı. Yani mahşer günün hâllerini gösterdi. Ey gönül, dikkatsiz olma, gel buraya da gül bahçesinden ders al. İlk bahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

IX

Ey fitne dolu dostlar, gül bahçesinden rakip gitti. Sevgilinin yanağına yasemin yüzlü gibi güldü. Her meclis sevgilinin ayva tüyü gibi menekşe ile doldu. Çimen, ayva tüyü ile gül bahçesinin sayfasına yazdı. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

X

Vücut taze gül gibi heves rüzgârına gitmedin. Sen gonca gönül, gül gibi bela dikenini yırtmadın. Göğsüne laleler gibi kınama yarası açmadın. Gaflet uykusundan gözünü aç (uyan), senin kabrinde nergis çıkmadı. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

XI

Allah senin âleminin gül bahçesini Tûr dağının kıskandığı hâle getirdi. Her yeşil ağaç üstünde ateşin ateşini yaktı. Ey Fevrî, Allah'ın kudret esrarını bilmek istiyorum dersen, dünya işlerini terk edip bahçeye gel. Dünya işlerini ter et. İlkbahar günleridir, gezip tozma vaktidir.

141. Һayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey gedā diyen baña devletlü hānum yoқ mıdur
Yoһsa ben ādem degül miyem ya cānum yoқ mıdur
2. җtatum dūnyā senüñdür yā benüm de dūnyede
Çaқ bütün dūnyā deger bir yār-ı cānum yoқ mıdur
3. Pīr-i çarһuñ җtatum şems-i cihān-efrūzı var
Yā benüm Aһmed' üm gibi bir nev-cevānum yoқ mıdur
4. Oluban bed-nām-ı 'ālem gerçi yaқdum niçe dāğ
Olmadum mı şāh-ı ğam nām u nişānum yoқ mıdur
5. **Һayretī**' yem dökme gel yoқ yire қanum yerlere
Pādişāhum nola қul oldumsa қanum yoқ mıdur

142. Һayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Meclis içre būse-i cānānum almaқ yol mıdur
Öldürüp ben nā-tüvānı cānum almaқ yol mıdur
2. Қomaduñ şeytānlığı gitdün sen ey bed-һü raқıb
Yāri benden ayırup imānum almaқ yol mıdur
- [32b] Һāk-i pāyın göz göre urduñ götürdüñ ey şabā
Tütüyā-yı dīde-i giryanum almaқ yol mıdur
4. Tekye-i miһnetde alduñ cānumı ey pīr-i 'ışқ
Tecrīd abdālam benüm қurbānum almaқ yol mıdur
5. Ey kilāb-ı kūy-ı dilber size n'itdi **Һayretī**
Çığrışup her biriñüz dāmānum almaқ yol mıdur

141/G. 61 D.

2a dūnyede: dūnyāda M; 3a şems-i: şem'-i D; 5a gel: -M.

142/G. 112 D.

2a gitdün: āһir D; 2b қomaduñ: қomadın D; 3a pāyın: rāһın D.

141. Hayretî

1. Bana, ey fakir diyen saadetli hükümdarım yok mudur? Yoksa ben insan değil miyim ki benim canım yok mudur?
2. Dünyanın senin olduğunu farz edelim. Ya benim de dünyada (yırtık) bütün dünyaya değer bir sevgilim yok mudur?
3. Senin dünyanın, cihanı aydınlatan güneşi olduğunu farz edelim. Ya benim Ahmed'im gibi bir genç delikanlım yok mudur?
4. Birçok yara yaktım ise de dünyada adı kötüye çıkmış olup gam padişahı olmadım mı? Nam ve izim yok mudur?
5. Hayretî'yim ben, boş yere kanımı yerlere dökme, gel. Padişahıma kul olduysam ne olur, benim kanım yok mudur?

142. Hayretî

1. Mecliste sevgilimin busesini almak âdet midir? Benim gibi bir çaresizi öldürüp canımı almak âdet midir?
2. Ey kötü huylu rakip, şeytanlığı bırakmadın gittin. Sevgiliyi benden ayırıp imânımı almak âdet midir?
3. Ey sabah rüzgârı, ayak toprağını göz göre göre vurdun götürdün. Ağlayan gözümün sürmesini almak âdet midir?
4. Ey aşk piri, eziyet tekkesinde canımı aldın. Kendimi Allah'a adanmış bir dervişim benim kurbanımı almak âdet midir?
5. Ey sevgilinin mahallesindeki köpekler, Hayretî size ne yaptı? Her birinizin bağırıp eteğimi kapması âdet midir?

143. Hecrî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

I

1. Ol perî görünmez olaldan gözüme bir nazar
2. Oldı nâ-peydâ gönül cāndan belürmez bir haber
3. Ne hayātumdan nişān var ne vücūdumdan eşer
4. Ağlaram baht-ı siyāhumdan geceler tā seher
5. Dirliğüm dirlik degüldür bir kara gündür geçer

II

1. Nice ārām vü nice tākāt nice şabr u karar
2. Cān u dil gitmiş durur elden degül kim ihtiyār

144. [Su'ālî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey gül-i nāzük-beden kılma **Su'ālî**'yi nizār
Tā ki 'uşşāk arasında olmaya derd ile zār
2. Şabr u tākāt kalmadı gitdi bu gönlümden karar
Eyledi fūrkat beni 'ālemde şāhum şermsār
3. Dost ağlar hālüme bakup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degül[dür] bir kara gündür geçer

143/Mhs. 2 D.

Divanda yer alan III, IV, V, VI ve VII. bentler eksiktir. II. bentten 3 beyit eksiktir.
I/2 haber: eşer M; I/3 eşer: haber M; I/5 degüldür: degül M; II/2 cān u: cān-ı M.

143. Hecrî

I

O peri gibi olan sevgili gözüme görünmez olduğundan beri gönül görünmez oldu. Candan da bir haber yok. Ne hayatımdan bir iz ne de vücudumdan bir eser kaldı. Kara bahtım için sabahlara kadar ağlarım. Hayatım hayat değil, geçmekte olan bir kara gündür.

II

Birçok rahatlık, dayanma gücü, sabır ve karar can ve gönülden gitmiş. Seçim yapmak kişinin elinde değil.

144. Su'âlî

1. Ey vücudu nazik güle benzeyen sevgili, âşıklar arasında dert ile perişan olmayıncaya kadar Su'ali'yi zayıflatma.
2. Sabır ve dayanma gücü kalmadı, bu tahammül gönlümden gitti. Ey sevgilim, ayrılık beni dünyada utanılacak duruma düşürdü.
3. Benim hâlime bakıp dost ağlar, düşman güler. Hayatım hayat değil, geçmekte olan bir kara gündür.

145. H̄ayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bu fenā evde vefādan görmedi aṣlā eṣer
Bunca yaşlar yaşadı hattā ağardı çeṣm-i ter
 2. Sen gerek luṭf it gerek ḳahr eyle baña ey ṣanem
Her ne kim gelse H̄udā'dan bilürem ben ḫayr u ṣer
 3. Şaklayup tīr-i ḫavādiṣden vücūd-ı pākūñi
Yiridür ṭutsun felek ḳarṣuña ḳarḫī bir siper
 4. Ağlamaḳdan döndi bir gird-āba düṣmiṣ müya ten
Göreyin ṣimden girü nār-ı maḫabbet nem yaḳar
- [33a] **H̄ayretī** ehl-i hüner çoḳdur velī 'ayb olmasun
Görmedüm ben kimse 'aybın görmemek gibi hüner

146. Laṭfī

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

1. Ol loḳma-i nefise ṣundı kāfir raḳīb
İt deḡmiṣ aṣa döndi ḫ'ān-ı viṣāl-i dilber
2. Artuḡını cüzzāmuñ kimse yimez bilürsin
Cennet ṭa'āmı olsa bir kiṣi anı neyler
3. Ebkār-ı ḡonce gibi mestür iken vücūdı
Bir ḫār-ı ḫar-mizāca allandı ol gül-i ter

145/G. 62 D.

1a görmedi: görmedüm D, aṣlā: hergiz D; 4a müya: müy M; 5b ṣafer: hüner D.

146/G. 20 D.

1a kāfir raḳīb: raḳīb kāfir M; 2a cüzzāmuñ: bilirsin D. bilirsin: cüzzāmuñ D, 4a dirlar ki kim yimiṣüñ 'alāsını tomuz yir: ol serv-i ser-bülendden evgende pelīdün D; 4b bu nükte-i mücerreb oldı yine muḳarrer: sāye gibi revā mı hāke ide berāber D.

145. Hayretî

1. Yaşadığım bunca yıl, fâni dünyada vefadan hiçbir iz görmediği gibi sulu gözü ağardı.
2. Ey put gibi güzel olan sevgili, sen bana ister lutfet ister zulmet. Her ne başıma gelse, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğini bilirim.
3. Felek, temiz vücudunu havadis okundan koruyup senin karşında ok yayından bir siper yapsa yeridir.
4. Vücut ağlamaktan girdâba düşmüş bir kıla döndü. Bundan sonra aşk ateşinin nemi bile yaktığını görürüm.
5. Hayretî, hünerli kişiler çoktur fakat ayıp olmasın. Başkalarının ayıbını görmemek gibi bir hüner görmedim.

146. Laţîfî

1. Kafir rakip o nefis lokmasını sununca sevgilinin kavuşma sofrası köpek değmiş aşâ (yemeğe) döndü.
2. Cüzzamlının artığını kimse yemez bilirsin. Cennet yemeği olsa bile onu ne yapsınlar?
3. O taze gül, vücudu açılmamış gonca iken eşek yaratılışlı bir dikenin hilesine kandı.

4. Dirler ki kim yimişüñ 'alāsını toñuz yir
Bu nükte-i mücerreb oldı yine muqarrer
5. Miskān **Laṭīfi** dā'im karnın döger seng ile
Yār arqasında ağıyār gör kim ne 'ālem eyler

147. Celālī

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1. Çihre göre şol 'izārı kim dir ki āba beñzer
Gülzār-ı cennet içre cūy-ı gül-āba beñzer
2. Zülfinüñ arasında seyr eyledüm cemālün
Raḥleyle mescid içre Ümmü'l-Kitāba beñzer
3. Nāzük lebünde cānā tebḥāleler belürmiş
Cām-ı şarāb içinde birkaç ḥabāba beñzer
4. Gūş-ı laṭīfün üzre şol gevher-i muşaffā
Gül yaprağı ucında bir katre āba beñzer
5. Mīzān kaşuñ kurılmış mahzarda nice yüz cān
Bu 'arşa-i cemālün yevmü'l-ḥisāba beñzer
6. Tenhāca bāğa varsam baña olur cehennem
Her verd-i aḥmer ansuz nār-ı 'azāba beñzer
7. Hecr ile bu **Celālī** bir ḥālete irüpdür
Kim mevt aña nisbet bir tatlu h'āba beñzer

147/G. 73 D.

1a çihre göre: çihreñde D; 2a zülfinüñ: zülfeynüñ D; 6a tenhāca: tenhā çü D; 7b tatlu: ḥüb D.

4. Bu bilinen söz yine tekrarlandı; derler ki senin yemişin iyisini domuz yer.
5. Sevgilinin arkasında başkaları bak ki ne âlem yapar? (Bunu bilen) zavallı Latifî daima taş ile karnını döver.

147. Celâlî

1. Yüzüne bakarak şu yanağının suya benzediğini kim der? Zîrâ yanağın cennet bahçesindeki gül suyu nehrine benzer.
2. Seni saçının arasında yüzünü seyrettim. Mescit içinde rahledeki Fatihâ sûresine benzer.
3. Ey sevgili, senin nazik dudağında uçuklar belirmiş. Bu uçuklar şarap kadehi içindeki birkaç kabarcığa benzer.
4. Senin güzel kulağın üzerinde şu lekesiz inci (küpe), gül yaprağı ucunda bir damla suya benzer.
5. Düzgün kaşının huzurunda nice yüz can hazırlanmış. Bu yüzünün toprağı hesap gününe benzer.
6. Tenhaca bir bahçeye varsam bana cehennem olur. Her kırmızı renkli gül onsuz ızdırap ateşine benzer.
7. Bu ayrılık ile Celâlî (öyle) bir hâle büründü ki ölüm ona kıyasla tatlı bir uykuya benzer.

148. ‘Aṭā

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

- [33b] Bağrum firāḫ odıyla yanmış kebāba beñzer
Keyfiyyet ile şî‘rüm rengīn şarāba beñzer
2. Derdā bu eski eski yanıklar ile sīnem
Yir yir ocağı kalmış şehir-i ḥarāba beñzer
3. Destine aldugınca şemşīr-i ābdārān
Bir deste gül içinde bir kaṭre āba beñzer
4. Şīrīn-lebūnde cānā şol kara kara beñler
Teng-i şekerde ḳonmuş miskīn zübāba beñzer
5. Bu bī-vefā cihānuñ yoḫdur ‘Aṭā sebātı
Āb üzredür bināsi bir āsiyāba beñzer

149. Ḥayretī

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

1. Fāş oldu cümle sırrum yaşum aḳalı sır sır
‘Arz itdi mā-cerāmı ol ḳan olası bir bir
2. Dāğ-ı ğam-ı ruḫuñla bārān-ı eşk-i çeşmüm
Bitürdü tāze güller ḥāk-i tenümde yir yir
3. Başdan gözi yaşıdur ey zāhid ehl-i ‘ışḳuñ
Döndüren āsiyāb-ı dolāb-ı çarḫı fir fir
4. Alnuñ ruḫuñ ğam ile mihr ile māhı āhum
Berg-i ḥazān gibi ditretti yine dir dir

148/G. 2069 PB.

2a derdā: cānā PB; 3a aldugınca: aldugıyçün PB; 3b bir: yek PB; 4b miskīn: müşgīn PB.

149/G. 119 D.

1a aḳalı: çü aḳdı D; 1b mā-cerāmı: mā-cerāyı D; 4a ğam ile: ğamında D; 4b gibi: mişāli D.

148. 'Atâ

1. Yüreğim ayrılık ateşiyle yanmış kebaba benzer. Nitelik bakımından şiirimin rengi şaraba benzer.
2. Ey dert, bu eski eski yanıklar ile yüreğim yer yer ocağı sönmüş (bir) harap şehre benzer.
3. Parlak kılıcı eline aldıkça bir deste gül içinde bir damla suya benzer.
4. Ey sevgili, tatlı dudağındaki şu kara kara benler şeker çuvalına konmuş zavallı sineğe benzer.
5. Ey Atâ, bu vefasız dünyanın sebâtı yoktur. Su üzerine kurulmuş bir değirmene benzer.

149. Hayretî

1. Gözyaşım aktığından beri bütün sırrım ortaya çıktı. O kahrolası mâceramı bir bir sundu.
2. Senin yanağının verdiği hasretle çıkan yara ve gözyaşı yağmurum ten toprağımda yer yer taze güller bitirdi (çıkarttı).
3. Ey sofu, baştan beri felek dolabının değirmenini fır fır döndüren senin aşk ehlinin gözyaşıdır.
4. Ahım, senin alın ve yanağının gamı ile güneşle ayı sonbahar yaprağı gibi tir tir titretti yine.

5. Ey **Ḥayretī** cihānda ten beslemekdür işüñ
Bilmez misin ki anı āḥir bu qara yir yir

150. Ḥayretī

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1. Dil-teşneyem İlähī āb-1 zülāle irgür
Fürkat şebinde ya'nī rüz-1 vişāle irgür
2. Nār-1 celālūñ ile ḥākister olmadın ten
Dīdār ḥaqqı yā Rab nūr-1 cemāle irgür
3. Bu mihr-i cānı kırtar qoma kūsūf-1 ğamda
Maşşūd kevkebini bürc-i kemāle irgür
4. Bu dehr-i dūn elinden ḥāke berāber oldum
Qaldur elüm alup ol tāze nihāle irgür
- [34a] Zevk u şafā ile kıl bī-hüş **Ḥayretī**'yi
Gel sāki-yi maḥabbet gel bir piyāle irgür

151. Behiştī

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Cihānda 'ıyş-1 cennet şoḥbet-i yārāna hem-demdür
Muḥālif şaḥşa bir ādem qarīn olmaḥ cehennemdür
2. Egerçi 'işret ehline gerekdür vus'at-1 dünyā
Velī yār-1 münāsib olamaḥ andan muqaddemdür

150/G. 82 D.

1a āb-1: -M; 1b: şebinde: şebini M; 5a gel: ey D.

151/-D.

5. Ey Hayretî, dünyada işin yiyip içip yaşamaktır. Bilmez misin ki onu, bu son yer kara topraktır.

150. Hayretî

1. Ey Allah'ım! Gönlüm susamış, tatlı suya ulaştır. Ayrılık gecesini kavuşma gününe ulaştır.
2. Büyüklük ateşin ile toprak olmadın. Ey Allah'ım! Yüz hakkı için yüzünün nûruna eriştir.
3. Bu can güneşini kurtar, gam tutulmasında bırakma. Maksat yıldızını olgun burca eriştir.
4. Bu alçak dünya yüzünden toprakla beraber oldum. Elimi alıp kaldır o taze fidana ulaştır.
5. Hayretî'yi zevk ve sefa ile sarhoş et, gel. Aşk sunan sâkî gel de bir kadeh getir.

151. Behiştî

1. Dünyada dostlarla sohbet etmek cennetin zevkini tatmak gibidir. Buna karşılık (dostların sohbetinden zevk almayan) bir kimse ile yakın olmak da cehennem gibidir.
2. İçki içenlere dünya rahatlığı vardır. Fakat uygun sevgili olmak ondan daha değerlidir.

3. Qarın-i yâr-ı şâhib-dil ne añlar tîğ-i ğurbetden
Ki anuñ hüsni-i ahlâkı dil-i mecrûha merhemdür
4. Şol iki yâre billâh hasedden âdem ölmez mi
Ki yanlarında ayrılmaq hemân güyâ ki mâtemdür
5. Ğulâm-ı hüsni-i ahlâkına ol yâr-i kerîmuñ kim
Anuñ yârân ile ‘ahdî **Behiştî** gibi muhkemdür

152. Zâtî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1. Binâ-yı devlet-i hüsne tañanmaz şol ki dâñadur
Begüm nice ‘imâretler harâb oldu bu dünyâdur
2. Mürekkeb olsa deryâlar yazılmaz yaşumuñ vaşfi
Benüm iki gözüm qâbil degüldür şerha deryâdur
3. Halîlüm ni‘metuñ haqqı ğam-ı la‘lün yimek her dem
Eger kim illere müşkil gelürse baña halvâdur
4. Nola ‘aynuñla kadduñ zülfuñ aĝzuñ gözlesem dâyim
Benüm çok sevdüğüm men‘ eyleme ‘âlem temâşâdur
5. ‘Aceb mi adı çıksa halk içinde **Zâtî**‘yâ anuñ
Senüñ eş‘ârüñuñ her beyti bir ğarrâ mu‘ammâdur

152/G. 257 D.

5a adı çıksa halk içinde: halk içinde adı çıksa D.

3. Sevgilisine yakın olan gönül gurbet kılıcından ne anlar ki onun güzel ahlâkı yaralı gönle merhemdir.
4. Allah'a yemin olsun ki şu iki sevgili için kıskançlıktan insan ölmez mi? Hemen yanlarından ayrılmak sanki mâtemdir.
5. Cömert sevgilinin güzel ahlakının kölesine Behiştî gibi dostları da sağlam bir şekilde bağlanmıştır.

152. Zâtî

1. Şu âlim ki güzellik saadetinin yapısına dayanmaz. Beyim burası dünyadır, burda birçok beylik yıkıldı.
2. Gözyaşımın vasfı mürekkep olsa bile denizler yazılamaz. Benim iki gözüm onu anlatmaya yeterli değildir çünkü o denizdir.
3. Sevgilim, nimetin hakkı her an dudağımın kederini yemektir. Eğer ki yabancılara zor gelirse bana helvâ gibi gelir.
4. Gözünle boyunu, saçını, ağzını daima görsem ne olur? A benim çok sevdiğim, bunları bana yasaklama âlem seyir yeridir.
5. Ey Zâtî, senin şiirlerinin her beyti güzel bir bilmece olduğundan halk içinde adı çıksa buna şaşılmaz.

153. Һayretī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Memi'nüñ dil qadīmī çakeridür
İşigi kelbidür hāk-i deridür
2. Düşelden bend-i zülfine Memi'nüñ
Cihān dilberlerinden dil berīdür
- [34b] Otursa nāz ile şeh-bāz-ı vahşī
Yürise luḫ ile kebk-i derīdür
4. Naẓīrin görmemişdür daḫi gözler
Begüm ādem degüldür ol perīdür
5. Kaçan söz söylese biñ şīve ile
Eridür yüregüm yağın eridür
6. Hemān bu ğurbet ilde yādigārum
Kulağumda sözi gevherleridür
7. Yir idinmedügümçün āsitānuñ
Beni it gibi öldürseñ yeridür
8. Tarīk-i 'ışk içinde Һayretī'yi
Begüm hālince görseñ yol eridür
9. Nedāmet erlerinüñ başı buğı
Deliler ḫaylınuñ ser-defteridür

153/G. 100 D.

Divanda yer alan 3 ve 6. beyitler eksiktir.

5a söylese: söyle M; 6a yādigārum: yādigārı D; 7a āsitānuñ: āsitānın M; 8a Һayretī'yi: Һayretī'de M; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 4 ve 5. beyitler takdim-tehirli D; 5 ve 7. beyitler takdim-tehirli D; 6 ve 8. beyitler takdim-tehirli D; 7 ve 9. beyitler takdim-tehirli D; 8 ve 10. beyitler takdim-tehirli D; 9 ve 11. beyitler takdim-tehirli D.

153. ayret

1. Gönül Memi'nn çok eski kölesidir. Gönül onun eşiğinin köpeği, ayağının tozudur.
2. Memi'nn sa zincirine dstğmden beri gönül, dünya sevgililerinden kurtulmuştur.
3. Naz ile otursa vahşi doğandır, güzel ile yrse kır kekliğidir.
4. (Bu) gözler benzerini görmemiştir; beyim o insan değildir, peridir.
5. Ne zaman bin naz ile söz söylese yüreğimin yağını eritir.
6. Hemen bu gurbet yerde hatırladığım kulağımdaki inci gibi sözleridir.
7. Senin derghında yer edinmediğim için beni köpek gibi ldrsen yeridir
8. Beyim Hayret'yi aşk yolunda görsen, hli yol adamı gibidir.
9. Pişmanlık askerlerinin başkomutanı deliler zümresinin nde gelenidir.

154. Һayretī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Memi'nüñ dil 'aceb āvāresidür
Ölümlü hastası bī-çāresidür
2. Oñulmasun gerekmez dilde zaħmum
K'anuñ şemşīr-i 'ışkı yarasıdur
3. Cihānda қabza-i қavs-i murādum
Memi'nüñ iki қаşı arasıdur
4. Nice sevmeyeyin cān u gönülden
Yürekler vaşlası cān pāresidür
5. Ağarmışdur şakalı **Һayretī**'nüñ
Tārīkuñ eski yüzı қarasıdur

155. Һayretī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Memī'nüñ dil қadīmī bendesidür
Ayakda қalmıŝı efgendesidür
2. Beni vīrān iden düzdīde geh gāh
Baқup bir göz ucıylа һandesidür
[35a] Bu gönlüm һānesini rüşen iden
Çerāğ-ı 'ārız-ı tābendesidür
4. Қızarsa таñ mı beñzi āfītābuñ
Cemāli ayınuñ şermendesidür
5. Sürūd-ı 'ıŝkı diñleñ **Һayretī**'den
Bu bezmüñ ol da bir güyendesidür

154/G. 101

2a, gerekmez: қо gitsün D.

155/G.102 D.

154. ayret

1. Gönül, Memi'nn serserisi, ölümlü hastası, acizidir.
2. Onun ak kılıcının yarası olduğu için gönül yaram kapanmasın, gerekmez.
3. Dünyada avcumumdaki istek yayım Memi'nn iki kaı arasındadır.
4. Yürekler kavuşması can parçasıdır; nasıl candan, gönülden sevmeyeyim.
5. Hayret'nin sakalı beyazlamıtır. Ama o senin yolunun eski yüz karasıdır.

155. ayret

1. Gönül Memi'nn eski kölesidir, ayakta duran zavallısıdır.
2. Beni yıkan Şey ara sıra bir göz ucuyla bakıp gülümsemesinin çalınmış olmasıdır.
3. Bu gönül evimi aydınlatan parlayan yanağın kandilidir.
4. Benzi güneş gibi olan sevgilinin kızarmasına Şaşırma. Ay gibi güzel olan yüzü utancından kızarmıtır.
5. Hayret'den ak Őarkısı dinle, o da bu meclisin bir syleyicisidir.

156. Һayretī

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Bahār iriṣdi cām içmek gerekdür
Şarāb-ı lāle-fām içmek gerekdür
2. Geçüp aĝ u қarasından cihānuñ
Oturup şubḥ u şām içmek gerekdür
3. Hele eksüklünüñ añladuĝı bu
Bu eyyāmı tamām içmek gerekdür
4. Dilerseñ kim olasin ğamdan āzād
Müdām içmek müdām içmek gerekdür
5. Bu günlerde hemişe Һayretī-vār
Olup rüsvā-yı ʿām içmek gerekdür

157. Һayretī

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nevbahār oldı göñül şöḥbet-i şahbā demidür
Yaʿnī gül mevsimidür cām-ı muşaffā demidür
2. Oldı iḥyā қamu emvāt-ı nebātāt-ı cihān
Nefes-i bād-ı şabā şanki Mesīḥā demidür
3. Таĝıdup yār ruḥı üstine sünbüllerini
Didi eyyām-ı bahār irdi vü sevdā demidür
4. Baḥr-ı ʿıṣқа şalalum fülk-i dili nolsa gerek
Nevbahār oldı sefer mevsimi deryā demidür

156/G. 90 D.

1b lāle-fām: laʿl-fām D; 2b u: -M.

157/G. 72 D.

3b irdi: oldı D; 6b dīve: dīde M, anlar: şunlar D.

156. ayret

1. Bahar geldi, şarap içmek gerekir. Lale renkli arab içmek gerekir.
2. Dünyanın iyisi kötüsünden geçip, oturup sabah akam içmek gerekir.
3. Hele bu cizin anladğ; bu mevsimi içerek geçirmek gerektiğidir.
4. Sen gamdan kurtulmayı dilerseñ devamlı içmek, devamlı içmek gerekir.
5. Bu günlerde daima Hayret gibi rezil olup yıllarca içmek gerekir.

157. ayret

1. Ey gönül, ilkbahar geldi, içki sohbeti vaktidir. Yani gl mevsimidir, saf şarap vaktidir.
2. Bütün dünya bitkisinin ölüleri canlandı. Ey Mesh, sanki sabah rzgrnn nefesinin vaktidir.
3. Sevgilinin yanağ üstündeki smble benzer saçlarını dağıtıp, bahar günleri geldi ve sevda vaktidir, dedi.
4. Gönül sandaln ak denizine salsak ne olur? Yolculuk mevsimi ilkbahardır, denize açılma vaktidir.

5. Seyr ider gülşeni boyun kulağ açmış güller
Gel gel ey bülbül-i şeydâ ki temâşâ demidür
 6. Vâ'izi diñleme 'ıyş eyle perî-rûlar ile
Dîve aldanmadı anlar ki zarîf âdemîdür
- [35b] **Ĥayretî** mevsimidür gûşe-i ġamdan çıka gör
'Âlem-i 'ıyş u şafâ gülşen ü şahrâ demidür

158. Ĥayretî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Leb midür bu sâkiyâ yâ cām-ı bezm-ārâ mıdur
Söz midür bu bilmezem yâ rāh-ı rûh-efzâ mıdur
2. Dökülür şalınduğınca şîvelerden mîveler
Naĥl-i dil-keş mi bu yâ Rab yâ kad-i bālâ mıdur
3. Dostum maqşûduñ öldürmek midür 'aşıkları
Yoĥsa ĥüsnüñ muqtezâsı nâz u istiğnâ mıdur
4. Mâtemüñ mi var nedür eksük degül nâlişlerüñ
Yâ senüñ ey dil sürüduñ âh u vâveylâ mıdur
5. Men' idersin vech-i zîbâdan beni ey müttakî
Aĥsen-i taqvîme inkâr eylemek taqvâ mıdur
6. Kâra mıdur görinen başında şeyĥüñ ey 'aceb
Bilmezem yâ bir muĥaşşılsuz qurı sevdâ mıdur
7. Her sözüñ cân gûşına bir gevher-i yekdânedür
Bilmezem ey **Ĥayretî** gönlüñ senüñ deryâ mıdur

159/G. 67 D.

5a beni: bizi D, müttakî: müdde'î M; 6a başında: başındaki D. ey: -D.

5. Ey divâne bülbül! Boyun gül bahçesini dolaşır, güller de kulak açmış (seni dinlemekte); gel, gel ki gezinti vaktidir.
6. Nasihat edeni dinleme, peri yüzlü sevgililerle ye iç. Dev yaratıklı kimselere aldanmadı çünkü onlar nazik insandır.
7. Ey Hayretî! Tam zamanıdır, gam köşesinden çık da gör; zevk ve eğlence âlemi, gül bahçesi ve çöl vaktidir.

158. H̄ayretî

1. Ey sâkî, meclisi süsleyen kadeh sevgilinin dudağı mıdır? Ya ruha tazelik veren şarap söz müdür bilmem.
2. Salındıkça nazlılardan meyveler dökülür. Ey Allah'ım! Ya bu cazibeli boy mu ya da yüce boy mudur?
3. Sevgilim, maksadın âşıkları öldürmek midir? Yoksa güzelliğinin gereği naz ve gönül tokluğu mudur?
4. Ey gönül, matem mi var, inleyişlerinin eksik olmaması nedendir? Ya senin şarkın ah ve feryat mıdır?
5. Ey takva sahibi, beni güzel yüzünden yasaklarsın. En güzel olana inkâr etmek takvâ mıdır?
6. Senin şeyhin başında görünen kara (sevda) mıdır? Bilmem ki netice vermeyen kuru sevda, sevda mıdır?
7. Ey Hayretî, senin her sözün can kulağına eşi benzeri olmayan bir incidir. Bilmem ki senin gönlün deniz midir?

159. Kemālpāšāzāde

Mef'ūlü Fā'ilātu Mefā'ilü Fā'ilün

1. Mīm dehānı ne idügi zāhir degül midür
Mülk-i 'ādemde menzil-i āhır degül midür
2. Çeşmüñ hayāline düşeli uyhu görmedüm
Gözden uğarlar uyhuyu sāhir degil midür
3. Hüsnuñ gedāsına niçün itmez nazar gözüñ
Bu ol 'imāret üstine nāzır degül midür
4. Cem' olduğıñ bizümle niçün istemez raqīb
Kim haşre kıyıl olmasa kâfir degül midür
5. Naqş-ı hayāle gāib iken dīdeden göñül
Ne yirde isteseñ yine hāzır degül midür

160. Hayretī

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- [36a] 'Aceb 'ālemde bu gavgā nedendür
Bu hāy u hūy bu eyvā nedendür
2. Başında şūfinüñ kara 'imāme
Benüm başumda bu sevdā nedendür
 3. Gözümde āb u göñlümde bu āteş
Yanar hīç bilmezem ammā nedendür

160/G.90 D.

161/K. 17 D.

3a bu: pür D; 16a pelās-ı: pelās M; 19a Nesīmī: -M; 22b lü'lü' ü lālā: lü'lü'-yi lālā D; 23a ya: yine M; 28a Hayretī'yi: Hayretī M; 28b aşlını: aşlı M; 16 ve 18. beyitler takdim-tehirli D; 17 ve 19. beyitler takdim-tehirli D; 18 ve 20. beyitler takdim-tehirli D; 19 ve 21. beyitler takdim-tehirli D; 20 ve 22. beyitler takdim-tehirli D; 21 ve 23. beyitler takdim-tehirli D; 22 ve 24. beyitler takdim-tehirli D; 23 ve 25. beyitler takdim-tehirli D; 24 ve 27. beyitler takdim-tehirli D; 25 ve 26. beyitler takdim-tehirli D; 26 ve 28. beyitler takdim-tehirli D; 27 ve 29. beyitler takdim-tehirli D; 28 ve 30. beyitler takdim-tehirli D.

159. Kemālpāşāzāde

1. O küçük ağzının nasıl olduğu gözüküyor mu? Dünya da son yer değil midir?
2. Gözünün hâyalini kuralı gözüme uyku girmede. Gözden uykuyu çalan büyücü değil midir?
3. Güzelliğinin kölesine gözün niçin bakmaz. Bu o mimari eseri denetleyen değil midir?
4. Rakip bizimle toplanmanı niçin istemez? Kıyamet gününe razı olmayan kâfir değil midir?
5. Gönül, hayâlin süsünü gözden kaybetmişken; sen nerede istersen gönül orada hazır değil midir?

160. Hâyetî

1. Acaba dünyada bu kavga, bu bağırma, eyvah ve vah nedendir?
2. Sofunun başında siyah sarık, benim başımda bu sevda nedendir?
3. Gözümdeki yaşın ve gönlümde yanan bu ateşin sebebi nedir, hiç bilmiyorum.

4. Benüm gönülüm neden nerm oldı çün mūm
Senüñ gönülün ‘aceb hārā nedendür
5. Gözüñ ādemler öldürür tudağun
İder ölmüşleri ihyā nedendür
6. Ya bende bu niyāz u bu temelluk
Ya sende nāz u istiğnā nedendür
7. Yağar pervāneler per şem ‘-i meclis
Yine ḥandān u nā-pervā nedendür
8. Ne deñlü ağlasa āh itse bülbül
Güler aña gül-i ra ‘nā nedendür
9. Kimisi sāye-veş ḥāk ile yeksān
Kimi bir serv-i ḥoş-bālā nedendür
10. Kimi Leylī kimi Mecnūn-ı şeydā
Kimisi Vāmıḳ u Azrā nedendür
11. Dilinde kiminün naḳş u terāne
Kiminün āh u vāveylā nedendür
12. Kimi dīvāne hıç bilmez özini
Kimisi ‘āḳil u dānā nedendür
13. Kimi mestāne ḥalkuñ kimi mestūr
Kimi āşüfte vü şeydā nedendür
14. Kimisi pārsā u pāk-dāmen
Kimi ālūde vü rüsvā nedendür
15. Ḳamu bir ādem oğlı iken insān
Kimi bende kimi mevlā nedendür
16. Kimisi bir pelās-ı köhne bulmaz
Kiminün libāsı dībā nedendür
- [36b] Kiminün meskeni āteş kiminün
Maḳāmı cennetü’l-Me’vā nedendür
18. Kimi dünyā vü ‘uḳbādan müberrā
Kimisi ṭālib-i dünyā nedendür

4. Benim gönlüm mum gibi neden yumaşadı, senin gönlün acaba neden mermerdir?
5. Gözün insanları öldürür; dudağın ise ölmüşleri diriltir, sebebi nedir?
6. Ya bende bu yalvarma ve bu yaranma ya sende naz ve gönül tokluğu nedendir?
7. Pervâneler kanatlarını yaktığı hâlde meclis mumunun yine nazlanması ve kayıtsızlığı nedendir?
8. Bülbül ne kadar ağlasa ve ah etse bile renkli gülün ona gülücükler dağıtması nedendir?
9. Kimisi gölge gibi toprakla kimi de selvi boylu sevgili ile birlikte olması nedendir?
10. Kimi Leyla kimi divâne (düşkün) Mecnûn, kimisi de Vâmık ve Azrâ olması nedendir?
11. Kiminin dilinde şarkı, türkü; kiminin ah ve feryat olması nedendir?
12. Kimi deli olup kendini hiç bilmez. Kimisinin de akıllı ve bilgili olması nedendir?
13. Senin halkının bir kısmı sarhoş; kimi namuslu, kimi çılgın âşık ve divâne olması nedendir?
14. Kimi sofî ve namuslu, kimi kirlenmiş ve rezil olması nedendir?
15. İnsan tamamen âdem oğlu iken kiminin köle kiminin efendi olması nedendir?
16. Kimisi bir eski çul bulamazken kiminin elbisesinin süslü olması nedendir?
17. Kiminin mekânı cehennem iken kiminin makamı Mevâ cenneti olması nedendir?
18. Kimi dünya ve ahiretten uzak kimisi dünya heveslisi olması nedendir?

19. Kimi Seyd Nesīmī kimi manşūr-ı ber-dār
Kimi Keyhüsrev ü Dārā nedendür
20. Çü birdür cümle mevcūdātuñ aşlı
Arada yā bu istiṣnā nedendür
21. Kāmu bir mevcidür çün baḥr-i 'ışkuñ
Bu rengāreng olan eşyā' nedendür
22. Kiminüñ seng-i bed-gevherdür adı
Kiminüñ lü'lü' ü lālā nedendür
23. 'Aceb bir kaṭre-i nā-çiz iken dil
Ya anda mevc uran deryā nedendür
24. Ya her bir zerreden kılsañ temāşā
Görürsin bir güneş āyā nedendür
25. Ya ey dānā bir ednā dāne içre
Hezārān şāḥ-ı hoş-bālā nedendür
26. Olurken günde bīñ şüret hüveydā
Yine naḳḳāş nā-peydā nedendür
27. Kılup naḳş içre naḳḳāş temāşā
Bilürmiş dīde-i bīnā nedendür
28. Velīkin **Ḥayretī**'yi ḥayret almış
Bilimez aşlımı aşlā nedendür

161. Uşulī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Seçer mi ādemi ḥayvān olanlar
Ne bilsün gevheri nā-dān olanlar
2. Cihānuñ mülk ü mālın hīçe şaymaz
Vücūdı mülkine sultān olanlar

161/G. 23 D.

2a ü: -M, şaymaz: şayar D; 2b mülkine: şehrine D; 3b, şarāb-ı 'ışk ile: bu meyden vālih ü D; 9a, nazmuñ: şi'rüñ D; 3 ve 5. beyitler takdim-tehirli D; 4 ve 6. beyitler takdim-tehirli D.

19. Kimi Seyid Nesîmî kimi Hallâc-ı Mansur kimi Keyhüsrev ve Dârâ olması nedendir?
20. Çünkü bütün varlıkların aslı birdir. Ya bu farklılıklar nedendir?
21. Çünkü hepsi senin aşk denizinin bir dalgasından ibarettir. Bu rengarenk olan eşya nedendir?
22. Kiminin adı değersiz taştır. Kiminin değerli inci olması nedendir?
23. Gönül değersiz bir damla iken yine onda dalga vuran deniz nedendir?
24. Her bir zerreden seyretsen bir güneş görürsün de bu hayret nedendir?
25. Ey bilgili insan, bir tohum içinde göze hoş gelen dalın budağın yetişmesi nedendir?
26. Güneşte bin şekil açık olurken bu şekilleri yapan nakkaşın yine belli olmaması nedendir?
27. Yaratılmış olanda yaratana seyredip idrak eden gözün bilmesi nedendir?
28. Fakat Hayretî'yi bir şaşkınlık almış. Hiçbir zaman aslını bilememesi nedendir?

161. Uşûlî

1. Hayvan olanlar insanı seçebilir mi? Cahil olanlar inciyi ne bilsin?
2. Varlık mülküne sultan olanlar, senin dünyanın mülk ve malına hiç değer vermezler.

3. Bu köhne tekyenüñ esrârın añlar
Şarâb-ı ʻışk ile hayrân olanlar
- [37a] Bulur yol Kʻabe-i maqşûda öñ soñ
Bu vādîlerde ser-gerdân olanlar
5. Hümâ-himmet gedâlardur cihânda
Meʻânî kişverine hân olanlar
6. Gerekmez devlet-i dünyâyı neyler
Hâkâyık gevherine kân olanlar
7. Ögüdün dutmaz ehl-i ʻışk vâʻiz
Ki uymaz câhile ʻirfân olanlar
8. Yoluña git oturmak kaçdın itme
Bu evden tez göçer mihmân olanlar
9. Müsellem dutdılar nazmuñ **Uşûlî**
Uşûl-i nazmda Selmân olanlar

162. Zâtî

Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün

1. Dem-be-dem seyl-âb-veş eşk-i revânum çağlar
Dögünüp taşlarla ağlar hâlûme ırmağlar
2. Görinen dağlar başında ebr-i bārân şanmañuz
Tağlar saçın çözüp ben hasta için ağlar
3. Sînemün taʻlîm-hânesine at gel tîrûñi
Ey kemân-ebrü senünçün tablalardur dâğlar
4. Cân çıkardı maħbes-i tenden kemend-i hecr ile
Lîk zencîr-i ümîd-i vaşlı dilber bağlar
5. **Zâtî**'yâ Ferhâd çün tağlarda feryâd eyledüm
İşidüp feryâdumı gögsün geçürdi tağlar

162/G. 163 D.

2a ebr-i bārân: ebr ü bārân D; 5a çün: için D.

3. Aşk şarabı ile kendinden geçenler senin eski tekkenin gizemini anlar.
4. Bu vadilerde başı boş gezenler eninde sonunda hedefleri olan Ka'be'ye yol bulur.
5. Mânâlar iklimine sultan olanlar dünyada saadet gayretinin dilencileridir.
6. Gerçekler cevherine kaynak (sahip) olanlar dünya saadetini ne yapsın, onlara dünya saadeti gerekmez.
7. Aşk ehlinin öğüt vereni, senin öğüdün tutmaz çünkü irfan sahipleri cahile uymaz.
8. Yoluna var git, oturmaya niyetlenme çünkü misafir olanlar bu evden tez göçer.
9. Şiir yönteminde Selmân olanlar Usulî'nin şiirinin doğruluğunu kabul ettiler.

162. Zâtî

1. Daima sel suyu gibi akıp giden gözyaşım şarıl şarıl akar. Irmaklar taşlarla dövünüp hâlime ağlar.
2. Dağların başında görüneni yağmur bulutu sanmayın. Dağlar saçını çözüp ben hasta için ağlar.
3. Yüreğimin okunu eğitim hânesine at, gel. Ey yay kaşlı sevgili, yaralar senin için davullardır.
4. Can ayrılık kayışıyla ten hapisanesinden çıkardı. Fakat kavuşma ümidinin zincirini (sadece) sevgili bağlar.
5. Ey Zâtî, Ferhâd için dağlarda feryâd ettim. Dağlar (bu) feryâdımı işidip göğsünü dövdü.

163. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'İşkuña şol deñlü yaqdum tāze tāze dāğlar
Döndüm ol şeh-bāza kim üşmişdür aña zāğlar
2. Mihr-i hüsnüñ mihri bir derde giriftār itdi kim
Yüzine baķan benüm gibi anuñ da ağlar
3. Tīğ-i ḥasret bağruma zaḥm urduğınca nār-ı ğam
Aķmasun ķanı diyü od gibi yirin dāğlar
- [37b] Çeşme-sār-ı ğuşşadan maḥmüm-ı ḥummā-yı firāk
Rişte-i ümmīdi dil şāḥ-ı vişāle bağlar
5. Çekdüğüm derdüñ eger kim **Zātī**' yā bir zerresi
İrişürse tağılur tākāt getürmez tağlar

164. Zātī

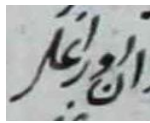
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bāğlarda dir zebān-ı ḥāl ile āb ağlar
Bāğlarsuz siz baña dīdārsuz ayağlar
2. Aķdı ğöñlüm yine bir serv-i revāna şu gibi
Ġördi yaşum kendüden gitdi revān ırmağlar
3. Bilmez ol biñ dürlü derd ile ölenler ḥālümü
Ḥastanuñ derdin ne bilsünler taḥībüm sağlar

163/G. 164 D.

2a derde: ḥāle D; 4a ğuşşadan: ğuşşada D.

164/G. 165 D.

1b ayağlar: a bāğlar D; 2b
yaşumdan D, üşenmezse: üşenmez M.

ırmağlar D; 4a kızardup: ķarardup D; 5b başumdan:

163. Zâtî

1. Senin aşkın için (vücuduna) o denli taze taze yaralar dağladım ki kargaların başıan üşüşüp (tüylerini yoldukları) bir doğana döndüm.
2. Onun yüzüne bakan benim gibi ağlar. Çünkü güzellik güneşinin sevgisi bir derde düşkün etti.
3. Hasret kılıcı yüreğimi yaraladıkça, gam ateşi yaranın kanı akmasın diye ateş gibi (hasret kılıcının yaraladığı) yeri dağlar.
4. Ayrılık sıtması olan gönül, keder çeşmesinden ümit ipliğini kavuşma dalına bağlar.
5. Ey Zâtî, eğer çektiğim senin derdinin bir zerresi dahi dağlara ulaşsa, dağlar dağılır, gücü kalmaz.

164. Zâtî

1. Bahçelerde hâl dili ile su ağlayarak, yüzsüz kadehler siz bana bahçelersiniz, der.
2. Gönlüm yine selvi boylu gibi olan sevgiliye su gibi aktı. Benim gözyaşımı gören ırmaklar kendini kaybederek coştular.
3. Ey hekimim! O bin türlü dert ile ölenler hâlimi bilmezler; hastanın derdini ne bilsin sağlıklı olanlar.

4. Göre gel kim göz kızdurup cānuma kaşd itdiler
Sīnem üzre tāze tāze bī-nihāyet dāğlar
5. **Zāti**' yā bād-ı şabānuñ baħr uyup taħrīkine
Cūş idüp başumdan üşenmezse gāfil çāğlar

165. **Zāti**

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dostlar düşmenden incinmiş nigārum ağlar
Gāh gāh ağlarken ah eyler yürekler dāğlar
2. Ālemüñ nola huzūrı uça āhumdan benüm
Ol hümānuñ üstine gül-bang uçurmuş zāğlar
3. Bezm-i 'irfāna varursın sen diyü birkaç kelām
Ol hümāyün-ṭal'ate niçün iderler lāğlar
4. Bezm-i 'irfāndan nigārı itdiler ırmağa kaşd
Gözlerüm yaşın 'aceb mi eylesem ırmağlar
5. **Zāti**' yā bāğa açılmaya benümle kırkaram
Ol gül-i ra'nāya ola ṭa'n-ı düşmen bağlar

166. **Farzī**

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bāğı yoğ dīvāneyüm ṭutmaz beni kim bāğlar
Kim beni bağlarsa 'ömrüm zülf-i dilber bāğlar
[38a] Dīdeler ağlar benümçün dem-be-dem eller güler
Hāne-i ğamda ne bilsün ḥasta ḥālin şağlar

165/G. 170 D.

3a bezm-i: ehl-i D; 4a bezm-i: ehl-i D, itdiler ırmağa kaşd: ırmağa itdiler kaşd D.

4. Gel gör ki sarhoş olup canıma kastettiler. Göğsümün üzerinde taze taze sonsuz yaralar açıldı.
5. Ey Zâtî! Deniz üşenmese, sabah rüzgârının hareketine uyup, coşarak başımdan dikkatsizce akacak.

165. Zâtî

1. Ey dostlar, sevgilim rakibin (tutumundan) incinmiş, ağlar. Zaman zaman ağlarken ah eder, yürekleri yaralar.
2. Benim ahımdan senin âleminin huzuru kaçsa ne olur? Kargalar o talih kuşunun üsüne gülbang (bülbul sesi, ilahi) uçurmuş.
3. Sen birkaç söz etmek için ilim meclisine varırsın diye o güzel padişaha niçin lâtife ederler?
4. Sevgiliyi irfan meclisinden uzaklaştırmaya niyetlendiler. Gözyaşlarımı ırmak gibi yapsam şaşılır mı?
5. Ey Zâtî, benimle bağa gelmeden korkarım. O renkli gülüne benzeyen sevgiliye düşman sövgüsü engel olur.

166. Farzî

1. Divâneyim, beni tutan bağ yoktur, beni kimse bağlayamaz. Fakat beni bağlarsa sadece ömrümü feda ettiğim sevgilinin saçı bağlar.
2. Gözler benim için ağlar, daima yabancılar bana güler. Sağlıklı olanlar gam evindeki hastanın hâlini ne bilsin?

3. Hār elinden kimse bilmez başda çok derdüm benüm
Gözlerüm bilsem benümle kankı derdüm ağlar
4. Bir yaña 'ışkuñ belası bir yaña cevruñ yüki
Dostum ben çekdügüm çekmez yoluñda tağlar
5. **Farzi'** nüñ haqqına bildüm har uvatmaz ol raqıtb
Söylesün ol tütı-i güftarı koñ koñ zāğlar

167. Āhī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bağrına taşlar başup ben hasta için tağlar
Kabrüm üzre saçların çözmüş bulutlar ağlar
2. Şöyle germ itmiş cünün-ı nev-bahār-ı hüsn-i dost
Deşt ü şahrālarda zencīrin sürer ırmağlar
3. Niçe bir kucsun seni altun beñeklü cāmeler
Niçe bir yaqsun beni bu kanlu kanlu dāğlar
4. Ben ki ğurbet-ğāne-i fūrkatden eylerdüm sefer
Yaşlarum kanlu şular gibi yolumu bağlar
5. Şu gibi çağlar geçer 'ömrüm güzellik çağıdır
Şanma ancak **Āhī'** nüñ eşk-i revānı çağlar

167/G. 17 D.

2a şöyle: şol D, cünün: ki cüy-ı D; 2b ü: -M, zencīrin: zencīr M; 5b ancak Āhī'nüñ: Āhī sen benüm D; revānı: revānum D.

3. Başımda diken elinden (çektığım) çok derdim var, kimse bilmez. Bilsem ki gözlerim benimle hangi derdime ağlar?
4. Senin aşkının belası bir yana eziyetinin yükü bir yana. Dostum benim çektiğimi senin yolundaki dağlar bile çekmemiştir.
5. O eşek rakip Farzî'nin hakkına el uzatmaz bilirim. Bırak bırak o konuşan papağanın (sözlerini) kargalar söylesin.

167. Âhî

1. Dağlar ben hasta için bağına taşlar basmış; kabrimin üzerinde (ise) saçlarını çözmüş bulutlar ağlar.
2. Sevgilinin güzellik baharının deliliği öyle artmış ki ırmaklar çöl ve sahralarda zincirini sürer.
3. Ne vakte kadar altın benekli elbiseler sarsın seni. Ne vakte kadar kanlı kanlı yaralar yaksın beni?
4. Ben bu gurbet evinden yolculuk etmek isterdim ama gözyaşlarım kanlı sular gibi yolumu engeller.
5. Ömrümün güzellik çağı su gibi çağlayarak geçer. Fakat Âhî'nin akan gözyaşının çağladığını sanma.

168. Behişti

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sīne bűstān-ı belā yir yir ocađı dāđlar
İki gözüm űsti yanında ađar ırmađlar
2. Őadd-i dil-cűña řanavberler műřābih olmađın
Bařı űstinde yir itmiř anlaruñcűn tađlar
3. Hālűmi bir bir űnűnde sűylemek řařd eylesem
Sihr-i řeřműn riřte-i hayretle ađzum bađlar
- [38b] Her řařan sűrseñ řapuñdan nāleler eyler gűñűl
Vādi-i 'ālemde yűksekden uęan řu řađlar
5. Bařmadum gűlzār-ı řādīden yaña bir dem ayađ
Āeřme-i řeřműm **Behiřti** gerçi řurmaz ađlar

169. Sűrűri

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dest-i 'aqlın her kiműñ kim zűlf-i dilber bađlar
Gűñlin aęmaz hergiz ansuz bűstānlar bāđlar
2. Ol leb-i mey-gűnuñı űpdűkçe meclisde kadeđ
Nāy iñler şem' yanar şişeler şan ağlar
3. Ol kadedar bī-hűrmet oldum 'iřķ-ı cānān ięre kim
İřidűp zār u fiđānum yañsırlarlar tađlar
4. Bařlu řudur hayli yařlıdur bu řeřműm řeřmesi
Kim hiç anuñ yaşı taşı olımaz ırmağlar

169/G. 171 D.

4a řapuñdan: řapuñda M; 4b yűksekden: yűksekde M.

170/G. 2817 PB.

1b ansuz: itsem PB, bűstānlar: bűstānda PB; 3b zār u fiđānum: feryād ű zārım PB; 4a hayli yařlıdur: yařlıdur hayli PB; 4b hię anuñ yařı tařı olımaz: degűldűr bařdařı hię anuñ PB.

168. Behişti

1. Bela bostanı yürek ocağını kısım kısım yaralar. İki gözümün yanında ırmaklar akar.
2. am ağaçlarını güzel sevgilinin boyuna benzetmek doğru değildir. Dağlar onlar için başı üstünde yer etmiş.
3. Hlimi bir bir önünde söylemek istesem gözünün büyü yapma özelliği şaşkınlık ipliyle ağzımı bağlar.
4. Her ne kadar kapından srsen de gönül feryatlar eder; lem vadisinde yüksekte düşen su ağlar.
5. Ey Behişti, neşeli gl bahçesinden yana bir an olsun ayak basmadım; gözyaşımın eşmesi durmaz, ağlar.

169. Srri

1. Herkesin akıl elini sevgilinin saçı bağlar. Bostanlar, bağlar o olmadan gönlünü ferahlatmaz.
2. Mecliste kadeh o şarap renkli dudağımı ptke ney inler, mum yanar, şişeler kan ağlar.
3. Sevgilinin aşkından o kadar edebin dışına çıktım ki feryad ve inlemelerimi dağlar işitip taklit ederler.
4. Gözümün eşmesi hayli yaşlıdır, kaynak hlindeki sudur ki ırmaklar onun asla dengi olamaz.

5. Hāne-i dil rūšenā olmağa cām olsun diyü
Başına yir yir kıomış uşbu **Sürürî** dāğlar

170. Mıhrî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Eşk-i çeşmümden olur cüş itdügi ırmağlar
Dūd-ı āhumdan durur ebr olduğı her tağlar
2. Rüz u şeb yaşlar döker dolāb ser-gerdān olup
Gırye vü zārî ile tırmaz benümçün ağlar
3. Nālem işitdükçe ditrer berg ārām eylemez
Yaşımı gördükçe her āb-ı revānlar çağlar
4. Gözlerüme sensüz ey rûh-ı revānum bir nefes
Gülşen olsa neyleyüm külhan görünür bāğlar
5. Geldüğüñce güldürürsin gül gibi dil bülbülin
Gıtdüğüñce lāle-veş bağrumda kıorsun dāğlar
6. Fırkatüñ zaħmıyla **Mıhrî** çokdan olurdı helāk
Müstedām ol yine vaşluñ aña merhem bağlar

170/G. 21 D.

1b āhumdan durur: āhumdandur D, dem: -M; 2a u: -M; 2b benümçün: ya niçün M; 4b olsa: ise D.

5. Gönül evinin aydınlanması için cam olsun diye Sürûrî, başına kısım kısım yaralar bırakmış.

170. Mihrî

1. Coşan ırmaklar gözyaşımındandır. Dağlardaki bulutlar ahımın dumanındandır.
2. Başı dönmüş hâldeki dolap gece ve gündüz yaşlar döker. İnleyip ağlamakla durmaz benim için ağlar.
3. Yapraklar inleyişimi iştikçe durmadan titrer. Her akan su gözyaşımı gördükçe çağlayarak akar.
4. Ey nazla yürüyen sevgilim, sensiz bir an, bırak gül bahçesini bağlar bile külhan gibi görünür.
5. Sen gelince gönül bülbülünü gül gibi güldürürsün. Sen gidince lale gibi bağrımda yaralar bırakırsın.
6. Mihrî senin ayrılığının yarasıyla tamamen mahvolurdu. Sen hayatına devam et, sana kavuşmak ona sürekli merhem olur.

171. Kemālpāşāzāde

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [39a] Çün dem-i bād-ı bahār ile açıldı bāğlar
Dem durur kim açıla gam-gīn gönülden bāğlar
2. Dostum gül gibi mağrūr olma hūsnūñ çağına
Çün bilürsin şu gibi tūrmaz geçer ol çağlar
3. Āteş-i şevk-i ruhuñla nev-bahār-ı 'ışkda
Tāzelendi lāle-veş bağrumda eski dāğlar
4. Şām-ı zūlfūñ şevk-i dil murğına dām olsa ne tañ
Kişinūñ hubb-ı vaţan lā-būd ayagın bağlar
5. Geldi haţtuñ soldı haddūñ kesdi efgānın gönül
Geçdi çün gül vaķti bülbul göçdi kondı zāğlar

172. Şem'ī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Nev-bahār oldı yine şeydā olup ırmağlar
Kānlu yaşum gibi zencīrin süriyüp çağlar
2. Gıncelerdür yāralar āhum nesīm-i nev-bahār
Gül gibi gönüm açarlar tāze tāze dāğlar
3. Serv-i āzādum koyup seyr-i gülistān eylesem
Bāğlar zindān olup zencīr olur ırmağlar
4. Hāşret-i Şīrīn ile Ferhād bir āh itdi kim
Yaķdı bağrın lāleler göğsin geçürdi tağlar

171/G.69 D.

3a nev-bahār-ı: nev-bahār D; 3b dāğlar: āğlar M; 4a şevk-i: şevki M; 4b hubb-ı: cennet D; 5a efgānın: efgānı D.

172/G. 40 D.

6a olur: olup D; 6b şöyle: eyle D, toymış: tolmış M.

171. Kemālpāşāzāde

1. Gamlı gönülden bağların açılma vaktidir. Çünkü bahar rüzgârı vakti ile bahçeler açıldı, yeşerdi.
2. Sevgilim, güzelliğinin çağında gül gibi gururlanma. Çünkü bilirsin ki o zamanlar su gibi akıp gider.
3. Aşkın ilkbaharında yanağının şevk ateşiyle bağrımda lale gibi eski yaralar tazelendi.
4. Saçının karalığı gönül kuşunun arzusuna tuzak olsa şaşılır mı? Memleket sevgisi taşıyanın şüphesiz ayağına engel olur.
5. Senin ayva tüylerin çıkınca yanağın soldu, gönül feryadını kesti. Gül vakti geçtiği için bülbül göçtü, kargalar kondu.

172. Şem‘î

1. Bahar geldi, ırmaklar divâne olup kanlı gözyaşım gibi zincirini sürüp çağlar.
2. Yaralar gonca, ahım ilkbahar rüzgârı gibidir. Gönlümde gül gibi taze taze yaralar açarlar.
3. Uzun boylu sevgiliyi bırakıp gül bahçesini dolaşsam, bahçeler zindan, ırmaklar da zincir olur.
4. Ferhad Şirin’in hasretiyle öyle bir ah etti ki laler bağrını yaktı, dağlar iç geçirdi.

5. Ey perī mecnūn olurdı 'ışk ile şeydā olup
Göñlümüñ dīvānesin zencīr-i zülfüñ bağlar
6. Tūfī-i gūyā kafesde ḥabbeye muhtāc olur
Şekkerüñ bakmaz yüzine şöyle toymış zāğlar
7. **Şem 'i** yā zülfī ucından ḥāk olan miskīn için
Karalar geymiş saçın çözmüş bulutlar ağlar

173. Şem 'i

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Geçdi 'ömrüm şu gibi eşk-i revānum çağlar
Acıyup deryālar ağlar ḥālūme ırmağlar
2. Gül gibi göynüklerüñden incinür şanma beni
'Āşīka altun beneklü cāmelerdür dāğlar
[39b] Karalar geysün bulutlar gibi dāyim ağlasun
Her kişi kim göñlüni sünbüllerüñe bağlar
4. Gün toğar şanmañ şafağdan Ḥusrev [ü] Ferhād için
Başına odlar yakup feryād iderler tağlar
5. Kıl vefā mir'āt-i ḥusne virmedin ḥaṭṭuñ keder
Bu şafā kalmaz geçer şu gibi 'ömrüm çağlar
6. Halka-i sünbül saçuñ bend-i maḥabbetdür baña
Sensüz ey gül Yūsufī zindān olupdur bāğlar
7. Def gibi gögsüñ döğüp feryād idersüñ ney gibi
Şem 'i yā göynüklerüñ her dem cigerler dāğlar

173/G. 39 D.

4a şanmañ: şanma M, Ḥusrev: ḥaşre D, ü: dek D; 7a feryād idersüñ: bağruñ delersin D; 3 ve 4. beyitler takdim-tehirli D; 4 ve 5. beyitler takdim-tehirli D; 5 ve 6. beyitler takdim-tehirli D; 6 ve 3. beyitler takdim-tehirli D.

5. Ey peri gibi güzel sevgili, aşk ile divâne olup Mecnun olurdu. Gönlümün divânesini senin saçının zinciri bağlar.
6. Konuşan papağan kafeste hava kabarcığına muhtaç olur. Kargalar öyle doymuştur ki senin şekerinin (güzel sözlerinin) yüzüne bakmaz.
7. Ey Şem‘i! Bulutlar, saçının yüzünden toprak olan kokun için karalar giymiş saçını çözüp ağlar.

173. Şem‘i

1. Ömrüm su gibi geçti, gözyaşım çağlar. Hâlime deryalar acır, ırmaklar ağlar.
2. Gül gibi senin acılarından incineceğimi zannetme. Âşığa yaralar altın benekli elbise gibidir.
3. Kim gönlünü senin saçlarına kaptırırsa karalar giyip bulutlar gibi daima ağlasın.
4. Güneşin Hüsrev ve Ferhâd için şafaktan doğacağını zannetme. Dağlar başına ateşler yakıp feryad eder.
5. Güzellik aynasına ayva tüyünün kederini vermedin bâri vefa kıl. Bu sefa kalmaz, ömrüm su gibi akıp gider.
6. Sünbül halkasına benzeyen saçın benim için sevgi bağıdır. Ey gül gibi olan sevgili, sensiz bağlar bana Yusuf zindanı olmaktadır.
7. Ey Şem‘i, göğsünü def gibi dövüp ney gibi feryat edersin. Acıların her vakit ciğerleri yaralar.

174. Zātī

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Şu seyl-i bī-nihāyet kim aķup ķan bulanıķ ķaęlar
Benüm bārān-ı eşkümnden Őikāyetler idüp ağlar
2. Şabādan ğayrı kimse ben ğarībūñ ķapusın aķmaz
Bulutdan ğayrı kimsem yok ۆlürsem üstüme ağlar
3. Tağılmaz ĥaşır olunca hey kıyāmet bād-ı āhumdan
Ĝam u ğuşsañla ķokdi üstüme veh kim ķara tağlar
4. Bu toķuz perdeden öte geķüp seyr itmek olurdı
Melekler seyrinüñ zevķi dirīgā yollarum bağlar
5. Çeküp biñ dürlü derdi cān virenler ĥālümü bilmez
Ne bilsün **Zātī** yā billāhi derdin ĥastanuñ sağlar

175. Zātī

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

1. Kime kim bencileyin ide hevā-kār ağlar
Ebr-veş ğülmeyüben derd ile her bār ağlar
 2. Rāĥat u şabr u ķarār u dili bir ķār-ebrü
Aldı yüz al ile ğöz derd ile nā-ķār ağlar
 3. Dem-be-dem yile ķarārın virüben ebr gibi
Olan ol māh-ı dil-efrūza hevā-dār aęlar
 4. Derd-i dilden nidelüm dürlü Őikāyetler idüp
Mā-cerāmuz saña bu dīde-i ĥun-bār ağlar
- [40a] Seni ğördi beni bu derde bu uğratdı diyü
Ĝözlerinden saña **Zātī**-i dil-efġār ağlar

174/G. 459 D.

1b benüm: beni M; 2a şabr u: şabr M; 3b ğam u ğuşsañla: ğam-ı ĥaţţuñla D, kim: -M; 4a öte: -M;
4b yollarum: yollar M.

175/G. 291 D.

174. Zâtî

1. Şu sonsuz sel akıp kan gibi bulanık bir şekilde çağlar. Benim yağmura benzeyen gözyaşımından şikayetler edip ağlar.
2. Benim gibi bir garibin kapısını sabah rüzgârından başka kimse açmaz. Öldüğümde benim için ağlayacak buluttan başka kimsem yoktur.
3. Kıyâmet günü toplanınca ahımın rüzgârından ne yazık ki senin gam ve kederinle üstüme çöken kara dağlar dağılmaz.
4. Bu dokuz perdeden öteye geçip dolaşmak (güzel) olurdu. Ne yazık ki! Melekler seni seyretteğim için yollarıma engel olur.
5. Bin türlü derdi çekip can verenler benim hâlimi bilmez. Ey Zâtî, Allah'a yemin olsun ki hastanın derdini sağlıklı olanlar ne bilsin?

175. Zâtî

1. Kime bana yaptığın gibi (yapsan) hevesle ağlar. Tıpkı bulut gibi gülmeyip dert ile her zaman ağlar.
2. Gönlü rahat, sabırlı ve kararlı bir delikanlı, hile ile yüz göz aldı, dert ile çaresizce ağlar.
3. Her vakit rüzgâra ölçüsünü veririm. Bulut gibi hevesli olan kişi, o gönül aydınlatan ay yüzlü sevgiliye ağlar.
4. Gönül derdinden türlü şikâyet edip de ne yapalım? Bizim mâceramız, bu kan yağdıran gözden senin için yaş akıtmaktır.
5. Gönlü yaralı Zâtî seni görünce beni bu derde uğratan bu diye gözlerinden yaşlar akıttı.

176. Na'ımī

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

1. Seni görmezse gözüm hasret ile kan ağlar
Ey boyı serv-i revān ya'nī firāvān ağlar
2. Hastayam derdüñ ile şöyle za'ıf oldum kim
Cem' olup üstime şimdi kamu yārān ağlar
3. Şimdi bir hāldeyüm gūşe-i gurbetde garīb
Benüm ahvālüme kāfir ile müselmān ağlar
4. Ruḡ'a yazmaḡ dilesem hālümü bildürmekçün
Kāğıd iki bükülür elde kalem kan ağlar
5. Yār ey nāme **Na'ımī** şorarsa diyesin
Seni eger yüz urur yirlere her ān ağlar

177. Uşulī

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1. Hār-ı gāmdan derd ile dil bülbül-i nālān olur
Her kaçan çeşmümden ol gül yaprağı pinhān olur
2. Hāḡ budur dünyā degül ol hūr-ı peyker olmasa
Bāḡ-ı cennet 'āşık-ı dil-hastaya zindān olur
3. 'Işık ile cān virme yegdür zühdi 'ādet kılmadan
Mezheb-i 'uşşāḡda kānūn olmaz kan olur
4. Kimse bilmez cānuma cevri u cefālar kılduḡın
İtse bir mihr ü vefā 'ālemlere destān olur
5. Zūlm-ı gam dil mülkini yıkdı **Uşulī** yārsuz
Bir ilüñ kim pādişāhı olmaya vīrān olur

177/G. 19 D.

1a gāmdan: gāmda M; 2a budur: bilür D, hūr-ı: hūrı M; 2b dil hastaya: bī-çāreye D; 3b olmaz: olmaz M.

176. Na'ımî

1. Ey boyu selvi gibi güzel olan sevgili, gözüm seni görmeyince hasretinden çokça kan ağlar.
2. Senin derdinden hasta olduğum için öyle zayıfladım ki bütün sevgililer başıma toplanıp ağlar.
3. Şimdi gurbet köşesinde öyle garip bir hâldeyim ki benim hâllerime değil müslümanlar kâfir bile ağlar.
4. Hâlimi bildirmek için mektup yazmak istesem kâğıt elde iki büklüm olur, kalem ise kan ağlar.
5. Ey Na'ımî, eğer sevgili mektubu sorarsa dersin ki yerlere yüz sürer, her an ağlar.

177. Uşûlî

1. Her ne zaman ki gözümden o gül yaprağı gizlenir, gönül gam dikeninden dert ile inleyen bülbül olur.
2. Gerçek şu ki o peri yüzlü sevgili olmasa değil dünya, cennet bahçesi bile gönül hastası âşığa zindan olur.
3. Sofuluğu alışkanlık hâline getirmektense aşk ile can vermek daha iyidir. Çünkü âşıklar yolunda kanun olmaz, kan olur.
4. Benim canıma eziyetler ettiğini kimseler bilmez. Sevgi ve vefada bulunsa âlemlere destan olur.
5. Ey Usûlî, gam zulmü gönül evini yıktı. Sevgilisiz bir yerin padişahı olmazsa o yer harap olur.

178. H̄ayretī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Çeşm-i h̄ün-rīzūñ ucından dīdeler giryān olur
Hey ne zālimesin ki her dem işigūñde an olur
2. Nice 'arz idem 'aceb sūz-ı dili dildāra ben
Nāme göndersem kebūter iltemez biryān olur
[40b] 'Āşıkumdur 'ışkum ile niçün ölmez dir imiş
Ölmek āsān idi ammā arada hicrān olur
4. Didüm ey meh-rū nola mihr ü vefālar eyleseñ
Nāz ile güldi didi 'ālemlere destān olur
5. Ey kemān-ebrū hayāt-ı cāvidānī kesb olur
Tekye-i 'ışkuñda her cān kim saña urbān olur
6. Mışr-ı h̄üsn içinde bir Yūsuf-cemāli kim görür
ul olur biñ cān ile göñlüm 'aceb sulān olur
7. Şemme-i esrār-ı 'ışkumdan kime şerh eylesem
H̄ayretī-i vālih ü şeydā gibi hayrān olur

179. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Va'de-i vaşla sevincümden gözüm giryān olur
'Ahde yār itmez vefā māni' düşer bārān olur
2. Ol sebebden şol adar yaşlar döker kim gözlerüm
Dostlar bārān degül 'ālem yem-i 'ummān olur
3. Va'de-i vaşlın işitsem ağlar iken ol mehūñ
Şol sevinc ile sirişküm encümi çendān olur

178/G. 99 D.

5a olur: ider D; 5b saña: senūñ D.

179/G. 337 D.

3b şol: ol D; 4a vaşlında: vuşlatda D.

178. H̄ayretî

1. Kan döken gözünün yüzünden gözler yaşarır. Aman Allah'ım! Sen ne kadar zalimsin ki her an eşiğinde kan dökülmektedir.
2. Acaba ben gönül ateşini sevgiliye nasıl sunayım? Mektup göndersem güvercin iletmez, kebab olur.
3. Sevgili, o benim âşığımdır da neden benim aşkımla lmez dermiş. şayet ayrılık olmasa ölmek en kolayıydı.
4. Ey ay yüzlü sevgili, ne olurdu ki sevgi ve vefalar eyleseydin, dedim. Sevgili naz ile gülüp, âlemlere destan olur, dedi.
5. Ey yay kaşlı sevgili, her can senin aşk tekkende sana kurban olduğu için sonsuz hayatı kazanır.
6. Bin can ile gönlüm, sultana kul olsa şaşılır mı? Çünkü güzellik ülkesinde Yusuf yzly görmüştür.
7. Aşk gizemimin çok az miktarını kime açıklasam şaşkın ve düşkün Hayretî gibi hayran olur.

179. Z̄atî

1. Kavuşma vadesine (sözüne) sevincimden gözlerim yaşarır. Sevgili sözünü tutmaz, yağmur düşer, engel olur.
2. Dostlar gözlerim o sebepten o kadar yaşlar döker ki değil yağmur âlem okyanus olur.
3. O ay gibi güzel olan sevgilinin kavuşma sözünü ağlarken işitem, şu sevinç ile (döktüğüm) gözyaşım yıldız kadar (parlak) olur.

4. Va‘de-i vaşlında ‘āşık bir dem içre biñ yaşar
Va‘deden gitse hayātı hānesi vīrān olur
5. Hücreme gelse sarāyından o meh-rū bir gice
Āsumāndan bir melek inüp baña mihmān olur
6. Vaşla irse **Zātī**‘yā ağlar sevincinden yine
Bu cihānda bilmezin ‘āşık kaçan handān olur

180. **Zātī**

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Yāri ‘uryān havzda görsem gözüm giryān olur
Hāle kim māhı ihāta eyleye bārān olur
2. Şöyle beñzer kim müşābihdür hümāyün zülfüñe
Sāyesini her kime şalsa hümā sultān olur
3. Tīğ-i şāh āb-ı hayāt ile şuvarılmış meger
Her kime bir kez içürse Hızr-veş pinhān olur
- [41a] Başdan aşdı yaşımı yüz virdüğümce āh kim
Ġarķ ider bir gün beni arada ‘aynum kan olur
5. **Zātī**‘ye derd ile āh itdürme yoħsa ey güneş
Çarħ tennūrında şöyle hamel biryān olur

180/G. 161 D.

Divanda yer alan 4 ve 5. beyitler eksiktir.

2b hümā: hemān M; 5a şöyle: sevr ile D; 4 ve 6. beyitler takdim-tehirli D; 5 ve 7. beyitler takdim-tehirli D.

4. Âşık kavuşma sözünün hayâli ile bir an içinde binlerce yılı yaşar. Sevgili bu sözden vazgeçse âşığın evi, hayatı harap olur.
5. O ay yüzlü sevgili bir gece sarayından çıkıp odama gelse gökyüzünden bir melek inip bana misafir gelmiş gibi olur.
6. Ey Zâtî, (âşık sevgilisine) kavuşsa sevincinden ağlar yine. Bilmem ki bu dünyada âşık ne zaman mutlu olur?

180. Zâtî

1. Sevgiliyi havuzda çıplak görsem gözlerim yaşarır. Ay ağılı ayı çevrelediği zaman yağmur yağar.
2. Değerli saçına öyle benzer ki gölgesi kime değse hümâ kuşu gibi sultan olur.
3. Galiba padişah kılıcı hayat veren su ile sultanmış. Her kime bir kez içirse Hızır gibi kaybolur.
4. Ah ki! Ben yüz verdikçe gözyaşım başımdan aştı. Bir gün beni boğar, gözüm kanla dolar.
5. Ey güneşe benzyen sevgili, Zâtî'ye dert ile ah ettirme yoksa felek tandırında kuzu kebab gibi olur.

181. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kime yansam sūz-ı dilden yüregi biryān olur
Kime ağlarsam gözümde eşk-i çeşmi kan olur
2. Bilmezem kim bildüre derd-i derūnum dilbere
Her kime esrārumı keşf eylesem hayrān olur
3. Ğabğabuñ tūbın hey āfet zāhide 'arz eyleme
Tevbe vü zūhd ü şalāhı kal'ası vīrān olur
4. Bürc-i çeşmümden olur seyyāre-i eşküm 'ayān
Her kaçan ol āfitābum dīdeden pinhān olur
5. Tālī' üñ dutup mūneccim ey meh-i Mirrīḥ-çeşm
Didi kim bunuñ ucından günde yüz biñ kan olur
6. Şi'r-i dil-sūzum benüm ey ḥ'āce-i Hindūstān
Tūṭīye billāhi ta'līm eylemeñ biryān olur
7. **Zātī**-i bī-çāre bir derde giriftār oldı kim
Ey tabīb-i cān u dil ancağ ecel dermān olur

182. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İşıgūñde gāh der-bān ü geh seg-bān olur
Hoş dimişlerdür bunu ey şeh gönül sulṭān olur
2. Olalı dil müşterī ey meh metā' -ı mihrüñe
Āhumuñ her dem mesīri menzil-i Keyvān olur
3. Kāpuñ açup kılsa sen māha nazar Keyvān-raḳīb
Ağlaram zīrā ki fetḥü'l-bāb ola bārān olur

181/G. 205 D.

2a bilmezem: bimezin D; 6b eylemeñ: eyleme M; 7b u: -M.

182/G. 206 D.

5a seyr-i: seyr ü M.

181. Zâtî

1. Gönül ateşinden kime yakılsam yüreği kebab olur. Gözümden kime ağlarsam gözyaşı kan olur.
2. Bilmem ki sevgiliye içimdeki derdimi kim bildirsin? Kime sırrımı anlatsam kendinden geçer.
3. Ey sevgili, çenenin altındaki topunu sofuya gösterme. Sofunun kale gibi olan tevbesi, zühdü ve ibadeti haraptır.
4. Her ne kadar ki o güneş gibi parlak olan sevgilim gözden kayboldu göz burcumdan gözyaşı gezegenim gözükür.
5. Ey gözü uğursuz olan ay yüzlü sevgili, falcı senin okunu tutup dedi ki bunun yüzünden günde yüz bin kişi ölür.
6. Ey Hindistan'ın efendisi, benim gönül ateşimin şiirini papağana öğretmeyin, (o yanar) kebab olur.
7. Ey can ve gönül hekimi, çaresiz Zâtî (öyle) bir derde düştü ki ona ölümden başka çare yoktur.

182. Zâtî

1. Gönül senin eşiğinde bazen kapıcı bazen köpek bakıcısı olur. Ey padişah, bunu güzel demişlerdir; gönül sultan olur.
2. Ey ay yüzlü sevgili, gönül güneşin mallarına müşteri olduğundan beri, her vakit ahımın seyir yeri Satürn gezegenidir.
3. Mars görünüşlü rakip, senin kapını açıp sen ay yüzlüye baksa ben ağlarım; zira kapılar açıldığında içeri yağmur girer.

4. Bu dem-i sa‘dī görüñ itdükçe cāmı yār nüş
Gül-sitān-ı hüsni ser-tā-ser bahāristān olur
5. Seyr-i şahrā eylesem ol gözleri cellādsuz
Baña **Zātī** her çemen hañçer-i bürrān olur

183. Kemālpāşāzāde

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [41b] Gül yüzünde haṭṭ belürse gözlerüm giryān olur
Hāle görinse kenār-ı mähda bārān olur
2. La‘lüñiçün gözlerüñ birbirine hañçer çeker
Ol iki mest arasında korqaram kim kan olur
 3. Gül budakı gibi gülşende şalınsan nāz ile
Karşuña başın şalup serv-i sehī hayrān olur
 4. Zülfinüñ altında görmüş güşe-i ebrūsını
Ebr içinde ol sebebden mäh-ı nev pinhān olur
 5. Nice derc idem şıfāt-ı hüsünüñi ben deftere
Gül yüzüñ vaşında şı‘rüm başka bir dīvān olur

184. Sürürī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Gitse çeşmümden o şāhum gözlerüm giryān olur
Pādişāh-ı Rüm çün ide sefer bārān olur
2. Nice ‘arz ider aña kâşıd benüm aḥbārımı
Çünkü hālüm fikr ide dem-beste vü hayrān olur

183/G.79 D.

1b hāle: hāle D; 2a la‘lüñ: la‘li D; 2b korqaram: -D; 3b sehī: revān D; 4a zülfinüñ: zülfüñ D.

184/G. 1812 PB.

2a ider: eyler PB; 3b tuman: tūfān PB.

4. Sevgili içkiyi içtikçe saadet vaktini görün. Güzellik bahçesi baştan başa yeşerir.
5. Ey Zâtî, o gözleri cellatsız olan sevgili ile çöl gezintisine çıksam; bana her çimen keskin hançer olur.

183. Kemālpāşāzāde

1. Güle benzeyen yüzünde ayva tüyleri belirse gözlerim yaşarır. Ayn kenarında ay ağılı görünse yağmur olur.
2. Senin dudağın için gözlerin birbirine hançer çeker. O iki sarhoş arasında korkarım ki cinayet çıkar.
3. Gül dalı gibi gül bahçesinde naz ile salınsan senin karşında selvi başını eğerek utanır.
4. Senin saçının altında kaşının köşesini görmüş; o sebepten yeni ay bulut içinde gizlenir.
5. Güzelliğinin sıfatını ben nasıl deftere yazayım? Senin güle benzeyen yüzünle aynı özellikte olan şiirim ayrı bir divân olur.

184. Sürūrî

1. O padişahım gözümden gitse gözlerim yaşarır. Rum'un padişahı askeri sefere çıksa yağmur yağar.
2. Haberci benim haberlerimi ona nasıl sunar? Çünkü hâlimi öğrenen kişinin nefesi kesilir ve sarhoş olur.

3. Dūd-ı āhum çok velī bahtum günü açılmadı
Gerçi kim gün açılır her kanda kim tuman olur
4. ‘İzzete irdüm hayālūñ göñlüm idelden konak
Devlet ol ev ıssınuñ kim aña şeh mihmān olur
5. Gelse düşmen ağlasa tañ mı **Sürürī** kim cihān
Cennet olur kāfire vü mü’mine zindān olur

185. İshāk

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

1. ‘Āşık şu deñlü hecrūñ ile nā-tüvān olur
Kim kendi cismi boynına bār-ı girān olur
2. Tīgüñ ‘aceb mi ‘āşıka ger virmeye mecāl
Her sāde-rū ki bārid ola bī-emān olur
3. Kucam belūñ bu yolda koyam başum ortaya
‘İşk ehlinūñ nesi var ise der-miyān olur
- [42a] Ey kırmızı libās ile kūyunda şalınan
Gey gāfil olmağıl ki maħalleñde kan olur
5. Gözümde şaklaram öliceğ hāk-i pāyuñı
Hūr-ı behişte gāyet eyü armağan olur
6. Düşnām-ı telh ile yine acıtdı cānumuz
Aħsente la’lūñe nice şırīn-zebān olur
7. Tağlarca guşşamız yine **İshāk** cārī mey
Bir lu’b ile götürdi ne hoş pehlevān olur

185/G. 39 D.

6a acıtdı cānumuz: actıdı cānumı D; 7a cārī: cām-ı D, mey: -M.

3. Ahımın dumanı çok ama bahtımın güneşi açılmadı. Her ne zaman duman varsa güneş açılır.
4. Senin hayâlin gönlümü konak edindiğinden beri yüceliğe ulaştım. Saadet, o ev sahibinindir çünkü ona sultan misafirdir.
5. Ey Sürûrî, düşman gelse, ağlasa şaşılır mı ki dünya kâfire cennet, müslümana ise zindandır.

185. İshâk

1. Âşık senin ayrılığınla o denli güçsüzleşir ki kendi bedeni bile boynunda ağır bir yük hâline gelir.
2. Senin kılıcın âşığa güç vermezse buna şaşılmaz. Her soğuk karakterli genç delikanlı merhametsiz olur.
3. Senin belini sarma yolunda başımı ortaya koyayım. Aşk ehlinin nesi varsa ortadadır.
4. Ey kırmızı elbisesi ile mahallede salınan sevgili, çok dikkatsiz olma ki senin mahallende kan dökülür.
5. Ölünce ayağının toprağını gözümde saklarım; cennet hûrilerine çok iyi bir hediye olur.
6. Acı sövmesiyle yine canımızı acıttı. Senin pek güzel dudağına (acı sövgü) nasıl (da) tatlı söz gibidir.
7. Ey İshâk! Akan içki, dağlar kadar kederimizi bir oyun ile götürdü, ne güzel bir pehlivandır.

186. İshāk

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bu ne istiğnā olur bu nice 'izz ü nāz olur
Kim seni çok sevdüğümce baña meylüñ az olur
2. Gülşen-i cennetde serv üzre idinmiş āşiyān
Ol güzeller şāhınıñ zülfi ne hoş şeh-bāz olur
3. Cān virürse ma'nī-i hāşşa nola nazm ehli kim
Merd-i şā'ir-pīşe olan rind-i şāhid-bāz olur
4. Nazm-ı şī'rüm yād idüp muṭrib ser-āgāz eylese
Nükte-perdāz u suḥan-sāz u bülend-āvāz olur
5. Cevre başlar ağlasam zīrā ki muṭrib sāzını
Gūşmāl eyler ne dem kim nağmesi nā-sāz olur
6. Āyīne her gördüğü maḥbūba bir yüzden toğar
Ol nemed-pūşı görür misin ne şūret-bāz olur
7. Hüsünüñi vaşf eylemekle buldı **İshāk** imtiyāz
Bu cihānda her kişi bir vaşf ile mümtāz olur

187. Zātī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşīkuñ āhı felekde Zühreye dem-sāz olur
Ḳaddi çeng ü cismi kıldan ince beñzi saz olur
2. Āşīkāre eylemezdüm mihrüñi ey meh velī
'Āşīkuñ derd-i derümü āh kim gammāz olur

186/G. 37 D.

1a olur: durur D; 1b ḳaddi: M; 4b sāz u: u -M.

187/G. 387 D.

Mecmuadaki 6. beyit divanda yer almamaktadır.
2b derd-i: āh-ı D; 3b cevr ü: ü -M.

186. İshâk

1. Bu ne gönül tokluğudur, bu nasıl şeref ve nazdır. Seni çok sevdikçe bana olan ilgin azalır.
2. Cennet bahçesinde selvi üzerinde yuva yapmış. O güzeller padişahının saçı ne güzel doğan olur.
3. Şair olan bir kimse özel bir anlam için canını verirse bundan ne çıkar? Mesleği şairlik olan kişi güzel avlayan rinde benzer.
4. Çalgıcı, şiirimin nazmını hatırlayıp yeniden başlasa söz düzenleyen ve yüksek sesle söyleyen olur.
5. Ben ağlayınca çalgıcı sazının kulağını büküp eziyete başlar. Ne vakit ki nağmesi olur?
6. Ayna her gördüğü sevgiliye aynı taraftan bakar. O keçe giyeni görüyor musun nasıl kuklacı olur?
7. İshâk senin güzelliğini ortaya çıkararak seçkinlerden oldu. Bu dünyada her kişi bir özelliğiyle bilinir.

187. Zâtî

1. Âşığın ahı gökteki Zühre gezegenine arkadaştır. Boynu bükülmüş, vücudu kıldan ince, benzi sarı olur.
2. Ey ay yüzlü sevgili, ben senin sevgini ortaya çıkarmazken hangi ispiyoncu âşığın içindeki derdini ortaya döktü?

3. 'Ādeti 'āşıkıların cevre taḥammül eylemek
Şan'atı dilberlerin cevri ü cefâ vü nâz olur
[42b] Az dilber görmedüm çok memleket seyr eyledüm
Sen kadar çok cevri ider cânâ cihânda az olur
5. Döne döne oynadur dilber hevâyî gönülümü
Dil-rübâlar **Zâtî**'yâ ekşer kebüter-bâz olur
6. Sidre kıaddün üstüne bir müntehâ medḥ okudum
İşidenler didi bu nice büleñd-âvâz olur

188. Revânî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Nâzenîñ nâzı çok ammâ vefâsı az olur
Ey benüm çok sevdiğüm bu ne dükenmez nâz olur
2. Bu hevâyî gönülümü bir dilberiyçün şaqladum
Rind-i şâhid-bâz olan ekşer kebüter-bâz olur
3. Uçsa bir Tübâ-ı hırâmuñ dil hevâsında nola
Gördüğün tavûs-ı kıudsîdür hümâ-pervâz olur
4. Bildiler mest idüğüm 'ışkuñ şarâbından beni
Sâkıyâ şol mey diyen kâfir 'aceb gammâz olur
5. Devr-i hüsnünde **Revânî** leblerün terk idemez
Rüm'dur bunda şarâb içmez kimesne az olur

188/G. 130 D.

Divanda yer alan 6. beyit eksiktir.

1b ey: a D; 2a şaqladum: şaqların D; 3b gördüğün: gördüğüm D; 4b mey: -M; 5a leblerün: lebrin D.

3. Eziyete dayanmak âşıkların huyudur. Sevgililerin sanatı eziyet, zulüm ve nazdır.
4. Çok memleket gezdim, çok güzeller gördüm. Fakat âşığa, seninki kadar çok eziyet eden bir sevgiliye dünyada ender rastlanır.
5. Sevgili benim hevesli gönlümü döne döne oynatır. Ey Zâtî, sevgililer çoğunlukla güvercin avlayanlar gibidir.
6. Tuğba ağacına benzeyen boyuna bir üstün gibi övgüler okudum. İştinler, bu nasıl yüksek bir sestir, dedi.

188. Revânî

1. Nazlı sevgilinin nazı çoktur fakat vefası azdır. Ey benim çok sevdiğim, bu ne tükenmez nazdır?
2. Bu gelip geçici heveslerle dolu gönlümü bir sevgili için sakladım. Sevgiliyle oynayan (başı boş) derviş kişi çoğunlukla güvercin avlayan gibidir.
3. Boyu Tûbâ ağacına benzeyen sevgili, gönül elde etmek için bir uça ne olur? Bu gördüğün kutsal tavus kuşu, yüksekten uçan hüma kuşuna benzer.
4. Sarhoşluğumun sebebinin senin aşkının şarabından kaynaklandığımı bildiler. Ey sâkî, şu içkiye kâfir diyen tuhaf bir gammadır (söz taşıyandır).
5. Revânî, güzelliğinin (bilindiği) dönemde senin dudaklarını terk edemez. Rûm'da şarap içmeyen kimse az bulunur.

189. Hâfız

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şol gönül kim degmeye konmaz hümâ-pervâz olur
Anı depretmez alur zülfüñ nice şeh-bâz olur
2. Sûz-ı sînemden düşer ehl-i semâya gülğule
Her ne dem ki Zühre'ye nâlem çıkar dem-sâz olur
3. Mâh-rûlar çokdur ammâ sen hilâl-ebrû gibi
Bir güneş yüzli güzel devr-i kamerde az olur
4. Mâ'il olur hûblar 'uşşâka dirler âh kim
Ben niyâz itdikçe dildârum ser-â-ser nâz olur
5. Ne firâk-ı odına yanmış bulunur **Hâfız** gibi
Ne anuñ şi'ri gibi 'âlemde âteş-bâz olur

190. Zâtî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- [43a] Âh iderler beñzer ol luţf ıssı hânum söylenür
Yâ baña itdürdügi vaşf-ı figânum söylenür
2. Kışsa-i hüsn-i cemâl-i Yûsuf'ı unıtdı halk
Şimdi dillerde o müjgâni sinânum söylenür
 3. Ser-be-ser cümle nebât olur nebâtı ol yirüñ
Tatlu tatlu kande ki ol şîrîn-zebânum söylenür
 4. Ol püser cevri itdüğinden şanmasun iñler beni
Sînemüñ gehvâresinden tıfl-ı cânum söylenür
 5. Âh ider ra'd od çıkar ebrüñ gözinden yaş akar
Gökde beñzer ol meh-i nâ-mihribânum söylenür

190/G. 331 D.

1a luţf: zulm D; 3a ki: -M; 7a 'ışkuñda: 'ışkında D; 8a olup: olur D.

189. Hâfız

1. Şu gönül ki rastgele konmayan yüksekten uçan hümâ kuşudur. Nasıl bir doğandır ki senin saçını kıpırdatmadan alır?
2. Sema ehline yüreğimin ateşinden gürültü düşer. Her ne vakit ki Zühre'ye inlemelerim çıksa onunla arkadaş olur.
3. Ay yüzlü sevgililer çoktur fakat senin gibi hilâl kaşlı, güneş (gibi parlak) yüzlü bir güzel ay devrinde (âhir zamanda) az bulunur.
4. Derler ki güzeller âşıklara meyilli olur. Ben yalvardıkça sevgilim kendini büsbütün naza çeker.
5. Ne Hâfız gibi ayrılık ateşinde yanmış kimse bulunur ne de dünyada onun şiiri gibi ateşle oynayan (bir şiir) bulunur.

190. Zâtî

1. Ah etmesinden anlaşılır ki o lütuf sahibi padişahımdan bahsederler veya onun bana ettirdiği ahları vafederler.
2. Halk güzel yüzlü Yusuf kıssasını unuttu. Şimdi dillerde o kirpikleri mızrağa benzeyen (sevgilim) konuşulur.
3. Nerede tatlı tatlı o tatlı dilliden bahsedilse o yerde baştan başa nebat biter.
4. O çocuk, kendi eziyeti yüzünden inlediğimi sanmasın; ruhumun çocuğu yüreğimin beşiğinde mırıldanır.
5. Ah edince gök gürültüsünden ateş, bulutun gözünden de yaş akar. Belli ki gökyüzünde o merhametsiz ay yüzlü sevgilimden konuşulur.

6. Tıtuşaldan pehlevān-ı āteş-i ‘ışk-ile ben
Rüstem-i Zāl-i zamānam dāsītānum söylenür
7. Bir nişān koyup bir ad itdüm senüñ ‘ışkuñda kim
Hey kıyāmet haşre dek nām u nişānum söylenür
8. Cem ‘ olup gā ‘ib erenler nāleler zāhir olur
Sırr ile her kanda kim rāz-i nihānum söylenür
9. ‘Aks-i nālem şanma **Zātī** kühdan iren şadā
Küh olup dīvāne-i āh ü fiğānum söylenür

191. Kemālpāşāzāde

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Gül yüzüñ şevki ile āh [ü] fiğānum söylenür
Şöhre oldı şehir içinde dāsītānum söylenür
2. Dostānı naql olalı derd ü guşşam kışşası
Her ağızda söz olupdur dāsītānum söylenür
3. Söylenürse sen güle ben bülbülüñ şevki nola
Gizlü kalmaz ‘ışk [işi elbette] cānum söylenür
4. Bu ne sırdur kim ben ağızum açmadan düşmiş dile
La ‘l-i şīrīnūñle olan rāz-ı nihānum söylenür
5. İdeyin hüsn-i bedī ‘üñden ma ‘āniler ‘ayān
Çünkü destān oldı anlarda beyānum söylenür

191/-D.

3b işi elbette: elbette işi M.

6. Ben aşk ateşinin pehlivanı ile güreş tuttuğumdan beri zamanın Zaloğlu Rüstemi'yim, destanım konuşulur.
7. Senin aşkında bir iz koyup meşhur oldum. Hey! Kıyamet gününe kadar namım ve şöhretim konuşulur.
8. Gayıp erenler toplanınca iniltileri ortaya çıkar. Gizlice her yerde gizli sırrım konuşulur.
9. Ey Zâtî, dağdan gelen sesi benim iniltimin yankısı olduğunu zannetme. Ah ve feryadımın divânesi (düşkün) dağ olup söylenir.

191. Kemâlpâşâzâde

1. Senin gül yüzünün arzusuyla ah ve feryadım söylenir. Destanım şehirde şöhret oldu, konuşulur.
2. Dostlara dert ve sıkıntımın kıssası anlatıldığından beri destanım her ağızda söz olmuş, konuşulur.
3. Senin gibi bir güle benim gibi bir bülbülün arzusu söylense bundan ne çıkar? Elbette canım, aşk işi gizli kalmaz, konuşulur.
4. Bu nasıl bir sırdır ki ben ağzımı açmadan dillere düşmüş. Senin şirin dudağınla olan gizli sırrım konuşulur.
5. Eşsiz derecedeki güzelliğinden mânâları ortaya çıkarayım. Çünkü açıklamalarım onlarda destan oldu, konuşulur.

192. Behişti

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- [43b] Yir yüzinde mā-cerā eşk-i revānum söylenür
Gögde āvāze benüm āh u fiğānum söylenür
2. Yayılıp kişver-be-kişver memleket-ber-memleket
Bendeñüñ feryādı ey řāh-ı cihānum söylenür
3. Diller āhūsını řimdi kim ider dirseñ řikār
Şan' atında kāmil ol şaşı kemānum söylenür
4. Țafra-i deşt-i fenāda irmedi Mecnün baña
Ehl-i ' işık içre benüm şimdi niřānum söylenür
5. Olalı ol gülřen-i hūsnüñ **Behiřti** bülbüli
Her vilāyetde hezārān dāsitānum söylenür

193. Ėayretü

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

I

1. Beni terk eyledüñ ey yār elümden ne gelür
2. Olımaduñ baña ġam-h'ār elümden ne gelür
3. Diyeyin derd ile nā-çār elümden ne gelür
4. Yüri ey yār-ı cefā-kār elümden ne gelür

II

1. Yüriseñ şıve ile serv-i ser-efrāzum idüñ
2. Söyleseñ nāz ile tūřı-i hoş-āvāzum idüñ
3. Uçduñ elden göñül eglencesi şeh-bāzum idüñ
4. Yüri ey yār-ı cefā-kār elümden ne gelür

192/-D.

193/Mrb. 20 D.

I/1 eyledüñ: eyledi M; I/2 olmaduñ: olmayaduñ M; III/3 rüz u: u -M; IV/2 nürum idüñ: nürumuñ M; IV/3 bā' iş olan dirligüme: dirligüme bā' iş olan D; VI/1 ġayrılarla: ġayr ile M; VII/1 idesin: idesüñ M.

192. Behişti

1. Yer yzündeki maceralar benim ağlayan gözümü dile getirir. Gökte benim ah ve feryadım yüksek sesle söylenir.
2. Ey cihan sultanım! Senin kulunun feryadı memleket memleket, ülke ülke yayılıp konuşulur.
3. Gönüller ceylanını şimdi kim avlar dersen, sanatında usta o yay kaşlı sevgilim olduğu söylenir.
4. Mecnûn, fanilik ovasının tepesinden bana ulaşmadı. Âşıklar arasında şimdi benim adım konuşulur.
5. Behişti, senin güzellik bahçenin bülbülü olduğundan beri her ilde pek çok hikâyem anlatılır.

193. Hıyretı

I

Ey sevgili, beni terk ettin, benim için kederlenmedin şimdi benim elimden ne gelir? Diyeyi dert ile çaresiz kaldım, elimden ne gelir? Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

II

Naz ile yürürüyen dik başlı selviye benzeyen sevgilimdin. Naz ederek konuşan güzel sesli papağanım gibiydin. Elden kaçtın, gönül eğlencesi doğanım gibiydin. Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

III

1. Gündüz aḥşama degin bāğ ile bŭstānum idüñ
2. Giceler şubḥa degin şem‘-i şebistānum idüñ
3. Rŭz u şeb cān u dil eglencesi cānānum idüñ
4. Yŭri ey yār-ı cefā-kār elŭmden ne gelŭr

IV

1. Zaḥmuma merhem idüñ derdüme dermānum idüñ
2. Dīdede nŭrum idüñ sīnede īmānum idüñ
3. Sen idüñ bā‘iṣ olan dirligŭme cānum idüñ
4. Yŭri ey yār-ı cefā-kār elŭmden ne gelŭr

V

1. Açılp gŭl gibi gŭlseñ gŭl-i gŭlzārum idüñ
2. Ḳadeḥ alsañ elŭñe gŭlbŭn-i bī-ḥārum idüñ
3. Ğuşsa vaḳtinde benŭm mŭnis ũ gam-ḥārum idüñ
4. Yŭri ey yār-ı cefā-kār elŭmden ne gelŭr

VI

- [44a] Beni terk eyleyŭben ğayrılara yār olduñ
2. Uyuban yadlara yār iken ağyār olduñ
3. Gŭl-i ra‘nā idüñ ammā gŭzŭme ḥār olduñ
4. Yŭri ey yār-ı cefā-kār elŭmden ne gelŭr

VII

1. Yol mıdur cān gibi sen kendŭñi pinhān idesin
2. Kŭnc-i miḥnetde bu bī-çāreyi bī-cān idesin
3. **Ḥayretī**'nŭñ yıḳasın gŭñlini vīrān idesin
4. Yŭri ey yār-ı cefā-kār elŭmden ne gelŭr

III

Gündüz akşama kadar bahçe ile bostanımdın. Gecelerden sabaha kadar gece mumumdun. Gündüz ve gece, can ve gönül eğlencesi sevgilimdin. Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

IV

Yarama merhem, derdime çareydin. Gözde nûrum, göğüste imanımıydın. Sen hayatımın sebebi olan canımıydın. Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

V

Yüzünü gül gibi açıp gülen gül bahçemin gülüydün. Eline kadeh alan dikensiz gül ağacıydın. Kederlendiğimde benim yakınım ve kederimi paylaşan dostumdu. Ey eziyet çeken sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

VI

Beni terk ederek benim rakiplarime sevgili oldun. Başkalarına uyarak sevgiliyken düşman oldun. Ranâ gülüydün ama gözüme diken oldun. Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

VII

Senin kendini can gibi gizlemen âdet midir? Eziyet köşesinde bu zavallıyı canından edersin. Hayretî'nin gönlünü yıkıp harap edersin. Ey eziyet eden sevgili, var git, benim elimden bir şey gelmez.

194. Һayretī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ne melāmet gibi bir künc-i selāmet bulunur
Ne nedāmet gibi eglenmege ālet bulunur
2. Ne benüm zaḥmuma zaḥmet gibi şıḥḥat görünür
Ne benüm gönlüme miḥnet gibi rāḥat bulunur
3. Ne ben üftādeye gurbet gibi raġbet yiri var
Ne bu dil-dādeye zillet gibi ‘izzet bulunur
4. Ne olur mey-kede künci gibi ḥürmet şadı
Ne ḥarābāt gibi gūşe-i vaḥdet bulunur
5. **Һayretī**'nün yok ise ‘aklı ne var ey şūfī
Her ne deñlü dir iseñ gaḥlet ü ḥayret bulunur

195. Cāmī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ne yañaġuñ gibi bir lāle-i nu‘mān bulunur
Ne dehānuñ gibi bir ġonce-i ḥandān bulunur
 2. Ne biter gülşen-i ‘ālemde boyuñ gibi nihāl
Ḥaṭṭ u zülfüñ gibi ne sebze ü reyḥān bulunur
 3. Ne fenā bezmi gibi meclis ü cem‘iyyet olur
Ne ġam u ġuşsa u miḥnet gibi yārān bulunur
 4. Gül-i gülşen ne olur dāġ-ı maḥabbet bedeli
Ne ġamuñ külḥānı mānend-i ġulistān bulunur
 5. Ne gelür **Cāmī** gibi ‘āleme ser-mest-i ezel
Ne anuñ şī‘ri gibi şī‘r-i dilistān bulunur
- [44b] Ne şunar ḥasta dile şerbet-i la‘lin o ṭabīb
Bu şifā-ḥānede ne derdüme dermān bulunur

194/G. 110 D.

4a gibi: -M.

194. ayret

1. Ne melmet (kınama, aykırı olma) gibi bir huzur köşesi bulur ne de pişmanlık gibi eğlenmeye bir sebep bulunur.
2. Ne benim yarama eziyet gibi tedavi görünür ne de benim gönlüme eziyet gibi rahatlık bulunur.
3. Ne benim gibi bir zavallya gurbet gibi ilginin çok olduğu bir yer var ne de bu aşığa aşığılık gibi bir yücelik bulunur.
4. Ne meyhane köşesi gibi hürmet başkanı olur ne de meyhaneler gibi birlik köşesi bulunur.
5. Ey sofu, Hayret'nin akı yoksa ne olmuş? Her ne dersen de; gaflet (dikkatsizlik) ve hayret bulunmaz.

195. Cm

1. Ne yanağın gibi bir gelincik bulunur ne de ağzın gibi açılmaya hazır bir gonca bulunur.
2. lemin gl bahçesinde ne senin boyun gibi bir fidan biter ne de ayva tyn gibi yeşillik ve saçın gibi koku bulunur.
3. Ne yokluk meclisi gibi bir meclis ve topluluk bulunur ne de gam, keder ve sıkıntı gibi bir dost bulunur.
4. Ne gl bahçesi glnn bedeli sevgi yaras olur ne de senin gamının ateşi gl bahçesinde bulunur.
5. Ne leme Cm gibi ezelden sarhoş biri gelir ne de onun şiiri gibi bir gönül alan şiir bulunur.
6. Ne o hekim hasta gönüle dudağının şerbetini sunar ne de bu şifahanede derdime derman bulunur.

196. Һayretī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Niçe bir virmeye el vuşlat-ı cānān niçe bir
Niçe bir yana firāk āteşine cān niçe bir
2. Niçe bir ƙan yuda derd ile firāƙuñda göñül
Niçe bir yaş döke bu dīde-i giryān niçe bir
3. Niçe bir bulmaya cem‘iyyet-i hātır dil ü cān
Niçe bir ola şaçuñ gibi perīşān niçe bir
4. Niçe bir od urasın cān u göñül Һirmenine
Niçe bir yaƙa beni āteş-i Һirmān niçe bir
5. Niçe bir yaralaya tīg-i firāk ile beni
O cefālar ƙılıcı āfet-i devrān niçe bir
6. Niçe bir ben ten-i bī-cān gibi pejmürde ola
Eyleye cān gibi ol kendüyi pinhān niçe bir
7. Niçe bir ƙoğmaya ‘ālemde murādum necmi
Baña göstermeye gün ol meh-i tābān niçe bir
8. Niçe bir vādī-i hicrāna düşüp ser-gerdān
Gezesin **Һayretī**'yā bī-ser ü sāmān niçe bir
9. Yār çün kim oƙumaz mihr ü vefā destānın
Niçe bir yazıla bu defter ü dīvān niçe bir

196/G. 89 D.

6a ola: olam D; 6b cān gibi ol kendüyi: kendüyi ol cān gibi D.

196. Hayretî

1. Ne zamana kadar sevgiliye kavuşmak mümkün olacak, ne zamana kadar? Ne zamana kadar gönül, ayrılık ateşinde yanacak, ne zamana kadar?
2. Ne zamana kadar gönül, senden ayrı olmanın derdi ile kan yutacak? Ne zamana kadar bu ağlayan göz yaş dökcek, ne zamana kadar?
3. Ne zamana kadar can ve gönül, akıl ve fikir topluluğunda bulunmaya devam edecek? Ne zamana kadar senin saçın gibi perişan olacak, ne zamana kadar?
4. Ne zamana kadar can ve gönül harmanına ateş vuracaksın? Ne zamana kadar nasipsizlik ateşi beni yakacak, ne zamana kadar?
5. Ne zamana kadar ayrılık kılıcı ile yaralamaya devam edecek? Ne zamana kadar sevgili o eziyetler kılıcını kullanacak?
6. Ne zamana kadar ben, cansız vücudum gibi perişan olmaya devam edeceğim? Ne zamana kadar o kendini ruh gibi gizleyecek?
7. Ne zamana kadar dünyada muradımın yıldızı doğmayacak? Ne zamana kadar parlak ay gibi güzel olan sevgili, bana gün yüzü göstermeyecek?
8. Ne zamana kadar ayrılık vadisine düşmüş bir şaşkın olarak kalacaksın? Ey Hayretî, daha ne kadar sefil ve perişan gezeceksin?
9. Senin için sevgi ve vefa destanını okumaz. Ne zamana kadar bu defter ve divan yazılacak, ne zamana kadar?

197. Şemsi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ey gönül manşıb ile cāha bu ragbet niçe bir
Niçe bir devlet-i dünyāya maḥabbet niçe bir
2. İçesin bāde-i telhī koyasın adını zevk
Hāy gāfil niçe bir nefse ḥamiyyet niçe bir
3. Bir daḥi girmez ele kaçmasun ey dil ḥazer it
Niçe bir zāyi‘ ola bu dem ü fırsat niçe bir
4. Fikr-i ārāyiş-i dünyā ile varma ḥāba
Ey gönül aç gözünü sende bu gāflet niçe bir
[45a] ‘Ākıbet bisteri ḥāk olsa gerek yaşduğı taş
Niçe bir biçdüresin egnüñe ḥil‘āt niçe bir
6. Dāğ ile eyle tenüñ birinüñ altunlu kabā
Aña dībālar ile ‘izzet ü ḥürmet niçe bir
7. Qalbe eyle nazarı qalb ile bāzār itme
Niçe bir idesin ey hāce ticāret niçe bir
8. Naqd-i ‘ömrüñ var iken yapdurıgör dār-ı bekā
Eylemek bunda fenā şehri ‘imāret niçe bir
9. Şevke gel nūr-ı ilāhī ile pür-envār it
Şemsi‘ yā ḥāne-i dilde qala zulmet niçe bir

197/G.49 D.

2b ḥamiyyet: ḥimāyet M; 3b ü: -M; 4b sende bu: böyle D; 8a yapdurıgör: yapdurugör D; 9a it: ol D.

197. Şemsî

1. Ey gönül, ne zamana kadar bu devlet hizmeti ile makama istek devam edecek? Daha ne kadar dünya saadetine sevgi besleyeceksin, ne zamana kadar?
2. Acı şarabı içip adına da zevk koyarmışsın. Hay gâfil sana yazıklar olsun! Ne zamana kadar nefsin istekleri için çalışacaksın, ne zamana kadar?
3. Ey gönül, böyle bir fırsatı tut da kaçmasın çünkü bir daha ele geçmez. Ne zamana kadar bu vakit ve fırsat ziyan olacak, ne zamana kadar?
4. Ey gönül, dünya süsünün fikri ile uykuya dalma; aç gözünü, sende daha ne zamana kadar bu gaflet uykusu sürecek?
5. Sonuç olarak yatağın toprak, yastığın da taş olur. Ne zamana kadar sırtına elbise diktireceksin, ne zamana kadar?
6. Vücudun yaralarla altın elbise hâline getir. Ne zamana kadar ipekli kumaşlarla ona değer ve saygı gösterilecek?
7. Ey efendi, kalbe itibar et, kalp ile pazarlık etme. Ne zamana kadar ticaret yapacaksın, ne zamana kadar?
8. Elinde imkân varken edebî kalacağın bir ev yaptır. Ne zamana kadar, yokluk şehri yapacaksın?
9. İlâhi nur ile şevke gelip her tarafın nurla kaplansın. Ey Şemsî, gönül evinde bu sıkıntı daha ne zamana kadar kalacak?

198. Һayālī

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Öyküdi bāde la'lüñe ayağa şaldılar
Şu 'arızuñ añınca tutup bāğa şaldılar
2. Zülfüñ kim oldı qaşuñuñ üstünde āşikār
Bir şāhbāzdur ki anı zāğa şaldılar
3. Qaşr-ı cefāyı yapmağa şāhān-ı mülk-i hüsn
Ferhād'ı taşa vü beni toprağa şaldılar
4. 'Aks-i nücümü eşk-i revānumda seyr iden
Şandı hāzān varaqların ırmağa şaldılar
5. Fānī cihāna aqlamağa geldi niçeler
Bir iki gün Һayālī'yi de lāğa şaldılar

199. Yahyā

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Dünyāya bu Һayālī Beg'i lāğa şaldılar
Ya'nī ki halka maşhara olmağa şaldılar
 2. Şer' ile yüzi kara küfür-güy uşakları
Yañlış müsevvede gibi ocağa şaldılar
 3. Qayd idüben qalenderiler tavq-ı la'neti
Bāğ-ı cihānda kendülerin bāğa şaldılar
 4. Her bir uşaq yüzinde şakalın tırāş ider
Berg-i nihāl-i dīnini toprağa şaldılar
- [45b] **Yahyā** ser-i Һayālī'de Rūm ili taqyesi
Güyā ki bir toğandır anı zāğa şaldılar

198/G. 111 D.

3b taşa vü: taşlara D; 5a cihāna: cihānda D.

199/G. 118 D.

1a Beg'i: gibi D; 1b ki: -M; 2a şer' ile: bir iki D, uşakları: ışıkları D; 2b gibi: diyü D; 3a idüben: idünür D, qalenderiler: qalender olan D; 4a uşaq: ışık D.

198. H ay li

1. Şarap senin dudağını taklit edince (Şarabı) kadehe koydular. Su, yanağını hatırlayınca (suyu) bahçeye bıraktılar.
2. Senin saçın kaşının üstünde belirdi; (sanki) bir doğandır ki onu karganın üstüne saldılar.
3. Güzellik mülkünün padiŐahları eziyet k Ők n  yapmak için Ferh d'ı taşa ve beni de toprağa sürdüler.
4. Akan g zyaŐımda yıldızların yansımamı seyreden kişi, sonbahar yapraklarını ırmağa bıraktıklarını zannetti.
5. Niceleri bu boş dünyaya ağlamaya geldi. Hay li'yi de bir iki günlüğüne oyun ve eğlenceye gönderdiler.

199. Yahy 

1. Bu Hay li Bey'i dünyaya oyun ve eğlence için gönderdiler. Yani (anlayacağınız Şu) ki halka maskara olmaya gönderdiler.
2. Őeriat bakımından kara yüzlü, küfürbaz gençleri yanlış yazılmış k ğıt gibi ocağa attılar.
3. Nefret gerdanlığını Kalenderiler belirlediler. Dünya bahçesinde kendilerini bahçeye bıraktılar.
4. Her bir ocuk y zindeki sakalı tıraş eder. Din fidanının yaprağını toprağa gömdüler.
5. Ey Yahy , sanki Hay li'nin başındaki Rum ili takkesi bir doğandır da onu karganın önüne attılar.

200. Ya'küb Çelebî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

1. Şevk-i bülbülle tolu her gūşesi bāğ u bahār
2. Sünbül ü güldür çemen şahrāsı cümle lāle-zār
3. Her maqāmı dil-güşädur her kenār-ı cūy-bār
4. Hāğ budur bāğ-ı İrem'dür şehr-i Aydınçık ki var

II

1. Ravza-i bāğ-ı cihāndur her mekân-ı cān-fezā
2. Selsebîl ırmağıdur her çeşme-sārı gūyiyā
3. Hāk-i 'anber-bārına reşk eyledür müşg-i Hıfā
4. Hāğ budur bāğ-ı İrem'dür şehr-i Aydınçık ki var

III

1. Şanki gülzār-ı cihāndur anda hūbān-ı cihān
2. Kimi gül-rū kimi sünbül mū kimi serv-i revān
3. Reşk-i firdevs-i berīn olsa yaraşur her zamān
4. Hāğ budur bāğ-ı İrem'dür şehr-i Aydınçık ki var

IV

1. Orta yirinde bitüpdür bir çınār-ı bî-bedel
2. Bî-bedellikde meger Tübā ola aña bedel
3. Var mı 'ālemde nazīri billāh inşāf eyle gel
4. Hāğ budur bāğ-ı İrem'dür şehr-i Aydınçık ki var

V

1. Karşusunda ol temāşalık ki var budur haber
2. Kim Süleymān'dan qalupdur ol binā-yı mu'teber
3. Hoş mu'allā qaşr imiş seyr eyle ey şāhib-nazar
4. Hāğ budur bāğ-ı İrem'dür şehr-i Aydınçık ki var

200. Ya'küb Çelebî

I

Bahçe ve baharın her köşesi bülbül arzusuyla doludur. Çayırı sümbül ve gül, çölü ise tamamen lale bahçesidir. Her makamı ve ırmak kenarı gönlü ferahlandır. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

II

Her ruha ferahlık veren mekân dünyadaki cennet bahçesinden Ravza'dır. Sanki her çeşmesi bol olan yer Selsebil ırmağıdır. Hıtâ kokusu güzel kokulu toprağını kıskanır. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

III

Sanki onda dünya güzelleri dünyanın gül bahçesi gibidir. Bu (güzellerin) kimi gül yüzlü, kimi sümbül saçlı, kimi de selvi boyludur. Yüce Firdevs cennetinin kıskandığı bir yer olsa her zaman yakışır. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

IV

Orta yerinde eşsiz güzellikte bir çınar yetişir. Galiba Tûbâ ağacı, bu eşsiz güzellikteki çınarın yerine geçebilir. İnsâf et! Allah'a yemin olsun ki şu dünyada ona benzeyen var mı? Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

V

Karşısındaki o seyirlikten bir haber var. O da şudur: O sağlam bina Süleyman devrinden kalmıştır. Ey tecrübe sahibi olan kişi! Burası güzel ve yüce bir köşk olmuş, seyret. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

VI

1. Taş yapısı ak mermer iç yüzi zerrîn-i hışt
2. Tāk-ı eyvân-ı muşavver toprağı ‘anber-sirişt
3. Lâle-zâr u merg-zâr eṭrâfi güyâ ki behişt
4. Hâk budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i Aydıncık ki var

VII

1. Umaram Hâkdan anı ki haşre dek ma‘mûr ola
2. Zerre-i hâkinden anuñ çeşm-i bed-bîn dūr ola
3. ‘İşret ü ‘ıyş ile halkı tâ ebed mesrûr ola
4. Hâk budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i Aydıncık ki var

201. Hâyetî

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

I

- [46a] Geldi devrân-ı şafâ iriştî eyyâm-ı bahâr
2. Gül gibi açıldı gülüdi her gönül bî-ihtiyâr
 3. Her kişi la‘lîn ayağ aldı eline lâle-vâr
 4. Mey çıkup başına oldu her gedâ bir tâcdâr
 5. Ben belâ küncinde kaldum derd ile bîmâr u zâr
 6. Âh elüñden ey cefâsı çok vefâsuz rûzgâr

II

1. Gamdan âzâd oldu ‘âlem ben giriftâr-ı firâk
2. Hep şafâ bezminde il ben sâkin-i gâr-ı firâk
3. Her kişinüñ meskeni gülşen benüm hâr-ı firâk
4. Her gönül hoş-hâl ü ben derd ile bîmâr-ı firâk
5. Bir dem eksük olmadı cânumdan âzâr-ı firâk
6. Âh elüñden ey cefâsı çok vefâsuz rûzgâr

201/Msd. 6 D.

IV/3 sürer: şorar M.

VI

Surla çevrilmiş köşk kemerinin taş yapısı beyaz mermer, iç kısmı altın kerpiç, toprağı anber gibi güzel kokuludur. Sanki etrafı lale ve çiçek bahçeleriyle donanmış bir cennettir. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

VII

Allah'tan onu dilerim ki kıyamete kadar bayındır olsun. Onun karamsar gözü en ufak topraktan uzak olsun. Halkı zevk ve safa sürmesi ile sevinci sonsuz olsun. Gerçek budur ki Aydıncık şehri cennet bahçelerinden İrem bağı gibidir.

201. H̄ayretī

I

Sefa vakti geldi, bahar günleri ulaştı. Her gönül kendiliğinden gül gibi açıldı, güldü. Herkes eline laleye benzeyen yakuttan yapılmış kadeh aldı. İçki başına vurdu, her dilenci taç sahibi oldu. Ben bela köşesinde (bir) dertle hasta ve perişan kaldım. Ey eziyeti çok vefasız rüzgâr, senin elinden el-amân.

II

Dünyada gamdan kurtuldu, ben ise ayrılığa düştüm. Yabancılar safa meclisindeyken ben ayrılıkta yer etmiş bir sakinim. Herkesin evi gül bahçesi, benimki ayrılık dikenidir. Her gönül iyi hâlde, ben ise dertle ayrılık hastasıyım. Bir an eksik olmadı canımdan ayrılık acısı. Ey eziyeti çok vefasız rüzgâr, senin elinden el-amân.

III

1. Qaldı āzād itmedüñ bend-i belādan sen beni
2. Redd idüp dūr eyledüñ bezm-i şafādan sen beni
3. Yad kılduñ cümle yārān-ı vefādan sen beni
4. Eyledüñ bīgāne her bir āşinādan sen beni
5. ‘Ākıbet ayru düşürdüñ Muştafā'dan sen beni
6. Āh elüñden ey cefası çok vefāsuz rüzgār

IV

1. Gül gibi dāmān-ı vaşl-ı yāre bulup dest-res
2. Duttı devründe gülistān-ı şafāyı hār u has
3. Bezm-i şādīde sürer el yüze şükr idüp meges
4. ‘Andelībüñ yiri miḥnet hārı tūḫinüñ kafes
5. İdüben senden şikāyet saña dirler her nefes
6. Āh elüñden ey cefası çok vefāsuz rüzgār

V

- [46b] İt raḫībüñ bahtını devründe meymün eyledüñ
2. Tāli'in zāguñ hümā gibi hümāyün eyledüñ
 3. İşin ol bed-gevherüñ varduqça altun eyledüñ
 4. Hāşılı her kem-‘ayārun ḫadrin efzün eyledüñ
 5. **Ḥayretī** bī-çāreyi ḫahr ile maḡbün eyledüñ
 6. Āh elüñden ey cefası çok vefāsuz rüzgār

202. Ḥayretī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Cānumı yandurdı nār-ı intizār
Qāmetüm lām itdi bār-ı intizār
2. Hem-dememüm āh oldı yārum derd ü ḡam
Hem yirüm sensüz diyār-ı intizār

III

Sen beni bela zincirinden kurtarmadın. Safa meclisinden reddedip uzaklaştırdın. Beni bütün vefa dostlarından uzak tuttun. Her bir tanıdıktan dışlayıp yabancı yaptın. Sonuç olarak sen beni Mustafa'dan uzaklaştırdın. Ey eziyeti çok vefasız rüzgâr, senin elinden el-amân.

IV

Sevgilinin kavuşma eteğini bulup gül gibi eline geçirdi. Senin devrinde safâ bahçesini çerçöp kapladı. Sinek, neşe meclisinde şükredip elini yüzüne sürer. Senin bülbülünün yeri sıkıntı dikeniyken papağanının yeriye kafestir. Senden şikâyet edince sana nefes derler. Ey eziyeti çok vefasız rüzgâr, senin elinden el-amân.

V

Köpek yarıtlı rakibin bahtını senin devrinde uğurlu kıldın. Karganın bahtını hüma kuşu gibi yücelttin. O kötü incini gitgide altına benzettin. Sonuç olarak her ayarı bozuk olanın değerini yükselttin. Ey Hayretî, zavallıyı eziyet ile şaşkına çevirdin. Ey eziyeti çok vefasız rüzgâr, senin elinden el-amân.

202. Hayretî

1. Canımı bekleme ateşi yaktı. Bekleme yükü boyumu lam harfi gibi büktü.
2. Dert ve gam sevgilim, ahım da arkadaşım oldu. Ayrıca benim yerim senin olmadığın bekleme ülkesidir.

3. Çandasın gel olmadın ey serv-çad
Eşk-i çeşmüm cüy-bār-1 intizār
4. Gel iriş kim derd-i ser virdi bize
Ey lebi mey-gün humār-1 intizār
5. Mevtden dağı eşeddür Haç bilür
Ehl-i 'ışka rüzgār-1 intizār
6. Sen gidelden kem degül ey seng-dil
Cām-1 dilden inkisār-1 intizār
7. Cān u dil āyīnesinden hāşılı
Gitmedi bir dem ğubār-1 intizār
8. Ey yüzi gül niçe bir ben bülbülüñ
Yiri sensüz ola hār-1 intizār
9. Çandadur neyer dir iseñ **Haçretī**
Kārı zār u yiri ğār-1 intizār

203. [Haçretī]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Öykünürmiş ruĥ-1 cānāna çamer
Bilmeyüp hālını bir gün lekeler
2. Dem-i vuşlatda olan ağlamasun
Hoş olur faşl-1 bahār olsa sefer
- [47a] Cennete gider iseñ de bizi ço
Zāhidā saña uyan ile eger
4. Çalmadı ehl-i kemāle rağbet
Ġalibā maşharlık oldu hüner
5. Bu demi hoş görelüm **Haçretī'** yā
Bu deme irmedi çaldı niçeler

203/G. 121 D.

1b hālını: ĥaddini: D; 2b olur: durur D; 3a cennete: cennetde M.

3. Ey selvi boylu sevgili, neredesin? Gözyaşlarım bekleme ırmağı olmadan gel, yetiş.
4. Ey dudağı şarap renkli sevgili, gel ulaş. Çünkü bekleme sarhoşluğu bize baş ağrısı verdi.
5. Allah bilir ki bekleme rüzgârı âşıklara ölümden bile daha şiddetlidir.
6. Ey taş yürekli sevgili, sen gittiğinden beri sırça kadehe benzer gönülden bekleme kırgınlığı hiçbir zaman eksilmedi.
7. Sonuç olarak bekleme tozu, can ve gönül aynasından bir an olsun gitmedi.
8. Ey yüzü güle benzeyen sevgili, benim gibi bülbülün yeri, senin olmadığı bekleme dikenini olması ne zamana dek sürecek?
9. Hayretî, ne yapar, nerededir dersen onun işi gücü ağlamak, yeri de bekleme mağarasıdır.

203. Hayretî

1. Ay sevgilinin yanağına özenirmiş. Farkına varmadan bir gün hâlini lekeler.
2. Kavuşma vaktinde olan kişi ağlamasın. Bahar mevsiminde sefer yapılması iyidir.
3. Ey kibirli sofu, sana tabî olanla cennete gidersen eğer bizi bırak.
4. Olgun kişilere olan ilgi kalmadı. Galiba maskaralık hüner oldu.
5. Ey Hayretî, bu vakti hoş görelim; bu vakte birçokları ulaşamadı, kaldı.

204. [Mesîhî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Dört müselmân ile beş kâfir meger
İki dilber gördiler yüzi kamer
2. Bir 'Arâb üç Rûmî bir Hindû ile
Bir gün iki gice şöhet itdiler
3. İki meh-rû üç siyeh-rû ey melek
İki şakallu iki daği püser
4. Bir kara yüzli rakîb ağvâ virüp
Birbirine idiserler kaçd iser
5. Ey **Mesîhî** hîle budur aña kim
'Add idüp toğuzda bir tarh ideler

205. Hayretî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1. Öpülse yâr ile yâr olsa dilber
Kuculsa râm-ı dildâr olsa dilber
2. Ne deñlü ağlasa zâr olsa 'âşık
Açılsa gülse gülzâr olsa dilber
3. Söz anlamağda fettân olsa maħbûb
Yüz şüh olsa 'ayyâr olsa dilber
4. Nedür 'âşıklarun ħâlini bilse
Güzel sevse dil-efgâr olsa dilber
5. Cefâyı az kılsa **Hayretî**' ye
Sözüm bu kim vefâdâr olsa dilber

204/-D.

205/G. 122 D.

3b yüz: biraz D; 2 ve 3. beyitler takdim-tehirli D.

204. Mesihî

1. 4 Müslüman ile 5 Kâfir, 2 tane yüzü ay gibi güzel olan sevgili gördüler.
2. 1 Arap, 3 Rum ve 1 Hintli ile 1 gün 2 gece sohbet ettiler.
3. 2 ay yüzlü, 3 siyah yüzlü melek ile 2 sakallı genç, 2 de çocuk.
4. 1 kara yüzlü rakip delalete saparak birbirini öldürür.
5. Ey Mesihî hile budur anla ki dokuzdan bir çıkarıp hesaplamaktır.

205. Hayretî

1. Sevgili dostu ile öpüşse, kucaklanarak sevgilisine boyun eğse ne çıkar?
2. Âşık ne kadar ağlarsa, inlere sevgili de o kadar açılıp güler ve gülbahçesi gibi olur.
3. Sevgili söz anlamakta fitneci, yüzü şen ve kurnaz olsa.
4. Sevgili âşıkların hâlini anlasa, gönlü yaralıyı güzelce sevse ne olurdu sanki?
5. Sözüm ona, sevgili Hayretî'ye daha az eziyet etse, daha vefalı olsa (ne olurdu).

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Bülbül gibi 'ışk ehli fiğân eylemek olmaz
Esrâr-ı sözin halka beyân eylemek olmaz
- [47b] Genceyi 'uşşâka ziyân eylemek olmaz
Serverüñ olur setri 'ayân eylemek olmaz

207. Uşûlî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Cihânda cevher-i 'ışkuñ ne bilsün kıymetin şol kim
Belâ bâzâr-gâhında döne döne mezâd olmaz
2. Koyup bu 'âr u nāmūsı **Uşûlî** rind-i bed-nām ol
Bilürsüñ ehl-i 'ışk içinde bundan yahşî ad olmaz

208. Zâtî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Virür cān bezm-i gamda aşınâlar hîç yād olmaz
Meşeldür gerçi kim cānā viren vārını yad olmaz
2. Varanlar naqd-i derd alup metâ'-ı cān şatar dāyim
Yetiş bâzâr-ı 'ışka anda ey h'âce kesād olmaz

207/G. 44 D.

Divanda yer alan 1,2,3,4,5. beyitler eksiktir.

1a cevher-i: ni'met-i D; 2a 'âr: nām D, nāmūsı: nāmūsı D; 2b bilürsüñ: bilürsin D.

208/G. 534 D.

1a bezm-i: baħr-ı D; 1b meşeldür: dimişler D; 1b yār: yad D; 2a varanlar: virenler D; 5a idem: iden M.

1. Aşk ehlinin bülbül gibi feryat etmesi doğru olmaz. Sözün sırrını halka açıklaması doğru olmaz.
2. Âşıkların hazineyi ziyan etmesi doğru olmaz. Efendinin örtüsünü meydana çıkarmak doğru olmaz.

207. Uşûlî

1. O kimse dünyada aşk incisinin kıymetini nereden bilsin? Bela pazarında tekrar tekrar fiyatını arttırmak doğru olmaz.
2. Usûlî, bu utanma ve namus duygusunu bırakıp adı kötüye çıkmış derviş gibi ol. Bilirsin âşıkların arasında bundan daha güzel ad olmaz.

208. Zâtî

1. Tanıdıklar gam meclisinde can verir, onlar hiç hatırlanmaz. Ey sevgili! Gerçi, “Servetini veren yabancı olmaz.” demişler.
2. Ey efendi, aşk pazarına git, orda durgunluk yoktur. Dert parasını alıp daima ruh metaini satar.

3. Belā vü ğam ocağında hemān altun ider rūyın
Olanlar kīmyā-yı vaşla t̄alīb ber-murād olmaz
4. Keser başın kim emsem dirse lā'lin devr-i h̄usninde
Kesilür başlar kıanlar şorulmaz veh ki dād olmaz
5. Vefā idem saña dirse h̄azer eyle cefāsından
Güzeller 'ahdine **Zāti** cihānda i'timād olmaz

209. H̄ayretī

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. H̄azer kııl şūret-i luṭfi zamānuñ ber-devām olmaz
Olur mı bir elif-kāmet kim āhır kıaddi lām olmaz
2. Olımaz h̄aş erbāb-ı ğam içinde şu 'āşık kim
Belā bāzār-gāhına düşüp rüsvā-yı 'ām olmaz
3. Şu kim nām ile nāmūsı kıoyuban terk-i 'ār itmez
Añılmaz ehl-i 'ışk içre iken daḫi be-nām olmaz
4. Ayaq bağıdur ey ğonce-dehen bu bülbül-i cāna
Şu gülşende ki kıaddüñ gibi serv-i hoş-hırām olmaz
5. Senüñ de **H̄ayretī** işüñ tamām eyler felek bir ğün
Dime eksüklük eyleyüp şaķın işüm tamām olmaz

209/G. 150 D.

Divanda yer alan 4. beyit eksiktir.
3b iken daḫi: ineñde ol D.

3. Yüzünü bela ve gam ocağında hemen altına çevirirler. Kavuşma kimyasına talip olanlar muradına eremez.
4. Güzelliğinin konuşulduğu dönemde kim onun dudağını öpsem derse başı kesilir. Ne yazık ki kesilen başlar, dökülen kanların hesabı sorulmaz. Böyle adalet olmaz!
5. Sana vefa edeyim derse onun eziyetinden kendini korusun. Zâtî, güzellerin sözüne dünyada güven olmaz.

209. Hayretî

1. Zamanın güzellik sûretini korusun, yoksa devamı olmaz. Elif harfi gibi uzun olan güzelin boyu sonra lam harfi gibi olur mu?
2. Şu âşık gam çekenlerin içinde özel bir yere sahip olamaz. Bela pazarına düşüp de rezil olmaz.
3. Âşık, şöhret ve namusunu bırakıp utanmasını terk etmez. Âşıklar arasındayken bile anılmaz ve şöhreti olmaz.
4. Ey ağzı goncaya benzeyen sevgili, bu can bülbülüne ayak bağıdır. Şu gül bahçesinde senin boyun gibi bir nazla salınan selvi boylu yoktur.
5. Ey Hayretî, felek bir gün senin de işini bitirir. Sakın ola ki bir kusur işleyip benim işimi bitiremez, deme.

KAYNAKLAR

Akarsu, Kâmil. *Rumelili Za'îfî Dîvânı: Tenkîdli Metin*. Ankara: Berikan Yayınevi, 2011.

Akkaya, Mehmet. "Şemsi Paşa Divânı: İnceleme-Edisyon Kritikli Metin". Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1992.

Aksoy, Hasan. "Celîlî, Hâmidzâde", *DİA*. VII, 269-270.

Arslan, Mehmet. *Mîhrî Hâtun Dîvânı*. Amasya: Amasya Valiliği Yayınları, 2007.

Avşar, Ziya. *Revânî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78354/divanlar.html>, (e. 18. 12. 2018).

Aydemir, Yaşar. *Behiştî Divanı : Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2000.

—. *Remzî Divanı*. Ankara: Birleşik Yayınları, 2016.

Coşkun, Vildan S. "Zaîfî", *DİA*. XLIV, 103-104.

—. "Zâtî", *DİA*. XLIV, 150-151.

Çavuşoğlu, Mehmed. "Amrî", *DİA*. III, 96-97.

—. "Bâkî", *DİA*. IV, 537-540.

—. "Basîrî", *DİA*. V, 105-106.

—. *Amrî Dîvan: Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.

—. *Hayâlî Bey ve Divânı'dan Örnekler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

—. *Yahyâ Bey Dîvan: Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977.

Çavuşoğlu, Mehmed, ve M. Ali Tanyeri. *Hayretî Divan: Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981.

—. *Üsküplü İshâk Çelebi Divân: Tenkidli Basım*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1989.

Demirel, Mustafa. *İbn Kemâl Divân*. İstanbul: y.y., 1995.

Dilçin, Cem. *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.

Ersoylu, İ. Halil. *Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1989.

Erünsal, İsmail E. "Mihrî Hatun", *DİA*. XXX, 37-38.

—. "Revânî", *DİA*. XXXV, 30-31.

—. "Tâcîzâde Câfer Çelebi", *DİA*. XXXIX, 353-356.

Erünsal, İsmail. E. *The Life and Works of Tacizade Cafer Celebi With a Critical Edition of Divan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1945.

Gıynaş, Kamil Ali. *Pervâne Bey Mecmuası, Pervâne b. Abdullah: Topkapı Sarayı Bağdat 406*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78354/divanlar.html>, (e. 20. 11. 2018).

Güneş, Murat. "Manastırlı Celâl Bey Dîvânı: İnceleme-Metin". Yüksek Lisan Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2013.

İsen, Mustafa. "Âhî, Benli Hasan", *DİA*. I, 527.

— . *Usûlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.

Karavelioğlu, Murat Ali. “Şem’i, Prizrenli”, *DİA*. XXXVIII, 505-506.

— . *Şem’i Dîvânı: İnceleme-Metin-Tıpkıbasım*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2014.

Kartal, Ahmet. *Basîrî ve Türkçe Şiirleri* . Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.

Kaya, Bayram Ali. “Necâtî Bey”, *DİA*. XXXII, 477-478.

— . "Taşlıcalı Yahyâ", *DİA*. XL, 156-157.

— . “Usûlî”, *DİA*. XLII, 213-214.

Kocaaslan, Havva. “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S. 1-233”. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2009.

Köksal, M. Fatih. *Mecma’u’n-Nezâ’ir: Edirneli Nazmî*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78354/divanlar.html>, (e. 25. 11. 2018).

— . *Sana Benzer Güzel Olmaz:Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.

Kurnaz, Cemal. “Hayâlî Bey”, *DİA*. XVII, 5-7.

Kut, Günay. “Mecmua”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*. VI, 170-173.

— . “Ahmed Paşa, Bursalı”, *DİA*. II, 111-112.

Mengi, Mine. “Mesîhî”, *DİA*. XXIX, 312-313.

— . *Mesîhî Dîvânı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 2014.

Nas, Şevkiye Kazan. *Celilî Divânı: İnceleme-Metin*. Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları, 2011.

Odabaşı, Mihrican. “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S. 234-467”. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2009.

Özdemir, Fatma. “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhtevâ II. Cilt s. 468-734”. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2011.

Özkan, Mustafa. “Edirneli Nazmî”, *DİA*. X, 450-451.

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.

Saraç, M. A. Yekta. “Emrî, Emrullah”, *DİA*. XI, 164.

Saraç, M. A. Yekta ve Muhittin Salih Eren. *Emri Divanı*. İstanbul: Eren Yayıncılık, 2002.

Savaş, Hamdi. “İshak Çelebi, Kılıççızâde”, *DİA*. XXII, 528-529.

Sevgi, Ahmet. "Lâtîfî (Hayatı ve Eserleri): İnceleme-Metin". Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1987.

—. “Latîfî”, *DİA*. XXVII, 111-112.

Sungur, Necati. *Ahi Divanı: İnceleme-Metin*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1994.

Şakiroğlu, Mahmut H. “Cem Sultan”, *DİA*. VII, 283-284.

Şener, Osman Zahit. "Tuhfe-i Nâilî II. Cilt S. 1000- 1263". Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2013.

Tarlan, Ali Nihad. *Ahmed Paşa Divanı*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1963.

— . *Hayâlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1992.

— . *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri : Rahmi ve Fevri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

— . *Şiir Mecmualarında XVI-XVII. Asır Divan Şiiri: Revani, Hayreti, Haveri, Ahi, Peyami, Sani*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1949.

— . *Zatî Divanı*. Cilt I. III cilt. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1968.

— . *Zatî Divanı*. Cilt II. III cilt. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1970.

Taş, Hakan. *Me'âlî (ö. 942/1535-6) Dîvân: İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar*. Bişkek: BYR, 2015.

Tatcı, Mustafa. "Hayretî", *DİA*. XVII, 61-62.

Turan, Şerafettin. "Kemalpaşazâde", *DİA*. XXV, 238-240.

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, "Ârifî, Hüseyin Çelebi",
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=212>
(erişim 04. 01. 2019).

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, "Celâl/Celâlî, Manastırlı",
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=212>
(erişim 04. 01. 2019).

Uzun, Mustafa. "Mecmua". *DİA*, XXVIII, 265-267.

— . "Bihîştî Ramazan Efendi", *DİA*. VI, 145-146.

Üst, Sibel. *Edirneli Nazmî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78354/divanlar.html>, (e. 12. 01. 2019).

Yuvacı, Bünyamin. “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhtevâ II. Cilt s. 735-999”. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2014.

Zülfe, Ömer. *Hecrî Divanı: İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.

SÖZLÜK

-A, 'A-

āb: su

āb-ı ḥayāt: hayat veren su

āb-ı revān: akan su, ırmak, akarsu

'abdi: köle

a' dā: en zalim, pek gaddar

ādem: insan

'adem: yokluk, bulunmama

'adl: doğruluk, adelet

'adū: düşman

āfitāb: güneş

ağız: defa, kez

ağniyā: zenginler

ağyār: başkaları, yabancılar

āgvā: delalete sapan

āhen: demir, sert, katı

āhen-i nerm: gevşek şey, yumuşak

'ahd ü peymān: sözleşme, andlaşma

āhīr: son, sonraki, en sonra

āhū: ceylan

aḥzār: yeşil

‘**ākı**: isyan eden, asi.

‘**ākıbet**: nihayet, son

aķıtma: dökme

al: hile

‘**ālem**: dünya

‘**andelīb**: bülbül

‘**arā**: bölge

‘**arak**: rakı

ārām-ı cān: sevilen güzel, gönül rahatı

‘**arz**: 1.yeryüzü 2.sunma

‘**arz-ı hāl**: hâlin karşıdakine bildirilmesi

āşāl: temel, kök.

āsītān: eşik, dergâh

āsiyāb: değirmen

aşşı kılmamaķ: faydası olmamak

āsumān: 1. gök, sema 2. felek

aşağa başı: kabahatli

‘**āşikāre**: belli, açık, meydanda

āşinā: tanıdık, bidik

āşiyān-ı murġ: kuş yuvası

‘**atā**: bağışlama, bahşış

‘**avn-i Hākķ**: Allah’ın yardımı

ayaķ: kadeh

ayaķ tolamak: iftira ederek kötü duruma düşürmek

āyīne: ayna

aylak: bedava

‘**ayn:** göz

‘**ayyār:** hilekār, dolandırıcı

avurdın ötdürmek: çene yormak, bağırip çağırmaq

‘**Azīz:** Yusuf’u satın alan Mısır’ın maliye bakanı

‘**azm:** kasıt, niyet, karar

-B-

bād: rüzgār, yel

bādām: bādem, sevgilinin gözü

bāde: şarap, içki

bāğ: bāğ, bahçe

bāğ-ı huld: cennet

bāğ-ı İrem: cennet bahçesi

bağrı başlu: ciğeri, yüreği yaralı

baħr: deniz

bārān: yağmur

bārī: hiç olmazsa, bir kere; hâsılı, hülâsa

bār-ı intizār: bekleme yükü

başar: göz

baş açuħ: kokusuz, pervasız

baş itmek: başkan yapmak, komutan yapmak

bāz: doğan, şahin

bed-ḥāh: kötölük isteyen.

bed-ḥū: kötü huylu

bedr: ayın on dördüncü gecesi, dolunay

behcet: güzellik

behişt: cennet

beḳā: devām, evvelki hāl üzerinde kalma

belā: gam, keder

ben: ben, hāl

bend: bağ, râbita

bende: kul, köle

beng: uyuşturucu

berāt: rütbe, imtiyaz verildiğini bildiren ferman

berg: yaprak

ber-dār: asılmış

berre: çürük, morluk

berḳ: şimşek

ber-murād: arzusun kavuşan

bes: yeter, tamam

bezm: içkili, eğlenceli meclis

bezm-ārā: meclisi süsleyen

bī-bāk: korkmayan, çekinmeyen

bī-bedel: benzersiz, eşsiz

bī-hemtā: benzersiz

bī-hicāb: utanmayan

bī-hūṣ: 1. şaşkın, sersem 2. deli

bī-iḥtiyār: kendiliğinden, elde olmayarak

bī-nevā: çaresiz, zavallı, muhtaç, fakir

bī-pāyān: sonsuz, tükenmez

bī-ser ü sāmān: sefil ve perişan

bir dem: bir an

bīḡāne: kayıtsız, ilgisiz

bir iki: birkaç

bīmār: hasta

biryān: kebab çeşidi

bister: yatak, döşek

Bīsütūn: Ferhād'ın deldiği dağ

būstān: bağ, bahçe

bunda: 1. buraya 2. Burada

bülend: yüksek, yüce

bülheves: çok istekli, maymun iştahlı

bürhān: delil, ispat, tanık

cādū: cadı, büyücü

cāh: makam, mevki

cahīm: cehennem

cām: cam, sırça, şarap kadehi

cān-fezā: can attıran, gönüle ferahlık veren

Cānib-i Hāk: Allah'ın nezdi

cedel: 1.tartışma 2. Kavga

cefā:eziyet, sıkıntı

cefā-cū: eziyet eden, eziyet arayan

cerād: çekirge

cefā-kār: 1. eziyet eden 2. eziyet çeken

cemāl: yüz güzelliği, Allah'ın lutfu

cevān: taze, genç delikanlı

cevr: haksızlık, zulüm

cidāl: karşılıklı kavga, savaş

cinān: cennetler

cūy: nehir, akarsu, ırmak

cür'a: yudum, içim, damla

cürm: suç

-Ç-

çāh: kuyu, çukur

çāk: 1. yarık, yırtık.2. yırtmaç

çak çak: parçalamak

çāker: kul, köle, cariye

çāk-i gīrbān: sıkıntıdan yakasını yırtmak

çarḥ: dönen, devreden

çār-ebrū: dört kaşlı, ter bıyıklı genç

çatma: çiçekli kadife kumaş

çemen: çimen

çeşm: göz

çeşm-i giryān: ağlayan göz

çeşm-i hışm: öfkeli göz

çevgān: başı eğri cirit sopası

-D-

dāfi‘: def eden

dām: tuzak

dāmen: etek

dāmen-i kūh-sār: dağın eteği

dār: darağacı

dār-ı beḳā: ahret

dāstān: destan

deblek: dümbelek

debretmek: kımıldatmak, sarsmak, harekete geçirmek

değmek: düşmek

dehān: ağız

dehr: zaman, dünya, devir

dehr-i dūn: alçak dünya

dellāl: tellal

dem: nefes, içki, söz; an, zaman; gözyaşı

dem-a-dem: her vakit, sık sık

dem-be-dem: vakit vakit, dâimâ

dem-sāz: arkadaş, sırdaş

dendân: diş

denī: alçak, rezil, soysuz

der-bān: kapıcı

der-mānde: âciz

derd-mend: dert sahibi, tasalı, kederli

deryā: deniz

dest: el

dest-būs: el öpme

dest-gīr: yardımcı

deşt: çöl

devvār: çok dönen, devreden

dīdār: yüz, çehre

dīde: göz

dil: gönül

dildār: sevgili

dil-āver: yiğit, yürekli

dilberā: ey dilber

dil-i efgende: yıkılmış/biçâre gönül

dil-dāde: âşık

dil- h̄āh: gönül isteği, gönül dileği

dil-keş: gönül çekici

dil-i teng: dar gönül

dimāg: akıl, zihin

dirlik: yaşamak

dīv: dev

dīvāne: deli

döymek: tahammül etmek

dūzaḥ: cehennem

dūr: uzak

dürr: inci

dürüst: 1. düzgün, sağlam 2. bütün, tam

düzd: hırsız

düşnām: sövme

dürd-âşâm: şarabın tortusunu içen, kalender

-E-

ebed: sonu olamayan gelecek zaman

ebr: bulut

ebrü: kaş

eflāk: 1. semalar, felekler, gökler. 2. bahtlar, kaderler

efser: taç

efsün: büyü, sihir

ehl-i tevḥīd: Müslüman

el uci ile: gönülsüz

em: ilaç, deva, çare

emlaḥ: son derece güzel

emvāc: dalgalar

endūh: gam, keder, tasa

encüm: yıldızlar

engūr: üzüm

engüşṭ: parmak

enīs: dost, arkadaş, sevgili

erre: bıçkı

ervāḥ: canlar

erzen: darı

esed: arslan

eşer itmek: iz bırakmak

eş'âr-ı mevzûn: vezinli şiirler

eşk: gözyaşı

evbâş: ayak takımı

evkâf: vakıflar

evrâk: yapraklar, kağıtlar

evşâf: sıfatlar, vasıflar

eyvân: divânhâne, evlerinin önündeki balkon

ezilmek: yaltaklanmak, dalkavukluk etmek

-F-

fakr: fakirlik, yoksulluk

fâl: fal

farq: başın en üst noktası

faşl: mevsim

faşl-ı gül: bahar

felek: gök, gökyüzü, semâ; tâlih, baht, kader

fenâ: yokluk

fiğân: inleme, â etme

firâk: ayrılık; hüzn

fi'l-ḥâl: hemen anında

fülk: gemi, sandal

-G, Ğ-

ġabġab: çene altı, çifte ġerdan

ġam: keder, dert, tasa

ġamze: sevgilinin yan bakışı

gedā: dilenci yoksul

gedā-yı bī-kesī: kimsesiz dilenci

geh: bâzı, arasıra

genc: hâzine, define

gerd: toz, toprak

gerdn: felek

gerdn-i dn: alçak felek, sefil dünya

germ: sıcak

germiyet: harâret, sıcaklık

geşt: gezme, dolaşma

gevher: cevher, mücevher, elmas, inci

gevher-řinās: cevherden alan kuyumcu

ġilmān: tüyü ve bıyıġı çıkmamış delikanlı

girān-māye: pahası aġır, deġerli

gird-i bād: şiddetli rüzgar, kasırğa

giriftār: tutulmuş, yakalanmış, düşkün

girye: gözyaşı

göynük: acı

göz kızartmak: mest olmak (sarhoş olmak)

ġubār: toz

ġulām: 1. delikanlı. 2. köle, esir

ġurāb: karga

ġūş: 1. kulak 2. işitme, dinleme

ġūy: top

ġūlbūn: gül köşkü, gül ağacı

ġūlistān: gül bahçesi

ġūlşen: gül bahçesi

ġūlzār: gül bahçesi

ġūvāh: şahit, delil, tanık

-H, Ĥ, Ħ-

ĥāb: uyku

ĥabāb: su üzerindeki hava kabarcığı

ĥāb-ālūd: uyku dolu

ĥabīb: sevgili

ĥadd: yanak

hādī: yardımcı

ĥaclet: utanma, şaşırma

ḥāk: toprak

ḥaḳāyīḳ: hakikatler, gerçekler

ḥāk-i pāy: ayak toprağı, tozu

ḥāl: ben, vücutta meydana gelen nokta

ḥalāvet: tatlılık, şirinlik

ḥālet-i nez'a: can çekişme

hāle: ay ağılı

ḥalḥal: ayak bileziğı

ḥālīḳ-i bī-ḩūn: eşi benzeri olmayan Allah

ḥālīl: samimi dost

ḥalk: yartama, yaratılma

ḥamām: 1. güvercin 2. Kumru

ḥamā'il: 1. muska, nüsha, tılsım 2. kılıç kayışı

ḥāme: kalem

ḥamel: kuzu

ḥamīm: 1. soy sop 2. pek sıcak

ḥamūş: susmuş, sessiz

ḥān: yemek, yemek sofrası

ḥānende: şarkıcı

ḥar: eşek

ḥārā: mermer

ḥarāmī: hırsız

ḥar-gāh: büyük çadır, otak

ḥarīm: harem

ḥāşılı: netice itibariyle

ḥāşşiyet: kuvvet, tesir

ḥasūd: kıskanç

ḥaşāk: çöp, süprüntü

ḥāşīye: 1. kenar 2. bir kitabın sayfeleri kenarına veya altına yazılan yazı

ḥaşre: ölüleri dirilttikten sonra bir araya getirme ve mahşere çıkarma

ḥatṭ: yazı

ḥatṭ: yüzdeki ayva tüyü

ḥatṭ-ı ‘anberbār: güzel koku saçan ayva tüyleri

ḥatṭ-ı sebz: ayva tüyü

ḥavf: korku, korkma

ḥavz: havuz

ḥāy: vay!, eyvah!

ḥayl: 1. at sürüsü 2. zümre 3. kuvvet

ḥayme: çadır

ḥazer: koru

ḥazzāf: çömlekçi

hecr: ayrılık

hem-dem: arkadaş

hemīn: tıbkı

hemīşe: daima, her zaman

hergiz: hiçbir zaman, asla

hem-ser: arkadaş, kafadar

hengām: zaman, çağ, vakit, mevsim

hengāme: kavga, gürültü
hevā: heves, istek
hevān: aşağılık, horluk, alçaklık
hezār: bülbül
hired-mend: akıllı, anlayışlı
hinnā: kına
hıṭā: Hata ülkesi
hicāb: utanma
hil'āt: kaftan
himmet itmek: yardım etmek
hirmān: nasipsizlik, mahrum olma
hirmen: harman
hod-bīn: 1.kibirli 2. bencil.
hudāvend: 1.Allah. 2. Hükümdar
hūn: kan
hūn-ālūd: kana bulanmış
hūn-rīz: kan döken, kan dökücü
hūr: hurî, cennet kızı
hurşīd: güneş
hurd geçmek: parçalamak
hurrem: şen, sevinçli, gülyüzlü
hurūs-ı 'arş: kutsal horoz
hūşe: başak, sünbüle
huşğ ü ter: kuru ve yağ

hūşe-çīn: başak toplayan

hurşīd-i rahşān: parlak güneş

hümā: devlet kuşu, talih kuşu

hümām: himmetli, azimli

-I, 'I, İ-

ırmağ itmek: ayırmak, uzaklaştırmak

itk-nāme: köle azâdetme kâğıdı

'ıyş: 1. yaşama, yaşayış 2. zevk ve safâ

ictināb: uzak durma, kaçınma

içmezlenmek: içmez görünmek

'īd: bayram

'īd-i adḥā: kurban bayramı

iḥāṭa: bir şeyin etrafını sarma, kuşatma

iḥtiyār: seçme

iḳāmet: oturma

iḳrār: tasdik etme

illā: -den başka

iltür: götürmek

īn ü ān: bu, şu; teferruatla meşgul olma

'iḳtizā: lazım gelme

intisāb: 1. bir kimseye mensubolma 2. bir yere bağlanma

irgürmek: ulaştırmak

itāb: azarlamak

ittifāk: birleşme, uyuşma, sōzleřme

-K, K-

ķabā: cūbbe, kaftan

ķabaĝ: iķki kadehi, şarap tası

ķaçan: ne zaman, nasıl, ne surette, ne zaman ki

ķadem baş: ayak diremek, inat ve ısrar etmek

ķadd: boy

ķadd-i bālā: uzun boy

ķadr: deĝer, rūtbe, derece

ķaf: Kaf daĝı

ķallāb: kalpazan

ķāim: ayakta duran

ķamer: ay

ķāmeti mevzun: biķimli, dūzgūn boy

ķamu: bütūn, herkes

kān: 1. kaynak 2. bir şeyin menbaı

ķan itmek: cinayet işlemek

kanat bükmek: bir amaca doĝru koşmak

ķand: şeker

ğandan: nereden

ğanda: nerede, nereye

ğani: hani, nerede

ğanzil: körkütük sarhoş

krbn: kervan

ğarn: yakın

ğa 'r-ı zemine: zeminin derinliği, çukuru

ğavl: 1.söz 2. sözleşme, antlaşma

kyil: 1. söyleyen 2. rzı olmuş 3. İnanmış

kebkeb: geniş başlı kısa çivi

kebk-i der: keklik

kebüter: güvercin

keffe: kefe, terazi gözü

keğğl: 1. göz hekimi 2. sürme çeken kimse

kem-'ayr: ayar bozuk

kemter: 1. değersiz. 2.kul

kermet: kerem, bağış, ikram

keşti: gemi

kevkeb: yıldız

keyvn: Zühal, Satürn gezegeni

kevn  mekn: varlık, kinat

ğbb: kubbeler

kilb: köpekler

kişver: iklim, ülke

ķucmak: kucaklamak, sarılmak, bağrına basmak

köhne: eskimiş, eski

ķund: sağlam, güçlü, sert, katı

ķulķul: bir şeyin hareketinden çıkan ses

kūs: eski savařlarda ve alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan davul

kūtāh: kısa, boysuz

ķūt-i rūḥ: can için olan gıda

kūy: mahalle, köy, sokak

küffār: kafirler

küfr-i zülf: zülfün karalığı

külbe-i aḥzān: keder evi

küsūf: güneş tutulması

küşti: pehlivan

-L-

lā-būd: lazım, gerekli

lāf urmak: yüksekten atmak, böbürlenmek, övünmek

la´l: kırmızı ve değerli bir süs taşı

la´l-i müzāb: 1. şarap 2. Kan

lā-şey: değersiz

lā-ya´ķıl: dalgın, bi-hoş

leb: dudak

leşker: asker

let: 1. dayak 2. şiddetle çarpma

leyl: gece

lika' : yüz, çehre

lü'lü' : inci

-M-

māh: ay

mār: yılan

mağbūn: şaşkın

mağrūr: gururlu

maḥabbet: sevgi, aşk

maḥbes: hapisane

maḥfi: gizli, saklı

māh-ı tābān: parlak ay

maḥmil: deve üzerindeki iki kişinin bineği, sepet

maḥzūn: hüzünlü, kederli

maḳālāt: 1. söz 2. dergi ve gazetede yazılar

ma'lum: bilinen, belli

manşib: makam, rütbe, derece, rütbe

me'anī: manalar, anlamlar

mānend: eş, benzer

meclā: ayna

meges: sinek

meh: ay

melül: bezmiş, bıkmış, usanmış

menzil: ev, yol, mesafe

merdüm: 1.insan, adam 2. Gözbebeği

merg: ölüm

merzūḳ: rızıklanmış

meşel: örnek, benzer

meskenet: miskinlik, fakirlik, yoksulluk

mesned: 1. derece. 2. mevkî, makam

mest-âne: sarhoşçasına

mestūr: örtülü, gizlenmiş

meşreb: 1. içecek yer 2. huy, tabiat

metā': satılacak mal, eşya; varlık

mev'izā: vaaz, öğüt

mevīz: kuru üzüm

mey: şarap, içki.

mey-kede: meyhane

mezra'ā-i dehr: dünya tarlası

miḥnet: 1. zahmet, eziyet 2. gam, keder, sıkıntı, dert. 3. belâ, musibet

mihmān: misafir, konak

mihr: 1. güneş 2. sevgi

mir'āt: ayna

mişāl: benzer

misk: misk

miyān: 1.orta 2.bel

mū: kıl, saç

mu‘ārız: kaşı gelen

mu‘atṭar: 1. güzel koku 2. bir çeşit lale

muḥālif: karşı, zıt

muḳtezā: lazımgelmiş

murād: 1. istek, dilek, arzu 2. maksat, meram

mūrçe: küçük karınca

murğ: kuş

murğ-ı seher: bülbül

murğ-ı zeyrek: anlayışlı kuş

mūr: karınca

mūr-ı za‘if: yoksulluk sembolü

mu‘tād: âdet olunmuş, alışılmış

muṭrib: çalgıcı, şarkıcı

mübtelā: düşkün, tutulmuş

mücerreb: tecrübe olunmuş, denenmiş, sınanmış

müdāmī: durmadan şarap içen

müdde‘ī: davacı

müdevver: 1. döndürülmüş. 2. yuvarlak, tekerlek

müferriḥ: ferahlık veren

müflis: parasız, züğürt, iflâs etmiş

mül: şarap

mürā'ī: ikiyüzlü

mürde: ölü, ölmüş

müsellem: doğruluğu kabul edilen, teslim edilmiş

müstedām: devamlı

müşğ: misk

müyesser: kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolay yapılan

-N-

nāb: saf, berrak

nā-dān: cahil, bilmez

naḥl: 1. fidān 2. mec. uzun boylu dilber

naḥl-i dilārā: narin vücutlu dilber

naḫş: resim, süsleme sanatı

naḫḫāş: resim yapan kişi

na'l: nal

nālān: inleyen, inleyici

nāle: inilti, inleme

nāme: mektup

nān: ekmek.

nār: ateş

nāsıḥ: nasihatçı

naşūḥ: 1. nasihatçı 2. temiz

nā-şād: hüzünlü, kederli, gamlı

nā-tüvān: çaresiz

nāvek: ok

naẓīr: benzer, eş

naẓm: dizmek, ipliğe inci dizmek

nebī: haberci, peygamber

necm: yıldız

nekbet: bahtsız, düşkün

nemed: keçe

nemed-pūş: 1. keçe giyen. 2. Derviş

nesīm: rüzgâr

nevā: ses, nağme

nev-bahār: ilkbahar

nevbet: resmi yerlerde çalınan davul, bando

nev-cevān: taze, genç delikanlı

nev-rūz: yeni gün

ni‘am: nimetler

niçe bir: daha ne kadar, ne vakte kadar

niġār: resim, resim gibi güzel olan sevgili

nihāl: taze ve düzgün fidan

niġāb: peçe

nīk: güzel, iyi, hoş, beğenilen

nişār: saçma, serpme

nizār: zayıf

nuql: meze, çerez

nūr-i başar: göz nuru

nūş: içki, içen içici

nücūm: yıldızlar

-O,Ö-

oñmaduq: bedbaht, talihsiz, uğursuz

oñmak: beğenmek, uygun olmak

oñulmak: şifa bulmak, iyileşmek, yara kapanmak

öñ şoñ: er geç, eninde sonunda, nihayet

öykünmek: taklit etmek, özenmek

özüm görmek: kendini beğenmek

-P-

pāk-dāmen: namuslu

pārsā: sofu

pāy: ayak

pāydār: sağlam, devamlı

pāye: derece

pāy-māl: ayak altında kalmış, çiğnenmiş

pek: sağlam, sıkı

pelās: çul, aba

per-i ğurāb: karga kanatı

pertev-i ħurşīd-i ruĥsārī: yanak güneşinin ışığı

pervā: korku

pervāz: uçan

pes: o hâlde

peyām: haber, başkasından alınan bilgi

peykān: 1. okun ucundaki sivri demir.2. mec. sevgilinin kirpiği

peymāne: kadeh

pīç: büküm, kıvrım, dolaşık

pīr: yaşlı ihtiyar

pīr-i muġān: 1. meyhaneci. 2. tas. Mürşit

pīr-i çarĥ: dünya

piste-leb: fıstık gibi küçük dudaklı

piyāle: içi şara dolu kadeh

-R-

ra‘d: gök gürlemesi

rāġ: 1.dağ eteği 2.çayırılık, çimenlik

rāĥ: şarap

rām: boyun eğen

raķīb: rakip

ra' nā: güzel, hoş, lâtif görünen

rast: doğru

rāst-bīn: her şeyin doğrusunu bilen

rāz: sır

rāz-ı pinhān: gizli sır

rebāb: kemânçe

ref' : yukarı kaldırma

rehā: kurtulma, kurtuluş

reşk: kıskanma

revā: layık, uygun

revzen: pencere

reyhān: fesleğen, sevgilinin saç ve ayva tüyleri

Rıdvān: cennetin kapıcısı olan büyük meleğin adı

rihlet: ölüm, göçmek

ricl: ayak

rind: dünya işlerini hoş gören kişi

rişte: iplik

riyā: ikiyüzlülük

rūy: yüz, çehre

ruḥ: yanak

ruḥsār: yanak

rūḥ: canlılığı sağlayan şey

rūḥ-ı revān: değerli can, sevgili, gidici olan ruh

rumuz: işaretler, gizli sözler

rūšen: 1. aydın, parlak. 2. belli, meydanda

rūz: 1.gün 2.gündüz

rūze: oruç

-S, Ş, S-

şabā: gün doğuşundan esen hoş ve lâtif rüzgar

sābıkan: evvelce, bundan önce

şabūḥ: sabah vakti içilen içki 2. mahmurluk bozan içki

sāde-rū: yüzü tüysüz, genç delikanlı

şadef: sedef

şadr: göğüs

şafder: düşman saflarını yaran yiğit

şafir: sefer

şāfi: 1. duru, temiz, katıksız 2. samimi, saf 3. sadece, yalnız

sāğar: kadeh

şahbā: şarap

şāhib-nazar: tecrübesi, görüşü, düşüncesi kuvvetli olan

sā'id-i sīmīn: gümüş kol

sā'il-i eşk: akan gözyaşı

sāḳī: kadeh, içki sunan

sāḳī-i Kevser: kevser şarabı sunan; Hz. Ali

saḳīm: bozuk, yanlış, hat

sālik: yolcu

sālūs: iki yüzlü

şavm: oruç

şavma 'ada: ibadet yapılan yer, manastır.

sāye: gölge

şayd eylemek: avlanmak

şayyād: avcı

sebaḳ: ders

sebū: 1.testi 2.şarap kabı

seḫāb: bulut

seg: köpek

selāmet: kurtuluş, esenlik

semen: yasemin

seng: taş

ser-āḡāz: yeniden ve baştan başlama

ser-bāz: başı ile oynayan, yiğit

ser-efrāz: 1.başını yükselten, yukarı kaldıran 2.baş kaldıran

ser-gerdān: 1. sersem, şaşkın 2. perişan

serheng: çavuş

serīr: taht

ser-i mū: kıl başı, kıl ucu

ser-keş: dikbaşı, inatçı

serv: selvi

serv-i āzād: başı dik

serv-i revān: mec.uzun boylu sevgili.

server: başkan, reis, ulu

seyl: sel

şımak: kırmak

sidre: İlâhî ağaç

sīm: gümüş

simyā: eski kimya ilmi

sīmīn: gümüşten, gümüşe benzer

sīmurġ: masal kuşu, anka kuşu

sīne: göğüs, koyun, bağır

sirişk: gözyaşı

sipeh: asker

sīpihr: 1.talih 2.semâ

şiyāb: elbiseler

sögmek: çökmek

şubḥ-dem: sabah vakti

suḥan: söz, lakırdı

şūr: 1.boru. 2. Hz İsa'nın Kıyamet'te üfleyeceği boru

şūret-bāz: eski türklerde kukla oynatan kimse

şuvarılmak: sulanmak, su vermek

sūz: 1.yanma, ateş 2. dert, acı

suḥan-dān: söz bilen, güzel söz söyleyen

şādī: sevinç, mutluluk

şāfi: şifa veren

şāh: padişah

şāh-ı gül: gül dalı

şāhid: 1.sevgili 2.güzel

şakḳ: 1. yarma, yarılma 2. yarık, çatlak

şāne: tarak

şeb: gece

şecer: ağaç

şebah: ceset, cisim, cüsse

şeft -âlu: mec. bûse

şeh-bāz: doğan

şehd: bal

şeh-nişîn: balkon

şehn-şāh: padişahlar padişahı, şahlar şahı

şeker-bār: etrafa şeker saçarcasına tatlı

şeker-ḥand: sevgilinin gülüşü

şekkeristān: şeker kamışı tarlası

şermende: utangaç

şem': mum

şems: güneş

şemşir: kılıç

şemşir-i âbdâr: parlak/sağlam kılıç

şeydâ: divâne, düşkün

şihâb: kıvılcım

şirâr: kıvılcım

şikest: kırık, dökük

şive-i reftâr: yürüyüş tarzı, yürüyüşteki eda

şürîde: 1. perişan 2.âşık, tutkun

şükûfe: çiçek

-T, ٢-

taşat: ibadet

taşab: huy, yaratılış

taşâb: hekim, doktor

taşab: davul

taşsîn: takdir etme

taşte's-serâ: toprak altı

taşye: takke

taşat-i zîbâ: güzel yüz

taşvâ-i la'neti: nefret gerdanlığı

taşyağ: dayanılacak şey, mesnet

temelluğ: yaltaklanma, dalkavukluk

taşn: hayret, şaşma.

ṭaḥ: sövme, yerme; ayıplama

teb: 1.hararet 2.sıtma

teb-ḥāle: uçuk

teḥī: 1.boş. 2.hünersiz, bilgisiz 3.boşu boşuna, nafile

telḥ: acı

temeyyüz: kendini faklı gösterme, sivrilme, benzerlerinden farklı olma

teng: dar, küçük

tennūr: tandır, fırın

ter: yaş, ıslak, taze

tūr: ok

tiryāk: panzehir

tīḡ-i bürrān: keskin kılıç

tīşe: balta, keser

ṭolu: içkiyle doldurulmuş kadeh, sağrak

ṭonanmak: süslenmek, giyinip kuşanmak

tuḥfe: 1.hediye 2.hoşa gider, güzel şey

ṭūr: dağ

ṭurra: alın saçı

ṭūtī: papağan

türāb: toprak

-U, Ü-

uğurlamak: çalmak, hırsızlık yapmak

ummān: okyanus, büyük deniz

uşda: işte

‘uşşāk: âşıklar

üftāde: düşmüş; fakir, biçare

üsküf: başlık, külah

-V-

vāfir: bol

vaḥdet: birlik, Allah’ın birliği

vālih: şaşakalmış, şaşırılmış

vā’iz: dini öğütlerde bulunan kişi

varaḳ: yaprak, kitap yaprağı

vaşl: kavuşma

velī: amma, lakin, fakat

verd: gül

vişāl: ulaşma, bitişme

vücūd: var olma, varlık, bulunma

-Y-

yab yab: yavaş yavaş

yad: yabancı

yād: 1. hatırlama 2. hatır, gönül

yān: hastanın sayıklaması

yed: el

yeg: 1.daha iyi, üstün. 2.kuvvetli, baskın

yemm: deniz

yirin: her taraf

yücerak: daha yüce, çok yüce

yüz virmek: yüz göstermek

-Z-

zāhir: 1.görünen 2.şüphesiz, elbette

zāhid: kaba sofu, zāhit,

zāg: karga

zār: inleyen, ağlayan

zāyi': yitik, zarar, ziyan

zebān: dil

zebūn: zayıf, güçsüz, aciz

zemīn: yer, yeryüzü.

zemistān: kış, kış mevsimi

zenahdān: çene

zencīr: zincir

zer: altın

zerd: 1.sarı 2. solgun

zerķ: mavi cübbe

zer-nigār: altınla işlenmiş, yaldızlı

zevrāk: kyık, sandal

zihī: 1.ne hoş. 2.aferin, bravo

zillet: alçaklık

ziyāde: artık, fazla

zulmet: karanlık

zübāb: sinek

zücāc: cam, şişe, sırça

zülāl: tatlı su

zülāl-i la‘l: dudağın tadı

zūlf: saç

EKLER

والدور بود لفظ عشق ازنده اولی قاف انا
 وال ابو بود قاف ساق تا کنیز خج کاف انا
 ملک قیمت تودس عالمه بجزان انا
 جواک صلیح اطلار و جنب کلمه لرغوان انا
 کمر بان ایجنه دکلو الیک اراق انا
 پنج تلمتکو بویرک بزدولک جان انا
 حکمتد جاره بولار اولسک انا
 کورس و ردی دانی جانا جو صوی انا
 رلقور وار دوقوش سوشک ایلر زنی انا
 لاجوردی بد قدرت خط اریک انا
 کیم قمر بوم سلا اندک صومر جوی انا
 جوقون استقیم دکیم جانی قوی انا
 کولر کانتیه اولمش و در جیران انا
 بظن قدره در جرمس عجیب سلطان انا

مهری

جان از ترن جو صی بروق اتم جان انا

باش عشقک ز حال ایدر قوشی موقوت انا
 سنبوک بارش کاف فک است در انا
 تقد عدول خجی رصر فاشید ز و جلیان
 جان و در جو غنایم دانا کویک
 معرفت کوه کوریه یازار انا انا انا
 خشی کور سیدک رفیقیم انا
 دل رضینه لبکده الیگر سکک حلا
 است غزلک تیرینه جان بو تیرینه کاک
 عوسجا اوصبا باخ جانانده بویرک
 صغیر حشبه و شلاشی و فارصن تیر
 عشق صبا انده طریب کوشنی و کج
 دل درستی بی صلکون کاک پورک
 خطک زنت سن خطک از منگ انا
 بوللور زور و هر کله موم کور کال انا

اولی کسب ارنیه فرجان بوز انا
 قول اولمید خشر و کردن سیر انا
 احوال قاف کلمه کوز نظر انا
 لطف خدا اولور س اکر و سیکر انا
 قاراه الت او کور او انا
 رشک ایدر یخ صموده اوله انا
 کدیر کسکری عارض دلدار انا
 بیچاره قاشق کدر در انا
 دقتز لیل ذره صبر انا
 کونج کوی انا
 قورم کد کوی با کشف تیر قور انا
 کویک خض اکی نه خور دین انا
 تیر کس کور سر موم خور انا
 کویا زینبورد جانان کوشنی انا

شاک

مهر طایلی شیکه شتره بال انا
 جان خور کورک با کوشنه انا
 روی خدی زکی کور کوشمه انا
 خجی لعل ملک شکر لک کوشنی انا

طغنه سلال صلقه سنی کوشنه
 یوز صومر بزمین سوره و و انا
 کور زرشال قاشق خج انا
 باقی سخنده فرق سپهر انا
 کولکم سفینه قاف کور در انا
 کل حکیمه حنا بخت انا
 جسد اچوه کل کبی شل انا
 غنچه کور و اهر صیادک انا
 سوزده دکان کور و اهر انا
 تکر است خانی خواجه دنا انا

نایف

کولکم سفینه قاف کور در انا
 کل حکیمه حنا بخت انا
 جسد اچوه کل کبی شل انا
 غنچه کور و اهر صیادک انا
 سوزده دکان کور و اهر انا
 تکر است خانی خواجه دنا انا

اول نگاه خندان و در نشسته کردن چنانچه
 قیام و نشسته کردن در روزان بود و در میان آنها
 نام دهان نامش تصدیه هم بر زمین چنانچه
 نشسته که معلوم او یک کیفیت بران است
 چنانچه در سوره بقره قرآن
 دوستان او در زمین و در میان ایشان

خواب

جان اول دلان قدر اولی هزاران
 بر یکدیگر نشسته و در میان هر یک
 بوی نه نشسته بر قول او نشسته و در میان
 سوره و در زمین با نشسته بر اولی که نشسته
 دو دانش بر اولی نشسته و در میان باقی
 عاشق او نشسته و در میان اولی که نشسته
 و در زمین نشسته و در میان اولی که نشسته

تغذیه

تمام جانین و در میان اولی که نشسته

سورسین دیوانه و در میان سوره بقره
 طوبی نشسته و در میان سوره بقره
 و در میان سوره بقره و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 با کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 در سوره بقره نشسته و در میان سوره بقره

اول حاکم نشسته بر یکدیگر و در میان
 در میان و در میان که در میان
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره

اول حاکم نشسته و در میان سوره بقره

سغل قدر نشسته و در میان سوره بقره
 چو قلم نشسته و در میان سوره بقره
 چشمه و در میان سوره بقره
 دست خندان و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره

سرف

نزدیک بر نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره
 کونتر او نشسته و در میان سوره بقره

سردی

تمام جانین و در میان سوره بقره

خواب

بزم حسود طلاق از شمشیر جام هم سیم
 دیا وجودیم بیکر بر شرف بر سیم
 صورت عیب جیب جان خیم و فاد در بر
 زلفک بر بر قطب کج تان تو کسب کج
 طبع صبح لطافت بر محبت با غی در
 صورت عیب جیب جان خیم و فاد در بر
 کله طوب اولور اولور زلفک صبح کانه
 ناکه تو چشم بر چشم نه قیلور جان
 صورت عیب جیب جان خیم و فاد در بر
 فتره نماند چشم کج ز کس اولور در چشم
 برو کل کل کل صبح آهسته اولور کج
 صورت عیب جیب جان خیم و فاد در بر
 کم ملاحت کاش کاش کاش کاش کاش
 کم شرار ای کس کس کس کس کس
 کوز ز چشمه نماند در فتنه مبدل و فتنه کج

اتفاق از اولور کس کس کس کس
 نماند چشم کس کس کس کس کس
 ای کس کس کس کس کس کس کس
 غای قوی کس کس کس کس کس
 شمشیر کس کس کس کس کس
 برو کس کس کس کس کس کس
 رو کس کس کس کس کس کس
 بزم کس کس کس کس کس کس
 دای کس کس کس کس کس کس
 کویا کس کس کس کس کس کس
 یار کس کس کس کس کس کس
 بر کس کس کس کس کس کس
 ای کس کس کس کس کس کس
 مهر کس کس کس کس کس کس
 عکس

روای

بیوی

صبر بشیران احوالی که در راه است و حال
 ای صلیب شعله قدر ندیم نراق او در نیم
 معنی لگویم که جز غرضی نیست خوش و در پنج
 الکلیتی غلو جان جسم ملکی

دانی
 شهر سوخته چشم چشمک خاک نرد بجا
 یا که یرب است از است که ضلیم اسب نین
 اول اندک سینه چنگ سس ای قور واک
 یا از انده در ده و شکست جو چنگ و شکست
 جوی نکر اولدم در لقم غنی الدن قوم

صیری
 تیر غزک و ستم حکم عا اندر بجا
 قور و خند که صد ای کلشن جان او کل
 دستم طاق و نوزیک تیغون کر دستم
 ملک غم سلطنت برش با یا غنک طوق
 کشترا اندر و صلا حفت بو جان قی حیرت

سینه سو که نیرب سینه مد بجا
 فرقتند و در راه اول و اسرا غنک و دستر
 بهم خوار کسکله چشونه یارونه دی که
 ای صفا خوسود که صموز و در راه بزرگ
 دای خزان شکله سبله رزوق او لومع
 این شکله را با غنک رخصه سلطانی
 کندس اینده بنی ادم اولان انگه خط

دانی
 دوستد قلی دی یارک یا به پرو ا بجا
 یا هلال عید و یا همان اسبه او سلم کر
 صسته نشینا کوشه یار صر در بدو بدیم
 اول طیفه رودنی از از چنگم صمکر
 الم یار ابراهه بلا در و کونو بیسدر
 جان شیرینه روانه اعلی شایان و شوی
 دانی سیر سیر بشکم و در حال ملک بتر

اسحاق
 کوز و جیلا ای غنک خاک مود بجا
 اولک عشق طریقه و صیبت و بجا
 ای که اکر از ای که خیر بتر بجا
 به وفا سیم بر صفا سیم مود ما و در بجا
 خوش عشق سیم را زندک اولوغند بجا
 ای صفا داسکر کر که ذلندر بجا
 هر که میران ایراسی ق صمندر بجا

دانی
 کدی بچون اولدی شهم بکسونه دنیا بجا
 ایله هرگز نظر اول کوزی شکر لایلا بجا
 که نظر ایله سیر بر بود و بود ایو ا بجا
 که سیر حق جهان ایدمک الای بجا
 صوم اچرک ای هلال ابرود و لایلا بجا
 هر که شکر کلور خور حیرت اعلو بجا
 طشوه با شیندی و کوزی کوزی ادر بجا

امت ایک خیر بود انشوریا کمال کمال

قراری

زینت زید در ریورنگی خانی کمال
خاک پای افسر فخر دوا کمال
کورد کنگرم بودل کسی ترقی اظلال کمال
اصی قتل اول خدا صقی بو تلب و ممال کمال
دای الکا کمال جناتم دیوبت افعال کمال

شالی

رم امیرت بدو کو تلخ و ارا بل و عرض کمال
جلدی خزان دیدم دن اشک تقابل کمال
اولی بر جا خزه واقع اولان احوال کمال
چشمه چشمه کیمور شد و قیالی کمال
صخر کیمور شد و کیمور شد کمال کمال

صفتی

اوسیا کیمی کوزن بیک بیک سلام کمال
دقی هفت سق سق مطوبه خرم کمال

هرز دوشی کور خالی و صلا تمیزه

خوب خوشی هم صند صند کمال کمال
فرقیلا اشک کمال کندی نوزده چشمک
بمکنه ناصح سوزن لال کیمو بد کمال
و اعظا نینه ایتبه به شظم ستر اولم
ان ذاری عیون صقی الترقوی جنات

شوال سنک صوم کور کور کمال کمال
چهره زرد هم خانی کیمو کیمو کمال
بایالی اولالی ان کمال کمال کمال کمال
الارض کمال کمال کمال کمال کمال
غرق اولور دریا بنده ای اشظ سال

بار کیم اول کمال کمال کمال کمال
حسنه قیانت اوله و قور خوشی کور اولور

زیر پله کمال اولدیک اشنا کمال
اجسمه کیمی بودله بی چارم ای رقیب
عاشق اولدی کیمو طلسم لولو علم
طعم شوق و کلو خوق اولند لال طیب
کوزده جیفی اشک کیمی کیمی کیمی

دانی

ترا اید اید اید اید اید اید اید
ملکه ما صغینی کیزد کسم بر دمی
اوسته اولد اوسته کیمی کیمی کیمی
یا کور نوستی کیم کیم کیمی کیمی
اول طیب جان اوله کیمی کیمی کیمی

جانی

کاشغ صبر خورار در عقل یاز اول کمال
سنگ خوند کیمو کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی

جانی

کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی
کوز کیمی کیمی کیمی کیمی کیمی

قمره

کورد عارضی سر کوریک و عیشی از کوریک
صوبه با ۲۰۰۰ کوهنند برنگه سیه
خ ناو کندنه انک صغوه السهم

شالی

برکوت زرد و کوریک باغ رنگ کسک لنگ
قدک انک کندنه عالی زنده رار لنگ
سینه اینده قرار انضام زلفه پوت
جران کوریک کسک سندنه دوداه
نیشتر کله مالیک ولی بی باکر

شالی

چشمه اوله کوریک کوریک کوریک
ارزنج وصل یا به یاری اگر ایرین
دوداه قانی نیشتر عرق کوریک
یا کسک کسک کوریک کوریک
ای مای لنگ نه انک کوریک کوریک

صغوه

فردوسی اجنه زاهد عالی مقام
سهم جوهر المند او کسک اید صرام
لعلم کسک اید المند الاقام
عاری کسک کسک کوریک کوریک
طرز کسک کسک کوریک کوریک
مادرجون لایه کوریک کوریک
مال کوریک کسک کوریک کوریک
سرور از کسک کوریک کوریک

صالحه

صالحه کوریک کوریک کوریک
او ای کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک

صغوه کسک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک
صغوه کسک کوریک کوریک

امری

شهر کسک کوریک کوریک
قصه کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک
دوداه کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک

خاوس

دوداه کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک
کوریک کسک کوریک کوریک

کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک

کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک

امری

کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک

خاوس

کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک
کسک کوریک کوریک کوریک

در باره خلق و در باره تمام اوست
 به آنکه بپوشد هم که بس غلام او است
 آن لاله زار که در دست است تمام او است
 به دان او چو در راه اسلام او است
 آنکه در کوه که بنشیند در راه او است
 طبعش با بره دور است تمام او است
 منزل جریب برین عالی مقام او است
 مرضی است و نه داده سلام او است
 حسن البیاض است تمام او است
 بنشیند هر قطره سی جا حرام او است
 کم بود که مطرب سی تمام او است
 اصل تظلم که چنانچه است تمام او است
 دیده که در خانه و در آن تمام او است
 در چشم خیر لایزال و قتل صو

بخاری

ریاضی

هر قوم قوی و دردی صی و در خانه است
 نه کم بلایم آه با راه است
 کجور صی و کن شوخی ای ماه است
 طبعش با بره دور است تمام او است
 در باره زلف و لبیک یا بره بره زلف است
 سکه در راه عدم اول و صی و کله و دو
 قدر با غم یک بر کوه الاطیر غلی
 زلف و لب طوطی ایق است
 این سخن و نه و نه و نه و ای فقیر
 بقولش است که ای بود الهی
 ای غم خیز و یوسف با بره صی
 ای غم خیز و یوسف با بره صی
 سکه در راه عدم اول و صی و کله و دو
 قدر با غم یک بر کوه الاطیر غلی
 نای سکه ای و ای و ای و ای و ای
 بنشیند در کوه کوه ای و ای و ای
 بنشیند در کوه کوه ای و ای و ای
 کند بی صفت در ای و ای و ای
 قلم و ای و ای و ای و ای و ای
 خویله که با نه بره و ای و ای
 جفا که ای و ای و ای و ای و ای

قدری

بخاری

در باره خلق و در باره تمام اوست
 به آنکه بپوشد هم که بس غلام او است
 آن لاله زار که در دست است تمام او است
 به دان او چو در راه اسلام او است
 آنکه در کوه که بنشیند در راه او است
 طبعش با بره دور است تمام او است
 منزل جریب برین عالی مقام او است
 مرضی است و نه داده سلام او است
 حسن البیاض است تمام او است
 بنشیند هر قطره سی جا حرام او است
 کم بود که مطرب سی تمام او است
 اصل تظلم که چنانچه است تمام او است
 دیده که در خانه و در آن تمام او است
 در چشم خیر لایزال و قتل صو

بخاری

چو در نظر ای صورتی صفت بلور
 طوخی اندر سکه که ذاتی را هم
 بکمال حسنه و در نظر را لایم
 در عهد کسب الا که ای ما هم
 کمالی که ناکه کی سه و سه از نام
 نور قرم که از سبزه که ای ما هم
 بلور نیل و یا غیا ربیضه ای
 قان قان یوسف و در خیمت هم
 بونه حکم که بر کوه او خزان
 نور قرم بر کوه ازین بی یون نام
 در او شمع کس که شکل یادیم
 در عهد کسب الا که ای ما هم
 هر دو کلو که او در سرفه نور
 هر که بین بلبلک بالا و در کانی
 قلوبی است و در سبب سیلا بیور
 خاک با یکدیگر از این اول و نظر
 چون در لای و در چشم بیفتد
 مستلا او چشمه در سبک دنیا
 اسحاق

صحت قضا که در روز نیت بنم جان
 باد نسبی خطای با کمالی تراش
 لطف شکر قضا که اهدا می بود
 پادشاه صغیر پادشاه و مکره
 صاحب کوه که در چشمی روانی بود
 اعلی بود که در چشمی روانی بود
 جود جانم چشمه قضا است اول
 این چشم را از چشمی قلیل خوشتر
 خجسته جانم کوه در سبب موصوف
 حال را نظر داد ای در چشمی سبزه که
 بر کوه کوه در سبب با این لایم
 قان سبب کوه چشمی طوبی اهل
 چشم قان سبب کوه چشمی لایم
 اکلده سبب کوه چشمی در لایم
 در این چشمه قضا که در چشمی
 بر کوه کوه در سبب با این لایم
 قان سبب کوه چشمی طوبی اهل
 چشم قان سبب کوه چشمی لایم
 اکلده سبب کوه چشمی در لایم

وامثال اور صوفی صفت المراسل
تا دعا اللیون بفرقت شد

دول

جنت کو تکبیر تو انم او زمین برسیکا
کندی طوبی برسیکا سرودا برسیکا
برگشته فی مبین او سندانک صفت

سجی

زانکه ضلکده کنش بر ملک خضر صفت
طرات طراتی وکسا اینی ادی اب
اولدی یوسا مل شکو بر دم بیج باب
خوشی وکلده جود که طراد و زده میرا اجنا
حش وکراک نرادون کلون کی کباب

2

بندک نوری کسنا بیاقه عالم ضرب
کج او نکلده بار صحت بر کسک بی
زکری کسک کلون بر خانی کسک عالم خواب

استان دیوره قونی صا او ایمن
عمودا کسک خاری خور طرات کما او قیوب

دلی

خلق عالم برسیکا بیچاره تبار لجا
پولسا ده وار الایوب شیوه رفتاری
اوه اتی خیر نکرده صند بدو بطلده صبا

سجی

ای کوی کسک با شسته کونی او الامل
فاسک کسک بود کسک تو کسک کسک
دسته ایچ نیکم بر نندی خضر صفت
دلی او روی جسم بر نوری تو کسک
ای کسک کلون کسک کسک کسک

کوی کلون خور پیشا ای کلون بار بیاب
دو کسک کلون کسک کلون کسک کلون
سب کسک کلون کسک کلون کسک کلون

بروز بر عالم کسک قسینه خیر ایدک
کله او اولدی حلالا فانی اهل انرا لقا
عالم او مشرق حشقا حشینه آتیه
دکسک بلر کسک کسک کسک کسک
دل کسک کسک کسک کسک کسک
زاهد انمو ای کسک کسک کسک کسک

دول

طونور دنیا بر کون بو نوری کسک
کونور نوز دان او کسک کسک کسک
اخرن ایوب قلده جود کسک کسک
زاهد اصو بر ایوب صفت المراسل
اصو خلدن دول بو نوری کسک

حسری

قتدا کسک کلون کلون کسک کلون
نیلان کسک کلون کسک کلون
بوس کسک کلون کسک کلون کسک کلون

کسک کلون

جرعی کوئی کوئی نصیحتان اولو چاه کنند
 حاسک باشی و درین خط ایمن چنگ
 اولی که نرسد با عمل ناسدک سخوال
 قان او را بنشین بر باره یا زرا نعلد

دو ندی شکندان دوی با نرسد نرسد نرسد
 منزل لعلی که سدر چنگ هلال علی حین
 و در خواه اول حال طلبی بر نرسد نرسد نرسد
 جلدی نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

بگذرند از او نرسد نرسد نرسد نرسد
 شبنم کو جلد قوی می انگ از نرسد نرسد
 احش هم تر نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

یو قدر نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 باد هوا لعلی در نرسد نرسد نرسد
 نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

تعمیر نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 عمید نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 اصالی نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 کتصل نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

سیمی

حلال

طهر ز طهر نرسد نرسد نرسد نرسد
 قار و با عضا نرسد نرسد نرسد نرسد
 طایر طایر نرسد نرسد نرسد نرسد
 جرقه نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

طهر با نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 بین نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 ای بر نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 دو نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 اول نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 اول نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد
 نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد نرسد

زانی

دستر

جر علی

کلله تا کر بس جوار ابدیم بنی کم
 سحر دله جوی و روی دران دله و لوتک
 عطف المهران طره سرور راه ناره فخر
 ایوم قویا لایه بلا سلا اولو رسم
 کز طولان لک قویله نینه نایه
 بولاسه صفا کویله کویله خلیه
 جلسره سدری بزرا اول ساقی افکار
 قویله کنان الیلله دست سفاکسه
 کوش او بنرا اصفی عیا نینه یورک
 شازنا وقت تکدر شرف اولو دست
 محبت بزینک ذوق وصف کاکایوم
 محبت استنده قویان حیاتیکه
 طلیبا بزینش کویله قفا نونه ککده
 کویله بوسک صفتیه فرید عالم اولو رک

عیالتی

بچن نره ایتر کیش صله ندره حسد
 کاشقور اولو سر نولاسه اولو ملامت
 قاشقور کک باشنه قویله قیامت
 قیوم سر ندره دکلر بیور و هیبت
 قایم نهم ان بو کویله قیامت
 قایم نهم ان بو کویله قیامت
 ال اوزده طوقوب المله نبرالم نیت
 جوشک طوقور امراقی حیرت نیت
 حبیبه عیب نکی اوریدو نیت
 عی خانی یا نیکور کویله سر نیت
 کمال سرور و طریقه الجله کیفیت
 سبار اولو کویله ان لاله کویله
 کویله عیانه ایتر کیش نیت
 کویله حیرت کویله کویله نیت

کویله

کندی عقیقانه ان اولو کویله نیکو کویله
 نایه کک کویله حق تکر نظر
 مرد اولو کویله نایه کک کویله
 سکنه کویله کک کویله نایه کک
 عشق ایینه نایه کک کویله نایه کک
 افسوس خورشید روشن او جان نایه
 برادر کویله نایه کک کویله نایه
 قویله کک کویله نایه کک کویله
 سحر کویله نایه کک کویله نایه
 شوق کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 طلق کویله نایه کک کویله نایه
 کندی کک کویله نایه کک کویله
 نیت کویله نایه کک کویله نایه

فوری

ذره سر و سر قطره دریا کویله
 صبر کویله کویله نایه کک کویله
 نایه کک کویله نایه کک کویله
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه

احمدی

نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه
 نیت کویله نایه کک کویله نایه

چشم
عین
القصعة

گشت و غمگانه عالمه صا و اولقه کوه
ایله هر طبع شکر سبیل استرا
اولا علاضک و صنفه بله محبت تک عطا
بر سطح در دیو سیر بله جسمه احتیاج
شکر بله با لوده ان لذت قاهره شکر بله
نوه جلگه قصه انک در ارض خراب
کوردی سیم دیو سالی جلگه کلا لوز بله
خسته شکر سبیل ای جزین طبع بله بله علا
باد شکر و بله اولادیم کلا و دن خراب
کم قافیه خوب اولاد و سکر و کلا بله بله
کم خیر بله بله سکر سکر نازک بله
شربت انکورد در خط بله
باغرا بله بله سبیل شکر خراب
کلا بله بله بله بله بله بله بله

ای طبل کل مارتی خسته ان اراد قل
در خسته بار غارتی شکر بله
بهدر در دم نیم قصه طلاله الرطب
الوزیاریه صفت کرم صنفه در سیم
بله بله سیر سیر او بدیم رضه طلاله المیم
جان شاکس و ار شکر و دلاله
شکر و شکر بر طرف صنفه بله بله
س قافیه سبیل شکر بله بله
هم کلا عیا سکر بله کلا و سکر
خسته در شکر بله خاله خاله
انکوردی خط بله کوردی بله کم
فصل کله سبیل بله بله بله بله
اجلوه سبیل سکر و شکر و شکر و شکر
بایس اجودق اولاد بله بله صنفه

سینه دلوب و صبح زنگنه زنگنه
صالحه انیسیم سیم سیم اندا مله
غانا ش ویدیم ویدیم ویدیم
الینک سیر سیر سیر سیر سیر
صنفه کلا در زنگنه کی شکر و سکر
ذاتی و کلا شکر او بله کلا کلا
کاشکان عید و صله و سکر و سکر و سکر در
ش دلق الیزه و صله و سکر و سکر و سکر
لطف قل سلوان و صله الیزه و سکر
قادر و کلا و سکر و سکر و سکر
باب بله شکر و سکر و سکر و سکر
کوردی سکر و سکر و سکر و سکر
درد کلا و سکر و سکر و سکر و سکر
کوردی صله سکر و سکر و سکر و سکر
عید و صله سکر و سکر و سکر و سکر
سیر صله سکر و سکر و سکر و سکر
عده قل و سکر و سکر و سکر و سکر
هل صله سکر و سکر و سکر و سکر
سیر کلا کلا کلا کلا کلا کلا

حالتی که اول حال اول لعل با تاج
 می عمل یاره دگر کنی دیکو ز کهور
 پد بر سوسون کنی یوزین زین جان
 طلعه ستر تله ای نیست ستر تله در کیه
 ای مست نا تو م سستی کو تیر سوسون
 نوش امیری قریب و دیر ستر تله
 دور ان بن جدت مین طلعه جانلی
 ای صبر و زانلو درین کم المدی
 بهر کس شوال المدی که نه داد وار

نقل نکر تله اول جام تلیخ
 کم اولو در اول سرد انشام تلیخ
 میوه شیرین بی انشام تلیخ
 هرگز اولو یاره کلفام تلیخ
 ای صلیب ساقی ایام تلیخ
 طلعه اولو در میر خورشید تلیخ
 جان صبر سستی یزه اولو شوی جان تلیخ
 کم موصی یاره کلر ستر تله تلیخ
 کم نام کپره ای که اولو در ستر تله تلیخ
 تیر یاره بانج اولو کرب تلیخ
 انکه اقدار نیستی اجتناب تلیخ
 بزم عدوه در ملک دکن ستر تله تلیخ
 شتره کبک فزونی جان تله تلیخ
 شتره کبک بستر با جوار تلیخ

شرح بیان دانه ای نکر تله
 در لوقه یه طولی ریه نضار جریه
 غافل اولو در صدمه که یوقه سنی
 دار غایب رصانتی جاره سنی
 که خاشاک می جویند نوبت کل
 قهر و کله در کوزه ای کستم
 سنده مقاصد و زاریت صوتی

بهر طراوت و دیر ستر تله
 کوتر رساک بویش اقصا جریه
 او را جسد ریه یوزان کس جریه
 اولو ای چون نماند ریه با جریه
 او کندی جویند سنی بواسط جریه
 به حکم ریش بر استر بلای جریه
 حش و جویند اولو غی اقله جریه

خاکی که گوگرد اور که در کله ها توان در دیده کرمانه الف بول در
 تکیه شده الکت حامل این صفت بخور با نم تو با نم بول در
 اربلا کوی دله سینه تنگ جرد جوش با نم تو با نم بول در
جورد
 اول پیری کو نکر اولدک کو نم بول اول با نم تو با نم بول در
 نه صفا عدان اشان در زه وجوده نم بول اول با نم تو با نم بول در
 در کله در کله با نم تو با نم بول در
 بخور نم و نم طاق بخور و قران جان در نم تو با نم بول در
 اول کل ناک بون قدس الی نکر تا کوشق ااره سنه و ایزه و اولدک
 صبر و طاق عملی کند بخور و کله نکر المیزه وقت بنی عالمه شمشیر
 دوست خا حاله با قیغ و نم بول در دایم در کله با نم تو با نم بول در
جورد
 بو عطا اوده فادک کورده صلا نکر بو کوشق با نم تو با نم بول در
 سنی کرک لطف است کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 صفتی سینه صوا دندک وجوده کل سینه بو کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 اعلمتند در دندک سینه کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر

صبر

حیره اهل نه وجوده علی نم بول در کورده نم بول در کوشق ااره نکر
 اطراف نفی صومدی فضیله نکر **لطیف** است کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 اذوقه نم بول در کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 المیزه کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 دیر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 سینه کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
طلح
 صبر کورده نم بول در کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 زلف نیک ارسنه سینه المیزه نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 ناک کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 میزان کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر

کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر
 کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر کوشق ااره نکر

ذوق و مصفا بدله سیرتوی حیرت
 کلساتی محبت کل بر پیرال اراکور
هائست
 جهانیه عینت صحت صحت یا الهه در
 حق نشخصه بر دم فروت اولوق الهه در
 اکر چه عشرت اهلیند کر که وست دنیا
 ولی یا رضا سب اولامق انان حقیدور
 قره یا رضا صال نه اهلر شیخ فرزند
 کوا سیک صلی طلاق دل چرم هم الهه در
 شوق اکی یا ره بانو صید اولم لایمی
 کیا نازیزه ایرطق اهل کویا کوا مقدر
 غلام حلی خلی قیندا اول یا کر یک کیم
 انکی راندو محمدی هائست کیر حکمدر
دای
 بنای دوت صفت طینت شوک کوا ادا
 کیم نیم عینا ناضراب ولس بود دنیا در
 مکونک در بار یا نکر یا شکر کیم صوفی
 بنم ایل کونیم قایل و کلد زنده دنیا در
 اکر که او نه شکر کلد کور با کلدوا در
 نیم صیوق سید کیم نوال کیم ما ایا ندر
 سنک شعا کلم برین بر خراسان در
حیرت
 عشقک دل قدیم جا کیم در
 اشکی کلعبی خاک دری در
 دوشندک بند زلفیند عشقک
 جهانک دلبر لرزیدک دل بر پیرور

بزم تران اولدی نیش کباب کباب
 کشف کسوم رنگی شراب کباب
 در اولد اسکی یا تفکر طری سینغ
 سیر ادر جاتی قلمت شهر خراب کباب
 دستینا ادر و غنچ شمشیر ابر اران
 بر دست کل ایچیزه بر قطره کباب
 شمشیرت کلکده جانان شوقه قاره کله
 نیش شکرده قوش مسکینی با کباب
 بوی و فنا جانکین بوضه خطا بنا
 ایداره ناسر بر اسباب کباب
حیرت
 فاشی دلمی صبر ستم یا نغم ان کسر
 وطن استیق ما جرم اول قال قلاله کسر
 داغ غم ز حکم با راهلر شک و چشم
 پیود تا نازه کله خالی تنوره کسر
 نیشک کونک ز شیدا را از اهل کله کله
 دود و دله اسب دد لایچ فرزند
 انکتر رضی غنچله مهر علیا هی اصم
 بر کفران کیم در تندی بین دد
 اصحیر جیهلانه همه کله لای شیدا
 بلورس کله اتی افر بوقا رور کسر
حیرت
 دل نشسته بر المهر لاله لاکور
 فزنی نیشیند میخواد ز وصل لاکور
 نارطال کلکله خاک تر اولدی تن
 دیار صقی باب نور صا لاکور
 بوم ارجانل نور کور کور کور
 مقصود کولین بر کوا لاکور
 بهر دو و سزا نندک خاک بر ابر اولوم
 قلدر اولم ابر یال نازه ناله لاکور
 دوق

بنو کلمه خاندان سنی روشنی ایوان چراغ عارضه کانه کس در
 قرین سطرکس کبزی افتابک جلا انک شخند کس در
 سر و شخنی دکلف صبر تیک بو بزنک اوله بر کو بند کس در
 بهار ایندی جام اچکل کور شرب الا فام اچکل کر کر
 کچو پلخ واندنک جهانک اوقوروب صیج و شتم اچکل کر
 ملاک ککلف اهلاد غنی بو بوا ام نام اچکل کر کر
 در کس کم اولاسی خردک ازاد مدام اچکل مدام اچکل کر کر
 بو کورده احمیه صیرت واد اولوب رسولای عام اچکل کر کر
 نوبز اولدی کو طلال صحبت صبر تیک
 اولدی اصبا قواموں نیان ک
 طعرب یا رضی او ستمه سنلار ت
 بجز شفق صلح تنک دل نوز ک
 سیر ابر کلمت بو یی قولو ایچین طفر
 واسطی کلمه پیشه ای بری رولر
 دیوه اده غدی انکر طریف اومر
 یعنی طلال کعبه رحام وصف دومر
 نقر با د صبا ضلک سیمی دومر
 دوی ایم بهار اوی و کور اومر
 نوبز ارا اولدی کور موسمی در با دومی
 کلا طلال ای بیلی شیدا کور تاش دومر
 دیوه اده غدی انکر طریف اومر

صیرت

صیرت

او تیرسه نازله شهباز روحنه یورسره لطف کس در
 نظار کور عیشره در اخی کور کر کیم ادم دکلا اول بری در
 قیج کور عیولیک شیبوه بیلد اریور یورکم یاغنی اری در
 هاک بو عزت اده یادگارم قولوغور صوفی کور بری در
 براسه اکییز استا بنی بنی امین کبکی اولد کس بری در
 طریقی عشق اجدن صیرتده کیم حاله کور ک بول اری در
 ندست ادر نیک باش بوغنی دلیو ضلک سر د فقری در
 عینک العجا و اراسی در اولوغ شریعه چاره کس در
 اولکل هول کور دوله زخم کلمت شخیر عشق باره کس در
 جهانده قبضه توتوس مرادم عشق ایکی فاش اراسی در
 بجز سولای جان و کولکده یورکلر وصله جان باره کس در
 افزنده رصف ل صبر نیک طریقی کس یور نی قاره کس در
 محبتک دل دین بند کس در اقیه غلظت اکلده کس در
 بنی بر اراک ایدک ذره دیوه کله نقوس کور اجه اصد کس در
 ۶۰ کلم

صیرت

محبت عالمه بود غوغا نذر
 باشند صوفی که در عمام
 کوزه اب و کوه کوه بگوشی
 هم کوه کوه نذر زرم دل و چون
 کوزنک ادعای دل و طرد افکند
 بی بند و باریان جو مختلف
 بقدر بر او ز بر کوه کوه
 نه در کوه افکند اه اتره بدیل
 کیسه به زنی خاک کیک کیکه
 کل لیل کل جنون کشدا
 دلده کیمتک نقش و نزاره
 کل یونان ایچ بلر او زین
 کل سینه خلفتک کس سینه
 کیسه بار و باران رسن
 قوی بر آدم او ملی سیکون کشاک
 کیمتک بر لاسه اند بونر
 بنای و سویی و بویا نذر
 بنم با سینه بسودا نذر
 شیرایچ بلر اما نذر
 سنگ کوه کوه کیمتک خیار نذر
 ایدر او کسرا احسان نذر
 یسند ناز و استغنا نذر
 نیم خندان و نایب و نذر
 لعل کل رعنا نذر
 کل بر سر و خوشی بالا نذر
 کل کسی و استغ و عذرا نذر
 کشک اه و اولیا نذر
 کل عاقل و دانا نذر
 کل اشقه و شیدا نذر
 کل الوده و رسوا نذر
 کل بنده کی عولا نذر
 کیمتک یکدم دنیا نذر

حیره موسی در کوشه نموده ظهور
 عالم خشن و صفا کس و صحرای
 صبر
 لب لب بوسه قیام جام بر لب
 سوزنی بر بوم باران رون لای
 دو کله و صاف اند خیره در کوه
 کل و کس بر یارب یا تو بالایی
 دو دست مقصود اول در کوه کوه
 بر کس کس و استغنا
 مانگ و زرداک در کوه کوه
 یا ننگ ای لاسه و کوه کوه
 شغ ایورسی و صبر نایب سنی
 اصغر نقوی نظار ایملک نقل
 قاره صدر کوه کوه با نده
 بلریم با بر خصلت سینه کوه
 بلریم اصبره کوه کوه کوه
 کمال پاشان
 بیوم نامه نینکی ظاهر و کل
 در ملک عدوه منزل آخر و کل
 کوزدن او فرار و کوه کوه
 بود اول عیارت او سینه ناظر و کل
 کس حصر تا بلای اول کوه کوه
 نیرود کس کس کس حافر و کل
 صبر
 نقی ضیاله نایبک و حیران کوه
 حسی

کجنگه کنی آتش کنگه
 کس دنیا و عقبا دن مبرا
 کس سید کن منصور بر دار
 جوبر دور کله موجد انک اصبع
 قوبر صید رجوان خوش قند
 کنگه سلسله بکوبه رود اوی
 کجبه قطره نایز انکین دل
 سیر بر زده آن قدس کنگه قاش
 سیرای و انا بر اونا دانده اجیره
 اولو کون کوزه نیکه صورت بویا
 قلوب نفسی بچون نفاش تاش
 و لیکه حیرت حیرت المشی

اصول

سیروی رم حیوان اولانلر
 جان نیک ملک مالون بجه صابیر
 بکله نیکه سلسله اسرار انک طکر

مقاصد صفت الذا ندرند
 کیم طایفه دنیا ندرند
 کس کجبه دارا ندرند
 اراده یا بواشتن ندرند
 بوردنک اولان ایشا ندرند
 کنگه لالو اولان ندرند
 سینه نوز موی اوران دریا ندرند
 کورسک برکش ایا ندرند
 هزاران ش فحوشی بالاندرند
 سینه قاشی نایب ندرند
 بلور مشی رده بیبا ندرند
 بلینر اصلا اصلا ندرند

اصول

ندرند کون ناری نار اولانلر
 وصول ملک سلطان اولانلر
 شریک شکر صیران اولانلر

بویور بویور کعبه مقصوده اول کعبه
 حکمت کورالور در جهان ندرند
 کورکرت دولت دنیا بی نیک
 اولو کورکرت اولو خلق واعظ
 بیلو کورکرت اولو توفیق قصده تبه
 مسلم کورکرت اولو نظر انک اصولی

اصول

بویور بویور سرگردان اولانلر
 معاش کوشور سینه خان اولانلر
 حقایق کورکرت طایفه اولانلر
 کورکرت کورکرت کورکرت اولانلر
 بویور بویور کورکرت اولانلر
 اصول نظر سلمان اولانلر

از در کور مردم چو خلق شکست کردم
 دوزخ و نارا و نیا در در پیروان خلق
 کرده قندک او بسته بر شهادت مردم
 تا ز نیکان از صوفیان و ناس از اولاد
 بهیولان کوه غلغله بر دل بر کوه صفا
 اکتیس بر طوطی خراسان بر اولاد
 بدو حسرت سینه که شکست از نیکو
 دو حسرت سینه که شکست از نیکو
 دو حسرت سینه که شکست از نیکو

اه ای بر کز اول لطف است کلمه
 قفسه صحنه که نشانی از شکست
 سر سر حلقه حیات او در پناه
 اول خبر جور از کوه صحنه که نشانی
 اهر ای در ره راه و صفا بر کوه زنده که نشانی
 طوطی شکسته که بملوان از شکست
 بر لاشه که قوی بر او از شکست
 جمیع او بر غایت از عالم ظاهر اولاد
 کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 کل پور کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 دوستی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 سینه و سر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 بوته و سر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 اسیر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا

حافظ

شکوه کوه که کوه قزوین بر اولاد
 سوز سینه که کوه اولاد بر اولاد
 ماه در کوه قزوین بر اولاد
 مایل دلو بر کوه قزوین بر اولاد
 سر خاق او در کوه قزوین بر اولاد

دانی

با لجا ای و روی که صفی نام سولید
 سخن دلاده او در کوه صحنه که نشانی
 طوطی شکسته که بملوان از شکست
 بر لاشه که قوی بر او از شکست
 جمیع او بر غایت از عالم ظاهر اولاد
 کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 کل پور کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 دوستی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 سینه و سر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 بوته و سر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا
 اسیر کسکی تا بر خیزد از کوه بر این صفا

کمال پادشاه

سوز سینه که کوه اولاد بر اولاد
 ماه در کوه قزوین بر اولاد
 مایل دلو بر کوه قزوین بر اولاد
 سر خاق او در کوه قزوین بر اولاد

هشت

بریزد و با جبرائیل آنک را در زمین سوزاند
 یا میوب کشد و بر کوه عقیقین بر عقیق
 دلاک را میوه می کشد که آب در کوه شکار
 طوفان درشت نشاند و در زمین میوه بلبل
 اولی و در کوه سوزاند که بلبل
 سخن از آمدن ای بار الهه نه ظهور
 خوشک در حال آمدن نه ظهور
 زمین در میان جوار آمدن نه ظهور
 بیرون کشد و با آتش در سوزاند از آمدن
 او صد که الهه کوه را طوفان می کشد
 کند زرافه در کوه تا در سوزاند
 روزنه جان و دل طوفان می کشد
 زخم هم در کوه در دریا می کشد
 سندان با عقیق طلا در کوه می کشد
 اجور بیای که طوفان طوفان می کشد
 غنچه و قند در زمین می کشد

کوه او را از غم او و قند سوزاند
 سینه طوفان ای بار الهه سوزاند
 صفتی که ای بار الهه سوزاند
 اهل خانه سوزاند که سوزاند
 هر او را تیره تر از راه در کوه سوزاند
 یوری ای بار الهه سوزاند
 اولی و در کوه سوزاند
 سوزاند که از کوه سوزاند
 یوری
 کوه سوزاند که سوزاند
 یوری
 دیده در کوه سوزاند
 یوری
 قند ای بار الهه سوزاند
 یوری

عاقبت سیرت نفاذ امر الکره علی کل شیء
 و انما ایدئتمک منکم التذکره
 قلبی لظن فی قلبی بازا اتمه
 نقد عوکر و الکره مبدل کورد اراقبا
 شو و کل نوال المصلیه بر انوائت
خ
 او کندک باه لملک ایام مصلدر
 زلفک که اولد قاشک تنه الحار
 قصصنا بی بیغت باک مصلحه
 عسک خونی نشد و انده پیرایه
 فانه جنانه اخلطه سیرت
ح
 دنیا بر بو ضیایه کبر الفضلدر
 شغلیه یونکی حق و کونوی اوشقون
 قیداریم و قیداریم طوقه غنیه
 هر ادا و تقویونده صفا کماله ایشی ایدر

خبر یکدیگره کن انکلاضت کچر بر
 اودینا لر خردت و صوم کچر بر
 خیر بر ایدر سحای خواهر کچر بر
 ایلک کوننده فنا شتر خا کچر بر
 شمشیر خانی و لده قاطرات کچر بر
 صدعا شک کنی طوقه با مصلدر
 برین با زور کورانه زلم مصلدر
 فنادی طلش و بنی طبراقه مصلدر
 صندک الف و طفران امان مصلدر
 بریک کون خیالی ده الا مصلدر
 بغیر خلقه مخزه اولما مصلدر
 یکتنی سوکده کور او جاقه مصلدر
 باغ طریقه مند کور با مصلدر
 برک ناک دینر طبراقه مصلدر

نصو خسته دلش ترسیده اهل طیب
 خیر و یوم حال مصلحت جانان کچر بر
 خیر بر آن یوده در دلم و زلفه کولک
 خیر بر بویله عقیقه خاطر اول جان
 خیر بر او داد و راهی جان کولک مصلحت
 خیر بر باره تیغ فراتیلد بنه
 خیر بر کین تیغ جان کچر سروده اولد
 خیر بر طوقه عالمده مرادم کچر
 خیر بر و ادای اجاره دوشب کور کور
 یا رجو کور او فرخه او و حق دست نین
ص
 بو کف خانه نه دردم در مان بولونور
 خیر بر این فرق انقش جان کچر بر
 خیر بر شمع و کور بودنه لور کچر بر
 خیر بر او در صحن کیم بر این کچر بر
 خیر بر باقی سیرت حقان کچر بر
 او جنان کچر انت دور ان کچر
 المید جان کچر اول کچر بیان کچر
 لکه کور سیرت کور اول ما باک کچر
 کور کور سیرت با کور کور کور کچر
 خیر بر باره بودن و در بیان کچر بر
 خیر بر دوش وین بوخت کچر بر
 مان غافل کچر کور کچر کچر بر
 خیر بر ضایع اولد یوم فرصت کچر بر
 ای کور کور کور کور کور کور کچر
 عاقبت

زاهد اسرار او با نيله اگر
غالباً سخن صادق اولاد صفت
بودد ابرو سر قلدس کج کس
۳ دبر کو در پوزان قشستر
اکون آبکی صحت آتد تار
۴ صاف قللو آلم داغی بسر
به بر نيه ايسه سر مقصد سر
خدايه در طوطز ده بر طوطز ايوگر
قصه در دلد را اولد دبر
اجل کل کل را اولد دبر
نوشه اولد عيار اولد دبر
کوزل کوسه اولد انا اولد دبر
سوز بوم و فادار اولد دبر
احمد کلن
اسرار نوزده ضلوه بيان ايلگر اولد

صنفته کيدر کدره بهر فرقه
قلندر سطح کس لر غضبست
بودد صفت کورن لم صير نيا
عمد کما نيله کما فر حکر
اغرب ۳۳ رقص اهندو پيل
۴ مهر و ۳۳ کيد رول ملک
اقرابوز لر رقيب غلاد و بوب
استحوص صلد بودد اولد کمر
اولد يار ل يار اولد دبر
نه در کلا غلاد زار اولد عاشق
سوز کلا مقصودت اولد رجبوت
نه در عاشق کورن لبسه
صفاي از قفسه جيره يه
بيل کي خوشه اطلاق ايلد کور

است رقيب خيخه رويکد صيرک ايلدک
الشي اول بلو کور کور داغی اقول ايلدک
چيتو چي چاره قهر ايلد صيرک ايلدک
جائز يان در راس را انتظار
همه عمار اولد راس يانم در دو خم
قتدره کي اولد اولد کور قهر
کلا يار کي کور در دوزور بزه
موتون داغی اشد و صف بلور
سوز کلدن کم و کلا راس کلدن
جان و دل ايسيد سندن حاصل
ايلد کلا يار کي بربن بيلک
قتدره در سيار کور صيرت
او کيدن رز جان نه فر
دم و صفت ده اولد اعلو کور
طالع اولد کلا يار کي يول ايلدک
حاصل کور غلاد قهر کور اولد ايلدک
اه الکدن ايلد جوهره قهر ايلد کور
۲
قا مقلد ايتير با را انتظار
همه کور کور ديار انتظار
اشک چشم جويبار انتظار
اي يچي کور صا را انتظار
اولد خور و زکار انتظار
جام دلدن انکس را انتظار
کتم کور بزم خبار انتظار
يرک سوز اولد خا را انتظار
کلا يار ايلد کور صا را انتظار
بيلک جانن بر کورن کور سر
خوش اولد و مفضل با اولد سر
حسين

ÖZGEÇMİŞ		
Adı, Soyadı	Hümeyra	ÇAKMAKÇI
Doğum Yeri ve Yılı	İstanbul	12.04.1992
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce	Orta
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise	2006 2010	Küçükköy Anadolu İmam Hatip Lisesi
Lisans	2011 2015	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi - Türk Dili ve Edebiyatı
Lisans	2018	Anadolu Üniversitesi – Medya ve İletişim
Yüksek Lisans	2016 2019	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi – Türk Dili ve Edebiyatı
Çalıştığı Kurum/lar	Başlama - Ayrılma Yılı	Çalışılan Kurumun Adı
1.	2017	Hadımköy Toki Anadolu İmam Hatip Lisesi
2.		
3.		
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar		
Katıldığı Proje ve Toplantılar		
Yayımlar:		
Diğer:		
İletişim (e-posta):	humeyracakmakci@gmail.com	
	Tarih İmza Adı Soyadı	02. 05. 2019 Hümeyra ÇAKMAKÇI

